

KODAK Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2000

Kodak
LICENSED PRODUCT

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

© The Tiffen Company, 2000

KODAK Gray Scale

Kodak
LICENSED PRODUCT

A

1

2

3

4

5

6

M

8

9

10

11

12

13

14

15

B

17

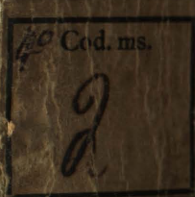
18

19

No 1218

Cod. ms.

2

Ms. 2.

Ms. 4°.

173 Lll.

(41)

4° Cod. ms. 2

mm u
bu up
pbm pbm

III

pbm

I N H O C C O R P O R E
C O N T I N E N T U R
S C I A U G U S T I N I
E P I C O N F E S S I O N U
L I B R I N U M E R O

XIII

INCIPIT LIBER PRIMVS.

MAGNVS ES DNE ET LAUDABILIS VALDE.
 & magna uirtus tua: et sapientie tue n̄ est numerus.
 Et laudare te uult homo aliq̄ portio creature tue. & hō
 circūferens mortalitatē suā. circūferens testimonium
 peccati sui. et testimoniū q̄a sup̄bis resistis. Et tam lau
 dare te uult hō. aliqua portio creature tue. Tu exci
 tas ut laudare te delectet. q̄a fecisti nos ad te. & inq̄erū
 ē cor n̄r̄m. donec requiescat in te. Da m̄ dñe scire et intel
 legere. utrū sit p̄us inuocare te. an laudare te. & scire
 te p̄us sit. an inuocare te. Sed q̄s te inuocat. nesciens te.
 Aliud enī. palio potest inuocare nesciens te. an poti⁹ inuoca
 ris ut sciaris. Quom̄ aut inuocabunt inque n̄ crediderūt. aut
 q̄m credent sine p̄dicante. Et laudabunt dñm q̄ regnauit
 eū. Querentes enī inuenient eū. et inuenientes. laudabunt
 eum. Quera te dñe inuocans te. & inuocē te. credens in te.
 P̄dicat̄ es enī nob̄. inuocat te dñe fides mea q̄m dedisti m̄h.
 q̄m inspirasti m̄ phum̄nitatē filii tui. p̄ministeriū p̄dicatoris
 tui. Et q̄m inuocabo dñm meū. Dñm et dñm meū. q̄m utiq̄ in me
 ipso eū inuocabo. eū inuocabo eū. Et q̄s locus ē in me. quem
 at in me d̄s n̄r̄. Quo d̄s ueniat in me. D̄s q̄ fecit celum & t̄ra.
 Itane dñe d̄s n̄r̄ ē q̄ quā in me qd̄ capiat te. An v̄ celum & t̄ra

que fecisti. et inquit; me fecisti capiunt te. An quia sine te nec
quicquid est? Et ut quicquid est capiat te. quoniam itaque et ego sum qui peto ut
uenias in me. quoniam non es in me. Non enim ego iam inferi &
tamen etiam ibi es. Nam & si descendero in infernum ades. Non ergo
esse deus meus. qui non omnino es in me. nisi esses in me. An potest non es in me. nisi
es in te. Ex quo omnia. propter quod omnia. in quo omnia. Etiam sic domine.
& iam sic. Quo te inuoco. cum in te sim. aut unde uenias in me.
Quo enim recedam extra celum & terram. ut inde in me ueniat deus
meus. Qui dixit. celum & terram ego implebo. Capiunt ergo te celum
& terra. quoniam tu implet ea. An implet & restat. quoniam in te capiunt.
Et quo refundis. quicquid impleto celo et terra restat extra. An
non opus habes ut a quoque continearis. qui continet omnia. Quo que im
plet. continendo implet. Non enim uasa que te plena sunt. stabilem
te faciunt. quia & si frangantur non effunderis. Et cum effunderis
super nos. non tu iaces. sed erigis nos. Nec tu dispargeris. sed colligis
nos. Sed que implet omnia. te toto implet omnia. An quia non possunt
te totum capere omnia. partem tui capiunt. & eandem partem si
multa omnia capiunt. An singulas singula. et maiores maiora.
minores minora capiunt. Ergo est aliqua pars tua maior. ali
qua minor. An ubique totus es. Et res nulla te totum capit. Quid
es ergo deus meus. quod rogo. nisi dominus deus. Quis enim dominus propter dominum. aut quis
deus propter dominum nostrum. Sume. optime. potentissime. omnipoten

tissime · misericordissime · et iustissime · secretissime · & p̄sen
 tissime · pulcherrime · & fortissime · stabilis · & incōphensibit
 immutabilis · mutans om̃a · Nūquā nouus · nūquā uetus · ino
 uans om̃a · & in uetustate pducens sup̄bos · et nesciunt · Sēp
 agens · sēp q̄etus · Colligens & n̄egens · portans & implens
 et p̄tegens · Creans & nutriend · et p̄ficiens · Querens cū ni
 hil desit tibi · Amas · nec estuas · Velas · & securus es · Loent̃
 te & n̄doles · Irascens & tranquillus es · Opera mutans · nec
 mutans cōsilium · Recipis qd̃ inuenis · & nūquā amisisti · Nūq̃
 inops · et gaudens lucris · Nūq̃ auarus · & usuras exigit · Sup
 erogat tibi ut debeas · & q̃s habet q̃equā n̄ tuum · Reddis
 debita · nulli debens · Donas debita · et nihil pdens · Et qd̃ dix
 imus d̃s m̃s · uita mea · dulcedo mea sc̃a · Aut qd̃ dic̃ aliq̃s cū
 dete dicit · Et uē tacentib; de te · quō loq̃ces mutis · Quis m̃
 dabit adquiescere in te · Quis dabit m̃ ut uenias in cor̃ meū
 & inebries illud · ut obliuiscar̃ mala mea · et unū bonū meū
 amplectar̃ te · Quid mihi es · miserere ut loquar · Quid tibi sit
 ipse · ut amari te · iubeas ame · & nisi faciā irascaris mihi · & in
 nascis ingentes miseria · Parua n̄ ipsa ē · si n̄ amem te · ei mihi
 dic̃ m̃ p̄miserationes tuas d̃ne d̃s m̃s · qd̃ sis mihi · Dic anime
 me salus tuā ego sū · Sic dic ut audia · Ecce aures cordis mei
 ante te d̃ne · aperi eas · et dic anime mee salus tua ego sum ·

Curra p̄uocē hanc. & adp̄hendā te. noli abscondere a me fa-
ciē tuā moriar. ne moriar. ut eā uideā. Angusta ē dom̄ anime
mee. quēnias ad eam. Dilatet̄ abste. ruuosa ē. refice eam.

¶ Habet quę offendant oculos tuos. fateor. & scio. s. q̄s mundabit
eā. aut cui alteri p̄t te clamabo. Abŏcultis meis munda me
dñe. & ab alienis parce seruo tuo. Credo. p̄pt̄ qđ et loquor.
Dñe tu scis. Nonne tibi p̄locutus sū aduersū me delicta mea
d̄s m̄s. & tu dimisisti impietātē cordis mei. Non iudicio
c̄tendo tecū qui ueritas. es. & ego nolo fallere meipsū. Ne
mentiat̄ iniquitas mea sibi. Non ergo iudicio contendo tecū.
q̄a si iniquitates obseruaberis dñe dñe. q̄s sustinebit. Sed
tam̄ sine me loqui apud m̄iam tuā. me t̄ram & cinerē. sine
me tam̄ loqui. quō ecce m̄ia tua ē. Non homo irrisor m̄s
cui loquor. et tu fortasse irrides me. s. conuersus misere-
beris mei. Quid enī ē. qđ uolo dicere dñe d̄s m̄s. Nisi q̄a nes-
cio unde uenerim huc in istā dico mortalem uitā. An mor-
tē uitale nescio. Et suscep̄ me c̄solationis miserationū
tuarū sic audiui a parentib; carnis mee. ex quo & in qua
me formasti in tēpore. Non enī ego memini exceper̄ ḡ me
c̄solationes lactis humani. Nec māt mea. & nutrices mee
sibi ubera implebant. sed tu m̄ dñe p̄ eas dabas alimētū
infantie scđm institutionē tuā & diuitias usq; ad fin-

dum rerū dispositas. Tu etiā mihi^{dabas} nolle amplius quā dabas.
& nutrientib; me dare mihi uelle qđ eis dabas. Dare enim
m̄ pordinatū affectū uolebant. qđ habundabant exte. Nā
bonū erat eis bonū meū. ex eis. qđ ex eis. y oy. sed peas erat.
Exte qppe bona om̄a d̄s. et ex dō meo salus m̄ uniuersa qđ
animaduerti p̄modū clamante te m̄. p̄ hec ipsa que tri
buis intus et foris. Nam tē sugere norā et adquiescere de
lectationib; flere aut̄ offensiones carnis mee. nihil amplius.
Post & ridere cōepi. dormiens p̄mo. deinde uigilans. Hoc
de me m̄ indicatū ē & credidi. qm̄ sic uidem̄. & alios infan
tes. Nam ista mea n̄ memini. & ecce paulatim sentiebā ubi
essē. & uoluntates meas uolebam ostendere eis. p̄ quos im
plerent̄. et n̄ poteram. quia ille intus erant. foris aut̄ illi.
Nec ullo suo sensu ualebant introire mamma mea. Itaq;
iactabam m̄bra et uoces. signa similia uoluntatib; meis.
pauca que poteram qualia poterā. Non enī erant uerisi
milia. Et cū mihi n̄ obtōperabat̄. ut n̄ intellecto. ut ne obēet.
indignabar n̄ subditis maiorib; & liberis n̄ seruientib; &
me de illis flendo uindicabam. Tales ēē infantes didici
quos discere potui. et me talē fuisse. magis m̄ ipsi indica
uer̄ nescientes quā scientes nutritores mei. et ecce infan
tia mea. olim mortua ē & ego uiuo. Tu aut̄ dñe qđ et semp

fa

2
uiuis. et nihil mori in te. quō ante primordia seculorū
et ante omē. qđ uel ante dici potest. tu es & dñs es. dñsq;
omnium que creasti. & apud te rerū omnium instabilium
stant cause. & rerū omnium immutabiliū. immutabiles
manent origines. et omnium irrationaliū et tēporaliū
sēptē viuum rationes. Dic m̄ supplici tuo dñs. & mise
ricors misero tuo. Dic m̄. utrū alicui iā aetati mee mor
tue successerit infantia mea. an illa ē quā egi intra uisce
ra matris mee. Nam & de illa m̄ n̄ nihil indicatū ē. & preg
nantes ipse uidi feminas. Quid ante hanc & iā dulcedo mea
dñs m̄s fui. ne alicubi. aut aliquis. Nā qđ m̄ dicat. ista n̄ habeo.
nec mat̄ nec pat̄ potuer̄. nec aliorū experimētū nec memo
ria mea. An irrides me ista querentē teq; de hoc qđ noui
laudari a me iubes & cōfiteri me tibi. Confitebor tibi dñe
celi & t̄re. laudē dicens tibi. De p̄mordiis & infantia
mea que n̄ memini. & dedisti ea homini. ex alius de se co
mūcere. et auctoritatib; & iā muliercularū multa desēcre
dere. Eram enī & uiuebā & iā tē. et signa quib; sensa mea
nota aliis facerē. Iam infine infantie querebā. Unde hoc
tale animal. nisi abste dñe. Nūquisq; se faciendi erit arti
fex. aut ulla uena trahit aliunde qđ ē et uiuere currat
in nos. p̄t quā qđ tu facis nos dñe. cui ēē & uiuere n̄ aliud atq;

aliud ē. q̄a sūme ēē ac summe uiuere idipsū es. Sūmus enī
es & n̄ mutaris. neq; pagit̄ inte hodiernus dies. & tam̄ inte
pagit̄. q̄a inte s̄ & ista omnia. Non enī haberent uias trans
eundi. nisi contineres ea. Et quō anni tui n̄ deficient. Anni
tui hodiern⁹ dies. Et quā multi iā dies n̄rī & patrū n̄rō
phodiernū tuū transier̄. & ex illo acceper̄ modos. & utcūq;
extiter̄ & transibunt adhuc alii. & accipient. & utcūq; ex
istent. Tu aut̄ idem ipse es. & om̄a crastina atq; ultra om
nia ext̄na. & retro. hodie facies. hodie fecisti. Quid ad
me. Siquis n̄ intellegat. gaudeat & ipse dicens. Quid est
hoc. gaudeat & iā sic. & amet. Non inueniendo inueni
re. poti⁹ quā inueniendo n̄ inuenire te. Exaudi d̄s. Hec
peccatis hōinū. & homo dic̄ hec. & misereris eius qm̄
tu fecisti eū. et peccatū n̄ fecisti in eo. Quis m̄ cōmemorat
peccatū infantie mee. quō nemo mundus a peccato co
rā te. Nec infans cui⁹ ē unius diei uita sup̄ t̄ram. Quis m̄
cōmemorat. An quilibet tanti. Ille nunc paruulus. in quo
uideo qd̄ n̄ memini de me. Quid ḡ tē peccabam. an q̄a
uberib; inhiabam plorans. Nam sinunc faciā. Non quidē
uberib; s̄ esce congruenti annis meis. Ita inhians deri
debor. atq; rephendar iustissime. Tunc ḡ rephendenda
faciebā. sed q̄a rephendentē intellegere n̄ poterā. nec
mos rephendi me. nec

ratio sinebat. Nam cœstirpamus & eicimus ista crescentes.
nec uidi quēquā scientē. cū aliqd purgat. bona picere.

An p̄tēpore & iā illa bona erant flendo petere. & iā qđ nox
iae daret. indignari acrit̄ n̄ subiectis hominib; liberis. et
maiorib; hisq; aq̄uib; genit̄ ē. Multisq; p̄tā prudentio
rib; n̄ ad nutū voluntatis obtēperantib; feriendo nocere.
nū. q̄ntū potest. q̄a n̄ obediūt imperis quib; p̄nitiose oboe
diret. Ita imbecillitas m̄brox infantiliū innocens est. n̄ am
mus infantiliū. Uidi ego & exptus sū zelantē paruulū. n̄dū
loquebat̄ & intuebat̄ pallidus amaro aspectu ē lactaneū
suū. Quis hoc ignorat. expiare se dicunt ista matres atq;
nutrices. Nescio quib; remediis. Nisi & ista innocentia ē
infante lactis ubrim manante. atq; habundante opibus.
egentissimū & illo adhuc uno alim̄to vitā ducentē. consor
tē n̄ p̄ti. Sed blande tolerant̄ hęc. Non quia nulla v̄t par
ua. sed q̄a ietatis accessu peritura s̄. Qđ licet. p̄bes aequo
animo c̄ferri. eadē ipsa n̄ possunt. quando in aliquo anno
siore dephendunt. Turraq; dñe d̄s m̄s qđ dedisti uitā infan
ti et corp̄. qđ ita ut uidemus instruxisti sensib; cōpegisti mē
bris. figura decorasti. p̄eius uniuersitate atq; incolomitate
om̄s comat̄. animantis insinuasti. lubes me laudare te
inistis. et tibi confiteri. & psallere nōi tuo altissime. Quia

dñs es omnipotens & bonus. & iā si sola ista fecisses que nemo
 alius potest facere nisi tu. unde á quo ē omnis modus. formosiss
 sime. qui formas omnia. et lege tua ordinas omnia. Hanc g̃ etiā
 tē dñe qua me uixisse n̄ meminī. de qua alius credidi. & quā
 me egisse ex alius infantib; comeci. Quamq; ista multū fida
 coniectura sit. piget me adnumerare huic uite mee. qua
 uiuo in hoc scto. Quantū enī attinet ad obliuionis mee tene
 bras. par illi ē. qua uixi in matris utero. Qd si & in iniquita
 te cēptus sū. & in peccatis mat̄ mea in utero me aluit.
 ubi oro te dñs m̄s. ubi dñe ego seruus; ubi aut q̄ndo inno
 cens fui. Sed ecce ^{tuus}mitto illud tēpus. & qd mihi iam cū eo ē.
 cui nulla uestigia recolo. Nonne ab infantia huc p̄gens
 ueni in pueritiā. v̄t potius ipsa in me uenit. & successit in
 fantie. Nec discessit ^{illa}quo enī abiit. et tam iā n̄ erat. Non
 enī erā infans qui n̄ farer. s; iam puer loquens erā. et me
 minī hoc. & unde loqui didicerā p̄aduerti. Non enim
 docebant me maiores homines p̄bentes m̄ uerba certo
 aliquo ordine doctrine. sicut paulo post litteras. s; ego
 ipse m̄te quā dedisti m̄ dñs m̄s. cū gemitib; & uocib; uariis
 et uariis membrorū motib; edere uellē sensa cordis mei. et
 uoluntati pareret. Nec ualerē que uolebā omnia. nec
 quib; uolebā omnia p̄stābam memoria. cū ipsi appella

sed etiam p̄stet.

bant rē aliquā & cū sedm eā uocē corp⁹ ad aliqd mouebat.
uidebā & tenebā. Hoc ab eis uocari rē illā qđ sonabant.
cū eā uellent ostendere. Hoc aut̃ eos uelle ex motu corpo-
ris aperiebat̃. tamquā uerb⁹ naturalib; omniū gentiū. que
fiunt uultu & nutu oculorū ceterorūq; membrorū. actu & so-
nitu uocis indicante affectionē animi. in petendis habendis
reiciendis fugēdisue reb;. Ita uerba in uariis sententiis
locis suis posita. & crebro audita. quarū rerū signa esset
paulatim colligebā. measq; iam uoluntates edomito in eis
signis ore. p̃ hec enuntiabā. Sic cū his int̃ quos erā. uolunta-
tū enuntiandarū signa cōmunicau. et uite humane p̃cello-
sam societate alius ingressus sū. pendens ex parentū aucto-
ritate. natūq; maiorū hominū. Dī dī n̄s quas ibi miseras
exptus sū & ludificationes. q̃ndoq̃dem in recte uiuere
puero. Id p̃ponebat̃ obtemperare monentib;. ut in hoc se-
culo florere. & excellere linguosis artib; ad honorē
hominū & falsas diurnas famulantib;. Inde in scolam da-
tus sū ut discere litteras. in quib; qđ utilitatis ēēt igno-
rabā miser. & tam si segnis in discendo ēēm uapulabam.
Laudabat̃ enī hoc ā maiorib;. et multi ante nos uitā istā
agentes. p̃struxer̃ aerumnosas uias. p̃ quas transire co-
gebamur. multiplicato labore & dolore filius adam. p̃

I nuenimus autē dñe homines rogantes te. & didicim⁹ ab
 eis ^{en}scientes te ut poteram⁹. eē magnū aliquē q̄ posses etiā
 n̄ apparens sensib; nr̄is. exaudire nos & subuenire nob; . Nā
 puer. cepi rogare te auxiliū & refugiū meū & intia in
 uocationē rumpebā nodos lingue mee. et rogabā p te
 paruus. n̄ paruo affectu ne in scola uapularē. Et cū me n̄
 exaudiebas qd̄ n̄ erat ad insipientiā m̄. ridebant ā maio
 rib; hominib; usq; ab ipsiis parentib; q̄ mihi accidere mali
 aliqd̄ nihil uolebant. plage mee. magnū tē ⁊ graue malū
 meū. Estne q̄squā dñe tā magn⁹ anim⁹ p̄ grandi affectu
 tibi coherens. Estne inquā quisquā. facit enī hoc quedam etiā
 stoliditas. Est ḡ q̄ tibi pie coherendo ita sit affect⁹ gran
 dit. ut eculeos & ungulas atq; huicemodi uaria tormēta.
 p quib; effugiendis tibi p̄uiniūsas trās cū timore magno
 supplicat. Ita parui aestimā. diligens eos qui hec acerbissi
 me formidant. quē admodū parentes nr̄i ridebant tor
 mēta. q̄b; pueri ā magistris affligēbam. Non enī ea aut min⁹
 metuebam. aut min⁹ te de his euadendis deprecabam. & pre
 cabam. tam min⁹ scribendo aut legendo. aut cogitando
 delitteris quā exigebat ā nob;. Non enī deerat dñe memo
 ria. ut ingenium quē nos habere uoluisti. pilla aetate sa
 tis. sed delectabat ludere. & uindicabat in nos ab eis qui

2
taliam utiq; agebant. Sed maiorum nuge negotia uocant.
Puerorū aut talia cū sint puniunt a maiorib; & nemo mi
serat pueros ut illos & utrosq; Nisi v̄ appbat quisquā bon
rerū arbit̄ uapulasse me q̄a ludebam pila puer. & eo lu
do impediēbar q̄m̄ celerit̄ discere litteras. quib; maior
deformius ludere. aut aliud faciebat idem ipse a quo ua
pulabam. Quasi in aliqua questuncula a conditore
suo uict^{us} ēet. magis ^{et} bile atq; inuidia torqueret. quam
ego cū incertamine pile a clusore meo superabar. Et
men peccabam dñe d̄s ordinator & creator rerū om
nium naturalium. peccator aut tantū n̄ ordinator. Dñe
d̄s m̄s peccabā faciendo ētra p̄cepta parentū & magistorū
illoz. Poterā enī p̄ea bene uti litteris quas uolebant ut
discere. quocūq; animo illi mei. Non enī meliora eligens
inobediens eram. sed amore ludendi. amans incertami
nib; supbas uictorias. & scalpi aures meas falsis fabellis.
quo prurirent ardentius. Eadē curiositate magis ma
gisq; periculosa ^{faciunt} micante. inspectacula ludosq; maiorē
q̄s tam̄ quiedunt ea dignitate p̄diti excellunt. ut hoc
pene om̄s optent paruulis suis. q̄s tam̄ caedi libent̄ pa
tiunt̄. si spectaculis talib; impediānt̄ a studio. quo eos
ad talia edenda cupiunt puenire. Vide ista dñe miseri

q

cordit. & libera nos iam inuocantes te. Libera etiam
eos qui nondum te inuocant. ut inuocent te & liberes
eos. Audieram enim ego adhuc puer de uita aeterna. pro
missa nobis p humilitate dñi dñi nři descendentis ad sup
bia nřam. & signabar iam signo crucis ei. et condiebar
ei sale. Iam inde abutero matris mee que multum spe
rauit in te. uidisti dñe. cū adhuc puer esse. & quodā
die pissus stomachi repente aestuarē pene moriturus.
Uidisti dñs mřs. quō custos mřs iā eras. quo motu animi. et
qua fide baptismū xpī tui dñi & dñi mei flagitavi. a pie
tate matris mee. & matris omniū nřm aeccte tue. et
ē turbata mat̄ carnis mee. quō & sempiternā salutē meā
carius parturiebat corde casto. in fide tua iā curaret
festinabunda. ut sacramētis salutarib; initiarer & ablu
erer. Te dñe ihu cōfitens in remissionē peccator. oīa sta
tim recreat. ēēm. Dilata ē itaq; mundatio mea. quasi
necesse esset. ut adhuc sordidarer si uiuere. quia uide
licet p lauacrū illud maior. & piculosior in sordib; deli
ctoꝝ reatus foret. Ita iam credebam. & illa et omnis do
mus. nisi pat̄ solus qui tam nē uideret in me uis mat̄nae
pietatis quominus in xp̄m. sic ille n̄dū crederat.
Iā illa satagebat ut tu mihi pat̄ esses dñs mřs. potius quam

no de baptis
re de dilectio

no d p m ang

ille. et in hoc adiuuabas eā. ut superaret utrū. cui meli-
or seruebat. q̄ in hoc tibi utiq; id iubenti seruebat.
Rogo te dī mī uelle scire si tu eā uelles. quo cōsilio dilata-
sum. Ne tunc baptizarer. utrū bono meo mī quasi laxa-
ta sunt. lora peccandi. an nō laxata s̄. Unde g̃ eā nunc
de alus atq; aliis sonat undiq; in aurib; nris. sine illum
faciat qd̄ uult. Nondum enī baptizatus ē. & tam in sa-
lute corporis nō dicimus. sine uulneret̄ amplius nō diu enī sa-
natus ē. Quanto g̃ melius & cito sanarer. et id ageret̄
mecū. meoꝝ meaq; diligentia. ut recepta salus anime
meae. tuta esset tutela tua qui dedisses eā. Melius ē. Sed
q̄t & quanti fluct̄ impendere tēptationū p̄ pueritiā
uidebant. Nouerat eos iam illa mat̄ & trā peos unde
p̄ea formarer. quā ipsā iā effigie cōmittere uolebat. In ip-
sa tam pueritia de qua m̄h minus quā de adulescentia
metuebat. Non amabam litteras. & me in eas urgueri
odera. et urguebar tam & bene mihi fiebat. Nec facie-
bā ego bene. Non enī discerem. nisi cogerer. Nemo aut̄
inuitus bene facit. eā si bonū ē qd̄ facit. Nec qui me
urguebant bene faciebant. sed bene mī fiebat abste dī
mī. Illi enī nō intuebant̄ quo referre qd̄ me discere co-
gebant. p̄t quā ad satiandas insatiabiles cupiditates

copiose inopie & ignominiose glae. Tu s cui numerati s
 capilli nri errore omniu qui m instabant ut discerem
 utebaris ad utilitate mea. meo aut qui discere nolebā
 utebaris ad poenā meā. quā plecti nēra indignus tan
 tillus puer et tantus peccator. Ita ut nēdebenefacientib;
 tu benefaciebas mihi. et de peccante me ipso iuste retribu
 ebas mihi. iussisti enī. & sic ē ut poena sua sibi sit omīs in
 ordinatus animus. Quid aut erat causē. cur grecas litteras
 oderā. quib; puerulus imbuebar. Ne nē qdem m satis ex
 ploratū ē. Admauerā enī latinas. nq̄s pmi magistri sed
 quas docent q̄ grāmatici uocant. Nā illas pmas ubi legere
 & scribere et numerare discit. Non minus onerosas poen
 lesq; habebā. quā omīs grecas. Unde tam & hoc nisi de pec
 cato et uanitate uite q̄ caro erā. et sps ambulans et nre
 uertens. Nam utiq; meliores q̄a certiores erant pmae illae
 littere q̄b; fiebat in me. & factū ē & habeo illud. ut legam
 siqd scriptū inuenio. & scribā ipse siqd uolo. quā ille quib;
 tenere cogebat. aeneae nescio cui errores oblitus erro
 re. et plorare didonē mortuā. q̄a se occidit ob amo
 re. Cū interea me ipsū in his ate moriente. d̄s uita mea
 ficcis oculis ferre miserrim. Quid enī miseri misero. n
 misero. n miserrante se ipsū & flente didonis mortem

q̄. i

Virgil. in. un.

q̄. i

que fiebat amando aeneam. Non flemte aut mortē suā que
fiebat n̄ amando te. Ds̄ lum̄ cordis mei. & panis oris int̄
anime mee. & uirtus maritans m̄tē meā. & sinū cogitatio
nis mentis mee. Non te amabam et fornicabar abste. et
fornicanti sonabat undiq; euge euge. Amicitia enim
hui mundi. fornicatio ē abste. & euge euge dicūt. ut
pudeat si n̄ ita homo sit. Et hęc n̄ flebam. sed flebam
didonē extinctā ferroq; extrema secutā. sequens ipse
extrema condita tua relicto te. & trāiens intrā. Et si
phiberer ea legere. dolerē. quia n̄ legerē qđ dolo
rē. Talis dem̄tia honestiores & ^{p̄ meliores} uberiores litterę pu
tant. quā ille quib; legere et scribere didici. Sed n̄ inani
mā meā clame & ds̄ m̄s. et ueritas tua dicat m̄. n̄ ē ita.
n̄ ē ita. melior ē pr̄sus doctrina illa prior. Nā ecce pa
ratior sūt obliuisci errores aeneae. atq; om̄ia hui mundi
quā scribere. et legere. At enī uela pendent liminib;
grāmaticarū scholarū. si n̄ ulla magis honorē secreti quā
regum̄tū erroris significant. Non clament aduersus me
qđ iā n̄ timeo dū confiteor. tibi que uult anima mea
ds̄ m̄s. & adquiesco in rephensione malarū uiarū mea
rū. ut diligā bonas uias tuas. Non clament ad me uen
ditores. ut emptores. qđ si pponā eis interrogans utrum
grāmaticę

uerū sit qđ aenean aliquando carthaginē uenisse poeta
dicit. indoctiores nescire se respondebunt. Doctiores autē
& iā negabunt uerū ēē. At si querā quib; litteris scribat
nom aeneae. om̃s m̃ qui hęc didicer̃. uerū respondent
scđm id pactū & placitū quo int̃ se homines ista signa fir-
mar̃. Itē si querā quid horū maiore uitę hui' incōmodo
q̃uisq; obliuiscat̃ legere & scribere. an poetica illa signa
quis n̄ uideat qđ responsurus sit. q̃ n̄ ē penit' oblitus sui.
Peccebam g̃ puer. cū illa inania istis utiliorib; amore prae-
ponebam. ut poti' ista oderā. illa amabā. lam̃ v̄ unū & unū
duo. Duo et duo quattuor. Odiosa cantio m̃ erat. et dulcissi-
mū speculū uanitat̃. equus ligneus plenus armatis. et
troie incendiū. atq; ipsius umbra chreusē. Cur g̃ grēcā & iā
grāmaticā oderā talia cantantē. Nam et Omerus peritis
texere tales fabellas. et dulcissime uanus ē. mihi tam̃ ama-
rus erat puero. Credo & iā grēcis pueris uirgilius ita sit.
cū eum sic discere cogunt̃ ut ego illū. uidelicet difficultas
omnino ediscendę lingūę pegrinę. quasi felle aspergebat
omnes suauitates grēcas fabulosarū narrationū. Nulla
enī uerba illa nouerā. et facius trorib; de poenis ut nosse
instabat̃ mihi uehemēt. Nam et latina aliquando infans
utiq; nulla nouerā. & tam̃ aduertendo didici sine ullo

2
= metu dubit.

metu atq; cruciatu. Inter etiā blandimenta nutrimentum et ioca
adridentiū & laticias adludentiū. didici vero illa sine poe
nali onore urgentiū. Cū me urguer & cor meū ad parien
da concepta sua. et quā n̄ esset nisi aliqua verba didicisse.
n̄ adocentib; sed aloquentib;. In quorū et ego aurib; partu
riebam. quicqd̄ sentiebam. Hinc satis elucet maiore habere
uum. addiscenda ista liberā curiositatē quā metūculosa
necessitatē. Sed illi fluxū. hec restringit legib; tuis dñs.
Legib; tuis a magistro & ferulis. usq; ad tēptationes martyru.
Valentib; legib; tuis miscere salubres amaritudines. reuo
cantes nos a te. a iocunditate pestifera. quarecesseramus
a te. Exaudi dñe deprecationē meā. ne deficiat anima mea
sub disciplina tua. Neq; deficiā inconfitendo tibi miserati
ones tuas. quib; erusti me ab omib; uis meis pessimis. ut
dulcescas in sup̄ om̄s seductiones quas sequebar. et a mem
te ualidissime. & amplectar manū tuā totis p̄cordis
meis. ut eruas me ab omni tēptatione usq; in finē. Ecce
enī tu dñe rex m̄s et dñs m̄s tibi seruiat. qd̄ utile puer
didici. tibi seruiat qd̄ loquor et scribo & lego & numero.
quō cū uana discere. tu disciplinā dabas m̄. et in eis uanis
peccata delectationū mearū dimisisti mihi. Didici enī in eis
multa uerba utilia. Sed et in reb; n̄ uanis disci possunt. et ea

uia tuta ē in qua pueri ambularent. Sed uae tibi flum^{is}
moris humani. q̄s resistet tibi. quā diu n̄ sicca heris. quousq̄
uolues tuas filios in mare magnū et formidolosū. qđ uix
transeunt qui lignum conscenderint. Nonne ego intellego
et tonantē iouē et adulterantē. & utiq; n̄ posset hec duo
sed actū ē. ut haberet auctoritatē ad imitandū uerū ad
ulterum lenocinante falso tōnitru. Quis aut poenulatorū
magistrorū audit sobria aure. ex eodē puluere hominē
clamantē et dicentē. fingeat hec omerus et humana ad
deos transferebat. diuina ml lem ad nos. Sed uerius dicit
qđ fingeat. Haec quidem ille. s; hominib; flagitiosis
diuina tribuendo. Ne flagitia flagitia putarent. et ut q̄s
quis ea fecisset. n̄ homines p̄ci tos. sed celestes deos uide
ret imitatus. Et tam o flum tartareū. iactant in te filii
hominum cū mercedib; ut hec discant. Et magna res agit
cū hoc agit publice in foro in conspectu legū. supramer
cedē salaria decernentium. et saxa tua peutis & sonas
dicens. Hinc uerba discunt. hinc adquirit eloquentia
reb; psuadendis. sententiisq; explicandis. maxime ne
cessaria. Ita n̄ non cognosceremus uerba hec imbrem au
reū et gremium. et fucū. et tēpla caeli. et alia uerba que
in eo loco scripta s̄. Nisi terrentius inducere nequam

adolescentē pponentē sibi iouem. ad exemplū stupri.
dum spectat tabulam quandā pictā in pariete. vbi inerat
pictura hęc. Iouem q̄ pacto danae misisse aiunt ingre-
mū quondā imbrē aureū fuciū factū mulieri. Et uide
quē admodū se concitat ad libidinē quasi c. elesti ma-
gisterio. At quē dñm inquit. q̄ tēpla c. eli summo soni-
tu concutit. Ego hominū id n̄ facerē. ego uero illud
feci ac libens. ^{p luxur} Non omnino phanc turpitudinē uerba
ista cōmodius discuntur. Sed phęc uerba turpitudō
ista cōfidentius ppetrat. Non accuso uerba quasi ua-
sa aelecta atq. p̄ciosa. sed u. nū erroris qđ in eis nob
ppinabat abebris doctorib; et nisi biberem cedebarur.
Nec appellare ad aliquē iudicē sobriū licebat. Et tamē
ego dñs m̄s incui c̄spectu iam sēcura ē recordatio mea
libent. hęc didici. et eis delectabar miser. & ob hoc bonę
spei puer appellabar. Sine me dñs m̄s dicere aliqd. et de
ingenio meo munere tuo. inquit; āme delirāntis
atterebat. Pponebat enī mihi negotiū anime mee sa-
tis inquietū p̄mio laudis. et dedecoris ut plagarum
metu ut dicerē uerba iunonis irascentis et dolentis.
qđ n̄ posset italia te uerox auertere regē. Quē numq.
iunonē dixisse audieram. sed figm̄toz poeticorum.

uestigia errantes sequi cogebamur. & tale aliqd dicere
solutis uerbis. quale poeta dixisset uersib; Et ille dice
bat laudabilius. In quo p dignitate adumbrate psonae.
irę ac doloris similior affectus eminebat uerbis sen
tentias egruent uestientib; Ut quid mihi illud ouera
uita mea dñs mñs. Quod mihi recitanti adclamabat p mul
tis coetaneis & conlectorib; meis. Nonne ecce illa omnia
fumus et uentus. Itane aliud n erat ubi exerceret inge
niū et lingua mea laudes tue dñe. Laudes tuae p scrip
turas tuas suspenderent palmitē cordis mei & iraperet
pinania nugarū turpis pda uolatilib; Non enī uno m
sacrificat transgressorib; angelis. Quid aut mirū qđ inua
nitates ita ferebar. & ate dñs mñs. ibam foras quando mihi
imitandi p ponebant homines. q aliqua facta sua n mala
ficū barbarismo aut cū solecismo enuntiarent. rep̃hensi c
fundebant. Si aut libidines suas integris & rite consequen
tibus uerbis copiose ornateq; narrarent. laudati gloriebant.
Vides hec dñe & taces. longanimis & multū misericors et
uerax. Numqd semp tacebis. et n̄ cernis ^{peris} de hoc inmanis
simo p fundo. querentē te animā & sitientē delectationes
tuas. et cuius cor dicit tibi. quesui uultum tuum. uultū
tuū dñe requirā. Nam longe a uultu tuo in affectu tene

broso. ^{recessam} Non enim pedib; aut spaciis locor^{it}, abste. aut redit^{it}
ad te. Aut ^o filius ille tuus minor equos aut currus. ^{it} Na
ues quesunt. aut ^a uolabit penna uisibili. aut moto po
plite it egit. ut in longinqua regione uiuens. pdige
dissiparet. qd dederas pficiscenti dulcis pat. qa dederas
& egeno redeunti dulcior. In affectu ^g libidinoso. id
em e tenebroso atq; id est longe a uultu tuo. Vide dne
ds. & patient ut uides uide. quom diligent obseruent
filii hominu pacta litteraru & syllabarum accepta aprio
rib; locutorib; & ate accepta aetna pacta ppetue salu
tis neglegant. Ut qui illa sonox uetera placita teneat te
neat aut doceat. si contra disciplinam gramaticam sine aspira
tione pme syllabe hominem dixerit magis displiceat ho
minib; quam si contra tua pcepta hominem oderit. cussit
homo. Quasi ^o quem libe inimicum hominem pruitiosius sen
tiat. quam ipsum odium quo in eum irritat. aut uastet qsq;
psequendo aliu ^{suus} quam cor suu uastat inimicando. Et certe
n e interior litteraru scientia. quam scripta cscientia. id
se alteri facere quod nolle pati. Quam tu secretus es.
habitans in excelsis. in silentio ds solus magnus. lege infa
tigabili spargens poenales cecitates sup inlicitas cupi
ditates. Cum homo a eloquentie fama querit. astans

Ante hominē iudicē circūstante hominū multitudine in
imicū suū odio inmanissimo insectans. uigilantissime cauet
ne plingue errorē dicat int̄ homines. et ne p̄m̄us furorē ho
minē auferat. ex hominib; n̄ cauet. Horū ego puer morū in
limine lacebam miser. et huius arene palestra erat illa. ubi
magis timebam barbarissimū facere quā cauebā. Si facerē. n̄ fa
cientib; inuiderē. Dico hec & confiteor. tibi d̄s m̄s. in quib;
laudabar. ab eis quib; placere tē m̄ erat honeste uiuere. Non
enī iudebā uoraginē turpitudinis. inquā pectus erā ab
oculis tuis. Nam in illis iā qd me foedis fuit ubi etiā talibus
displicebā fallendo innumerabilib; mendacis. & pedagogū.
et magistros. et parentes. amore ludendi. studio spectandi
nugatoria. & imitandi ludiera. inquietudine. Furta etiam
faciebam de cellario parentū et de m̄sa ut gula imperitante.
uel ut haberē qd dare pueris ludū suū mihi quo parit̄ utiq;
delectabant̄ tam uendentib;. In quo etiā ludo fraudulentas
uictorias. spe uane excellentie cupiditate uictus. sepe aucu
pabar. Quid aut̄. tam nolebā pati. atq; atrocit̄ s̄idephenderē
arguebam. quā id qd aliis faciebam. & s̄idephensus arguerer.
seuire magis quā cedere. re libebat. Istane ē innocentia
puerilis. Non ē dñe. n̄ ē oro te d̄s m̄s. Nam hec ipsa s̄. que
a pedagogis & magistris anucib; et pilulis. et passerib; ad p̄

fectos & reges. aurū. p̄dia. mancipia. Hec ipsa omnino succe-
dentib; maiorib; aetatib; transeunt. sicuti ferulis maiora
supplicia succedunt. Humilitatis ḡ signū instatura pue-
ritiae rex n̄r p̄basti cū aisti. taliū ē regnū celox. Sed tam̄
dñe tibi excellentissimo atq; optimo c̄ditori et rectori uni-
uersitatis dō n̄ro gr̄as. & iā si me puerū tantū ēē uoluisses.
Ira enī & iā tē uiuebā atq; sentiebā meāq; incolomitātē
uestigiū sacratissime unitatis exquēra. cū cure habe-
bā interiore sensu. integritatē sensuū meox inque ip-
sis paruis paruarūq; rerū cogitationib;. Veritate de-
lectabar falli nolebā. memoria uigebā. locutione in-
struebar. amicitia mulcebar. fugiebā dolorē. abiecti-
onē. ignorantia. Quid intali animante. Non mirabile
atq; laudabile. at ista om̄ia dī mei ^{t dona} bona s̄. Non m̄ ego
dedi hec & bona s̄. et hec om̄ia ego. Bonus ḡ ē qui fecit
me. & ipse ē bonū meū. & illi exulto bonis om̄ib; quib;
etiā puer erā. Hoc enī peccabā qđ n̄ in ipso s; in creatu-
ris ei me atq; ceteras uoluptates. sublimnates. uerna-
tes querebam. atq; ita irruiebā in dolores. cōfusiones.
errores. Gr̄as tibi dulcedo mea. & honor m̄s. et
fiducia mea dī m̄s. Gr̄as tibi de donis tuis. sed tu m̄ ea ser-
ua. Ita enī seruabis me. et augebunt & p̄ficient̄ que

dedisti mihi. & ero ipse tecū. q̄a et ut sim tu dedisti mihi. Am.

CONFESSIO NVM EXPLICIT LIBER PRIMVS.

INCIPIIT LIBER SECVNDVS.

RECORDARI VOLO TRANSACTAS FOEDITATES

& carnales corruptiones anime mee. n̄ q̄d eas amem. sed ut
amem te d̄s m̄s. amore amoris tui facio istud. recolens uias
meas nequissimas in amaritudine recogitationis mee. ut tu
dulcescas m̄ dulcedo n̄ fallax. Dulcedo felix et secura et colli
gens me ad ipsione. in qua frustatum discissus sū. Dum ab
uno te auersus. in multa euanui. exarsi enī aliquando sa
tiari inferis in adolescentia. & siluescere ausus sū. varius et um
brosus amorib; et contabuit species mea. & conputrui corā
oculis tuis. placens mihi & placere cupiens oculis hominū.
Et quid erat q̄d me delectabat nisi amare & amari. Sed n̄
tenebat modus ab animo usq; ad animum. quatinus ē lumi
nosus. limes amicitie. sed exalabant nebulę. de limosa con
cupiscentia carnis. et scatebra pubertatis. et obnubilabant
atq; obfuscabant cor meum. ut n̄ discerneret serenitas
dilectionis a caligine libidinis. Ytrumq; in cūso aestuabat
et rapiebat inbecillam aetate. p̄ abrupta cupiditatu. atq;
mersabat gurgite flagitior. Inualuerat sup̄ me ira tua
et nesciebam. Obsorduerā stridore catene mortalitatis.

2
mee. poena supbie anime mee. & ibam longius ate. et si
nebas et iactabar. & effundebar et diffuebam. et ebullieba
p fornicationes meas & tacebas. O tardu gaudiu meū tace
bas tunc. & ego ibam porro longe ate implurima & plura
sterilia semina dolorū supba deiectione & inquieta lassitu
dine. Quis mihi modularer erūnā meā & nouissimarū re
rū fugaces pulchritudines inusu uerterē. earūq. suauita
tib; metas pfigere. ut usq. ad coniugale litus exaestuarent
fluctus actatis mee. Si tranquillitas in eis n̄ poterat ēē sine
pcreandox liberox contenta. sicut p̄scribit lex tua dñe.
qui formas & iam ppaginē mortalitatis nr̄e. potens impo
nere lenē manū ad tēperamētū spinarū a paradiso tuo se
clusarū. Non enī longe ē a nob̄ om̄ipotentia tua. & cū lon
ge sum̄ ate. Aut certe sonitū nubiu tuarū uigilantiū ad
uertere. ^{pauli.} Tribulationē aut̄ carnis habebunt huiusmodi. Ego
aut̄ uob̄ parco. Et bonū ē homini mulierē n̄ tangere. Et
qui sine uxore ē cogitat ea que s̄ dī. qm̄ placeat dō. Qui aut̄
matrimonio iunctus ē. cogitat ea que sunt mundi. quom̄
placeat uxori. Has ḡ uoces exaudirē. uigilantior et absci
sus. ppt̄ regnū celoꝝ felicior. expectarē amplexus tuos. sed
efferbui miser. sequens impetū fluxus mei relicto te. et
excessi omnia legitima tua. nec euasi flagella tua. Quis enī

ap̄loꝝ vocē

hoc mortaliū. Nam tu semp aderas misericordi seueris et
 amarissimis aspargens offensionib; omis inlicitas iocunditates
 meas. ut ita querere sine offensione iocundari. & ubi hoc
 posse non inuenire quicq. p̄ te dñe. p̄ te q̄ fingis. dolore
 in p̄cepto. & p̄cutis ut sanes. et occidis nos nemoriam abste.
 Ubi erā. et quā longe exulabam. adelicis domus tue. Anno
 illo sexto decimo aetatis carnis mee cū acceperim me sceptrū
 et totas manus ei dedi uesania libidinis. licentiose p̄dedec
 humanū. inlicite aut p̄leges tuas. Non fuit cura meo ru
 ente excipere matrimonio. s; cura fuit tantū ut discere
 sermonē facere quā optimū. & p̄suadere dictione. Et an
 no quidem illo inmissa erant studia mea. dū mihi reduc
 to ^{p. n.} amatauris. in qua uicina urbe. iā coeperā litteraturae
 atq; ^{rethorice} oratorie p̄cipiende grā p̄grinari. longinquioris
 apud kartaginē peregrinationis sūptus p̄parabant. ani
 mositate magis quā opib; patris ^{h. p̄fauis} municipis thagastensis
 admodū tenuis. Cui narro hec. Neq; enī tibi dñs m̄s. s; apud
 te narro hec generi meo generi humno. quantulacūq;
 ex particula incidere potest in istas meas litteras. Et ut
 quid hoc. Vt uidelicet ego et q̄sq; hec legit. cogitemus
 de quā p̄fundo clamandū sit ad te. & qd p̄pius aurib; tuis
 si cor confitens. et uita ex fide ē. Quis enī n̄ extollebat

Loc. p̄cipis.

laudib; tunc hominē patrē meū. qđ ultra uires rei fami-
liaris sue impenderē filio. qđ etiā longe peregrinanti
studiorū causa opus ēet. Multorū enī ciuiū longe opulen-
tiorū nullū tale negotiū pliberis erat. Cū interea nō sat age-
rē idem patrē qualis crescerē tibi. aut quā castus esse. dū mō
esse disertus. ut desertus potius ā cultura tua dī. quies unū
uerus & bonus dñs agri tui cordis mei. Sed ubi sexto illo et
decimo anno inēposito otio ex necessitate domestica. feriat
ab omī schola cū parentib; ēē coepi. excesserū caput meū
uepres libidinū. et nulla erat eradicans manus. Quin im-
mo ubi me ille patrē in balneis uidit pubescentē. & inquieta
indutū adulescentia. quasi iā ex hoc innepotes gestirē.
gaudens matri indicauit. gaudens uinolentia in qua te
iste mundus oblitus ē creatorē suū. & creaturā tuā. pte am-
uit. De uino inuisibi puerse atq; inclinate inima uolunta-
tis sue. Sed matris inpectore iā inchoaueras tēplum tuū.
& exordiū scē habitationis tuę. Nam ille adhuc cathecu-
minus. 7 hoc recens erat. Itaq; illa exilū p̄a trepidati-
one ac tremore. & quāuis m̄ n̄dū fideli. timuit. tam uias
distortas in quib; ambulant qui ponunt ad te tergum et
nō faciē. Si mihi & audeo dicere tacuisse te dñm. cū rē
abste longius. Itane tacebas tu mihi tunc. Et cui erant.

nisi tua uerba illa p̄matrē meā fidelē tuā quē cantasti in
 aures meas. Nec inde quicquā descendit in cor ut facerē illud.
 Uolebat enī illa et secretum meminī. ut monuerat cū sollici
 tudine ingenti. Ne fornicarer. maximeq; ne adulterarem
 cuiquā uxorem. Qui mihi monitus muliebres uidebant.
 quib; obtemperare erubescerē. Illi autē tui erant. & nescie
 bam. & te tacere putabam. atq; illā loqui. p̄quā mihi tu nō
 tacebas. Et in illa contemnaris a me. filio eius. filio ancille
 tuę seruo tuo. Sed nesciebam & p̄ceps ibam tanta cecitate.
 ut int̄coetaneos meos pudere & me minoris dedecoris qm̄
 audiebā eos iactantes flagitia sua. et tanto gloriantes ma
 gis quanto magis turpes eēnt. Et libebat facere ^{malu} n̄ solum libi
 dine facti. uerū & iā laudis. Quid dignū ē uituperatione
 nisi uitium. Ego ne uituperarer. uitiosior fiebam. & ubi n̄ su
 berat quo admissō aequarer p̄ditis. fingebā me fecisse qd̄ n̄
 feceram. ne uiderer abiectior. q̄eram innocentior. & ne uili
 or haberer. quo erā castior. Ecce cū quib; comitib; it̄ age
 bam platearū babylonie. & uolutabar in ceno eius tamquā
 incinnamomis & ungentis p̄ciosis. et in umbilico ei⁹ quaten⁹
 eius haberem. Calcabat me inimicus inuisibilis. & seduce
 bat me. quia ego seductilis erā. Non enim & illa quē iam de
 medio babylonis fugerat. sed ibat in cetis eius tardior m̄t

f

carnis meę. sic monuit me pudicitia. ita curauit qđ de me
auro suo audierat. lamq. pestilentiosū. & in posterū peri-
culosum sentiebat. cohercere termino coniugalis affectus
si refecari adiuuui n̄ poterat. Non curauit hoc. quia mēt
erat ne impediret spēs mea cōpede uxoria. Non spēs illa qm
inte futuri scēi habebat mat. sed spēs litterarum quas ut
nossem nimis uolebat parens utq. Ille qđ de te ppe nihil
cogitabat. de me aut inania. Illa aut quia n̄ solū nullo de-
trimento. sed etiā n̄ nullo adiumento ad te adipiscendū p futura
existimabat usitata illa studia doctrine. Ita enim conicio re-
colens ut possim mores parentū meorū. Relaxabant etiā
mihi ad ludendū habens ultra tēperamētū seueritatis in-
dissolutionē affectionum iuriarū. & in omnib; erat caligo
intēcludens mihi dī mīs serenitatē ueritatis tuę. & p diebat
tamquā ex adipe iniquitas mea. Furtū certe punit lex
tua dñe. & lex scripta in cordib; hominū. quā ne ipsa quidē
delectet iniquitas. Quis enī fur aequo animo furē patitur.
Nec copiosus ad actum inopia. et ego furtū facere uolui et
feci. nulla cōpulsus egestate. nisi penuria & fastidio iusticie
et sagina iniquitatis. Nam id furatus sū qđ mihi abunda-
bat. & multo melius. Nec ea re uolebam frui quā furto ap-
petebam. sed ipso furto & peccato. Arbor erat pyrū in

vicinia nr̄e vineę pomis onusta. nec forma nec sapore il
lecebrofis. Adhanc excutiendā atq; asportandā nequissimi ad
ulescentuli proximus nocte intempesta quousq; ludū depesti
lentię more inares pduxeramus. Et abstulimus inde onera in
gentia. n̄ ad nr̄as epulas. sed uel picienda porcis. Etiam si aliqd
inde comedimus. dū tam fieret anob qđ eo liberet qđ n̄liceret.
Ecce cor meū d̄s m̄s. ecce cor meū qđ miseratus es in imo abyss
si. dicat tibi n̄c ecce cor meū. qđ ibi querebat ut eōm gratis ma
lus. et malitię meę causa nulla esset nisi malitia. Foeda erat et
amaui eā. Amaui perire. amaui defectū meū. n̄ illud ad quod de
ficiebā. sed defectū meū ipsū amaui. turpis anime. & dissiliens
āfirmam̄to tuo inextermiū n̄ dedecore aliqd. sed dedecus ap
petens. Et enim species ē pulchris corporib; & auro & argento.
et omnib; et in contactu carnis congruentia uale plurimū. Ce
terisq; sensib; ē sua cuiq; accōmodata modificatio corporū. Habe
etia honor tēporalis & imperitandi atq; superandi potentia
suū decus. Vnde etiā uindictę auditas orit̄. Etiam incuncta hec
adipiscenda n̄ est egrediendū abste dñe neq; deuiandū ā lege
tua. Et uita qua hīc uiuimus. habet inlecebrā suā. pp̄t quen
dā modū decoris sui. et conuenientiā cū his omib; infimis pul
chris. Amicitia quoq; hominū caro modo dulcis ē. pp̄t unita
tē de multis animis. Ap̄t unūsa hec atq; huiusmodi peccatum.

2
 amittit. dū immoderata in ista inclinatione. cū extrema bo
 na sint. meliora et sūma deserunt. Tu dñe d's n'r. & ueritas
 tua & lex tua. Habent enī & hęc ima delectationes. s. n̄ sic d's
 n'r qui fecit om̄a. q̄a in ipso delectat̄ iustus. & ipse ē delinq̄
 rectoꝝ corde. Cū itaq; de facinore querit̄ qua causa factū
 sit. credi n̄ solet. nisi cū appetit̄ adipiscendi alicui illoꝝ bonoꝝ
 quę infima diximus esse potuisse apparuerit. aut metus
 amittendi. Pulchra s̄ enī & decora. quāq; p̄ bonis superioribus
 operib; & beatificis abiecta & iacentia. Homicidiū fec̄. cur
 fecit. ad amant̄ ei coniugē. aut p̄dium. aut uoluit dep̄dari
 unde uiueret. aut timuit tale ab illo aliqd amittere. aut
 lesus ulcisci se exarsit. Num homicidiū sine causa facerē ip
 so homicidio delectat̄. Quis crediderit. Nam & de quo dictū ē.
 Vecordi et nimis crudeli homine. qđ gratuito potius malus
 atq; crudelis erat. ^{a. Catilina} Predicta ē tam causa. ne potum inquit
 torpescerē manus aut animus. Quare id quoq; cur ita. ut
 scilicet illa exercitatione scelerū. capta urbe honores. impe
 ria. diuitias. assequeret̄. & careret metu legū. et difficultate
 rerū. p̄pt̄ inopiā rei familiaris. et cōscientiā scelerū. Nec ipse
 catilina quidem amant̄ facinora sua. sed utiq; aliud cui cau
 sa illa faciebat. Quid ego miser uite amant̄. O fōrtū meū.
 o facinus illud meū nocturnū. sexti decimi anni ætatis

Salustius in Ca
 tilina.

meo. Non enim pulchrū eras cū furtum esses. aut v̄ aliquid
 es. ut loquar ad te. Pulchra erant poma illa quę furati sum̄.
 quonīa creatura tua erat pulcherrime omnīū creator om
 nium d̄s. bone d̄s. sūmū bonū et bonū verū meū. Pulchra
 erant illa poma. s̄ n̄ ipsa concupiuit anima mea miserabilis.
 Erat enī mihi melior copia. illa aut̄ decerpsi tantū ut fura
 rer. Nam decerpta pieci epulatus inde solā iniquitatē. qua
 letabar fruens. Nam et siquid illoꝝ pomoz intrauit in os meū.
 conditū ibi facin̄ erat. Et nunc dñe d̄s m̄s quero qđ me in
 furto delectauerit. et ecce species nulla ē. Nondico sic in
 aequitate atq; prudentia. sed neq; sic in m̄te hominis. atq;
 memoria & sensib; et uegetante uita. Neq; sic speciosa s̄ s̄ de
 ra et decora locis suis. et t̄ra & mare plena foetib; q̄ succedunt
 nascendo decedentib;. Non satum ut est quedā defectiua spe
 cies & umbratica uitis fallentib;. Nam & supbia celsitudine
 imitat̄. cū tu sis unus d̄s sup̄ om̄a excelsus. Et ambitio. quid.
 nisi honores querit & gl̄am. cū tu sis p̄cunctis honorandus
 unus et gloriosus in cōnū. Et scintilla potestati timeri uult.
 Quis aut̄ timendus. nisi unus d̄s. cui potestati eripi aut subtra
 hi quid potest. quando. aut ubi. aut quo. v̄t a quo potest.
 Et blanditię lasciuientīū amari uolunt. sed neq; blandius ē
 aliquid tua caritate. Nec amat̄ quicquā salubrius quam illa

22
p̄cunctis formosa et luminosa ueritas tua. Et curiositas affecta
re uidetur studiū scientiæ. cū tu omnia sūme noueris. Ignoran
tia quoq. ipsa atq. stulticia simplicitatis & innocentie nōie
regit. quia te simplicius q̄cquā n̄ reperit. Quid te aut̄ inno
centius. Quandoq̄dem opera sua malis inimica sunt. Et ignauia
quasi quietē appetit. quæ quies certa p̄t̄ dñm. Luxuria sa
tietatē atq. habundantiā se cupit uocari. tu es aut̄ plenitudo
et indeficiens copia incorruptibilis suauitatis. effusio libera
litatis obtendit umbrā. sed bonorū omniū largitor. affluen
tissimus tu es. Avaritia multa possidere uult. & tu possides
omnia. Inuidia de excellentia litigat. quid te excellentius.
Ira uindictā querit. te iustus q̄s iudicat. Timor insolita
& repentina exorrescit. reb; quæ amant̄ aduersantia dū
p̄cauet securitati. Tibi enī quid insolitū. qd̄ repentinū. aut
quis a te separat qd̄ diligis. aut ubi nisi apud te firma secu
ritas. Tristitia reb; amissis contabescit. quib; se oblectabat.
Cupiditas. q̄a ita sibi nolle sic tibi auferri nihil potest. ha
fornicat̄ anima cū auertit̄ abste. et querit extra te ea
quæ pura & liquida n̄ inuenit. nisi cū redit ad te. Peruerse
te imitant̄ om̄s qui longe se a te faciunt. & extollunt se
aduersū te. Sed & sic te imitando indicant creatore te
esse om̄is nature. & ideo n̄esse quo a te om̄imodo recedat.

Quid g^o in illo furto ego dilexi. et in quo dñm meū v^t uitiose atq;
 puer se imitatus sum. An libuit facere contra legē saltem falla
 cia. quia potentatu n̄ poterā. ut ^{tuam} mancam libtate captiuus imi
 tarer. faciendo inpune qđ n̄ licebat. tenebrosa omnipotentie
 similitudine. Ecce ē ille seruus fugiens dñm suū. et consecutus
 umbrā. O putredo. o monstrū uite. & mortis pfunditas. Potuit
 ne libere qđ n̄ licebat. non ob aliud. nisi quia n̄ licebat. Quid re
 tribuā dño. Quod recolit hec memoria mea. et anima mea. n̄ me
 tuit inde. Diligam te dñe et grās agam & confitear nomini tuo.
 quō tanta dimisisti in mala & nefaria opera mea. Gratie tue de
 puto & misericordie tue qđ peccata mea tamq^{uam} glaciē soluisi.
 grē tue de puto et quecūq; n̄ feci mala. Quid enī n̄ facere potui.
 qui & iam gratuitū facin^{us} amaui. Et omnia mihi dimissa eē fate
 or. et que mea sponte feci mala. et que te duce n̄ feci. Quis ē ho
 minū quisuā cogitans infirmitatē. audet uirib; suis tribuere
 castitatē. atq; innocentia suā ut minus amet te. quasi minus
 ei necessaria fuerit misericordia tua qua donas peccata conuer
 sis ad te. Qui enī uocatus a te secutus ē uocē tuā. et uitauit ea que
 me de ipso recordantē & fatentē legit. Non me derideat ab eo
 medico egro sanari. a quo sibi p̄stitum ē ut n̄ egrotare. v^t poti^{us}
 ut minus egrotare. et ideo te tantundē. immo v^t amplius di
 ligat. Quia p̄que me uidet tantis peccatoꝝ meoꝝ languorib;

exult p̄ eum
 se uidet tan
 tis peccatoꝝ
 languorib;

2
nūmplicari. Quē fructū habui miser aliquando in his quae
nūc recolens erubesco. Maxime in illo furto. in quo ipsū fur
tū amaui. nihil aliud cū & ipsum esset nihil. et eo ipso ego
miserior & tam solus id nūfecissem. Sic recordor animum
tunc meū. solus omnino nūfecissem. Ergo amaui ibi & iā con
sortium eorū cū quib; id feci. Non ergo nihil aliud quam
furtū amaui. immo uero nihil aliud. quia et illud nihil ē.
Quid ē reuera. Quis est qui doceat me. nisi qui illuminat
cor meū et discernit umbras eius. Quid ē qđ mihi uenit in
mentē querere & discutere et cōsiderare. quia si tē amare
poma illa quae furatus sū & eis frui cupere. possim etiā solū
sistatis eēt cōmittere illam iniquitatē. qua puenire aduo
luptatē meā. nec confractione consociorū animorū accen
dere pruritum cupiditatis meae. Sed quō nullis pomis vo
luptas mē nūerat. ea erat in ipso facinore. quā faciebat con
sortiū simul peccantiū. Quid erat ille affectus animi. Cer
te enī plane turpis erat nimis. et uae mihi erat qui ha
bebam illū. Sed tam quid erat. Delicta quis intellegit. Ri
sus erat quasi titillato corde qđ fallebamus eos. qui hec a
nobis fieri nūputabant. & uehementē nolebant. Cur gō eo
me delectabat. qđ id nūfaciebam solus. An qđ & iā nemo fa
cile solus ridet. Nemo quidem facile. sed tam & iā solus et

singulos homines. Cum alius nemo p̄sens ē. uincit risus aliq̄ndo.
 si aliq̄d nimie ridiculum ut sensib; occurrerit ut animo. At
 ego illud solus n̄ facerē. n̄ facerē omnino solus. Ecce ē corā te
 d̄s m̄s uiua recordatio anime meę. solus n̄ facerē furtū il
 lud. in quo me non libebat id qđ furabar. sed quia furabar
 qđ me solum facere. p̄sūs n̄ liberet. nec facerē. Omnis in
 imica amicitia. seductio m̄tis inuestigabilis ex ludo & ioco
 nocendi auuiditas. et alieni damni appetitus. Nulla lucri
 mei. nulla ulciscendi libidine. Sed cū dicūt eamus faciamus.
 & pudet n̄ esse impudentē. Quis exaperit istā tortuosissimā
 et implicatissimā nodositatē. Foeda ē. nolo in eā intende
 re. nolo eā uidere. Te uolo iustitia & innocentia pulchra.
 et decora honestis luminib; et insatiabili satietate. quies ē
 apud te ualde. & uita inpturbabilis. Qui intrat in te. intrat
 in gaudiū dñi sui. & non timebit. et habebit se optime in op
 timo. Defluxi abste ego et erraui d̄s m̄s. nimis deuus abstabi
 litate tua. in adulescentia. et fact⁹ sū mibi regio aegestatis.

Solos aliq̄ndo.
 ridere.

CONFESSIONYM LIBER. CIT.

INCIPIT LIBER. III. .II.

QUENI KARTAGINEM ET CIRCVMSTREPEBAT ME
 undiq; sartago flagitiosorū amorū. Nondum amabā et amare
 amabam. et secretiore indigentia oderam me minus indi

gentē querebam quid amarē amans amare. & oderam secu-
ritatē. et uiam sine muscipulis. Quō fames mihi erat intus. ab
interiore cibo te ipso dñs m̃s. et ea fame n̄ esuriebam sed erā
sine desiderio alim̃toꝝ in corruptibilem. Non quia plenus
eis eram. sed quō inani⁹ eo fastidiosior. & ideo n̄ bene ua-
lebat anima mea. et ulcerosa piciebat se foras. miserabiliter
scalpi auido contactu sensibilem. Sed si n̄ haberent ani-
mā. n̄ utiq; amarent. Amare & amari. Dulce mihi erat ma-
gis. si etiā amanti corpore fruerer. Veniā igit amictus.
conquinabā sordib; concupiscentiē. candorēq; ei obnu-
bilabam tartarea libidine. Et tam foedus atq; inhone-
stus elegans et urbanus ēē gestiebam habundanti uanitate.
Rui etiā in amorē quo cupiebam capi. dñs m̃s misericordiam ea.
quanto felle mihi suauitatē illam. & quā bonus aspersisti.
quia & amat sū. & pueni oculte aduinculū fruendi. et con-
ligabar latus erūnōsis nexib; ut cederer uirgis ferreis
ardentib; teli. et suspicionū. & timorū. et irarū. atq; rixarū.
Rapiebant me spectacula theatra plena imaginib; mise-
riarū mearū. et fomitib; ignis mei. Quid ē qđ ibi homo uult
dolore. cū spectat luctuosa et tragica. que tam pati ipse nol-
let. Et tam pati uult ex eis dolore spectator. & dolor ipse
est uoluptas eius. Quid est. nisi mirabilis insania. Nam eom

gis eis mouetur quisq; quominus a talib; affectib; sanus ē. qm
 quā cū ipse patitur miseria cū aliis cōpatitur misericordia
 dici solet. Sed qualis tandē misericordia in reb; fictis & sce
 nicis. Non enim ad subueniendum puocat̃r auditor. sed
 tantū addolendū inuitatur. Et actori earū imaginū ampli
 fauet. cum amplius dolet. Et si calamitates ille hominum
 ut antique ut falsae sic agant̃ ut quis spectat n̄ doleat. Abscedit
 inde fastidiens & reprehendens. Si aut̃ doleat manet intentus
 & gaudens. Lacrimae q̃ amantur et dolores. Certe om̄s hō
 gaudere uult. an cū miserū ēē neminē libeat. Libet tam̃ esse
 misericordem. Quod quia n̄ sine dolore ē. hac una causa am̄n
 tur dolores. et hoc de illa uena amicitie ē. Sed quo uadit. quo
 fluit. ut quid decurrit in torrentē picis bullientis aestus in
 manes tetrarum libidinū in quos ipsa mutat̃ & uertit̃ p̄nitiū
 p̄prium de celesti serenitate de torta atq; delecta. Repudiet̃
 ergo misericordia. Nequaquā. Ergo ament̃ dolores aliquando.
 Sed caue inmunditiā anima mea sub tutore dō meo. dō pa
 trū nr̄ox. & laudabili et superexaltato in omnia seta. Caue in
 munditiā. Neq; enim n̄c n̄ misereor. sed tunc in theatris con
 gaudebam amantib; cū sese fruebant̃ p̄ flagitia. Quāuis hec
 imaginariē gererent in ludo spectaculi. Cum aut̃ sese am̄i
 tebant quasi misericors contristabar. & utrumq; delecta

bat tamen. Nunc v̄ magis misereor gaudentē inflagatio.
quā uelut dura p̄pessum detrimto p̄nitiosē uoluptatis. et
amissione misere felicitatis. Hec certe uerior misericor
dia. sed n̄ in ea delectat̄ cor. Nam & si appbat̄ officio carita
tis qui doloꝝ miserū. malle tam utiq; n̄ esse qđ doloꝝ.
qui germanitus misericors est. Si enim est maliuola beni
uolentia qđ fieri n̄ potest. potest & ille qui ueracit̄ since
ritq; miseret̄ cupere esse miseros ut misereat̄. Nonnullis
itaq; dolor appbandus. Nullus amandus ē. Hoc enim tu
dñe d̄s qui animas amas longe atq; purius quā nos. et in
corruptibilius misereris qđ nullo dolore sauciaris. & adhuc
quis idoneus. At ego tē miser dolere amabam & querebā
ut esset qđ dolerem. qđdo mihi in aerumna aliena. et fal
sa & saltatoria ea magis placebat actio histrionis meq;
alliciebat uehementius quā mihi lacrimę excutiebant̄.
Quid aut̄ mirū cū infelix pecus aberrans āgrege tuo. & in
patiens custodie tue turpi scabie foedarer. & inde
erant dolorū amoris. n̄ quib; altius penetrarer. Non
enim amabam talia p̄peti qualia spectarē. sed quib; au
ditis & fictis tamquā insupficie raderer quos tam quasi
ungues scalpentium feruidus tumor. & tabes. & fames
horrida conseq̄uebat̄. Talis uita mea. Numqđ uita erat

dñs m̃s. & circūuolabat sup̃ me fidelis a longe misericordia
 tua. In quantas iniquitates distabui & sacrilega curiosita
 te secutus sū ut deferentē te deducere & me ad ima infi
 da & circūuentoria obsequia demoniorū quib; immolabā
 facta mea mala. & in om̃ib; flagellabas me. Ausus sū etiā
 in celebritate sollemnitarū tuarū intra parietes aeccl̃ae
 tue concupiscere & agere negotiū pcurandi fructus
 mortis. Unde me uerberasti grauib; poenis. sed nihil ad
 culpā meā. O tu p̃grandis misericordia mea dñs m̃s. refu
 gium meū a terribilib; nocentib; in quib; uagatus sum p̃fi
 denti collo ad longe secedendum a te. amans uias meas. & non
 tuas. amans fugitiuam libertatem. Habebant & illa studia quae
 honesta uocabant. ductum suū intuentē fora litigiosa. ut
 excellerē in eis. Hoc^p laudabilius. quo^{co} fraudulentior. Tanta
 ē cecitas hominum. de cecitate etiā gloriantiū. & maior
 iā erant in scola rethoris. & gaudebā sup̃be. et tumebam
 typho quāquā longe sedatior. Dñe tu scis. & remotus
 omnino ab euerfionib; quas faciebant euerfores. Hoc enim
 nom̃ sceuum et diabolicum ut insigne urbanitatis ē int̃
 quos uiuebam pudore impudenti. quia talis n̄ erā. et cū eis
 eram. & amicitis eorū delectabar aliquando. a quorū semp
 factis abhorrebam. hoc ē ab euerfionib; quib; p̃terue in

sectabantur ignotoꝝ uerecundiā. quā perturbarent gratis inlu-
dendo atq; inde pascendo maliuolas laeticias suas. Nihil est
illo actu similius. actib; doemonioꝝ. Quid itaq; uerius.
quā euersores uocant. Euersi plane prius ipsi. atq; puerſi
deridentib; eos & seducentib; fallacib; occulte spiritib; in eo
ipſo. quo alios inridere amant. et fallere. Int̄ quos ego inbecil-
la tunc aetate discebam libros eloquentie in qua eminere
cupiebam sine dānabili & uentoso. p̄ gaudia uanitatis huma-
ne. et usitato iam discendi ordine. Fueneram in librū quen-
dā. cui dā ciceronis cui lingua fere om̄s mirantur p̄ cet̄ n̄ ita.
Sed liber ille ipsius exhortationē continet ad philosophiā.
& uocatur hortensius. Ille v̄ lib̄ mutauit affectū meū.
et ad te ipsū dñe mutauit p̄ces meas. & uota ac desideria
mea fecit alia. Yiluit mihi repente om̄s uana spes. et in
mortalitatē sapientie concupiscebam aestu cordis incre-
dibili & surgere iam coeperam ut ad te redire. Non enī
ad acuendam linguā qđ uidebar emere mat̄nis mercedib;
cū agerē annū aetatis unde uicesimū iā defuncto patre
ante biennium. Non ergo ad acuendā linguā referebam
illū librum neq; mihi locutionē sed qđ loquebarur p̄ sua-
serat. Quom̄ ardebam dñs m̄s. quom̄ ardebam reuolare
ā trenis ad te et nesciebam quid ageres mecū. Apud te enim

sapientia. Amor aut sapientie nom grecū habet philosophi
am. quo me accendebant ille littere. sunt qui seducant p
philosophiam magno & blando & honesto nomine coloran
tes & fucantes errores suos. & ppe om̃s qui ex illis & supra
temporib; tales erant. notant in eo libro & demonstrant!
et manifestat^d tuū bonum et pium. Videte ne quis uos deci
piat p philosophiam & inanē seductionē scdm traditionē
hominū. scdm elemta huius mundi. & n̄ scdm xp̃m quia in
ipso inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporalit. Et
ego illo tempore scis tu lum̃ cordis mei quō n̄dū mihi hec
aptica nota erant. hoc tam̃ solo delectabar in illa exortatio
ne qd̃ n̄ illā aut illā sectā. sed ipsam quēcūq; esset sapientiam
ut diligerē. exquirere. & assequerē. & tenerē. atq; amplecterē
fortit excitabar sermone illo. & accendebar et ardeba. & hoc
solum me in tanta flagrantia refrangebatur qd̃ nom xp̃i n̄ erat
ibi. Quō hoc nom scdm misericordiā tuā dñe. hoc nom sal
uatoris mei filii tui. in ipso adhuc lacte matris tenerū cor
meū pie biberat & alte retinebat. & quicqd sine hoc nomine
fuisse. quāuis litteratū & expolitū & ueridicū. n̄ me totū
rapiebat. Itaq; institui animū intendere in scripturas
sc̃as. ut uiderē quales essent. Et ecce uideo rē n̄ cōptā sup
bis neq; nudatā pueris. sed incessu humilē. successu excel

ap̃lm

82
fam & uelata mysteris. & non erā ego talis ut intrare in eā
posse aut inclinare ceruicē ad eius gressus. Non enī sic modo
loquor ita sensi. cū adtendi ad illā scripturā. sed uisa mē
indigna quā tullianę dignitati cōparare. Tumor enī meus
refugiebat modum eius & acies mea nō penetrabat interio
ra eius. Verū tam illa ^{erat} quę cresceret cū paruulis. sed ego de
dignabar esse paruulus & turgidus fauisti mihi grandis
uidebar. Itaq; incidi in homines supbe delirantes & car
nales nimis et loquaces in quoz ore laquei diaboli erant
cum effectū cōmixtione syllabarū nominis tui. sed & dñi
ihū xpī & paraclyti cōsolatoris nrī sps scī. Haec omnia
nō recedebant de ore eoz sed tenus sono & strepitu lin
guę ceterū cor mane ueri. Et dicebant ueritas & ueritas.
& multi eā dicebant mihi & nusquā erat in eis. Sed falsa
loquebant nō dete tantū qui uere ueritas es. sed & iā de istis
elemētis huius mundi creaturis tuis. de quib; & iā uera di
centes philosophos transgredi debui. p̄ amore tuo. Ma p̄
fūme. bone. pulchritudo pulchroz omniū. O ueritas ue
ritas quā intime & iā tū medullę animi mei suspirabant
tibi cū te illi sondarent mihi frequent & multiplici. uoce
sola & libris multis et ingentib; et illa erant fercula in quib;
mihi esuriēti te inferebatur p̄ te sol et luna pulchra

opera tua. sed tam opera tua. n̄ tu nec ipsa p̄ma. Priora enī spi
 ritualia opera tua quā ista corpora. quā uis lucida et celestia. f
 At ego nec p̄ora illa. sed te ipsā te ueritas inquā. non ē cōmu
 tatio nec mōm̄ti obumbratio. esuriebam & sitiebam et appone
 bant adhuc mihi in illis ferculis fantasmata splendida. quib;
 iam melius erat amare istum solem. saltem istis oculis uerū
 quā illa falsā animo decepto poculos. Et tam quia te potabā
 manducabam. n̄ auide quidem quia nec sapiebas in ore meo
 sicuti es. Neq; enī tu eras illa signīta mania. nec nutriebar ex
 eis. sed ex hauriebar. magis. Cibus in somnis simillimus est ci
 bus uigilantium quo tam dormientes n̄ aluntur. Dormi
 unt enī; at illa nec similia erant ullomodo tibi. sic nunc in
 locutus es. Quia illa erant corporalia fantasmata falsā cor
 pora. quib; certiora s̄ uera corpora. Ista quę uidemus ui
 su carneo siue celestia siue trestria cū pecudib; & uolatili
 bus uidemus hec. & certiora sunt quācum imaginam̄ ea.
 Et rursus certius imaginamur ea. quā ex eis suspicamur
 alia grandiora & infinita quę omnino nulla sunt. qua
 lib; ego tunc pascebar inanib; & n̄ pascebar. At tu amor
 m̄s. inquē deficio. ut fortis sim. Nec ista corpora es. quę
 uidemus. quāquā in celo. nec ea es. quę n̄ uidemus ibi. q̄a
 tu ^{ista} condidisti. nec in summis tuis conditioibus habes. d

Quanto g^o longe es. aphantasmatis illis meis phantasmatis
corporum quae omnino non sunt. quibus certiores sunt phantasiae
corporum. eorum quae sunt. et eis certiora corpora quae tam non es.
Sed nec anima es. quae uita est corporum. Ideo melior uita
corporum. certiorque quam corpora. Sed tu uita es animarum. uita
uitarum uiuens te ipsa. & non mutaris uita animae meae.
Ubi g^o m^o te eras. et quam longe & longe peregrinabar. abste.
exclusus. et a siliquis porcorum quos de siliquis pascebam. quanto
enim meliores grammaticorum & poetarum fabellae quam illa de
cupula. Nam uersus & carmen et medea uolans. utiliores
certe quam quinq; elementa uarie fucata propter quinq; antra te
nebrarum. quae omnino nulla sunt. et occidunt credentem.
Nam uersum & carmen & iam ad uera pulchra transfero. Volan
tem autem medeam. & si cantabam non assereram. & si cantari audie
bam non credebam. illa autem credidi. Vae uae quibus gradibus
deductus sum. in profunda inferi quippe laborans & aestu
ans inopia veri cum te deus meus. Tibi enim confiteor. qui me misera
tus es. et nondum confitentem. cum te non secundum intellectum mentis quod
me prestare uoluisti belius. sed secundum sensum carnis querere.
Tu autem eras interior intimo meo. et superior summo meo.
Offendi in illam mulierem audacem. inopem prudentiae enig
ma salomonis sedentem super sellam in foribus. et dicentem pa

nes occultos libentē edite · et aquā dulcē surtinā bibite · Quē
 me seduxit · quia inuenit foris habitantē in oculo carnis mee ·
 et talia ruminantē apud me · qualia pullū uorasset · Nesci
 eam enim aliud uere qđ est · et quasi ac utile mouebar · ut
 suffragarer stultis deceptorib; Cum ame quererent unde
 malum · & utrū forma corporea dī finiret · & haberet capillos et
 ungues · et utrū iusti existimandi eēt qui haberent uxores
 multas simul · & occiderent homines & sacrificarent de anima
 lib; quib; reb; ignarus perturbabar · et recedens a ueritate · ire in
 eam mihi uidebar · quia nō nouerā malū nō eē · nisi priuationē bo
 ni · usq; ad qđ omnino non est · qđ unde uiderē cui uiderē usq;
 ad corpus erat oculis & animo usq; ad phantasma · et nō noueram
 dñm eē spm̄^{2^a} Non cui membra essent plangum & latum · nec
 cui eē moles esset · quia moles in parte minor ē quā in toto
 suo^{2^a} · Et si infinita sit · minor ē in aliqua parte certo spatio
 definita · quā p̄ infinitū · Et non ē tota ubiq; sic sp̄s · sic dī ·
 Et quid in nob̄ esset scđm qđ essemus similes dō · & recte in
 scripturis diceremur ad imaginē dī · pr̄sus ignorabam
 et nō nouerā iustitiam ueram interiorē · nō ex cōsuetudine iu
 dicantē · sed ex lege rectissima dī omnipotentis qua for
 marent̄ mores regionum et dierum p̄ regionib; et dieb; ·
 cū ipsa ubiq; ac semp̄ esset · non alibi alia · nec alias alit̄ · Scđm

quā iusti essent abraham . & isaac . et iacob . & moyses et da
uid . et illi om̄s laudatōre dī . Sed eos ab imperitis iudicari
iniquos iudicantib; ex humano die . et uniuersos mores hu
mani generis . ex parte moris sui metientib; Tamquā si quis
nescius in armamentis . quid cuiq; membro accōmodatū sit .
ocrea uelit caput contegi . et galea calciari . & murmuret
qd non apte conueniat . Aut in uno die indicto . ap̄ meridia
nis horis iuste quisquā stomachetur . n̄ sibi concedi quid ue
nale pponere . quia mane concessum est . Aut in una domo
uideat aliquis trectari manib; aquoquā seruo . qd facere n̄
finat̄ qui pocula ministrat . aut aliqd p̄ prae se pia fieri . qd tan
te m̄sam phibeat̄ et indignet̄ . cū sit unū habitaculū . et una
familia . non ubiq; atq; omnib; idem tribui . Sic s̄ isti qui indig
nant̄ cū audierint illo sc̄to licuisse iustis aliqd . qd isto n̄ licet
iustis . Et quia illis aliud p̄cepit d̄s . istis aliud p̄tēporalib; cau
sis . cū eidem iustitiae utriq; seruerint . cū in uno homine et
in uno die . et in unis ^{in singulis} edibus uideant̄ aliud alii membro con
gruere . & aliud iam dudum licuisse . & p̄oram n̄ licere quiddā
in illo angulo p̄mitti . aut iuberi qd in isto iuxta uetetur et
vindictetur . Numqd iustitia uaria ē & mutabilis . sed tēpora
quib; p̄fides non parit̄ eunt . tempora enim sunt . Homines
aut̄ quoz uita sup̄ram breuis ē . quia sensu n̄ ualent cau

sas contexere seculorū priorū aliarumq; gentium quas expti
 non sunt. cum his quas expti sunt. In uno aut corpore
 ut die. ut domo facile possunt uidere quid cui membro q̄b;
 moritū quib; partib; psonisue congruat. In illis offendunt.
 hic seruiunt. Haec ego tunc nesciebam. & n̄ aduertebam. et
 feriebam undiq; ^{ista} oculos meos. et n̄ uidebā & cantabā carmi
 na. et n̄ mihi licebat ponere pedem quēlibet ubi libet. sed
 in alio atq; alio metro alit atq; alit & in uno aliquo uersu n̄ om
 nib; locis eundem pedē. Et ars ipsa qua canebam. non habe
 bat aliud alibi sed omnia simul. Et non intuebar iustitiam
 cui seruirent boni & scī homines longe excellentius atq;
 sublimius habere simul omnia quae p̄cepit & nulla ex parte
 uariari. et tamen uariis temporib; n̄ omnia simul. sed p̄pria
 distribuentē ac p̄cipientem. Et rephendebam cecus pios pa
 tres. n̄ solum sic d̄s iubere atq; inspiraret utentes p̄sentibus.
 verum quoq; sic d̄s reuelaret futura p̄nuntiantes. Numqd
 aliquando aut alicubi iniustum ē diligere d̄m ex toto cor
 de ex tota anima. ex tota mente. & diligere p̄ximū tanq;
 te ipsum. Itaq; flagitia quae s̄ contra naturā ubiq; ac semp
 detestanda atq; punienda suū. qualia sodomitarū fuerū.
 Quae si omnes gentes facerent. eodē criminis reatu diuina
 lege tenerent. quae n̄ sic fecit homines. ut se illo uterentur.

4

¶ morū diuersitate uitanda. sicut pactū in se

modo. Violatur quippe ipsa societas quę cū dō nob̄ esse debet. cū eadem natura cui ille auctor ē libidinis pueritate pollu-
tur. Quae aut̄ contra mores hominū sunt flagitia. p̄ciuita-
tis aut̄ gentis consuetudine ut lege firmatum. nulla cuius
aut pegrini libidine uioletur. Turpis enim om̄is pars. uni-
uerso suo n̄ congruens. Cum aut̄ d̄s aliquid contra morem
aut pactū quorūlibet iubet. & sinumquā ibi factū ē faci-
endū est. Et si om̄issum instaurandum & institutū non erat.
instituendū est. Si enī regi licet incivitate cui regnat iubere
aliquid qđ neq; ante illū quisquā nec ipse umquā iusserat. &
n̄ contra societate ciuitatis eius obtemperat. immo contra
societate non obtemperatur. Generale quippe pactū ē soci-
etatis humane oboedire regib; suis. Quanto magis d̄s regna-
tor uniuersae creature suę ad ea quę iusserat si e ne dubi-
tatione seruendū est. Sicut enī in potestatib; societatis hu-
mane maior potestas minori ad oboediendū p̄ponit. ita d̄s
om̄ib; Item in facinorib; ubi libido est nocendi siue p̄contu-
melia siue p̄iniuriam & utrūq; ut ulciscendi causa sicut in
inico inimicus. ut adipiscendi alicuius extra cōmodi sic latro-
uitori. ut euitandi mali sicut ei qui timetur. ut inuidendo
sicut feliciori miserior. aut in aliquo p̄speratus ei quē sibi
equari timet. & aut aequalem dolere ut sola uoluptate alie.

ni mali sicut spectatores gladiatorum. aut irrisores aut illusores
quorūlibet. Haec sunt capita iniquitatis quae pululant principan-
di & spectandi & sentiendi libidine. aut una aut duabus earū.
aut simul omnibus; Et uiuit male aduersus tria & septem. psalte-
rium decē eordarum decalogum tuū dñs altissime & dulcissi-
me. Sed quae flagitia in te. qui nō corrumparis. aut quae aduer-
sus te facinora cui noceri nō potest. Sed hoc uindicas qđ in se ho-
mines ppetrant. quia & cū in te peccant. impie faciunt
in animas suas. et mentit̃ iniquitas sibi. siue corrūpendo ac per-
uertendo naturā suā quā tu fecisti & ordinasti. ut in moderate
utendo ēcessis reb; ut in nō concessa flagrando in eum usum qui
ē contra naturam. Aut rei tenentur animo & uerbis facien-
tes aduersus te. & aduersus stimulū calestrantes. aut cū disrup-
tis limitib; humane societatis laetant̃ audaces priuatis concili-
ationib; aut direptionib; putcuiq; delectauerit aut offenderit.
& ea fiunt cū tu derelinqueris fons uitę qui es unus unus & uerbū
creator & rector uniuersitatis. & puata supbia diligit̃ in parte
unū falsum. Itaq; pietate humili redit̃ in te. & purgas nos a
ēsuētudine mala & ppius es peccatis confitentium. & exaudis
gemitus cōpeditōr. & soluis āuinculis quę nob̃ fecimus. si iam
non erigamus aduersus te cornua falsę libtatis. auaritia plus ha-
bendi. & damno totum amittendi. amplius amando pprrium.

nrm. quate omnium bonum. Sed in flagitia & facinora & tam
 multas iniquitates speccata pficientium que a bene iudi
 cantib; & uiruperant ex regula pfectionis & laudant spe
 frugis. sicut herba segetis. Et sunt quedam similia ut fla
 gitio ut facinori. & n sunt peccata quia nec te offendunt
 dnm & dnm nrm. Nec sociale consortiu cu conciliant aliq
 inusu uite congruae tempori. Et incertu est an libidine
 habendi. aut puniuntur corrigendi studio potestate or
 dinata. et incertum e. an libidine nocendi. Multa itaq; fac
 ta que hominib; in pbanda uiderent testimonio tuo app
 bata sunt. Et multa laudata ab hominib; te teste damnt
 cu sepe aliter habet species facti. & alit facientis animus
 atq; articulus oculi teporis. Cu v aliqd tu repente inusi
 tatū & in psum imperas. & si hoc aliquando uetiisti. qua
 uis causā imperii tui p tepore occultes. et quāuis contra
 pactum sit aliquoz hominū societatis. Quis dubitat eē faci
 endum. quando ea iusta est societas hominū. que seruit.
 sed beati qui te imperasse sciunt. Fiunt enim omnia a ser
 uientib; tibi ut ad exhibendum qd ad p^{pus} sens^{us} est. ut ad
 futura p^{ri}uuntianda. Haec ego nesciens inridebā illos
 scōs seruos & pphetas tuos. & qd agebam cu inridebā eos.
 nisi ut inrider abste sensim atq; paulatim pduct^{us} adeas

nugas. ut crederē ficum plorare cū decerpit & matrem
 eius arborē lacrimis lacteis. Quā tūc ficum si comedisset
 aliquis sēs alieno sane non suo scelere decerptā miscerē
 uiscerib; & anhelare de illa angelos. Immo uero particu-
 las di gēdo in oratione atq; ructando. quę particulae
 sūm & ueri dī. ligatę fuissent in illo pomo. nisi electi scī
 dente ac uentre soluerent. & credidi miser magis esse mi-
 sericordiā pstandam fructib; trāe quā hominib; ppter q̄s
 nascerent. Siquis enī esuriens peteret qui manicheus nō
 esset. quasi capitali supplicio damnanda buccella uideret
 si ei daretur. & misisti manū tuā ex alto. & de hac p̄funda
 caligine eruisti animam meā. cū p̄me ploraret ad te mea
 mat̄ fidelis tua amplius quā flent matres corporea fu-
 nera. Videbat enim illa mortē meā ex fide & spū. quē ha-
 bebat ex te. & exaudisti eā. dñe. Exaudisti eā nec dis-
 pexisti lacrimas eius cū pfluētes rigarent trā sub
 oculis eius. in omni loco ora-
 tionis eius. & exaudisti eā.
 Nam unde illud somnium quo team consolatus es. ut hi-
 bere me secum cederet & habere mecum eandē mensam in
 domo. qđ nolle coepit aduersans & detestans blasphe-
 mias erroris mei. Vidit enī se stantē in quadā regula lig-
 nea. & aduenientē ad se iuuenem splendidum hilarem

Matri
 somnium.

atq; arridentem sibi. cum illa esset merens & merore cōfecta.
 Qui cū causas ab ea quesisset. mestitūe sue cotidianarūq; lacrima-
 rum. docendi ut assolere nō discendi grā. atq; illa respondisset.
 pditionē meā se plangere. iussisse illum qđ se cura esset atq;
 ammonuisse. ut adtendere et uideret ubi esset illa. ibi esse &
 me. Qđ illa ubi adtendit. uidit me iuxta se in eadem regula
 stantem. Vnde hoc. Nisi quia erant aures tue ad cor eius.
 O tu bone omnipotens. qui sic curas unumquēque nrm. tamq;
 solum cures. & sic omēs. tamquā singulas. Vnde illud & iam
 qđ cum mihi narrasset. ipsum uisū. & ego ad trahere conarer.
 ut illa se potius non desperaret futuram ēē qđ eram. conti-
 nuo sine aliqua hesitatione inquit. non enim mihi dictum est.
 ubi ille. ibi & tu. sed ubi tu. ibi & ille. Confiteor tibi dñe
 recordationē meā quantū recolo. qđ sepe n̄ tactū amplius
 me isto pmatrem uigilantē. responso tuo. qđ tam uicina int̄-
 pretationis falsitate. turbata n̄ est. & tam cito uidit. qđ
 uidendum fuit. qđ ego certe ante quā dixisset. non
 uideram. Et iam tum fuisse cōmotum. quā ipso somnio
 quo femine pię gaudium tanto. post futurum adconsolati-
 onē tunc p̄sentis sollicitudinis. tanto ante p̄dictum est.
 Nam nouem ferme anni secuti s̄. quib; ego in illo limbo p̄fundi
 ac tenebris falsitatis cum saepe surgere conarer. & grauius

alliderer uolutatus sum. Cum tam illa uidua casta pia
& sobria quales amas. iam quidem spe alacrior. sed fletu
et gemitu non segnior. Non desinere horis omnibus orati
onū suarū de me plangere ad te. & intrabant in cōspectū
tuū pēes eius. & me tam dimittebas adhuc uolui & inuol
ui illa caligine. et dedisti alterum responsū interim qđ
recolo. Nam & multa ptereo ppter qđ ppero ad ea quę mā
gis me urgent confiteri tibi & multa nō memini. Dedisti er
go alterum p̄sacerdotem tuum quendā ep̄m nutritum in
aecclā. & exercitatū in libris tuis. quē cum illa femina rogas
set ut dignaretur mecum colloqui. & refellere errores meos
et dedocere me mala. ac docere bona. faciebat enim hoc qđ
forte idoneos inuenisset. Noluit ille. prudentē sane quantum
sensi p̄ea. Respondit enim me adhuc esse indocilem. eo qđ in
flatus essem nouitate heresis illius. & nonnullis questiunculis
iam multos imperitos exagitasset. sic illa indicauerat ei. Sed in
quit sine illum. ibi & tantum roga p̄ eo dñm ipse legendo repe
riet. quis ille sit horror. & quanta impietas. simul & iam p̄r
rauit se quoq; paruulum a se ducta matre sua datum fuisse
manicheis. Et omnes pene non legisse tantum. uerū & iam
scriptitasse libros eorū sibiq; apparuisse nullo contra dis
putante & conuincente. quā esset illa secta fugienda itaq;

fugisse. Quae cum ille dixisset atq; illa nolle acquiescere
sed instare magis deprecando & ubertim flendo ut me ui
deret & mecum dissereret ille iam sub stomachans tectio.

Vade inquit ame ita uiuas. fieri enim non potest ut filius
istarum lacrimarum pereat. Quod illa ita se accepisse in
colloquia sua mecum sepe recordabatur ac si de caelo sonuisset.

EXPLICIT CONFESSIO LIBER III.

INCIPIT LIBER IIII.

Per idem tempus annorum nouem abunde uicesimo anno ae
tatis meae usque ad duo de tricesimum seducebamur & seduce
bamus falsi atque fallentes in uariis cupiditatibus & palam
per doctrinas quas liberales uocant. occulte autem falso nomine
religionis. Hic superbi. ibi superstitiosi. Vbiq; uani ac popularis
gloriae sectantes inauitatem usque ad theatricos plausus. et
contentiosa certamina. & agone coronarum uenearum &
spectaculorum nugas. & intemperantiam libidinum. Illac autem
purgari nos ab istis sordibus expetentes cum eis qui appellaren
tur electi & sancti afferemus escas de quibus nobis in officina aqua
liculi sui fabricarent angelos & deos per quos liberaremur et
sectabar ista atque faciebam cum amicis meis per me ac mecum
deceptis. Inrideant me arrogantes & nondum salubriter pro
strati & elisi a te deus meus. ego tamen confitear tibi dedecora

mea in laude tua. Sine me obsecro et da mihi circum ire pre-
 senti memoria preteritos circuitus erroris mei. & immolare tibi
 hostias iubilationis. Quid enim sum ego mihi sine te nisi dux in
 preceptis. Aut quod sum cum mihi bene est. nisi sugens lactuū. aut fru-
 gens te cibo qui non corrumpit. Et quis homo est quilibet homo. cum
 sit homo. Sed inrideant nos fortes & potentes. Nos autem infir-
 mi et inopes confiteamur tibi. Docebam in illis annis artem re-
 thoricam & uictoriosissimam loquacitatem uetus cupiditate
 uendebam. Malebam tamen domine tu scis bonos habere discipu-
 los sic appellantur boni. & eos sine dolo docebam dolos. non in quibus
 contra caput innocentis agerent. sed aliquando per capite no-
 centis. Et deus uidisti de longinquo lapsantem in ludibrium & in
 multo fumo scintillantem fidem meam quam exhibebam in illo magi-
 sterio diligentibus uanitatem. & querentibus mendacium socius
 eorum. In illis annis unam habebam non eo quod legitimam uocatur
 coniugio cognitam. sed quam indagauerat uagus ardor in
 opus prudentiae. Sed unam tamen ei quoque seruans. Thoris fide
 in qua sane experiret exemplo meo quid distaret inter coniugalis
 placiti modum quod foederatum esset generandi gratia. & pactum
 libidinosi amoris. Ubi plerumque etiam contra uotum nascitur. quam
 uis iam nata cogat se diligere. Recolo etiam cum mihi theatri
 carminis certamen inire placuisset mandasse mihi nescio quem

20
 auruspice quid ei dare uelle mercedis ut uincerē. Me autē
 foeda illa sacramēta detestatum & abominatum respondisse. Nec
 sic corona illa esset immortalit aurea. muscam pūictoria mea ne
 capi sinerem. Necaturus enim erat ille in sacrificiis suis ani
 mantia & illis honorib; inuitaturus mihi suffragatura
 daemonia uidebat. Sed hoc quoq; malū n̄ ex tua casti
 tate repudiaui d̄s cordis mei. Non enī amare te noue
 ram. qui nisi fulgores corporeos cogitare n̄ nouerā. Tali
 bus enī figm̄tis suspirans anima. Nonne fornicat abste
 & fidit infalsis & pascit uentos uentos. Sed uidelicet sa
 crificari p̄ me nollem demonib; quib; me illa sup̄stitione
 ipse sacrificabam. Quid est enī aliud uentos pascere quā ip
 sos pascere. Hoc ē errando eis esse uoluptati atq; derisui.
 Ideoq; illos planos quos mathematicos uocant plane consi
 lere n̄ desistebam. q̄t quasi nullum eis esset sacrificium. et nul
 le p̄cer ad aliquē sp̄m obdiuinationē dirigerent. q̄t tam xp̄iana
 pietas O consequent̄ repellit & damnat. Bonum ē enī
 confiteri tibi dñe & dicere miserere mei. cura animā meā quō
 peccaui tibi. Neq; ad licentiā peccandi ab uti indulgentia tua. sed
 meminisse dominice uocis. ecce sanus factus es iam noli peccare.
 nequid tibi deterius contingat. Quam totā illi salubritatē int̄
 ficere conant̄ cum dicunt. De cēlo tibi ē inuitabilis causa pec

candi. & uenit hoc fecit. aut saturnus. aut mars. Scilicet ut hō
 sine culpa sit. caro & sanguis & supba putredo. culpandus sit
 aut cæli ac siderum creator & ordinator. Et quis est hic.
 nisi d's n'r. suauitas et origo iustitiæ qui reddas unicuiq; se-
 cundum opera eius. & eor contritū & humiliatū non sper-
 nis. Erat eo tempore uir sagax medicinæ artis peritissim⁹
 atq; in ea nobilissimus qui p consule manu sua coronā illā
 agorusticā imposuerat. non sano capiti meo. sed n̄ ut medicus.
 Nā illius morbi tu sanator. qui resistis supbis. humilib; aut
 das grām. Numqđ tam cōiā pillum senē defuisti mihi. aut
 destitisti mederi anime mee. quia em̄ factus ei erā familia-
 rior & eius sermonib; Erant enim sine uerboꝝ cultu uia-
 tate sententiarū iocundi. & graues. assiduus & fixus inhere-
 bam. Vbi cognouit ex colloquio meo libris generaliacoꝝ esse me
 deditum. benigne ac patēte monuit ut eos abicerem. Neq;
 curā & operā reb; utilib; necessariam illi uanitati frustra
 impenderē. Dicens ita se illa didicisse ut uictus eius p fessi-
 onē p̄mis annis ætatis sue deferre uoluisset quā uitā dege-
 ra. & si p̄p̄o raten intellexisset. & illas utiq; litteras
 potuisset intellegere. & tam non ob aliam causam. se postea
 illis relic- tis medicinā asscurum. nisi qđ eas falsissimas
 cōperisset. & nollet uir grauis decipiendis. hominib; uic-

F.

Gentiliaci
 philosoph⁹. qui
 de stillatione
 uitæ hōmīnū aestimauit

L

tum querere. At tu inquit quo te in hominibus sustentans retho-
ricam tenes. Hanc autem fallaciam libero studio non necessitate
rei familiaris sectaris. quo magis mihi te oportet de illa cre-
dere qui eam tam perfecte discere elaboravi. quam ex sola iuve-
re uolui. A quo ego cum quesivissem que causa esset faceret ut
multa inde uera pronuntiarentur. Respondit ille ut potuit
uim fortis hoc facere in rerum natura usque quaque diffusa. Si
enim de paganis poetis cuiuspiam longe aliud canentis atque in-
tendentis cum forte quis consulit mirabiliter consonus negotio
sepe uersus exiret. mirandum necne dicebat. Si ex anima huma-
na superiore aliquo instinctu nesciente quod in se fieret. Non
arte sed sorte sonaret aliquid quod interrogantis rebus factisque con-
cineretur. Et hoc quidem ab illo uel puerum percurasti mihi. et
quod ipse per te a me ipsum quererem in memoria mea delinea-
sti. Tunc autem nec ipse nec carissimus mihi nebridius adulescens
ualde bonus et ualde cautus. inridens totum illud diuinationis
genus. persuadere mihi potuerunt. Ut hec abicerem quomodo
me amplius ipsorum auctorum remouebat auctoritas. et nullum
certum quale querebam documentum adhuc inueneram
quo mihi sine ambiguitate appareret. que ab eis consultis ue-
ra dicerentur. forte ut forte non arte inspectos siderum
diei. In illis annis quo primo tempore in municipio quo natus

sum docere coeperam. cōparaueram amicum societate studiorū
nimis carum coaeuum mihi & cōflorentē flore adulescentiae
mecū puer creuerat. & parit̄ inscolam ieramus parit̄q; luseram.
Sed nondum erat sic amicus quanquā ne tunc quidem sicuti est
uera amicitia. quia non est uera. nisi cū eam tu agglutinas in
coherentes tibi caritate diffusa in cordib; nr̄is p̄sp̄m sēm qui
datus ē nob̄. Sed tam̄ dulcis erat nimis cocta feruore pariliū
studiorū. Nam & a fide uera quā nō germanit̄ & poenitus ad
ulescens tenebat. Deflexeram eum in sup̄stitiosas fabellas & p̄nti
osas. p̄pt̄ quas me plangebāt māt mea. cū iam errabat in animo
ille homo. & non poterat anima mea sine illo. Et ecce tu inmi
nens dorso fugituiorū tuorū d̄s ultionum & fons misericordiarū
simul qui conuertis nos ad te miris modis. Ecce abstulisti ho
minē de hac uita. cū uix expleuisset annum in amicitia mea. sua
uis mihi sup̄ omnes suauitates illius uitae meae. Quis laudes
tuas enumerat unus in se uno quas exptus est. Quid tunc
fecisti d̄s nr̄s. & quā inuestigabilis abyssus iudicioꝝ tuorum.
Cum enim laboraret. ille febrib; iacuit diu sine sensu in sudo
re loetali. & cū desperaret. baptizatus est. Nesciens. me nō cu
rarite & p̄sumente id retinere potius animā eius. q̄d a me acce
perat. Nō q̄d in nescientis corpore fiebat; longe aut̄ aliter
erat. Nam recreatus est & saluus factus. Statimq; ut p̄mū

cum eo loqui potui. potui aut̃ mox ut ille potuit. quando ñ
discedebam. & nimis pendebamus ex inuicē. Temptauit apud il
lum irridere tamquā & illo inrisu rōme. cū baptisimū quē acce
perat mente atq; sensu absentissimus. Sed tam̃ iam se accepis
se didicerat. At ille ita me exhorruit ut inimicū. ammonuitq;
mirabili & repentina libtate. ut si amicus esse uellē talia sibi
dicere desinerem. Ego aut̃ stupefactus atq; turbatus distuli
om̃s motus meos ut conualescerē prius. essetq; idoneus uirib;
ualitudinis. cū quo agere possem qđ uellem. Sed ille abrept̃
dementię meę. ut apud te consolationi meę seruarietur.
Post paucos dies me absente repetit̃ febrib; & defungitur.
Quo dolore contenebratum ē cor meū. & quicqđ aspicie
bam mors erat. Et erat in patria supplicium. & pat̃na dom̃
mira infelicitas. Et quicqđ cū illo cōmunicauerā. sine illo in
cruciatum inmanē uerteret. Expetebant eum undiq; oculi
mei & ñ dabat̃. & oderant omnia quando ñ haberent eū.
Nec mihi iā dicere poterant. ecce ueniet̃ sic cū uiuerē qñdo
absens erat. Et factus eram ipse mihi magna questio. & int̃
rogabam animā meā. quare tristis esset. & quare contur
barē me ualde. et nihil nouerat respondere mihi. & sic
dicebam. spera in dō. Iuste non obtemperabat quia uerior
erat. Et melior homo quem carissimum amiseram quā phan

talma in quod sperare uidebatur. Solus fletus erat dulcis m.
 & successerat amico indelicis animi mei. Et nunc dñe iam
 illa transierunt. & tempore linitum ē uulnus meū. possūne au
 dire abste qui ueritas es & ad mouere aurē cordis mei oritur.
 ut dicas mihi cur fletus dulcis sit miseris. An tu quāuis ubiq;
 assis. longe abiicisti ate miserā nrām. Et tu inte manes. nos
 autē in experimentis uoluimur. Et tamen nisi adaures tuas
 ploraremus. nihil residui despe nrā fieret. Vnde igit^r suaui^r fruc
 tus de amaritudine uite carpit^r. gemere & flere & suspirare. & con
 queri. An hoc tibi dulce ē qđ speramus exaudire te. Recte istud
 in pēibus. quia desiderū perueniendi habes. Numquid in dolore
 amisse rei & luctu quotunc operiebar. Neq; enim sperabā reu
 uiscere illum. aut hoc petebā lacrimis. sed tantū dolēbā & flebam.
 miser enim eram & amiserā gaudiū meū. An & fletus res amara
 est. Et p̄ fastidio rerū quibus prius fruebamur. & dū tunc ab eis
 abhorremus delectat. Quid autē ista loquor. Non enim tēpus
 querendi nunc ē. sed confitendi tibi. Miser erā. & miser ē omnis
 animus. uinct^r amittit rerū mortaliū. & dilaniat^r cū eas amittit.
 Et tunc sentiat miserā quā miser ē. ante quā amittat eas. Sic
 enim ego erā illo tempore. & flebā amarissime. & requiescebam
 in amaritudine. Ita miser erā. & habebā cariore illo amico meo
 uitā ipsam miserā. Nam quāuis eā mutare uellem. nollem.

tui amittere magis quā illum. Et nescio an uellem ut pillo
 sicut de oreste & pilade traditur. si non fingit. qui uellent
 piniucem ut simul mori. quā morte peris eis erat non simul
 uiuere. Sed in me nescio quis affectus nimis huic contrari
 ortus erat. & tediū uiuendi erat in me grauissimū & morien
 di meus. Credo quo magis illū amabā hoc magis mortem
 quē mihi cum abstulerat. tamquā atrocissimā inimicā odērā
 & timebā. Et eā repente consumpturā omīs homines puta
 bā. quia illū potuit. Sic eram omnino. memini. Ecce cor
 meū dī mī. ecce intus uide quia memini spes mea. qui me mun
 das ataliū affectionū immunditia. dirigens oculos meos ad te.
 & euellens de laqueo pedes meos. Mirabar enim ceteros morta
 les uiuere. quia ille quem quasi non morturū dilexerā. mor
 tuus erat. Et me magis. quia ille alter eram. uiuere illo mor
 tuo mirabar. Bene quidam dixit de amico suo. dimidiū anime
 mee. Nam ego sensi animā meā & animā illi unā fuisse animā
 induobus corporibus. Et ideo mihi horrore erat uita. quia
 nolebā dimidiū uiuere. Et ideo forte mori metuebā. ne tot
 ille moreret. quē multū amaui. O dementia nesciente dili
 gere homines humaniter. O stultū hominē. inmoderate hu
 mana patientem. quod ego tunc eram. Itaq; estuabam. suspi
 rabā. flebā. turbabar. nec requies erat. nec consilium.

Portabā enim concessā & eruentā animā meā. impatientē por-
tari ame. & ubi eā ponerē non inueniebā. Non in amens ne
moribus. non in ludis atq; canticis. nec in suaue olentib; locis.
nec in conuiui apparatis. neq; in uoluptate cubilis & lecti. non
deniq; in libris atq; carminibus adquiescebat. Horrebant omā
& ipsa lux. & quicquid non erat quod ille erat impbū & odi-
osum erat. p̄ter gemitū & lacrimas. Nam in eis solis aliquan-
tula requies. Vbi autē inde auferebat anima mea. Onerabat
me grandi sarcina miserie. Quę ad te dñe lauanda erant &
curanda sciebā. sed nec uolebā nec ualebam. Eo magis. quia
non mihi eras aliquid solidum & firmum cū de te cogitabā
Non enim tu eras. sed uanum phantasma. & error erat d̄s m̄s. Sico
nabar eam ponere ut requiescerē. p̄ mane labebatur. & iterū
ruebat sup me. Et ego mihi remanseram infelix locus ubi nec ēē
possem nec inde recedere. Quo enim cor meum fugerē a corde
meo. quo ame ipso fugerem. quo non me sequerer. & tamen fugi
de patria. Ominis enim eum querebant oculi ubi uidere n̄ solebas.
atq; athagastensi oppido ueni cartaginem. Non uacant tempora
nec ociose uioluuntur. p̄ sensus nr̄s faciunt in animo mira opera.
Ecce ueniebant & preteriebant de die in diem. & ueniendo & p̄-
tereundo inferebant mihi species alias & alias memorias. & pau-
latim resarcinabant me pristinis generib; delectationum.

quibus cedebat dolor m̄s ille. Sed succedebant nonquidem
 dolores alii. cause tamen aliorum dolorū. Nam unde me
 facillime & inintima dolor ille penetrauerat. nisi quia fu-
 derā in harenā animā meā. diligo morturū ac si non mo-
 riturum. Maxime quippe me reparabant atq; recreabant
 aliorū amicorū solatia. cum quibus amabā qđ pte amabā.
 Et hoc erat ingens fabula & longū mendaciū cuius adulte-
 rina confractione corrumpebat̄ mens m̄a pruriens auribꝫ
 Sed illorū mihi fabula non moriebat̄. si quis amicorū meorū
 moreretur. Alia erant que incis amplius capiebat̄ animū.
 colloqui. & conridere. & uicissim beniuole obsequi. simul lege-
 re libros dulciloquos. simul nugari. simul honestari. Dissen-
 tire interdū sine odio. tamquā ipse homo secū atq; ipsa raris-
 sima dissensione condire consensiones plurimas. Docere
 aliquid inuicē aut discere ab inuicem. desiderare absentes cū
 modestia. suscipere uementes cum leticia. His atq; huiusmodi
 signis ac ordē amantiū & redamantiū. pcedentibus. per os. per
 linguam. per oculos. & mille motus gratissimos. quasi fomi-
 tibus conflare animos & ex pluribus unū facere. Hoc est qđ
 diligit̄ in amicis. & sic diligit̄ ut ita sibi sit humana scientia
 si non amauerit redamantē. Aut si amantē non redamaue-
 rit. nihil querens ex eius corpore preter inditia beniuolen-

tie. Hinc ille luctus si quis moriat^r & tenebre dolorum. &
 uersa dulcedine in amaritudinem cor madidum. & examis
 sa uita morientiu mors uiuentium. Beatus qui amat te &
 amicum inte. & inimicu ppter te. Solus enim nullum
 carum amittit. cui om^s in illo cari sunt qui non amittit.
 Cuius e iste nisi d^s n^r. d^s qui fecit celum & terra. & impl^e
 ca. quia implendo fecit ea. Te nemo amittit nisi quidimit
 tit. & quia dimittit. quo it aut quo confugit nisi ate placido
 ad te iratu. Nam ubi non inuenit legem tua in pena sua.
 & lex tua ueritas. & ueritas tu. D^s uirtutu conuerte nos. & os
 tende faciem tua & salui erimus. Nam quoquo uersu se uer
 terit hominis anima. addolores figit alibi pter qua inte. Tam
 & si figit in pulchris extra te & extra se, que tamen nulla esset
 nisi esset abste. Que oriunt^r & occidunt. & oriendo quasi ee
 incipiunt. & crescunt ut pficiant. & pfecta senescunt & intereunt.
 & non om^a senescunt & om^a intereunt. Ergo cu oriuntur &
 tendunt ee. quo magis crescunt celeriter ut sint. eo magis festi
 nant ut non sint. Sic e modus earum. tantu dedisti eis. quia par
 tes sunt reru que non sunt om^s simul sed decedendo ac succe
 dendo agunt om^s uniuersum cui partes sunt. Ecce sic pagit^r & sermo
 n^r p signa sonantia. Non enim erit tot sermo. si unu uerbum
 non decedat cum sonuerit partes suas ut succedat aliud.

Laudet te ex illis anima mea dñs creator omnium. sed non in eis
 infigatur glutino amoris per sensus corporis. Sunt enim quo
 ibant ut non sint. & conscendunt eā desiderius pestilentiosus.
 qm̄ ipsa eē uult & requiescere amat in eis que amat. In illis autē
 non est. ubi quia nonstant fugiunt. & quis ea sequitur sensu
 carnis. Aut quis ea comprehendit ut cū prelo sunt. Tardus
 ē enim sensus carnis. qm̄ sensus carnis ē. & ipse ē modus eius.
 Sufficit ad aliud ad qd̄ factus ē. ad illud autē non sufficit. ut
 teneat transcurrentia ab initio debito usq; ad finem debitū.
 In uerbo enim tuo p quod creantur ibi audiunt. hinc & huc usq;
 Holi eē uana anima mea. & obsurdescere in aure cordis tumultu
 uanitatis tue. Audi & tu. uerbum ipsum clamat ut redeas.
 & ibi ē locus quietis in perturbabilis. ubi non deserit amor
 si ipse non deserat. Ecce illa discedunt ut alia succedant.
 & omnibus suis partibus constat infirma uniuersitas. Numquid
 ego aliquo discedo aut uerbū dñi. ibi fige mansionē tuam.
 ibi commenda quicquid inde habes anima mea. saltem fati
 gata fallacis. Veritati commenda. quicquid tibi ē auerita
 te. & non perdes aliquid. & reflorescent putria tua. & sana
 bunt om̄s languores tui. & fluxa tua reformabuntur
 & renouabuntur. Et constringent ad te & nocte depones
 quod descendunt. sed stabunt tecum. & p̄ manebunt ad semp

stantem & manentem dñm. Vt quid peruersa sequeris carnem
tuā. Ipsa te sequatur conuersa. Quicquid per illam sentis
in parte ē. & ignoras totū cuius he partes sunt. & delectat te
tamen. Sed si ad totum comprehendum esset idoneus sensus
carnis tue. ac non & ipse in parte uniuersi accepisset ppena
tua. iustum modū uelles ut transiret quicquid existit in p
sentia. ut magis tibi omnia placerent. Nam & quod loquimur
peundem sensum carnis audis. & non uis utiq; stare syllabas
sed transuolare. ut alie ueniant & totū audias. Ita semper
omnia quibus unum aliquid constat. & non sunt omnia si
mul ea quib; constat. Plus delectant omnia quam singula
si possint sentiri omnia. Sed longe his melior qui fecit
om̃a. & ipse ē dñs nr̃. & non discedit quia nec succedit ei.
Si placent corpora. dñm ex illis lauda. & in artificem eorum.
reuerque amorem. ne in his que tibi placent tu displiceas.
Si placent anime. in dño amentur. quia & ipse mutabiles sunt.
& in illo fixe stabiliuntur. Alioquin irent & perirent.
In illo g̃ amentur. & rapti ad eū tecum quasi potes. & dic eis. Hunc
amemus. hunc amemus. ipse fecit hec. & non est longe. Non
enim fecit atq; abiit. sed ex illo in illo sunt. Ecce ubi est
ubi sapit. Veritas. Intimus cordi est. sed cor errauit ab eo.
Redite preuaricatores ad cor. & inherete illi qui fecit uos.

Stare cumeo & stabitis. Requiescite in eo & quieti eritis. Quo mis
in aspera. Quo mis. Bonū qđ amatis ab illo est. Sed quan
tum ē ad illum. bonū ē & suaue. Sed amarū erit iuste. quia
iniuste amatur. Deserto illo quicquid ab illo ē. Quo uobis
adhuc & adhuc ambulare uias difficiles & laboriosas. Non
ē requies ubi queritis illam. Querite quod queritis. sed ibi
non ē ubi querit. Beatam uitā queritis in regione mortis. Non
ē illie. Quomodo g̃ beata uita ubi nec uita. Et descendit huc
ipsa uita nr̃a. & tulit mortē nr̃am. & occidit eam de abundan
tia uite sue. Et tonuit clamans ut redeamus hinc ad eum.
in illud secretum unde pcessit ad nos. In ipsum primū uir
ginalem uterū. vbi ei nupsit humana creatura. caro mor
talis nec semper mortalis. Et inde uelut sponsus pcedens
de thalamo suo. Exultauit ut gygas adcurrēdā uiam. Non
enim tardauit sed cucurrit. Clamans. victus. factus. morte.
uita. descensu. ascensu. Clamans ut redeamus ad eum. Et
discessit ab oculis ut redeamus ad eor. & inueniamus eum.
Abcessit enim & ecce hīc ē. Noluit nobiscū diu eē & non re
linquit nos. Illuc enim abcessit unde numquā recessit.
quia mundus p eum factus ē. & in hoc mundo erat. & uenit
in hunc mundum peccatores saluos facere. Cui confiteor
anima mea et sanat eam qm̃ peccauit illi. Filii hominū

quo usq; graues corde. Numquid & post descensum uite
non uultis ascendere & uiuere. Sed quo ascenditis quando
in alto estis. & posuistis in celum os urum. Descendite ut ascen
dati & ascendati ad deum. Cecidistis enim ascendendo con
tra eum. Dic eis ista ut plorent in conualle plorationis.
& sic eos rapti tecum ad deum. quia desuper eius hec dicit eis. Sic
dicens. ardens igne carnatu hec tunc non nouera & amabam
pulchra inferiora. & ibam in profundum & dicebam amicis me
is. Num amamus aliquid nisi pulchrum. Quid est ergo pulchrum.
& quid est pulchritudo. Quid est quod nos allicit & conciliat
rebus quas amamus. Nisi enim esset in eis decus & species
nullomodo nos ad se mouerent. Et animaduertebam & uidebam.
in ipsis corporibus aliud esse quasi totum. & ideo pulchrum.
Aliud autem quod ideo deceret. quam apte accommodaretur
alicui. sicut pars corporis ad uniuersum suum. aut calciam
tum ad pedem et similia. Et ista consideratio scaturit in
animo meo ex intimo corde meo. Et scripsi libros de pul
chro & apto. puto duos aut tres. Iussit deus. Nam excidit
mihi. Non enim habebamus eos sed aberrauerunt a nobis.
nescio quomodo. Quid est autem quod me mouit dominus deus meus.
ut ad hiberium romane urbis oratorem scriberem illos
libros quem non nouera facie sed amauera hominem.

ex doctrinae fama quae illi clara erat. & quaedam uerba
 eius audieram. & placuerant mihi. Sed magis quia pla-
 cebat aliis. & eum efferebant laudibus. stupentes quod ex
 homine syro docto prius grece facundie. postea in latina
 & iam doctor mirabilis extitisset. & cet. scientissimus. ue-
 rum ad studium sapientiae pertinentium mihi placebat.
 laudatur homo. & amatur absens. Vtrum nam ab ore laudantis
 intrat in cor audientis amor ille absit. sed exclamante alio
 accenditur alius. Hinc enim amatur qui laudatur. dum non falla-
 ci corde laudatoris ^{probat} creditur. idem cum amans eum laudat. Sic
 enim tunc amabam homines ex hominum iudicio. Non enim ex
 tuo deus meus in quo nemo fallitur; sed tamen cur non sicut
 auriga nobilis. sicut uenator studiis popularibus diffamatur.
 sed longe aliter & grauius. & ita quae admodum & me laudari
 uellem. Non autem uelle ita laudari & amari me. ut histrio-
 nes. quamquam eos ipse laudaret & amaret. eligens latere
 quam ita notus esse & uelle haberi odio quam sic amari. Vbi
 distribuunt ista pondera uariorum & diuersorum amorum
 in anima una. Id est quod amo in alio quod rursus nisi odisse
 non amo delectarer & repellere cum sit uterque nostrum
 homo. Non enim sicut equus bonus amatur ab eo qui nolle
 hoc esse. & iam si posset. hoc & de histrione dicendum est. qui

nature nr̃e socius ē. Ergone amo inhomine qđ odī cē cū
sim homo? Grande pfundū ē ipse homo cuius & iā capil
los tu dñe numeratos habes. & non minuunt̃ inte. & tam
capilli eius magis numerabiles sunt quam affectus eius et
motus cordis ei. At ille rethor ex eo erat genere quē sic ama
bam ut uellē me cē talem. & errabā typho & circūferebar
omī uento. & nimis occulte gubernabar abste. Et unde scio
& unde certus confiteor tibi. qđ illum in amore laudantiū
magis amauērā. quā in reb̃ ipsīs de quibus laudabat̃. Quasi
non laudatū utuperarent eum idem ipsi. & utuperan
to atq; spernendo ea ipsa narrarent. non accenderer in
eo et non excitarer. Et certe res non alie forent. nec homo
ipse alius. sed tantūmodo alius affectus narrantium.

Eccē ubi iacet anima infirma nondū herens soliditati ue
ritatis. Sicut aure linguarū flauerint āpccatoribus opi
nantū. ita ferit̃. & uertit̃. torquet̃. ac retorquet̃. & obnubi
lat̃ ei lumen. & non cernit̃ ueritas. & ecce ē ante nos. Et
magnū quiddā mihi erat. si sermo m̃s & studia mea illi
uiro innotescerent. Que si repharet flagrarē magis. si aui
mpbaret sauciaret̃ cor uanū. & inane soliditatis tue.
Et tamen pulchrū illud atq; aptum unde ad eum scrip
seram. Libent̃ animo uersabā ob os contemplationis

mee. Et nullo conlaudatore mirabar. sed tamen rei cardinem
 in arte tua nondum uidebam omnes qui facis mirabilia solus.
 & ibat animus meus per formas corporales. & pulchrum quod per se
 ipsum. aptum autem quod ad aliquid accommodatum deceret
 definirebam. et distinguebam. et exemplis corporeis astrue-
 bam. Et conuerſa me ad animi naturam. & non me ſinebat
 falſa opinio quam de ſpiritualibus habebam uerum cernere. Et ir-
 ruebat in oculos ipſa uis ueri et a ueritate palpitante mentem
 ab incorporea re ad limamenta & colores & tumentes mag-
 nitudines. Et quia non poteram ea uidere in animo. puta-
 bam me non poſſe uidere animum meum. & cum in uirtute pacem
 amare. in uitioſitate autem odiſſem diſcordiam. In illa unita-
 te. miſta quandam diuiſionem notabam. Inquit illa unitate
 mens rationalis & natura ueritatis ac ſummi boni mihi con-
 uidebatur. In iſta uero diuiſione irrationalis uite nescio quam
 ſubſtantiam & naturam ſummi mali que non ſolum eſt ſub-
 ſtantia ſed omnino uita eſt. Et tamen abſte non eſt deus meus.
 ex quo ſunt omnia Miſer opinabar. & tamen illam monadem
 appellabam tamquam ſine ullo ſexu mentem. hanc uero dyadem.
 Iram in facinoribus. libidine in flagitiis. nesciens quid loquerer.
 Non enim noueram neque didiceram nec ullam ſubſtantiam malum
 eſſe. nec ipſam mentem noſtram ſumum atque incomutabile bonum.

Sicut enim facinora sunt furtiosus ē ille animi motus
in quo ē impetus. & se iactat insolenter ac turbide. & fla-
gitia sūt immoderata illa anime affectio qua carnales hau-
runt voluptates. ita errores & falsae opinionēs uitā conta-
minant. si rationalis mēis ipsa uitiosa ē. qualis in me tunc
erat nesciente alio lumine illā illustrandā eē ut sit parti-
ceps ueritatis. quia non ē ipsa natura ueritatis. Quō tu
illuminabis lucernā meā dñe. oēs mīs illuminabis tene-
bras meas. et de plenitudine tua nos omīs accepimus. Es
enim tu lumen uerū qđ inluminat omnē hominē ueni-
entē in hunc mundum. quia in te non ē transmutatio
nec momenti obumbratio. Sed ego conabar ad te & repel-
lebar abste. ut sciperē mortē. qm̄ supbis resistis. Quidā
superbius quā ut assererē mira clementia mei id eē na-
turaliter qđ tu es. Cū enim ego eēm mutabilis & eo m̄
manifestū eēt. qđ utiq; ideo sapiens eē cupiebam. ut
ex deteriore melior fierem. Malebā tamen & iam te
opiniari mutabile quā me non hoc eē qđ tu es. Itaq; repel-
lebar. & resistebas uentose ceruici meae. & imaginabar formas
corporales. & caro carnē accusabam. & sps ambulans nondū
reuertebar ad te. Et ambulando ambulabā mea que non
sunt. neq; in te neq; in me. neq; in corpore. neq; mihi

creabant auertere tua. sed a me auaritate fingeant ex cor-
 pore. Et dicebā paruulis fidelibus tuis ciuib; meis a quibus
 nesciens exulabā dicebā illis gāulus & ineptus. Cur gō erat ani-
 ma quā fecit d's. & mihi nolebā dici. cur gō erat d's. Et con-
 tendebā magis incommutabile tuā substantiā coactā erra-
 re. quā meā mutabile sponte deuiasse. Et pene errare con-
 fitebar. Et etiam etate annorū fortasse .xx. vi. aut vii. cū illa
 uolumina scripsi. Voluens aput me corporalia figmenta
 obstreperantia cordis mei & aurib; quas intendebar. dulcis
 ueritas in interiore melodiā tuā. cogitans depulchro & ap-
 to. & stare cupiens. & audire te gaudio gaudere ppter uocē
 sponsi. & non poterā quia uocib; erroris mei rapiebar foras.
 & pondere superbie mee inima decidebā. Non enim dabas
 auditui meo gaudiū cetericā. aut exultabant ossa que
 humiliata non erant. Et quid mihi pderat qd' annos nat'
 ferme .xx. Cū in manus meas uenissent aristotelica
 quedā quas appellant x cathegorias. quarū nomi-
 ne cū eas rethor carthaginensis magister m's buccis
 typho crepantib; cōmemorasset. Et alii quidocū habebant
 tamquā in nescio. qd' magnū & diuinū suspensus inhiabā.
 Legi eas solus & intellexi. Quas cū contulissem cū eis quise
 dicebant. uix eas magistris eruditissimis non loquentibus

b. s. re cathegorias
 aut. legisse

tantū sed multa in puluere depingentib; intellexisse.
 Nihil inde aliud mihi dicere potueris quā ego solus
 apud me ipsum legens cognouerā. Et satis aperte mihi ui
 debant loquentes. de substantiis sicuti homo ē. Etque in
 illis cēt sicuti ē figura hominis. qualis sit. & statura quot
 pedū sit. & cognatio cuius fr̄ sit. aut ubi sit constitut⁹. aut
 quando nat⁹. aut stet. an sedeat. aut calciet. ut armat⁹ sit.
 aut aliquid faciat. aut patiat⁹ aliquid. Et quēcūq; in his
 nouem generibus. quorū exempli grā quedā gratis posui ut
 in ipso substantie genere. innumerabilia repperiunt. Quid
 hoc mihi pderat quando & oberat. cū & iam te d̄s m̄s mirabi
 lit simplicē atq; incommutabilē illis. x. p̄dicamentis. putans
 quicquid eēt omnino cōphensum. Sic intellegere conarer qua
 si & tu subiect⁹ esset magnitudini tue aut pulchritudini ut illa
 eēt in te quasi insubiecto sicut in corpore. cū tua magnitudo
 & tua pulchritudo tu ipse sis. Corpus autē non eo magnū sit
 & pulchrū quo corpus ē. quia & siminus magnū & minus pul
 chrū eēt nihilominus corpus eēt. falsitas enim erat quā de
 te cogitabā non ueritas. & figmenta miserie mee non firmam
 ta beatitudinis tue. lufferat enim & ita fiebat in me ut ter
 ra spinas & tribulos pareret mihi. & cū labore puenire ad
 panē meū. Et quid mihi pderat qđ om̄s libros artium.

L

quas liberales uocant. Tunc nequissimus malarū cupiditatū
seruus per me ipsum legi & intellexi quoscūq; legere potui.
& gaudebā in eis & nesciebā unde eēt quicquid ibi uerum
& certum eēt. Dorsum enim habebā ad lumen & ad ea que
inluminant faciem unde ipsa facies mea qua inluminata
cernebā non inluminabāt; quicquid de arte loquendi edis
serendi quicquid dedi mentionib; figurarū & de musicis & de
numeris sine magna difficultate nullo hominū tradente
intellexi. Scis tūc dī mī quia & celeritas intellegendi edis
piciendi acumen donū tuū ē sed non inde sacrificabam tibi.
itaq; mihi non ad usū sed ad peritiū magis ualebant quia
tam bonā partem substantie mee satagi habere in potestate
& fortitudinē meā non ad te custodiebā sed pfectū sum abste
inlonginquā regionē ut eā dissipare in meretricis cupidina
tis. Nam quid mihi proderat bona res non uenti bene.
Non enim sentiebā me illas artes & iam ab studiosis & ingeni
osis difficillime intellegi nisi cū eis eadē conabar exponere
& erat ille excellentissimus in eis qui me exponente non
tardius sequerēt. Sed quid g mihi hoc pderat putanti qd
tu tūc dī ueritas corpus esset lucidū & inmensum & ego
frustū de illo corpore nimia peruersitas. Sed sic eā nūc
crubesco dī mī confiteri tibi in me mīas tuas & inuocare

Eulogiev illud de
duob; frīb; qd pāz diuid
hereditatem

te qui non erubui tunc pfiteri hominibus blasphemias
meas & latrare aduersum te: Quid igitur mihi tunc pderat
ingenium pillas doctrinas agile & nullo amminiculo huma-
ni magisterii tot nodosissimi libri enodati cum deformiter
& sacrilega turpitudine indoctrina pietatis errarem.

Aut quid tantum obiciat paruulis tuis longe tardius inge-
nium cum ate longe non recederent ut in mudo ecclesie tue tem-
plum crescerent & alas carnis alimento sane fidei nutrent.

O domine deus noster in uelamento alarum tuarum speremus & prote-
ge nos & porta nos. Tu portabis & paruulos & usque ad canos tu
portabis. quoniam firmitas nostra quando tuus tunc est firmitas. Cum
autem nostra est infirmitas est. uiuit apud te semper bonum nostrum.
& quia inde auersi sumus. pueri sumus. Reuertamur tam domine
ut non reuertamur. quia uiuit apud te sine ullo defectu bonum nostrum.

Quia tu ipse es & non timebimus ne non sit quo redeamus. Quia nos
inde ruiimus. nobis autem absentibus nunc domus nostra acce-
ptas tua. **EXPLICIT LIBER. III.**

INCIPIT LIBER. V. CONFESS.

ACCIPES SACRIFICIUM CONFESSIOHYM MEARUM
de manu lingue mee quoniam formasti & excitasti ut confiteatur
nomini tuo. & sana omnia ossa mea & dicant domine quis similis
tibi. Neque enim docet te quid in se agatur qui tibi confiteatur.

quia oculum tuum non excludit cor clausum nec manum tuam
repellit duricia hominum. Sed soluis eam cum uoles aut miserans
aut iudicans & non est qui se abscondat a calore tuo. Sed te
laudet anima mea ut amet te & confiteatur tibi miserationes
tuas ut laudet te. non cessat nec tacet laudes tuas uniuersa
creatura tua. nec omnis sps per os conuersum ad te. Hec
animalia nec corporalia pos considerantium ea ut ex
surgat inter alacritudine anima nra. inueniens eis que fecisti
& transiens ad te quiescens hec mirabiliter & ibi refectio.
& uera fortitudo. fiant & fugiant ante iniqui & iniqui.
& tu uides eos & distinguis umbras. & ecce pulchra sunt cum
eis omnia & ipsi turpes sunt. Et quid nocuerunt tibi aut in
imperium tuum dehonorauerunt. A celis usque in nouissim.
iustum & integrum. Quo enim fugerunt cum fugerent
a facie tua. aut ubi tu non inuenis eos. Sed fugerunt & non
uiderunt te. uidentem se atque excecati inter offenderent
quia non describis aliquid eorum que fecisti. inter offenderent
in iusti. & iuste uerarentur. Subtrahentes se lenitati
tue. & offenderentes in rectitudinem tuam. & cadentes in as
peritatem tuam. ydelice nesciunt quid ubique sis quem nullus
circum scribit locus. & solus es presens etiam his qui longe
sunt a te. Conuertantur ergo & querant te quia non sicut

ipsi deseruerunt creatore suum. ita tu deseruisti creaturam tuam.
 ipsi conuertantur & querant te. & ecce ibi es in corde eorum
 in corde confitentium tibi. Et precientium se ante & plorantium
 in sinu tuo post inas suas difficiles. & tu facili terges lacrimas
 eorum ut magis plorant & gaudent in fletibus. quam tu domine
 non aliquis homo caro & sanguis sed tu domine qui fecisti res
 eis & consolaris eos. Et ubi ego eram quando te querebam
 & tu eras ante me. Ego autem & ante discesseram nec me
 inueniebam. quanto minus te proloquar in conspectu
 dei mei annum illum unde tricesimum aetatis meae.
 iam uenerat cartaginē quidam manicheorum episcopus
 faustus nomine. magnus laqueus diaboli. Et multi
 implicabantur in eo per inlecebram suauis loquentiae
 quam ego iam. tam & si laudabam discernere tam
 aueritate rerum quarum discendarum auidus eram.
 Haec quali uasculo sermonis sed quid mihi scientiae
 comedendum apponeret. Hominiatus apud eos ille
 faustus intuebar. Tama enim de illo prolucuta mihi erat
 quod esset honestarum omnium doctrinarum peritissimus.
 & ad primae disciplinae liberalibus eruditus. Et quoniam multa
 philosophorum legeram memorieque mandata
 retinebam. ex eis quedam comparabam illis manicheorum

longis fabulis & mihi probaliora ista uidebantur que dix-
erunt illi quantum potuerunt ualere ut possent
estimare scilicet quamquam eius dominum minime inuenie-
runt. Quoniam magnus es domine & humilia respicis excelsa autem
a longe cognoscis nec propinquas nisi obtutis corde
nec inueniris a superbis nec si illi curiosa pericula nune-
rent stellas & hanc nam & dimectantur siderum plagas
& uestigent uias asthorum. Mente sua enim querunt ista
& ingenio quod tu dedisti eis & multa inueniunt & pre-
nuntiauerunt ante multos annos defectus luminariū
solis & lune. Quo die qua hora quanta ex parte futuri
essent & non eos fecellit numerus & ita factum est ut pre-
nuntiauerunt & scripserunt regulas indagatas & le-
gantur hodie atque excis prenuntiatur quo anno & quo
mense anni & quo die mensis & qua hora diei & quanta
parte luminis sui defectura sit luna uel sol & ita fiet
ut prenuntiatur & mirantur hec homines & stupent qui
nesciunt ea. Et exultant atque extolluntur qui sciunt
& per impiam superbiam recedentes & deficientes a lumine tuo.
Tanto ante solis defectum futurum pre uident & in presentia
suum non uident. Non enim religiose querunt unde
habeant ingenium quo ista querunt. Et inuenientes

quia tu fecisti eos non ipsi sedant tibi ut serues qd fecisti.
 & quales se ipsi fecerant occidunt se tibi & trucidant
 exaltationes suas sicut uolatilia & curiositates suas si ē
 pisces maris quib; pambulant secretas semitas abyssi
 & luxurias suas sicut pecora campi ut tu d's ignis edax
 consumas mortuas curas eorum recreans eos immortalit'
 sed non nouerunt uiam uerbū tuum p qd fecisti ea que
 numerant & ipsos qui numerant & sensum quo cernunt
 que numerant & mentē de qua numerant & sapientie
 tue non ē numerus. Ipse autē unigenitus factus ē nobis
 sapientia & iustitia & sanctificatio. Et numeratus ē in nos
 & soluit tributum cesari. Non nouerunt hanc uiam qua
 descendant ad illum ase & p eum ascendant cū non no
 uerunt hanc uiam & putant se exedros ēē cum s' de rib;
 & lucidos & ecce ruerunt in terram & obscuratum est
 insipiens cor eorum. Et multa uera de creatura dicunt
 & ueritatē creature artificē non pie querunt & ideo non
 inueniunt. Aut si inueniunt cognoscentes dñ n'sicut
 dñ honorant aut grās agunt. Et euanescent in cogita
 tionibus suis & dicunt se ēē sapientes sibi tribuendo que
 tua sunt. ac phoe student puerissima cecitate & iam
 tibi tribuere que sua sunt. Mendacia scilicet uite con

ferentes qui ueritas et immutantes gloriam incorrupti dei in simi-
litudinem imaginis corruptibilis hominis et uoluerunt et qua-
drupedum et serpentium. Et conuertunt ueritatem tuam
in mendacium et colunt et seruiunt creature potius quam crea-
tori. Multa tamen ab eis ex ipsa creatura uera dicta et uidebam
et occurrebat mihi ratio per numeros et ordinem temporum
et uisibiles adtestationes siderum et conferrebam cum dictis
mamehei qui de his rebus multa scripsit copiosissime delirans.
Et non mihi occurrebat ratio uel solstitionum et equinoctiorum
nec defectuum luminarium nec quicquid tale in libris secu-
laris sapientie didiceram. Ibi autem credere iubebar et ad illas
rationes numeros et oculis meis exploratas non occurrebat et
longe diuersum erat. Numquid domine deus ueritatis quisquis
noui ista iam placeat tibi. Infelix enim homo qui scit illa
omnia te autem nescit. Beatus autem qui te scit et iam si illa
nesciat. Qui uero et te et illa nouit non propter illa beator
sed propter te solum beatus est si cognoscens te sicut dominum glori-
ficet et gratias agat et non euascat in cogitationibus suis.
Sicut enim melior est qui nouit possidere arborem et de
usu eius tibi gratias agit quam uis nesciat uel quot cubitis
alta sit. uel quanta latitudine diffusa quam ille qui
eam metatur et omnes ramos eius numerat et neque possidet eam.

neq; creatorē eius nouit aut didicit. Sic fidelis homo cuius
 totus mundus diuiciarum est. & quasi nihil habens omnia
 posside inherendo tibi cui seruiunt omnia quā uis nec salte
 septentrionum gyros nouerit dubitare stultum est quin
 utiq; melior sit quam mensor celi & numerator syderū
 & pensor elementorum & neglegens tui qui omnia immen
 sura & numero & pondere disposuisti. Sed tamen quis que
 rebat manicheū nescio. quē etiam ista scribere sine quorū
 pericia pietas disci poterat. Dixisti enim homini ecce pi
 etas ē sapientia quam ille ignorare possē quam si ista p
 fectē nosse ista v̄ quia non nouerat impudentissime au
 dens docere prorsus illa nosse non possē. Vanitas est enim
 mundana ista etiam nota p̄fiteri. Pietas autē tibi confiteri.
 unde ille deuius ad hoc ista multū locutus est. ut conuictus
 ab eis qui ista uere didicissent quis esset eius sensus incertis
 que abdiciora sunt manifeste cognosceretur. Non enim pa
 ruisse exultari uoluit. sed spm̄ scm̄ consolatorē & ditorē
 fidelium tuorum auctoritate plenaria p̄sonaliter in se eē
 p̄suadere conatus est. Itaq; cumq; de celo ac stellis & de solis
 ac lunę motib; falsā dixisse deprehenderetur quam uis
 ad doctrinam religionis ista non p̄tineant. Tamen
 ausus eius sacrilego spū fuisse satis eminere cum ea

non solum ignorata sed etiam falsata uesana superbiae
uauitate dicere. ut ea tamquam diuine persone tribuere sibi
uideretur. Cum enim audio christianum aliquem fratrem
illum aut illum nescientem & aliud palio sentientem
patienter intueor opinantem hominem nec illi ob eam uideo.
Cum de te domine creator omnium non credat indigna si forte
sitis & habitus creature corporalis ignoret. Obest autem si
hoc ad ipsam doctrine pietatis formam pertinere arbitre
tur & pertinacius adfirmare audeat quod ignorat. Sed etiam
talis infirmitas infidei cunabulis ac caritate matre sustinetur.
donec assurgat nouus homo in uirum perfectum & circumferri
omni uento doctrine. In illo autem qui doctor qui auctor
qui dux & princeps eorum quibus illa suaderi ita fieri ausus est
ut qui cum sequerentur non quemlibet hominem sed spiritum tuum
seu se sequi arbitrarerentur. Quis tantam dementiam sicubi
falsa dixisse conuinceretur. non detestandam longeque abieci
endam esse iudicaret. Sed tamen nondum liquido conpererem
utrum etiam secundum eius uerba uicissitudines longiorum
& breuiorum dierum atque noctium & ipsius noctis & diei
& deliqua luminum & si quid cuiusmodi malis libris
legeram possem exponi. Ut si forte possem incertum
quidem mihi fieret utrum ita se res haberet. An ita si

ad fidem meam illius auctoritate ppter creditam scitatem pponere.
 & p annos ferme ipsos nouem quib; eos animo uagabundus
 audiui nimis extento desiderio uenturum expectabam
 istum faustum. Ceteri enim eorum in quos forte incurrissem
 qui talium rerum questionib; amc obiectis deficiebant. illi
 mihi pmittebant. cuius aduentu conlatoq; conloquio facili
 me mihi hec. & si qua forte maiora quererem. enodatissime
 expedirentur. Ergo at ubi uenit exptus sum hominem
 gratum & iocundum uerbis. & ea ipsa que illi solent dicere
 multo suauius garrientem. si quid ad meam sitim preciosorum
 poculorum decentissimus ministrator. Iam rebus talibus
 faciat eant aures mee. Hec ideo mihi meliora uidebant.
 quia melius dicebantur. Hec ideo uera. quia disserta. Hec
 ideo sapiens anima. quia uultus congruus & decorum
 eloquium. Illi autē qui cum mihi pmittebant. non boni
 rerum exstimatores erant. Et ideo illis uidebatur prudens
 & sapiens. quia delectabat eos loquens. Sensi autē aliud
 genus hominum. & iam ueritatē habere suspectam. & ei
 nolle adquiescere si compto atq; uberi sermone pmeretur.
 Sic autē iam docuerat dñs mñs miris & occultis modis. &
 ppter ea credo qd tu me docueris qm uerum est. nec quisquā
 preter te alius doctor est ueri ubicumq; & undecūq; claruerit.

2
Iam ergo abste didiceram nec eo debere uideri aliquid uerū
dici quia eloquenter dicitur nec eo falsum quia in cōposite
sonant signa labiorum. Rursus nec ideo uerum quia in
polite enunciatur. nec ideo falsum quia splendidus sermo
ē. Sed p̄inde cē sapientiam & stultitiam sicut sunt cibi
utiles & inutiles. uerbis autē ornatis & inornatis. Si cut
uasis urbanis & rusticanis utrosq; cibos posse ministrari.
Igitur auditas mea quia illum tanto tempore expec
taueram hominē. Delectabatur quidem motu affectuq;
disputantis & uerbis congruentib; atq; ad uelutendas sen
tentias facile occurrentibus. Delectabar autē & cū multis
uel etiam p̄multis laudabam ac ferebam sed moleste ha
bebam quod in coetu audientium non sincerer. Ingerere
illi & partiri cum eo curas questionum mearū confere
do familiariter. & accipiendo ac reddendo sermonē.
& ubi potui & aures eius cum familiarib; meis eo q; tem
pore occupare coepi quo non deiceret alternis differere.
Et protuli quedam quę me mouebant. expertus sū prius
hominē expertē liberalium disciplinarum nisi gram
maticę atq; eius ipsius uisitato modo. & quia legerat
aliquas tullianas orationes & paucissimos senecae
libros. & non nulla poetarū & sue secte siqua uoluptua

latine atq; compositè conscripta erant. & quia aderat
 cotidiana sermocinandi exercitatio inde suppetebat
 doquium qđ fiebat acceptius magisq; seductorum mo-
 deramine ingenu & quodam lepore naturali. Itane ē
 ut recolo dñe ds m̃s arbitet conscientie mee coram te
 cor meum & recordatio mea qui me tunc agebas abditto
 secreto prudentie tue & inhonestos errores meos iam
 conuertebas ante faciem meā ut uiderem & odissem.
 Nam postea quā ille mihi impertitus earum arcium quib;
 cum excellere putaueram satis apparuit desperare cepi
 posse mihi cum illa quę me mouebant aperire atq; dissol-
 uere. Quorum quidem ignarus possē ueritatē tenere
 pietatis. Sed si manicheus non esset. Libri quippe eorū
 pleni sunt longissimis fabulis de celo & syderib; & sole
 & luna quę mihi cum qđ utiq; cupiebam conlatis nume-
 rorum rationibus. Quos alibi ego legerā utrum potius tra-
 cent⁹³ ut manichei libris continebantur. An certe uel par-
 tiam inde ratio redderetur subtilit̃ explicare posse iā
 non arbitrabar. Quę tam ubi considerata & discucienda
 ptuli modeste sane ille nec ausus ē subire ipsam sarcinā.
 Hauerat enim se ista non nosse. nec cum puduit confiteri.
 Non erat de talibus quales multos loquaces passus eram

2
conantes eam edocere & dicentes nihil. Ille uero cor habe
bat. & si non rectum adire. Hec tam minus cauti ad se ipsi
non usq; quaq; impertus erat impertie sue. & noluit
se temere disputando mea coartari unde nec extitit
ei ullus nec facilis eēt reditus & iam hinc mihi amplius
placuit. Pulchrior est enim temperantia contentis animi
quam illa que nosse cupiebam & cum omnib; diffici
lioribus & subtilioribus questionibus talē inueniebā.
Refraeto itaq; studio quo intenderam in manichei
litteras magisq; de sperans de ceteris eorum doctorib;
quando in multis que me mouebant. Ita ille nominat
apparuit. coepi cum eo p studio eius agere uitam quo ipse
flagrabat in eas litteras quas tunc iam rethor kartagi
nis adolecentes docebā. & legere cum eo siue que ille
audita desideraret siue que ipse tali ingenio apta
existimaret. Ceterum conatus omnes meos quo pficere
nulla sceta statueram illo homine cognito prorsus int
cidit. non ut ab eis omnino separarer sed quasi melius
quicquam non inueniens. Eo quo iam quo quomodo
inueram contentus interim esse decreueram. Nisi aliqd
forte qd magis eligendum eēt & educeret ita ille faustus
qui multis laqueis extitit mortis meum quo captus

eram relaxare iam coeperat nec uolens nec sciens. Manus
 enim tuę d's m's in abdito prudentię tuę non descerebant
 animam meam & de sanguine cordis matris meę pla
 crimas eius dieb; ac noctib; p'me sacrificabatur tibi &
 egisti mecum inuis & occultis modis. Tu illud egisti d's m's
 Nam ad nō gressus hominis diriguntur. & uiam eius uolet.
 Aut quę procuration salutis p'pter manum tuam resi
 cientē quę fecisti. Egisti ergo mecum ut mihi p'suaderet
 romam pergere. & potius ibi docerē qd̄ docebam car
 thagini. Et hoc unde mihi p'suasum ē nō preteribo confi
 teri tibi. qm̄ & in his altissimi tibi recessus & p'sentissima
 in nos m'ia tua cogitanda & p'dicanda est. Non ideo ro
 mam p'gere uolui. qd̄ maiores questus maiorq; mihi
 dignitas ab amicis qui hoc suadebant p'mittebatur
 quamquam & ista ducebant animum tunc meum.
 Sed illa erat causa maxima & p'p'e sola qd̄ audiebā
 quicquid ibi studere adulescentes & ordinatione discipline
 coheretione sedari. ne meus scolarum quo magistro non
 utantur passim & proterue irruant. Hec eos admitti
 omnino nisi ille p'miserit contra apud cardaginem
 feda est & intemperans licentia scolasticorum in
 rumpunt impudenter. & prope furiosa fronte p'turbant

ordinem quem quisque discipulis ad proficiendum instruit.
omnibus ultra iniuriosa faciunt mira hebetudine & pumenda
legibus nisi consuetudo patrum hoc sit miseris eos osten
dens quo iam quasi liceat faciunt quod per tuam aeternam
legem numquam licebit. Et impune se facere arbitrantur
cum ipsa faciendi cecitate puniantur. & incomparabiliter
paciantur peiora quam faciunt. Ergo quos mores cum
studerem meos esse nolui eos cum docere cogebar propter
alienos. & ideo placebat ire ubi talia non fieri omnes qui
nouerant indicabant. Verum autem tu spes mea & portio
mea inter uiuentium. Admutandum terrarum locum
pro salute anime mee & cartagini stimulos quibus inde
auderem admovebas. & romae inlecebras quibus adtraherem
proponere mihi per homines qui diligunt uitam mortuam.
Hinc insana facientes inde uana pollicentes. & ad corrigendos
gressus meos ut ebaris occulte & illorum & mea pueri
tate nam & qui perturbabant oculum meum feda rabie ceciderant
& qui mutabant ad aliud terram sapiebant. Ego
autem qui detestabar hic ueram miseriam illic falsam felicitatem
appetebam. Sed quare hinc abirem & illuc irem tu
sciebas deus nec indicabas mihi nec matri que me propter
tum atrociter planxit & usque ad mare secuta est sed fefelli

eam uiolenter me tenentē ut aut reuocaret aut mecum pgeret.
 & finxi me amicum nolle deserere donec uento facto na-
 uigarem. & mentitus sum matri & illi matri & cuasi quia
 & hoc dimisisti mihi misericorditer seruans me ab aquas
 maris plenum execrandis sordibus usque ad aquā grē tuae
 qua me abluto siccarentur flumina maternorū oculorū.
 quib; p me cotidie tibi rigabat terram sub uultu suo.
 Et tamen recusanti sine me redire uix p suasi ut in loco
 qui proximus nrē nauis erat memoria beati cypriani
 maneret ea nocte. sed in ea nocte clanculo ego pfectus sū.
 Illa autē non mansit orando & flendo. & quid ate petebat
 d's n'r tantis lacrimis nisi ut nauigare me non sineres.
 Sed tu alte consulens & exaudiens cardinē desiderii eius
 incurasti qd tunc petebat ut me faceres qd semp petebat.
 flauit uentus & impleuit uela nrā & litus subtraxit as-
 pectibus nrīs. In quo mane illa insaniebat dolore & que-
 ridis & gemitu implebat aures tuas contemnentes ista.
 cum & me cupiditatib; meis raperes ad simendas ipsas
 cupiditates. & illius carnale desiderium iusto dolorū
 flagello uapularet. Amabat autē secum presentia meā
 more matris. sed multis multo amplius. & nesciebat qd
 tu illi gaudium facturū esses de absentia mea nesciebat

ideo flebat & heulabat. atq; illis cruciatibus anguebatur
mea reliquiarum cuac cum gemitu querens quodcū gemitu
peperat. Et tamen post accusationē fallaciarum & crude
litatis mee conuersa rursus ad p̄dicandum te p̄meabit
adsolita & ego romā & ecce excipionibus flagello egrotudi
nis corporalis. & ibam iam ad inferos. portans omnia mala
quę commiseram & in me & te & in alios. multa & graua
sup̄ originalis peccati uinculum quo om̄s in adam
morimur. Non enim quicquā eorum mihi donauerat
in xp̄o nec soluerat ille in carne sua inimicitias quas
tecum contraxerā peccatis meis. Quomodo enim eas sol
ueret in cruce phantasmatis qđ de illo credideram quā
ēgo falsa mihi uidebatur mors carnis eius tam uera erat
anime mee. Et quam uera erat mors carnis eius tam falsa
uita anime mee quę id non credebat. Et in grauiscentib;
febris iam ibam & pibam. Quo enim uem si hinc tunc
abirem. nisi in ignē atq; tormenta digna factis meis in
ueritate ordinis tui. & hoc illa nesciebat. & tamen p̄me
orabat absens. Tu autē ubiq; p̄sens ubi erat exaudiebas
eam. & ubi eram miserebaris mei ut recuperarem salutē
corporis mei ad huc insanus corde sacrilego. Neq; enim
desiderabam in illo tanto periculo baptismum tuum

& melior erā puer qđ illū de mātrā pietate flagitavi.
 Sicut iam recordatus atq; confessus sum. sed inde decus meū
 creuerā. & consilia medicine tuę demens irridebā. Qui non
 me siuisti talem bis mori. quo uulnere siferet cor matris
 numquā sanaret. Non enim satis eloquor quid erga me
 habebat animi. & quantū maiore sollicitudine me par-
 turiebat. spū quē carne peperat. Non itaq; uideo quomo-
 do sanaret si mea talis illa mors transuerberass& uiscera
 dilectionis eius. et ubi essent tantę p̄ces et tam crebrę sine
 intermissione. nusquam nisi ad te. An uero tu d̄s miseri-
 cordiarum sperneres cor contritum et humiliatum uiduę
 castę ac sobrię frequentantis d̄ymosinas obsequentis atq; serui-
 entis sc̄is tuis. nullum diem p̄termittentis oblationem ad
 altare tuum. bis indie mane et uespere ad eccl̄am tuam sine
 ullam intermissione uenien- tis. Non ad uanas fabulas
 et aniles loquaetates. sed ut te audiret intus sermo
 nibus. et tu illam insus p̄oribus. huius non tu lacri-
 mas. quibus non a te aurum & argentum petebat. nec aliquod
 mutabile aut uolubile bonum. sed salutem animę filii sui.
 ut cuius munere talis erat contempneres. & repelleres ab auxi-
 lio tuo. Nequaquam dñe immo uero aderas & exaudiebas. &
 faciebas ordine quo p̄destinaueras eē faciendum absit.

ut tu falleres eam in illis uisionibus & responsis tuis. que
iam commemorauit & que non commemorauit. que illa fidei
pectore tenebat. & semper orans tamquam cyrographa tua
ingerebat tibi. Dignaris enim quoniam in seculum misericordiam tuam eis
quibus omnia debita dimittis & iam promissionibus tuis debitor
fieri. Recitasti ergo me ab illa egrotudine & saluum fecisti
filium ancille tue. tunc interim corpore ut esset cui salutem
melio rem atque certio rem dares. Et iungebar & iam tunc
romo falsis illis atque fallentibus sanctis. Non enim tantum
auditoribus eorum quorum innumero erat. & iam si inuenis
domo egrotaueram & conualueram sed eis & iam quos electos
uocant. Ad hoc enim mihi uidebatur non esse nos
qui peccamus sed nescio quam aliam in nobis peccare natu
ram. Et delectabat superbiam meam extra culpam esse
& cum aliquid mali fecissem non confiteri me fecisse
ut sanare animam meam quomodo peccabat tibi.
Sed excusare eam amabam. & accusare nescio quid
aliud quod mecum erat & ego non essem. Verum autem
totum ego eram. & aduersum me impietas mea me diuise
rat. & id erat peccatum insanabilius. quo me peccatorem
non esse arbitrabar. & execrabilis iniquitas Te deus omnipotens te in me
adpnuiciem meam. quam me ate ad salutem malle superari.

Nondum ergo posueras custodiam ori meo & os meum conti-
 nentis circum labia mea. Vt non declinaret cor meum in
 uerba maligna ad excusandas excusationes in peccatis. Cum
 hominibus operantibus iniquitatem. & adhuc ideo combinabar
 cum electis eorum. Sed tam iam desperans mea falsa doctrina
 me perficere posse ea quae ipsa quibus si nichil melius repperi-
 rem contentus esse creueram. iam remissius negligentius quae-
 renebam. Et enim suborta est & iam mihi cogitatio pruden-
 tiores illos ceteris fuisse philosophos quos Academicos
 appellant. quod de omnibus esse dubitandum censuerant.
 Haec aliquid ueri ab homine comprehendere posse decreuerant. Ita-
 enim & mihi liquido sensisse uidebantur ut uulgo habent
 etiam illorum intentionem nondum intellegenti. Haec dissimu-
 laui eundem hospitem meum reprimere animi a fiducia
 quam sensi eum habere de rebus fabulosis quibus manichei
 libri pleni sunt. Amicia tamen eorum familiariter utebar
 quam ceterorum hominum qui in illa heresi non fuissent.
 Haec eam defendebam pristina animositate sed tamen
 familiaritas eorum. Plures enim eos Roma occultat pigris
 me faciebat aliud querere. praesertim desperantem in gloria
 tua domine celi & terrae creator omnium uisibilium & inuisi-
 bilium posse inueniri. Verum unde me illi auerterant.

Platonicos ceteros
 philosophos prae-
 dantes ad pro-
 pterea
 de his
 de his
 de his

mutumq; mihi turpe uidebat^r credere figuram te habere
humane carnis & membrorum nr̄orum uniamen-
tis corporalibus terminari. Et quoniam cum dō
meo cogitare uellem. cogitare nisi moles corporum
non noueram. Neq; enim uidebat^r mihi cē quicquā
quod tale non esset ea maxima & ppe sola causa erat.
inuitabilis erroris mei. Hinc enim & mali substan-
ciam quandam credebam cē talem & habere suam
molem terram & deformem siue crassam quam
terram dicebant siue tenuem atq; subtilem aeris
corpus secuti sunt. Quam malignam mentem pillam
terram repentem imaginantur. & quia om̄ bonum
nullam malam naturam creasse. qualiscumq; me
pietas credere cogebat. constituendam exaduerso sibi
duas moles. utramq; infinitam. sed malam angustis.
bonam grandius. & hoc initio pestilentioso me
cetera sacrilegia sequebant^r. Cum enim conaret^r
animus meus recurrere incatholicam fidem. repu-
ciebar. quia non erat catholica fides. quam esse
arbitrabar. Et magis pius mihi uidebar. si te dō m̄s
cui confitent^r ex me miserationes tue ut exegeris
partib; infinitum crederem quamuis ex una qua

50
tibi moles mali opponebat^r cogerer^r finitum fateri. quā
si ex omnibus partibus incorporis humani formate opina
rer^r finiri. Et melius me uidebar credere nullum malū
te creasse quod mihi nescienti non solum aliqua sub
stantia sed etiam corpora uidebat^r. Quia et mentem
cogitare non noueram. nisi cā subtile corpus eē. qđ tamen
ploci spacia diffunderet^r abste. quā credere abste eē qualē
putabā naturā mali. Ipsum quoq; saluatōrē nr̄m unigeni
tum tuum. tamquā de massa lucidissima molis tue por
rectū ad nr̄am salutē ita putabā ut aliud de illo non cre
derē. nisi qđ possem imaginari uanitate. Talem itaq; na
turam eius nasci non posse de maria uirgine arbitrabar.
nisi carni concerneret^r. Concerni autem & non inquinari
non uidebam qđ mihi tale figurabam. Metuebam itaq;
credere incarnē natum. nec credere cogerer^r ex carne inqui
natum. Hunc spiritales tui blande et amanter ridebūt
me si has confessiones meas legerint. Sed tamen talis etiam.
Deinde quę illi in scripturis tuis reprehenderant defendi
posse non existimabam sed aliquando sane cupiebam cū
aliquo illorū librorum doctissimo conferre singula. & ex
periri qđ inde sentiret. Iam enim hēlpidii cuiusdā ad v
sus eosdē manicheos coram loquentis et dissentis sermo
nes etiam apud carthaginem mouere me coeperant qđ uo

hēlpidii

Cum talia descripturis pferret quibus resisti non facile
posset. et inbecilla mihi responsio uidebat^r istorum. Quam
quidem non facile palam pmebant. sed nobis secretius cum
dicerent scripturas noui testamenti falsatas fuisse anescio
quibus quidam iudeorum legem inserere xpiane fidei uoluer^t.
atq; ipsi incorrupta exemplaria nulla pferrent. Sed me
maxime captum et offocatum quodammodo deprimebant
corporalia cogitantem. moles ille sub quibus anhelans in
aurem tue uertitatis liquidam et simplicem respirare non
poteram. Sedulo g^o agere coeperam ppter quod ueneram
ut docerem romae artem rethoricam. et prius domi congre
gare aliquos quibus & p quos innotescere coeperam. et ecce
cognosco alia romae fieri que non paciebar in affrica. Nam
reuera illa reuersiones apud adulescentibus ibi fieri mani
festum est mihi. sed subito inquirunt ne mercedem magistro
reitoant conspirant multi adulescentes & transferunt se
ad alium desertores fidei & quibus ppecunie caritate iusti
cia uilis est. Oderat etiam istos cor meum quam uis non
pfecto odio. Quod enim ab eis passurus eram. magis
oderam fortasse. quam eo quod cuilibet illa faciebant.
Certe tam turpes sunt tales & fornicant^r abste amando
uolatica ludibria temporum et luerum luteum quod
cu^m apprehendit^r manum inquinat. et amplectendo mundu^m

fugientem contemnendo te manentē & reuocantē & ignoscentē redeunti ate meretrici anime mee humane.

Et nunc tales odi prauos & distortos quāuis eos corrigendos diligā. ut pecunie doctrinā ipsam quā discunt pferant. ei uero te dñm ueritatē & ubertatē certi boni & pacē castissimam. Sed tunc magis eos pati nolēbā malos ppter me quā fieri ppter te bonos uolēbā. Itaq; postea quā missum ē a mediolano romā ad pfectū urbis ut illi ciuitati rethorice magister pvideret. in pta etiam cutione publica ego ipse ambui p eosdem ipsos manicheis uanitatibus ebrios quibus ut carerem ibam. Sed utriq; nesciebamus ut dictione pposita me pbatum pfectus tunc simmachus mitteret. Et ueni mediolanum adam Aug^{us} adam brosium brosium ep̄m in optimis notum orbi terre pium cultore tuum. Cuius tunc eloquia strennue ministrabant adipe frumenti tui. et leticiam olei et sobriam uini ebrietatem ppto tuo. Ad eum autem uocebar abste nesciens. ut p eum ad te sciens duceret. Suscepit me pater ne ille homo dī et pgrinationem meam satis episcopaltiter dilexerit et cum amare cepi. Primo quidem non tamquam doctorem uerri quod in ceta tua prorsus desperabam. Sed tamqua hominem benignum in me. Et studiose audiebam

disputantem in populo non intentione qua debui. sed quasi
explorans eius facundiam utrum conueniret fame sue.
an maior minorue pfluere quam p̄dicabat et uerbis
eius suspendebam intentus. Rerum autem incuriosus &
cōtempitor astabam. et delectabar suauitate sermonis.
quamquam crudicioris. minus tam hilarentis atq; mul
centis. quam fausti erat quod attinet adducendi modum.
ceterum rerum ipsarum nulla comparatio. Nam ille
p̄manicheas fallacias aberrabat. iste autem saluberrime
docebat salutem. Sed longe ē̄ ap̄ectoribus salus qualis
ego tunc aderam. et tam p̄pinquabam sensim et nesci
ens. Cum enim non satagerem dicere que dicebat. sed
tantum quem admodum dicebat audire. ea mihi quippe
iam desperanti ad te uiam patere homini inanis cura
remanerat. Sed ueniebant in animum meum simul cū
uerbis que diligebam res etiam quas neglegebam. Neq;
enim ea dirimere poteram. et dum cor aperirem ad exci
piendum quam diserte diceret pariter intrabat. et qua
uere diceret gradatim quidem. Nam primo etiam
ipsi defendi posse mihi iam coeperant uideri. et fidem
catholicam p̄qua nichil posse dici aduersus oppug
nantes manicheos putaueram iam non inprudenter

afferri existimabam. Maxime audito uno atq; altero
 et sepius enigmate solito descripturis ueteribus. ubi
 cum ad litteram acciperem occidebar. Spiritualiter itaq;
 plerumq; illorum librorum expositis locis. iam rep̃hen
 debam desperationem meam. illam dum taxat qua
 credideram legem et p̃phetas detestantibus atq; irri
 dentibus resisti omnino non posse. Hec tamen iam.
 ideo mihi catholicam uiam tenendam cē seneiebam
 quia et ipsa poterat habere doctos assertores suos qui
 copiose et non absurde obiectare fellerent. Hec ideo iam
 damnandum illud quod tenebam. quia defensionis
 partes equabant^r. Ita enim catholica non mihi uicta
 uidebat^r. ut nondum etiam uictrix appareret. Tum ṽ
 fortiter intendi animum si quomodo possem certis
 aliquib; documentis manicheos conuincere falsitatis.
 Quod si possem spiritalem substantiam cogitare. statim
 machinamenta illa omnia soluerentur & abicerentur
 ex animo meo. Sed non poterā. Verumtamen de ipso
 mundi huius corpore omniq; natura. quam sensus
 carnis multo p̃babiliora plerosq; sensisse phylosophos.
 magisq; considerans atq; comparans iudicabam. Itaq;
 achademicorū more sicut existimant dubitans

de omnibus atq; inter omnia fluctuans. mactatos
quidem relinquendos esse decreui. Non arbitrans
eo ipso tempore dubitationis mee in illa secta mihi
permanendum esse. Cui iam nonnullos philosophos
preponebam. quibus tamen philosophis. quod sine
nomine salutaris christi essent. curationem languoris
anime mee comittere omnino recusabam. Stavi ergo
tam diu esse cathecuminus in catholica secta mihi aparen-
tibus commendata donec aliquid certi eluceret quo
cursum dirigerem. **EXCIPIT LIBER. V.**

S **INCIPIT LIBER. VI.**
PFSMEA AIVVFHTVTFEA

ubi mihi cras aut quo recesseras. an uero non
tu feceras me et disceueras me aquadrupedibus et uola-
tibus celi. sapi^{entem} me feceras et ambulabam. per tenebras
et lubricum. et querebam te foris a me. et non inueniebam
domini cordis mei. et ueneram in profundum maris. et diffi-
debam et desperabam de uentione ueri. Iam uenerat
ad me mater pietatis fortis terra marique me sequens
et in piculis omnibus de te secuta. Nam et per marina
discrimina ipsos nautas consolabatur. aquis rudes
abyssi uiatores cum perturbantur consolari solent. pollicens

Aug. mat. uenit ad eum

no qd h deficit vij let ut vij lib vel ipse lib gtrinet
vj et m libro

VI
 talis p[er] uentionem cum salute quia hoc ei p[er]uisum pollicitus
 erat. Et inuenit me p[er]iclitantem quidem grauius desperatio
 ne indagande ueritatis. Sed tamen ei cum indicassem non
 me quidem iam e[ss]e manicheum sed neq[ue] catholicum xp[ist]ianu[m].
 Non quasi inopinatum aliquid audierit exiit leticia
 Cum iam secura fieret exa parte miserie mee in qua me
 tanqua[m] mortuum sed resuscitandum me tibi flebat et
 ferro cogitationis efferebat ut diceret filio uidue iuue
 nis tibi dico surgere et reuiuisceret et inciperet loqui
 et redderes illum matri sue. Nulla g[er]o turbulenta exulta
 tione trepidauit cor eius cum audisset ex tanta parte
 iam factum quod tibi cotidie plangebat ut fieret. uer
 tatem me non adeptum sed falsitati iam ereptum. Immo
 uero quia certa erat et quod restabat te daturum qui
 totum p[ro]miserat placidissime et pectore pleno fiducie
 respondit mihi credere se in x[ristu]m. Quod prius quam de
 hac uita emigraret me uisura e[ss]et fidelem catholicum. 7
 et hoc quidem mihi. Tibi aut[em] fons misericordiarum
 preces et lacrimas densiores ut acceleraret adiutoriū
 tuum et inluminares tenebras meas et studiosius ad
 eccl[esi]am currere et in ambrosii ora suspendi ad fontem
 salientis aque in uitam eternam. Diligebat autem
 illum uiru[m] sicut ang[eli]m d[omi]ni. quod p[er] illum cognouerat.

me interim ad illam ancipitem fluctuationem iam esse
pductum per quam transiturum me ab egritudine ad sani-
tatem intercurrente acriore periculo quasi per accessum
quam criticam medici uocant. certa presumebat. Itaque
cum ad memorias sanctorum sicut in Africa solebat pultes
et panem et merum attulisset atque ab ostiario prohiberet
ubi hoc episcopus ueluisse cognouit tam pie atque obedienter
amplexus est ut ipse miraretur quam facile accusatrix potius
consuetudinis sue quam disceptatrix illius prohibitionis effec-
ta est. Non enim obsidione spiritus eius uolentia. eam que
stimulabat modicum ueri amor uini. Sicut plerisque mares
et feminas quia de cantico sobrietatis sicut ad potationem
aqua tam madidi nauseant. Sed illa cum attulisset canistrum
cum sollempnibus epulis per gustandis atque largiendis. plus
etiam quam unum buccillum per suo palato satis sobrio tem-
peratum. Unde dignationem sumeret non ponebat. et si
multa tunc que illo modo uidebantur honorande memorie
defunctorum. idem ipsum unum quod ubique poneret
circuferbat. Quo iam non solum aquatissimo sed etiam
tepidissimo cum suis presentibus per sorbiciones exiguas parti-
retur quia pietatem ibi querebat non uoluptatem. Itaque ubi
comperit a preclaro predicatore atque antistite pietatis pre-
ceptum esse ista non fieri. Hec ab eis qui sobrie facerent. nulla

occasio se ingurgitandi daretur ebriosis Et quia illa
 quasi parentalia superstitione gentium erat simil
 lima abstinuit se libentissime et pcanistro pleno
 terrenis fructibus plenum purgationibus uotis
 pectus ad memorias martyrum afferre didicerat et
 ut quod posset dare egentibus. Et sic communicatio
 dominici corporis illic celebraretur cuius passionis
 imitatione immolati et coronati sunt martyres.
 Sed tamen uidetur mihi dñe dñs meus et ita est in
 conspectu tuo de hac re cor meum. non facile fortas
 se de hac amputanda consuetudine matrem meam
 fuisse cessuram si ab alio pberetur. Quem non sic
 ambrosium diligebat quem ppter salutem meam
 maxime diligebat. Eam uero ille ppter eius religio
 sissimam conuersationem quam bonis operibus
 tam feruens spū frequentabat pectam. Ita ut
 sepe erumperet cum me uideret in eius predi
 catione gratulans mihi quod talem matrem habe
 rem nesciens qualem illa me filium qui dubitabat
 de illis omibus et inueniri posse uiam uite minime
 putabam. Hec iam ingemescbam orando ut sub
 uenires mihi sed ad querendum intentus et ad disse

rendum inquietus erat animus m̄s. Ipsumq; ambrosium
faciem quendam hominem scdm sc̄m opinabar quem
sic tante potestates honorarent celibatus tantum eius
mibi laboriosus uidebatur. Quid autem ille spei gereret
aduersus ipsius excellentie temptamenta quid luctami
nis haberet. Quidue solaminis inaduersis et occultum
os meum ^{ta} quoderat in corde eius quam sapida gaudia
depanetuo r̄minaret. nec conicere noueram. nec exptus
eram. nec ille sciebat estus meos. nec fouea periculi mei.
Non enim querere ab eo poterā qđ uolebā sicut uolebā
secludentibus me ab eius aure atq; ore ceteris nego
tiosorum hominum. quorū infirmitatibus seruebat.
Cum quibus quando non erat qđ per exiguū tem
poris erat aut corpus reficiebat necessarius susten
taculis aut lectione animum. Sed cum legebat oculi
ducebant^r p̄ paginas et cor intellectum rimabatur.
Vox autē et lingua quiescebant. sepe cum adessemus.
non enim ueiabatur quisquam ingredi. aut ei ueni
entem nunciari mos erat. Sic cum legentem uidimus
tacite et alit̄ numquā. sedentesq; indiuturno silentio. Quis
enim tam intento esse oneri auderet. discedebamus et
coniectabamus cum paruo ipso tempore quod reparande

mentis sue nanciscebatur feriatu abstreptu causarum
 alienarum. nolle in aliud auocari. & cauere fortasse ne au-
 ditore suspensio et intento si qua obscurius posuisset. ille
 quem legeret etiam exponere et necesse. Aut ab aliquib;
 difficultiorib; disceptare. questionib; atq; huic operi tempo-
 ribus impensis minus quā uellet uoluminum euolueret.
 Quamquam et causa seruandę uocis que illi facillime
 obtundebatur poterat eē uisior tacite legendi quolibet
 tam animo id ageret bono utiq; ille uir agebat. Sed certe
 mihi nulla dabat^r copia sciscitandi que cupiebam de tam
 scō oraculo tuo pectore illius. nisi cum aliquit breuiter
 et audiendum. Etus aut illi mei ociosum cum ualde
 cui refunderetur requirebant. necumquam inueniebant.
 et cum quidem in p̄p̄lo uerbum ueritatis recte tractan-
 tem omni die dominico audiebam. Et magis magisq;
 mihi confirmabatur om̄s uersutarum calumniarum
 nodos quos illi deceptores nr̄i aduersus diuinos libros in-
 neciebant posse dissolui. Vbi uero etiā comp̄i ad imaginē
 tuam hominem at̄ factū ab spiritualib; filiis tuis quos
 de matre catholica p̄gram regenerasti. Non sic intellegi ut
 humani corporis forma determinatum crederent atq;
 coguarent quamquā quomodo se haberet spiritualis substan-
 tia.

nequidem tenuiter atq; inenigmate suspicabar. tam gau-
dens erubui non me tot annos aduersus catholicam fidem.
sed contra carnalium cogitationum figmenta latuisse. Eo
quippe temerarius & impius fueram qđ ea que debebam
querendo discere accusando dixeram. Tu enim altissime
& p̄xime secretissime & presentissime cui membra non sunt
alia maiora et alia minora sed ubiq; totus es et nusquā
locarum es. H̄ onēs utiq; forma ista corporea tamen fecisti
hominem ad imaginem tuam. et ecce ipse acapite usq; ad
pedes in loco est. Cum ḡ nescirem quomodo hec subsisteret
imago tua pulsans preponerem. quomodo credendum
esset. Tanto igitur acrior cura rodebat intima mea. quid
certi retinerem. quanto me magis pudebat tamdiu illusi
et deceptum p̄missione ceterorum puerili errore et animositate
tam multa incerta quasi certa garrisse. Quod enim falsa cōt̄
postea mihi claruit. Certum tam̄ erat quod incerta cōt̄
& a me aliquando habita fuissent. Cum catholicam tuā
eccl̄is contentionibus accusarem et si nondum cōptam
uera docentem. non tam̄ ea docentem que grauius
accusabam. Itaq; confundebar et conuertebar & gaudebā
c̄s meus quod eccl̄a unica corpus unius tui in qua
mihi nomen x̄pi infanti ē inditū non sapere & infantiles

nugas. neq; hoc haberet in doctrina sua sana qđ te creatorem
 om̃ium in spaciū loci quam uis summum et amplum. tamen
 undiq; terminatum membrorum humanorum figura cōrude-
 ret. Gaudebam etiam qđ uerba scripta legis et pphetarum iā
 non in illo oculo mihi legenda pponerentur. quo antea in-
 delantur ab surda cum arguebam tamq; ita sentientes scōs
 tuos. Uerum autē non ita sentiebant. et tamquam regulā
 diligentissime commendaret. Sepe in popularibus sermoni-
 bus suis dicentem ambrosium lectus audiebam. Litera occi-
 dit. sp̃s autē uiuificat. Cum ea quę ad litteram puerilitatē
 docere uidebantur. remoto mystico uelamento spiritualiter
 aperiret. Non dicens qđ me offenderet. quam uis ea diceret
 quę uerum ^{ess} uera ēēt ad huc ignoranti. Tenebam enim cor-
 meum ab om̃i assensione. timens precipitium et suspensio-
 magis necabam. Uolebam enim eorum quę n̄ uiderem ita me
 certum fieri ut certus essem. qđ septem et tria decem sint.
 Necq; enim tam in sanus eram. ut nec hoc quidē putarem
 posse cōphendi. sed sicut hoc. ita cetera cupiebam siue cor-
 poralia quę coram sensibus meis n̄ ad ^{ess} ēēt. siue spiritualia
 de quibus cogitare nisi corporaliter nesciebam. Et sanari
 credendo poteram ut purgatio^r acies mentis meę dirigere-
 tur aliquomodo in ueritatem tuam sēp manentē. et cōsul-

lo deficientem. Sed sicut euenire ad solet ut malum medicus
exptus etiam bono timeat se committere. ita erat ualutudo
anime mee. Quicunq; nisi credendo sanari non poterat. et
ne falsa credere curari recusabat. resistens manib; tuis qui
medicamenta fidei cōfecisti. et sparsisti sup morbos orbis terra
rum et tantam illis auctoritatē tribuisti. Ex hoc tam quo
que iam preponens doctrinam catholicam. modestus ibi mihi
meq; fallaciter sentiebam iuberi. ut crederetur qd non de
monstrabatur. Siue ^{ess} qd sed cui forte n̄ ^{ess} est. siue nec qd ^{ess} est
quam illic temeraria pollicitatione sciencie credulitatem in
rideri. Et postea tam multa fabulosissima et absurdissima.
quia demonstrari non poterant credenda imperari. De inde
paulatim tu dñe manu mitissima et misericordissima pertra
rans et componens cor meū cōsideranti quam innumcrabilia
crederem que n̄ uiderem. neq; cum gererentur affuissēm. Sic
tam multa in historia gentium. tam multa de locis atq; ur
bibus que n̄ uideram. tam multa amicis. tam multa medi
cis. tam multa hominib; aliis atq; aliis que nisi crederent
omnino in hac uita nichil ageremus. Postremo quā incon
cussē fixum fide retinerem de quib; parentib; ortus ^{ess} cōm. qd
scire n̄ possem. nisi audiendo credidissēm. Et suasisisti mihi n̄
qui crederent libris tuis quos tanta in omib; fere gentib; auc

tortate fundasti. sed qui non crederent ^{ss} et culpandos nec ar
 diendos ^{ss} et si qui forte mihi dicerent unde scis illos libros
 unius urbi et ueracissimi di spū ^{ss} et humano generi minis
 tratos. Id ipsum enim maxime credendum erat. quā nulla
 pugnatas calumniosarum questionum p tam multa quae
 legeram in tēse confligentium philosophorum extorquerē
 mihi potuit ut aliquando nō crederē te ^{ss} et quicquid esset qd ego
 nesciē. aut amministrationē rerum humanarū ad te pti
 nere. Sed id credebam aliquando robustius aliquando cili
 semp tam credidi et ^{ss} te et curā nrī gerere. etiamsi ignora
 bam. uel qd sentiendum ^{ss} et de substantia tua uel quē uia
 duceret aut reduceret ad te. Idco q. cum essemus in firmi
 ad inueniendam liquida ratione ueritatē. et ob hoc nobis
 opus ^{ss} et auctoritate scārum literarū. iam credere coeperam
 nullomodo te fuisse tributurum tam excellentē illi scrip
 turae p omīs iam terras auctoritatem. nisi et ipsam tibi
 credi. et p ipsā te queri uoluisses. Jam enim absurditatem
 quē me in illis literis solebat offendere cum multa exis
 pbilitē ex posita audissē ad sacramentorū altitudinem re
 ferbam. fo. q. mihi illa uenerabilior. et sacro scā fide dig
 nor apparbat auctoritas. quo et omīb; ad legendum ^{ss} et
 in pmpu et secreti sui dignitatē intellectu. pfundiore

seruare. Verbis aptissimis et humillimo genere loquendi se-
cunctis pbenis et exercens intentionem eorum qui non sunt
leues corde ut creperet omnis populari sinu et pangusta
foramina paucos ad te traiceret. Multo tam plures quam si nec
tanto apice antiochitis emingeret. Nec turbas gremio sancte humi-
litas hauriret. Cogitabam hec et ad eas mihi suspirabam.
et audiebas me. Fluctuabam et gubernabas me. Ibam pulam
seculi litam. Nec deserebas. Inhiabam honoribus. lucris. conu-
gio. et tumidebas. Laciebar in eis cupiditatibus. amarissimas
difficultates te proprio tanto magis quanto minus sinebas
mihi dulcescere quod neras tu. Vide cor meum domine qui uolu-
isti ut hoc recorder et confiterer tibi. hunc tibi inerat anima
mea quam deuisco tam tenaci mortis exusti. quam misera-
ciat. et sensum uulneris tu pungebas. ut relictis omnibus conuer-
teretur ad te quies super omnia. et sine quo nulla esset omnia.
Conuerteretur et sanaretur. Quam ergo miser eram et quo
modo egisti ut sentirem miseriam meam die illo. quocum
patrem recitare imperatori laudes quibus plura mirer. et
mimenti sangetur ab scientibus. casque curas anhelaret cor me-
um et cogitationum tabificarum febribus aestuaret. Transiens
per quendam vicum mediolanensem. anim aduersum pauperem
dicum iam credo saturum iocantem atque letantem. et ingenuum

et locutus sum cum amicis qui mecum erant multos dolores in
 sanarum mentium: quia omnibus talibus conatibus nostris qualibus
 te laborabam sub stimulis cupiditatum trahens infelicitatis
 mee sarcinam et trahendo exaggravans. Nihil uellem aliud ni
 si ad securam leticiam pervenire: quo nos iudicis ille iam pre
 cessisset. Numquid illuc fortasse venturus; quatenus iam ille pau
 culis et emendicatis nummulis adeptus erat. Ad hoc ego tam
 erummosis anfractibus et circuitibus ambicham: ad leticiam
 scilicet temporalis felicitatis. Non enim uerum gaudium ha
 bebat: sed et ego illis ambitionibus multo falsius querebam.
 Et certe ille laetabatur: ego anxius eram. Securus ille: ego
 trepidus. Et si quisquam percuteret me utrum malle exul
 tare an metuere: responderem: exultare. Rursus si interroga
 ret utrum me talem malle quam qualis ille an qualis ego tunc
 essem: me ipsum curis timoribusque confectum eligerem.
 sed puerilitate humumque ueritate. Neque enim eo me proponere u
 li debebam quod doctior eram: quam non inde gaudebam.
 sed placere tantum ut placerem. Propterea et tubaculo dis
 cipline tue confringebas ossa mea. Recedant ergo ab anima
 mea qui dicunt ei: in terest unde quis gaudeat. Gaudebat
 iudicis ille uinolentia: tu gaudere cupiebas gloria. Quia
 gloria domini: que non est inter. Nam sic uerum gaudium non erat.

ita nec illa uera gloria et amplius uidebat mentem meam. Et
ille ipsa nocte degesturus erat ebrietatem suam. Ego cum dormi
eram et surrexeram et dormiturus et resurrexurus eram. unde
quot diebus. Interest uero unde quis gaudeat. Scio et gaudium
spei fidelis. incomparabiliter distat ab illa uanitate. sed et tunc
distabat inter nos. Numrum quippe ille felicior erat. non
tantum quod hilaritate perfundebatur. Cum ego cunctis cunctis
Uerum etiam quod ille bebere optando adquisierat uinum.
ego autem mentiendo querebam typhum. Dixi tamen multa in hac
sententia caris meis. et sepe aduerebam in his quomodo
mibi esset et inueniam male mibi esse et dolebam. et condu
plicatum ipsum male. Et si quid arrisisset prosperum tederat
adprehendere. quia pone prius quam teneret auolabat. Con
gemiscam in his qui simul amice uiuam. et maxime ac
familiarissime cum alipio et nebridio ista conloquebar. Quos
alipius ex eodem quo ego etiam ortus municipio parentibus
primatibus municipalibus memineram natus. Nam et studuerat
apud me cum in me doceret coepi oppido. et postea cartagi
ne et diligebat multum quod et bonus et doctus uideretur. et
ego illum propter magnam uirtutis indolem. que in non mag
na aetate satis eminebat. Gurges tamen morum cartaginensi
um quibus nugatoria seruent spectacula ab sorbuerat cum

insana circensium. sed cum inco miserabiliter uolueretur Ego
 autē rethoricam ibi p̄fessus publica scola uteretur. n̄dum me
 audiebat ut magistrum p̄pter quandā similitudinē quę int̄ me
 et patrē eius erat erat exorta. Et compertam qđ centum cri
 tiabiliter amaret. et ḡḡiter angelus. qđ tantam spem p̄di
 turus uel etiam p̄didisse mihi uidebatur. Sed monendi cum
 et aliqua coheritione uocandi nulla erat copia uel amicitie
 beniuolentia uel iure magistrū. Lutalam enim cum de me
 cum patrē sentire. ille uero n̄ sic erat. Itaq; post posita in hac
 re patris uoluntate. salutare me coepit ueniens in aditō
 rium meum. et audire aliqđ atq; abire. Sed enim memoria
 mihi lapsū erat agere cum illo. ne uanorū ludorum ecco et
 p̄cipiti studio tam bonum interimeret ingenium. Verū autē
 dñe dñe tu qui presides gubernaculis om̄ium quę creasti. non
 cum oblitus es futurum inter filios tuos antistitem faciamini
 tui. et ut apte tibi tribueretur eius correptio. p̄me quidē illā
 sed nescientem operatus es. Nam quodam die cum sederem lo
 co solito et coram me adessent discipuli. uenit salutauit. sed it
 atq; in ea quę agebantur intendit animum et forte lectio
 in manibus erat quam diu exponere oportune mihi ad hi
 benda uideretur similitudo circensium. quo illud qđ in si
 nuatam et iocundius et planius fieret. cum inrisione morda
 ci eorum quos illa captiuasset insana. Scisti dñs nū qđ tunc

dealipio ab illa peste sanando n̄ cogitauerim. At ille in se ra-
puit. meq; illud non nisi ppter se dixisse credidit. Et qđ alius
acciperet ad succendendum sibi et ad me ardentius diligen-
dum. Vixerat enim tu iam olim et innexuatas literis tuis.
corripe sapientem et amabit te. At ego illum non corripue-
ram sed utens tu om̄ibus et sciētib; et nescientib; ordine
quo nosti. et ille ordo iustus ē. De corde et lingua mea car-
bones ardentes oporatus es. quibus m̄tē sp̄s bone adurere
tabescere ac sanare. Taceat laudes tuas qui miserationes
tuas n̄ considerat. que tibi de medullis meis confitentur.
Et enim ille post illa uerba prapuit se ex fouca alta tam qua
libenter dimergebatur. et ammirabili uoluptate cecabatur.
Et excussit animum forti temperantia et resiliuit om̄s
circensium sordes ab eo. ampliusq; illuc n̄ accessit. Sed deinde
partim reluctantem eiecit. ut me magistro uideretur. Cessit
ille atq; concessit et audire me rursus incipiens illa mecum
sup̄stitione inuolutus ē. amans in manicheis ostentationem
continentię quam ueram et germanam putabat. Hic autē
illa uicors et seductoria preciosas animas captans. Mondū
uirtutis altitudinem scientes tangere. et sup̄ficie decipi
faciles. sed tamen ad umbratę similitudine q; uirtutis. Non si-
ne relinquens in cantatam sibi apertis; terrenam uia
romam precesserat ut uis disceret. et ibi gladiatorii spec

taculi in huiusmodi incredibili et incredibiliter abreptus est.
 Cum enim auersaretur et detestaretur talia quidam civi-
 amici et condiscipuli cum forte de prandio redeuntibus
 puum ^{ess} recusantem vehementer et resistentem famili-
 ari violentia duxerunt in amphitheatrum crudelium
 et funestorum ludorum diebus hec dicentem. Si corpus
 meum in locum illum trahitis et ibi constitutis. Numquid &
 animum et oculos meos in illa spectacula potestis
 intendere. Adero itaque absens. ac si et vos et il-
 la superabo. Quibus auditis illi nihilotenus cum
 adduxerant secum. id ipsum forte explora-
 rent utrum posset efficere. Quo ubi uen-
 ientibus et sedibus quibus potuerunt locati sunt. feruebant omnia
 inmanissimis uoluptatibus. Ille clausis foribus oculorum
 interdixit animo ne in tanta mala prederet. atque utinam
 et aures obducauisset. Nam quodam pugne casu cum cla-
 mor ingens totius populi vehementer eum pulsasset ca-
 riositate uictus. et quasi paratus quicquid illud ^{ess} etiam in-
 sum contemnere et uincere. Aperuit oculos et percussus
 e grauiore uulnere in animum. quam ille in corpore que-
 cernere concipuit. Ceciditque miserabilius. quam ille. Quo
 cadente factus e clamor qui per aures intrauit et re-
 serauit eius lumina ut ^{ess} qui feriretur et deceretur. Au-

Edese

dar ad huc potius quam fortis animus et eo in firmior
quo ^{et} presumpserat qui debuit de^{re}. Ut enim uidit illum
sanguinem in manate simul bibit. et nesciuit sed fixit
aspectum et hauriebat furias et nesciebat. et delectabatur
scelere certaminis. et cruenta uoluptate in ebriatur. Et
erat iam ille qui ueniat. sed unus deturba ad qua uene
rat. et uerus eorum socius a quibus adductus erat. Quid plu^{ra}

Spetauit. clamauit. exarsit. abstulit inde secum in
saniam qua simularetur redire. Non tantum cum
illis a quibus prius abstractus ^{est}. sed etiam p^{er} illis. et
alios trahens. Et inde tam manu ualidissi
ma et misericordissima eruiisti cum tu. et do
cuisti non sui habere sed tui fiduciam sed longe postea. Ve
runtamen iam hoc ad medicinam futuram in eius memo
riam reponebatur. Nam et illud qd cum ad huc studeret. ia
me audiens apud cartaginem. et medio die cogitaret in fo
ro. qd narraturus erat sicut ceteri scolastici solent. Si uis
cum comprehendere ab accitamis fori tamq. furem. Non arbitror
aliam ob causam te permisisse d^{omi} n^o. nisi ut ille uir tametsi
futurus. iam inciperet discere quam n^{on} facile incognoscendis
causis homo ab homine damnandus ^{est}. temeraria creduli
tate. Quippe ante tribunal deambulabat solus cu tabulis
ac stilo. Cum ecce adolescens quidam ex numero scolasticorum

fur uerus. securem clanculo ad portans illo n̄ sentiente in
 gressus ē ad cancellos plumbeos qui uico argentario desuper
 prominent. et precipere plumbum coepit. sono autē securis
 audito sub murmurauerunt argentarii qui sub terebant.
 et miserunt qui ad p̄henderent quem forte inuenissent. Quo
 rum uocabus auditis. relicto instrumento ille discessit timens
 necumico teneretur. Alipius autē qui n̄ uiderat intrantem.
 exeuntem sensit. et celeriter uidit abeuntem. Et causam scire
 cupiens ingressus ē locum. et inuentam securum stans atq;
 ammuans cōsiderabat. Cum ecce illi qui missi erant repperi
 unt cum solum ferentem ferrum cuius sonitu excitati uene
 rant tenent adtrahunt cōgregatis inquilinis fori tamquam
 furem manifestum se cōphendisse gloriabantur. et inde of
 ferendus iudicis ducebatur. Sed hactenus docendus fuit;
 Statum enim dñe sub uenisti innocentis cuius testis eras tu
 solus. Cum enim duceretur uel ad custodiam uel ad suppli
 cium. fit eis obuiam quidam architectus cuius maxima
 erat cura publicarum fabricarum. Gaudent illi cum potis
 simum occurrisset cui solebant in suspensionē uenire ablata
 rerum queperissent de foro. ut quasi tandem iam ille cog
 nosceret a quibus hec fierent. Verum autem uiderat homo
 sepe alipium in domo cuiusdam senatoris ad quē salutandū

uentabat. statimq; cognitum manu ad p̄hensa se mou
aturbis. et tanti mali causam querens qd gestum ē^{ss} au
diuit om̄sq; tumultuantes qui aderant et minaciter fre
mentes. iussit uenire secum. et uenerunt ad domū illius
adolescentis qui rem commiserat. Puer uero erat ante osti
um. et tam paruus erat. ut nihil ex inde domino suo me
tuens facile possē totum indicare. Cum eo quippe in foro
fuit pedisequs. Quē postea quā recoluit al̄pius architecto
intinuit. At ille securim demonstrauit puero querens
ab eo cuius ē^{ss}. Qui confessum nā inq̄. Deinde interroga
tus. aperuit cetera. Sic in illam domum translata causa
confusisq; turbis quę de illo triumphare iam coeperant.
futurus dispensator uerbi tui et multarū inaccessarua
causarum examinatore. experientior instructionq; disces
sit. Dunc q̄ romę inueniam. et ad hesit mihi fortissimo
umculo. meumq; mediolanum p̄fectus ē. ut nec me de
seriret et de iure qd didicerat aliquid ageret. sedcū uoty
magis parentum quam suum. Et interiām assederat mi
rabili cōtinencia ceteris. Cum ille magis miraretur eos q̄
aurum in nocentis p̄ponerent. Temptata ē quoque eis
in doles non solum inlectbra cupiditatis. sed etiam stimu
lo timoris. Romę assidebat comiti largitionū italicianarū

Erat eo tempore quidam potentissimus senator. Cuius et be-
 neficiis obstricti multi et terrori subditi erant. uoluit sibi
 licet nescio qd ex more potentie sue qd esset p leges inlici-
 tum. Restitit aliquid pmissum ē primum. misit animo p-
 tate nung calcauit. mirantib; omib; in usitatam animā
 que hominē tantum et innumerabilib; prestandi nocen-
 di quemodis in genti fama celebratum. uel amicu n opta-
 ret. uel non formidaret inimicum. Ipse aut iudex cui con-
 siliarius erat. quam uis et ipse fieri noller. non tamen apte
 recusabat. Sed iustam causam transferens. ab eo se n pmit-
 terebat. quia et reuera si ipse faceret. iste discederet. hoc
 solo aut perie iam in lectus erat studio litterario. ut pre-
 cis pretorianis codices sibi conficiendos curaret. Sed consul-
 ta iusticia deliberationem in melius uertit. Valiorem iudi-
 cans equitatem qua phibetur quam potestatem quasue-
 latur. paruum ē hoc. sed quiparuo fidelis ē. et uimago
 fidelis est. Hec ullomodo erit inane. qd tunc ueritatis ore p-
 cessit. si iniusto mammona fideles n fuistis. qd uestrum ē
 quis ordet uobis. It si malieno fideles non fuistis. qd urm
 ē quis dabit uobis. Talis ille tunc in herbat mihi mecy-
 que nutabat in consilio. quis nam ^{ss} tenendus uite mo-
 dus. Nebridius enim qui relictā patria uicina cartagini

atq; ipsa cartagine ubi frequentissimus erat. relicto paterno
rure optimo. relicto domo et nescitura matre. nullam ob
aliam causam mediolanum ueniat. nisi ut mecum uiuere
in flagrantissimo studio ueritatis atq; sapientie. Pariter suspi
rabat. pariterq; fluctuabat. beatę uite inquisitor ardens. &
questionum difficillimarum scrutator accerrimus. Et erant
ora trium egentium. et inopiam suam sibi inuicem an
helantium. et ad te expectantium. ut dares eis escam intem
pore oportuno. Et in omni amantudine que nros seculares
actus demiserit cordia tua sequebatur. intuentib; nobis fi
nem cui ea patereremur. Occurrebant tenebre. et aduer
sabantur. gementes. et dicebamus; quam diu hec. Et hoc
crebro dicebamus. et dicentes. n̄ relinquebamus ea. quia n̄
elucebat certum aliquid qd illis relictis adprehenderemus.
Et ego maxime mirabar. satagens et recolens quam longi
tempus eet abunde uicesimo anno actatus mee. quo fer
uere ceperam studio sapientie. Disponens ea inuenta. re
linquere om̄s uanarum cupiditatu spes inanes. et insani
as mendaces. Et ecce iam tricenariam aetatem gerebam in
eodem luto hesitans. Auditate fructu presentib; fugienti
bus. et dissipantib; me. Dum dico. cras in ueniam. ecce mani
festum apparebit et tenebo. Et ecce faustus uenit et exponit.

Magni uiri academici. nichil ad agendam uitam certi cō
 phendi potest. immo quæramus diligentius et n̄ desperemus.
 Ecce iam non sunt absurda in libris ecclesiasticis quæ absurda
 uidebantur. et possunt aliter atq; honeste intellegi. Ego
 pedes in eo gradu in quo puer aparentibus positus eram do
 nec inueniatur p̄spicua ueritas. Sed ubi queretur. quando
 queretur. n̄ uacat ambrosio. non uacat legere. Vbi ipsos co
 dicēs querimus. unde aut quando comparam⁹. a quib; sumi
 mus. deputentur tempora distribuant⁹ hore. p̄ salute anime
 magna spes ab orta ē. Non docet catholica fides qd̄ putabam⁹.
 et uani accusabamus. Nefas habent docui eis credere. dñi figu
 ra humani corporis terminatum. et dubitam⁹ pulsare quo ape
 riant⁹ cetera. Ante meridiana hore discipuli occupant. ceteris
 qd̄ facimus. cur n̄ id agimus. Sed quando salutamus amicos
 maiores quorum suffragiis opus habemus. quando. preparam⁹
 qd̄ emant scolastici. quando reparamus nos ipsos relaxando
 animum ab intentione curarum. Pereant om̄a. et diminuant⁹
 hec uana et inania. conseruamus nos ad solam inquisitionē
 ueritatis. Vita hec misca ē. mors incerta. Si subito obrepit.
 quomodo hinc exibimus. et ubi nobis discenda sunt quæ
 hic negleximus. Ac n̄ potius huius neglegentie supplicia lu
 enda sunt. qd̄ si mors ipsa omnē curam cōsensu amputabit

et finiet. Ergo et hoc querendum; sed absit ut ita sit. Non
uacat non ē manere. qđ tam emmens culmen auctoritatis cris-
tiane fidei toto orbe diffunditur. Huiusq. tanta et talia p-
nobis diuinitus ageritur: si morte corporis etiam uita anime
consumere tur. Quid cunctamur igitur relicta spe scđi. conferre
nos totos ad querendum dñm et uitam beatam. Sed expecta-
iocunda sunt etiam ista. habent n̄ paruam dulcedinem suam.
Non facile ab eis precidenda ē uicinitas. quia turpe ē ad ea
rursus redire. Ecce iam quantum ē ut impetretur aliquis
bonor. et qđ amplius in his desiderandis. suppetit amicorum
maiorum copia. ut nichil aliud. Et multum festinamus. vel
presidatis dari potest. et ducenda uxor cum aliqua pecu-
nia. nesciunt enim grauior. Et ille erit modus cupidita-
tis. multi magni uiri et imitatione dignissimi. sapientie
studio cum coniugibus dediti fuerunt. Cum hec dicebam.
et alterna huiusmodi uicini. et implebant huc atq; illuc cor me
uni transiebant tempora. et tardabam conuertere ad dñm.
Et differabam de die in diem uiuere uite. et non differe-
bam cotidie in meo ipso mori. Amans beatam uitam.
Timebam illam in sede sua. et ab ea fugiens querebam eam.
Putabam enim me miserum fore nuntius. si femine priuata
amplerebus. Et medicinam misericordie tue ad eandem

infirmitatē sanandā non cogitabā quia expertus n̄ erā.
 Et propriarū uiriū credebā eē continentīā. quarum
 mihi n̄eram conscius. cum tam stultus essem. ut nescirē
 sic scriptū est neminē posse eē continentē nisi tu de-
 deris. Utiq; clares si gemitu int̄no pulsārē aures tuas.
 & fide solita int̄e iactarē curam meam. Prohibebat me
 sane alipius ab uxore ducenda. cantans nullomodo nos
 posse securo ocio simul in amore sapientiē uiuere. sicut
 iam diu desideraremus si id fecissem. Erat enim ipse in
 care etiam tunc castissimus. ita ut mirū eēt. quia uel
 experiētiā concubitus coeperat in ingressu adulescen-
 tię suę. sed n̄ heserat. magisquē doluerat & spreuerat.
 & deinde iam continentissime uiuebat. Ego autē re-
 sistebam illi exemplis eorū qui cū iugati coluissent
 sapientiā & p̄meruissent dñm. & habuissent fidelit̄
 ac dilexissent amicos. A quorū ego quidem grandi-
 tate animi longe ab eram. & delicatus morbo carnis.
 mortifera suauitate trahebam catenam meā. solui
 timens. & quasi concusso uulnere repellens uerba
 bene suadentis tamquam manum soluentis. Insuper
 etiam p̄me ipsi quoq; alipio loquebatur serpens. &
 innectebat atq; spargebat p̄ linguā meā dulces la-

quos inuia eius quib; illi honesti & expediti pedes implica-
rentur. Cū enim me ille miraretur quē non parui pendere.
ita herere uisco illius uoluptatis ut me affirmare quociens
cumq; inde int̄ nos quererem̄ celebē uitā nullomodo posse
degere atq; me ita defendere. Cū illum mirantē uidere.
& dicere multū int̄ eē int̄ illud qđ ipse raptim & furim
exptus eēt qđ pene iam nec meminisset quidem. atq;
ideo nulla molestia facile contemneret & delectationes
consuetudinis mee ad quas si accessisset honestū nomen
matrimonii n̄ cum mirari oportere. Cur ego illā uitā
ne quē sperneret exspectat & ipse desiderare coniugū.
Nequaquā uictus libidine talis uoluptatis sed curiositatis.
Dicebat enim scire se cupere qđ nam eēt illud si^{ne} quo uita
mea quē illi sic placebat n̄ mihi uita sed pena uideretur.
Stupebat enī lib̄ ab illo uinculo animus seruitutē meam
& stupendo ibat in experiendi cupidinē uenturus in ipsam
experienciā atq; inde fortasse lapsurus in eam quā stupe-
bat seruitutē. qm̄ sponsionē uolebat facere cum morte.
& qui amat periculū incidit in illud. Hentū enī n̄m̄
sic est coniugale decus in officio regendi matrimonii
& suscipiendorū liberorū ducebat nisi tenuiter. Magna
aut̄ ex parte atq; uehement̄ consuetudo faciande uisā

ciabilis concupiscentie meę captum excruciat. illum
 aut ammiatio capiendum trahat. Sic eramus. donec
 tu altissime n̄ deserens humū nr̄am. miseratus miseros. sub
 uenires miris & occultis modis. & instabatur in pigre
 ut ducerem uxore. iam petebam. iam p̄mittebatur. max
 ime matre dante operā. quome iam cūgatū baptisimus
 salutaris ablueret. Quome indies gaudebat aptari. & uota
 sua ac p̄missa tua in mea fide cōpleri anim a ducebat.
 Cum sane & rogatu meo & desiderio suo forti clamore
 cordis abs te de p̄caretur cotidie. ut ei p̄uisum osten
 deres aliquid de futuro matrimonio meo. numquā
 uoluisti. Et uidebat quedam uana & phantastica
 quo cogebat impetus de hac re sat agentis humani sp̄s.
 & narrabat mihi. n̄ cum fiducia qua solebat cum tu
 demonstares. sed contemnens ea. Dicebat enim discer
 nere se nescio quo sapore. quē ^{sapere} uerbis explicare n̄ pote
 rat. qd eēt int̄ reuelantē te. & animā suam somnian
 tē. Instabatur tamē & puella p̄tebatur. cuius aetas
 ferme biennio minus quā nubilis erat. & quia ea pla
 ceat. expectabatur. Et multi amici aggrauicramus
 animo. & conloquentes ac detestantes turbulentas
 humane uitę molestias. Pene iam firmaueramus

remoti a turbis ociose uiuere. Id oquū sic moliri. ut si quid
habere possemus ēferemus immediū. unamq; rē familiārē
conflaremus ex omnib; . ut pāmicie sinceritatē n̄ eēt
aliud huius & aliud illius. sed quid exunctis fierē unū.
& uniuersum singulorū eēt. & om̄a omniū. Cū uiderem^{us}
nobis eē posse decē ferme homines in eadē societate.
eēt quē int̄ nos p̄diuites. romanianus maxime cōmu
niceps n̄r. quē tunc graues ḡstus negotiū suorū ad comi
tatē adtraxerant. ab incunte etate mihi familiarissim^{us}.
Qui maxime instabat huic rei. & magnā insuadendō
habebat auctoritatē. qđ ampla res eius multū ceteris
anteibat. & placuerat nobis. ut bini annui tamquā
magistratus. om̄a necessaria curarent. ceteris quietis.
Sed postea quā cepit cogitare utrū hoc muliercule sine
rent. quas & alii n̄r̄m iam habebant. & nos habere uo
lebamus. totum illud placitū qđ bene firmabamus dis
solutum in manib; . atq; confectū & abiectum ē. Inde ad
suspiria. & gemitus. & gressus adsequendas laticas & in
tas uias seculi. qm̄ multe cogitationes erant in corde n̄ro.
consiliū aut̄ tuum manē metūm. Ex quo consilio de
ridebas n̄r̄a. & tua p̄parabas. & nobis daturus eēa inopor
tunitate. & apturus manū tuā atq; impleturus animas

mās benedictione. Interca mea peccata multiplicabant.
 & auulsa alatere meo tamquā impedimēto coniugii
 cūqua cubare solitus eram. ^{et cor} Cur ubi adherbat cēsum
 & uulneratum mihi erat & trahebat sanguinē. & illa
 inaffricā redierat. uouens tibi alium se uirū nescitu
 ram. relicto apud me naturali exilla filio meo. At ego
 infelix nec femine imitator. dilationis impaciens.
 tamquā post bienniuū accepturus eā quā petebam.
 quia n̄ amator coniugii sed libidinis seruus eram.
 Procuravi aliam n̄ utiq; coniugē quorū quā sustinere
 & pducere uel integer uel auctior morbus anime
 mee sardelicio pdurantis consuetudinis in regnū uxo
 rum. Hec sanabatur uulnus illud meū. qđ prioris pēi
 sione factū fuerat. sed post feruorē dolorēq; acerrimū
 putrescebat. Et quasi frigidius sed desperatius dolebat.
 Tibi laus. tibi glā. fons misericordiarū. Ego fiebā mise
 rior. & tu ppinquior. Ad erat iam iamq; dextera tua
 creptura me de ceno & ablutura. & ignorabā. Hec me
 reuocabat a profundiore uoluptatū carnalium
 gungite. nisi metus mortis & futuri iudicii tui. qui
 puarias quidem opiniones. numquā tamen recessit
 de pectore meo. Et disputabā cum amicis meis alio pio

2
et nebridio definib; bonorū & malorū epicurum ac
cepturū fuisse palmā in animo meo. Hūi ego credidisse
post mortem restare animę utrā & tractus meritorum
qd̄ epicurus credere noluit. Et querebam si essemus in
mortales & in ppetua corporis uoluptate sine ullo amif
sionis terrore uiueremus. Cur n̄ essemus beati aut quid
aliud quererem. nesciens id ipsū ad magnā miseriam p
tinere. qd̄ ita dimersus & cecus cogitare n̄ possem. Lumen
onestatis & gratis amplectende pulchritudinis. quam
n̄ uidit oculus carnis. & uidetur ex intimo. Hec cōsidera
bam miser. ex qua uena mihi manarē. qd̄ ista mihi fida
manarē. Tam̄ cum amicis dulcit̄ conferebam. nec ēē
sine amicis poteram. Beatus & iam. sedm̄ sensū quē tunc
habebam in quantā lib̄ & affluentia carnaliū uoluptatū.
quos utiq; amicos gratis diligebā. uicissimq; ab eis me
diligī gratis sentiebā. Otortuosas uias. uē animę auda
ci. quę sperauit. si ate recessissē. se aliquid melius
habituram. uersa & reuersa intergū & in latera & inuen
trem. & dura sunt om̄ia. & tu solus requies. & ecce ades
& liberas amiserabilib; terrorib;. & cōstitues nos in uia tua.
& cōsolaris & dieis. currite. ego feram & ego pducam. & ibi
ego feram;

Iam mortua erat adulescentia mea.
mala & nefanda. & ibam in iuuentute quanto aetate maiore.
tanto uanitate turpior. Qui cogitare aliquid substantie
nisi tale non poteram. quale per oculos uideri solet. Non
te cogitabam deus in figura corporis humani. ex quo audire
aliquid de sapientia coepi. semper hoc fugi. & gaudebam
me hoc repperisse in fide spiritualis matris nostre catholice
tue. Sed quid te aliud cogitare non occurtebat. & co
nabar cogitare te homo & talis homo summum & solum
& uerum deum. & te incorruptibile & inuiolabile totis me
dullis credebam. Quia nesciens unde & quomodo plane
tam uidebam. & certus eram id quod corrumpi potest. de
terior esse quam id quod non potest. Et quod uiolari non potest.
in cunctantem preponebam uiolabili. Et quod nullam patitur
permutationem. melius esse quam id quod mutari potest. Clama
bat uiolenter cor meum aduersus omnia phantasmata mea.
& hoc uno ictu conabar abigere circum uolantem turbam
mundicie ab acie mentis mee. & vix dimota in ictu oculi.
Ecce conglobata rursus aderat. & iruebat in aspectum meum.
& obnubilabat eum. ut quam uis non forma humani corpo
ris. forporeum tam aliquid cogitare cogerer per spacia locorum.
siue infusum mundo. siue & iam extra mundum per infinita

diffusum. & iam ipsum incorruptibile & inuolabile & incommutabile. qđ corruptibili & inolabili & cōmutabili pponēbā. Quā quicquid primabā spaciū talib; nihil mihi ēē uidebat. Sed prorsus nihilne manet quidē. Tamquā si corpus auferatur loco. & maneat locus omni corpore uacuatus & terreno & humido & aereo & celesti. sed tam sit locus inanis tamquā spaciōsum nihil. Ego itaq; inerasatus corde. nec mihi metipsi uel ipse conspicuus. quicquid n̄p aliqua spacia tenderetur uel diffunderetur uel conglobaretur uel timeret uel tale aliquid tale capere aut capere posse. nihil prorsus ēē arbitrabar. Et quales enim formas ire solent oculi mei. p tales imagines ibat cor meū. Nec uidebā. hanc eandē intentionē qua illas ipsas imagines formabam. n̄ ēē tale aliquid. ^{intentio} Quē tamen ipsas n̄ formam. nisi eēt magnum aliquid. Ita & iam te uita uite mee. grandē p infinita spacia undiq; cogitabam penetrare totam mundi molē. & extra eā quaqua uersum p inmensa sine termino. ut haberet te terra. haberet celum. haberent omīa. & illa finirentur uite. tu autem nusquam. Sic autē luci solis n̄ obsisteret aeris corpus. aeris huius qui sup̄ terram est. quominus p eū traiceret. penetrans cū non distrumpendo aut coneidendo sed

implendo cum totum sic tibi putabā non solū celi & aeris.
 & maris sed etiam terre corpus pūum & ex omnib; max
 imis & minimisq; partib; penetrabile ad capiendā p̄sentia
 tuam. occulta inspiratione intrinsecus & extrinsecus am
 ministrante omnia quę creasti. Ita suspicabar quia cog
 itare aliquid non poteram. nam falsum erat. Illo enim
 modo maior pars terre maiore tui partē habere &
 minore minor. Atq; ita te plena eēt omnia ut amplius
 tui capere & difanti corpus quā passeris. quo esset illo
 grandius. grandioremq; occupare locum. Atq; ita
 frustatim partib; mundi magnis magnas. breuib; breues
 partes tuas p̄sentis faceres. Non es aut ita. sed nondum
 inluminaueras tenebras meas. Sat erat mihi dñe aduer
 sus illos deceptos & deceptores & loquaces muros. qm̄ n̄
 cess sonabat uerbum tuum. Sat erat ergo illud qd̄ iā
 diu ab usq; cartagine anhelando pponi solebat. & om̄s
 qui audieramus concussi sumus. Quid erat tibi factura
 nescio quę gens tenebrarum. quā ex aduersa mote solet
 opponere. si tu eū ea pugnare n̄oluisses. Si enim re
 sponderetur aliquid fuisse nocturā. inolabilis tu &
 incorruptibilis foret. Si aut̄ nihil ea nocere potuisse di
 ceretur. nulla afferetur causa pugnandi. & ita pug

ob hoc m̄ro

23
2
nandi. ut quedam portio tua & membrum tuū uel ples.
de ipsa substantia tua misceretur aduersis potestatib; &
non ate creatis naturis. Atq; intantū ab eis corrumpetur
& commutaretur in deterius. ut ab eacitudine in miserā
uerteretur. & indigeret auxilio quo erui purganq; posset.
Et hanc ēē animā ^{postea enim} cui tuus sermo seruienti liber. & conta
minate purus. & corrupte integer. subuenire. Sed & ipse ^{sermo}
corruptibilis quia ex una eademq; substantia. Ita q; sit
quicquid es. id est substantiā tuam. quę si incorruptibilē
diceret. falsa illa ēē omnia & execrabilia. Si aut corruptibi
lem. id ipsum iā falsum & prima uoce abominandum.
Sat erat ergo istuc. aduersus eos omnimodo euomendos
in pressura pectoris. quia non habebant qua exirent sine
horribili sacrilegio cordis & lingue. sentiendo de te ista
& loquendo. Sed & ego adhuc. quā uis incontaminabilē
& inconuertibilē & nulla ex parte mutabilē dicerem.
firmęq; sentire dñm nr̄m. dñm uerū qui fecisti non solum
animas nostras sed etiam corpora. Hęc tantū animas
nr̄as & corpora. sed om̄s. & om̄a. Hęc tenebam explicitā
& enodatam causam mali. quęcumq; tamen esset. Sic
eam querendam uidebā. ut n̄ pillam constringerem.
dñm incommutabilē mutabilē credere. ne ipse fierem

.i. causa male

qđ querebam. Itaq; securus cā querebā. & certus. n̄ ēē uerū
 qđ illi dicerent quos toto animo fugiebam. quia uidebā
 querendo. malū unde ^{felle} repletos malicia. qua opinarentur.
 tuam potius substantiā & iam male pati. quā suam male
 facere. Et intendebam ut cernerē qđ audiebā. liberum uo-
 luntatis arbitrium causam ēē ut malum faceremus. & re-
 tum iudicium tuū ut pateremur. & cā liquide cernere
 n̄ ualebam. Itaq; aciem m̄tis de p̄fundo educere conat̄.
 mergebar iterum. & sepe conatus mergebar iterū atq;
 iterū. Subleuabat enim me in lucē tuā. qđ tam sciebā
 me habere uoluntatē. quam me uiuere. Itaq; cū aliqd
 uellē aut nollē. n̄ aliud quā me uelle ac nolle certis-
 simus eram. & ibi ēē causam peccati mei. iam iamq;
 animaduertebā. qđ aut inuitus facerē. pati me potius
 quā facere uidebā. & id n̄ culpam sed penā ēē iudicabā.
 Quame non iniuste plectite iustū cogitans. cito fatebar.
 sed rursus dicebā. quis fecit me. nonne d̄s m̄s. Non tantū
 bonus. sed ipsum bonū. Unde igitur mihi male uelle &
 bene nolle. ut esset cur iuste penas lucrem. Quis in me
 hoc posuit. & inseruit mihi plantarium amaritudinis.
 cum totus fierer adulescentissimo dō mco. Si diabolus auctor.
 unde ipse diabolus. Qđ si & ipse p̄uersa uoluntate ex

causa mala

2
bono anglo diabolus factus est. unde & impio uolun-
tas mala qua diabolus fieret: quando totus angelus
a conditore optimo factus esset bonus. His cogitationib;
deprimebar iterum & suffocabar. sed non usque ad ultimum
infernum subducebar erroris: ubi nemo tibi confi-
tetur. dum tu potius mala pati quam homo facere putat.
Sic enim nitebar inuenire cetera: ut iam inueneram.
melius esse incorruptibile quam corruptibile. & ideo
te quicquid esses: esse incorruptibilem confitebar. Neque
enim ulla anima umquam potuit. poterit. cogitare aliquid
quod sit te melius quissimum & optimum bonum es.
Cum autem uerissime atque certissime incorruptibile corrup-
tibili proponatur: sic iam ego proponebam. poteram iam
cogitatione aliquid attingere quod esset melius deo meo.
nisi tu esses incorruptibilis. ubi igitur uidebam incor-
ruptibilem corruptibili esse preferendum: ibi te querere
debebam: atque inde aduertere: ubi sit malum. id est unde
sit ipsa corruptio qua uiolari substantia tua nullomodo
potest. Nullo enim prorsus modo uiolat corruptio
deum nostrum. nulla uoluntate. nulla necessitate. nullo
impulsu casu. quoniam ipse est deus. & quod sibi uult bonum. &
ipse est idem bonum. Corrupti autem non est bonum.

nec cogeris inuitus ad aliquid. quia uoluntas tua nō est
 maior quā potentia tua. Esset autē maior. si te ipso te
 ipse maior esses. & uoluntas enim & potentia dī d's ipse
 est. Et quid inpius tibi qui nosti omnia. & nulla natura
 est. nisi quia nosti eam. Et ut quid multa dicimus
 cur non sit corruptibilis substantia quę d's ē. quando
 si hoc eēt non eēt d's. Et querebam unde malum; &
 male querebam. & in ipsa inquisitione mea nō uidebā
 malum; ^{fecit.} & constituēbā in conspectu sp's mei uniuersā
 creaturam. quicquid in ea cernere possumus. sicut ē
 terra & mare & aer & sydera & arbores & alia morta
 lia. & quicquid in ea nō uidemus. sicut firmamentū
 celi. in sup & om's anglos & cuncta spiritalia eius. sed
 etiam ipsa quasi corpora cēnt locis & locis ordinauit
 imaginatio mea. Et feci unā massam grandē. distine
 tam generib; corporum creaturam tuam. siue quę
 uera corpora erant. siue quę ipse p spiritib; finxeram.
 & eam feci grandē. Non quantum erat qd' scire nō po
 teram. sed quantum libuit undiq; uersum. sanā finitā.
 Te autē dnē ex omī parte ambientē & penetrantē eā.
 sed usq; quaq; in finitū. Tamquā si mare
 eēt ubiq; & undiq; p immensū finitū solū mare.

2
& habere intra se spongiā quā lib& magnā sed finitā
tam. Plena ē^{ss} undiq; spongia illa ex omī sua parte
eximīso mari. Sic creaturā tuā finitā te infinito plenā
putabā. & dicebā; ecce d's. & ecce quē creauit d's. & bonus
d's. Atq; his ualidissime longissimeq; p'stantior. sed tam
bonus bona creauit. Et ecce quomodo ambit atq; im
plet ea: ubi ergo malū & unde. & qua huc inrepfit. ^o
Quē radix eius. & qd' semē eius. An omnino non est. ^o
Cur ergo timem' & cauemus qd' n'est. Aut si inaniter
timemus. certe uel timor ipse malū est. quo in cassum
stimulatur & excrucietur cor. Et tanto grauius
malum. quanto n'est qd' timeamus & timemus. ^{f. tam} Idcirco
aut malum qd' timemus. aut hoc malum ē quia ti
memus. ^{f. malū} Unde est igitur. qm' d's fecit hęc omīa. bonus
bona. Maius quidem & summū bonū. minora fac' bona.
Sed tam & creans. & creata bona sunt omīa. Unde est
malum. An unde fecit ea. Materies aliqua mala erat.
& formauit atq; ordinauit eā. sed reliquit aliquid
in illa qd' in bonum non conuertetur. Cur & hoc. An
impotens erat totā uertere & cōmutare. ut nihil mli
remanere. cū sit omīa poten. ^{s.} Postremo cur inde
aliquid facere uoluit. ^{cup} Ac non potius eadē omipo

totia fecit ut nulla eēt omnino. Aut v̄ existere pote-
 rat contra eius uoluntatē. Aut si eterna erat. cur tamdiu
 p̄infinita retro spacia temporū sic eam seuiūt eē. Ac tanto
 post placuit crea aliquid facere. Aut si iam aliquid su-
 bito uoluit agere. hoc pot̄ agere omnipotens ut illa n̄
 eēt atq; ipse solus eēt totum uerum & summū & infinitū
 bonū. Aut si n̄ erat bene ut n̄ aliquid boni & iam fabri-
 care & conderet qui bonus erat. illa sublata & ad nihilū
 redacta materie quę mala erat. bona ipse institueret
 unde om̄a crearet. Non enim eēt omnipotens. si ēdere
 n̄ possēt aliquid boni. nisi ea quā ipse n̄ condiderat ad-
 iūbaretur materia. Talia uoluebam pectore misero. in-
 grauidato curis mordacissimis de timore mortis. & n̄
 inuenta ueritate. stabilit̄ tamen herebat in corde meo
 catholicā eccl̄a fides xp̄i tui. dñi & saluatoris nr̄i.
 immutis quidem adhuc informis. & p̄ter doctrine
 normā fluctuans. Sed tamen n̄ eam relinquebat am-
 mus immo indies magis magisque imbibebat. Iam & iā
 mathematicorū fallaces diuinationes. & impia deli-
 tamenta reieceram. Confitteantur & iam hinc tibi de
 intimis uisceribus anime mee miserationes tue d̄s m̄s;
 tu enim. tu omnino. Nam quis alius amore omnis erroris

reuoocat nos nisi uita que mori nescit. & sapientia m̃tes
indigentes inluminans nullo indigens lumine. Qua
mundus administratur usq; ad arborū uolatice folia.
Tu perurasti puicatis meq; qua oblucatus sum uindici
ano acuto sem. & nebridio adulescenti mirabilis ani
me. Illi uehementer affirmanti. huic cū dubitatione qđ
aliqua. sed tam crebro dicenti. non esse illam artē futura
p̃uindendi. Coniecturas autē hominū habere sepe uim
sortis. & multa dicendo. dici pleraq; uentura. nescientib;
as quid dicerent. sed inca non tacendo incurrentibus.
Procurasti ergo tu hominē amicum. non quidem segnem
consultorē mathematicorū. nec eas litteras bene callen
tē. sed ut dixi consultorē curiosum. & tam scientē aliqd
qd' a patre suo se audisse dicebat. qđ quantum ualere
ad illius artis opinionē euertendā. ignorabat. Is ergo
uir nomine firminus. liberalit̃ institutus. & ex cultus
eloquio. cū me tamquā carissimū de quibusdā suis
reb; in quas secularis spes eius intamuerat. consulera.
quid mihi secundū suas quas consillationes appellat
uideretur. Ego autē qui iā de hac re in nebridii sententiā
flecti coeperā. Non quidem abnuere comere ac dicere
qd' mutanti occurrebat. sed tam subicere. Prope iā ēē

mihi pſuaſum ridicula illa eſſe & inania? Tum ille mihi narra-
 uit patrē ſuū fuiſſe librōrū taliū curioſiſſimū. & habuiſſe
 amicū eque illa ſimulq; ſectantē qui pari ſtudio & conſolatio-
 ne flagrabant in eaſ nugāſ ignē cordiſ ſui ita ut mutorum
 quoq; animalium ſi quē domū pārent obſervarent momen-
 ta naſcentiū atq; ad ea celi poſitionē notarent unde illiūſ quā
 ſi artiſ experimenta colligerent. Itaq; dicebat audiſſe ſe a patre
 qđ cū eundē firmiūſ pregnant ſ mater eēt & iam illi paterni ami-
 ci ſamula quedā paritū utero grandēſcebat qđ latere nō potuit
 dñm qui & iā canū ſuarū partuſ examinantiffima diligentia
 noſſe curabat atq; ita factū eē ut cū iſta coniugiſ ille autē an-
 eille dieſ & horaſ minutioſeſq; horarū articuloſ cauſiffima ob-
 ſervatione numerare. Unixē eēt ambe ſimul ita ut eaſdem
 conſtellationeſ uſq; ad eaſdē minutiaſ utriq; naſcenti facere co-
 gerent. Iſte filio ille ſeruulo nā cū muliereſ parturire cepiſſent
 indicauerunt ſibi ambo quid ſua cuiuſq; domo agerēt. I t pa-
 rauerunt quoſ ad ſe inuicē mitterent ſimul ut natū qđ partu-
 riebāt eēt cuiq; nunciatū. Et tamen ut continua nuntiaret
 tamquā in regno ſuo facile efficeret atq; ita qui ab alterutro
 miſſi ſunt tam ex parib; domorū intūalliſ ſibi obuiā factoſ eē
 dicebat ut aliā poſitionē ſyderū aliaſq; particulaſ momento-
 rū nūc corū notare ſineret. Et tamen firmiūſ amplo aput

suos loco notus. de albanoris uias scđi curstabat. Augebat
diutius. sublimat honorib; Seruus autē ille. conditionis iugo
nullaten^{us} relaxato. dominis seruebat. ipse indicantē qui noue
rat cū. His itaq; auditis & creditis. talis quippe narrauerat. om
nis illa reluctatio mea resoluta concidit. & primo firminum
ipsum conat^{us} sum ab illa curiositate reuocare. Cū dicerem
considerationib; eius inspectis ut uera pnuociarem. Debuissē me
utiq; uidere. ibi parentes mē suos cē primarios. nobilem familiā
pprie ciuitatis. natales ingenuos. honestā educationem. liberalesq;
doctrinas. At si me ille seruus constellationib; exhibēdem. quia et
illius ipse cōt^{ra} consuluisset. ut eadem quoq; uera pferrem. Deuissē
me rursū ibi uidere abiectissimam familiā. conditionem seruilem.
et cetera longe apriorib; aliena longeque distantia. Unde autem fieret.
ut eadem inspiciens diuersa dicerem si uera dicerem. Si autem eadē
dicerem. falsā dicerem. Inde certissime collegi. ea que uera conside
ratis constellationib; dicerentur. Non arte dici. sed sorte. Que autē
falsā. non artis impicia. s^{ed} sortis mendacio. Hinc autē accepto audi
tu. ipse mecū talia ruminando. ne quis eorundem librorum. qui
talem questū sequeretur. quos iam iamque inuadere inrisos refellere
cupiebam. Mihi ita resisteret. quasi aut firminus mihi. aut illi
pater falsā narrauerit. Intendi considerationem in eos qui gemini
nascunt. quorum pleriq; ita post inuicem fundunt cūtero. ut par

uum ipsum temporis interuallum. quantā libet uim inrerum natu
 ra habere contendant. Collegi tamē humana obseruatione non pos
 sit litteris que signari omnino non ualeat. quas mathematicus
 inspecturus est ut uera pronunciat. Et non erunt uera. quia eas
 dem litteras inspiciens. eadem debuit dicere de acau et iacob
 sed non eadem utriq; acciderunt. falsa g^o diceret. Aut quasi
 uera diceret. non eadem diceret. at eadem inspiceret. Non g^o arte
 sed sorte diceret. Tuum iustissime dñe moderator uniuersita
 tis. consulenti; consultisq; nescienti; occultis instinctu agis.
 ut dum quisq; consult. hoc audiat qd̄cum audire oportet occultis
 meritis animarū exabyssō iusti iudicii tui. cui non dicat homo. qd̄ ē
 hoc ut qd̄ hoc n̄ dicat. n̄ dicat. homo est enī. Iā itaq; me adiutor m̄s
 illis uinculis solueras et querebā unde malū et n̄ erat exitus. S me n̄ si
 nehas ullis fructib; cogitationis auferri ab ea fide. qua credeba. et esse te
 et te incommutabilem substantiā tuā. Et cē de hominib; curā et iudi
 cium tuū. et in xpō filio tuo dñō nrō. atq; in scripturis sc̄is quas cēctae
 tue catholice comendaret auctoritas. uia te posuisse salutis huma
 ne. ad eam unā que posthanc mortē futura ē. His itaq; saluis
 atq; inconcussis roboratis in animo meo. querebā estuans unde
 sit malum. Que illa tormenta parturientis cordis mei. qui ge
 mitus d̄s m̄s. & ibi erant aures tue nesciente me. Et cum in
 silentio fortit̄ querebā. magne uoces erant ad miām tuam.

72
tacite contritionis animi mei. Tu sciebas qđ paciebar. et nullus
hominū. Quantū enī erat qđ inde digerebat ī aures familia
rissimorū meorū. Numqđ totus tumultus anime mee. cui nec te
pora nec os meū sufficiebat. sonabat astitit. tam ibat in auditū tuū
qđ rugiebam agnitu cordis mei. et ante te erat desiderium meū. & lūm
oculorū meorū nōciebat meū. Intus enī erat ego aut̄ foris. nec in loco
illud. At ego intendebar in ea que locis continent. & nō ibi inueniebar locū
ad requiescendū. nec recipiebant me ista ut dicerem sātis. et bene ē. Nec
dimittebant me redire ubi sātis ē et bene. Superior enī erā istis. te uero
inferior. Et tu gaudiū uerū m̄ subduo tibi. et tu gaudiū mibi subice
ras que infāme creasti. Et hoc erat rectū temperamētū. & media regio sa
lutis meę ut manerem ad imaginem tuā. & tibi seruicis. dominarer cor
pori. Sed cū sup̄be contra te surgerem. & currere aduersus dñm ince
uire crassa scuti mei. etiā ista infima supra me facta sunt et premebant.
et nusqua erat laxamētū et respiramētū. Ipsa occurrebant undiq. acce
uatim et conglobatim cernenti. Cogitanti aut̄ imagines corporū ipse
obponebant̄ redeunti. quasi diceret. quis indigne et sordide. Et
hec deuulnere meo creuerant. qđ humiliasti tamquā uulnertum
sup̄bū. et timore meo superabar abste. & nimis inflata facies claude
bat oculos meos. Tu ū dñe in eternū manes. & non in eternum.
inasceris nobis. qm̄ miserat̄ es terrā & cinerē. Et placuit in
spectu tuo. reformare deformia mea. & stimulis internis agi.

tabas me ut impaciens eam donec mihi p[er] interiorē aspectū certus eam.
 Et residere tumor in se occulta manu medicinē tuā aciesq[ue] conturbata
 & contenebrata m[us] m[us] agricol[is] coll[is]rio salubriū dolorū m[us]corū dedec[us]
 d[ic]ti sanabat & primo uolens ostendere in qual[is] resistas sup[er]bis humi
 lib[us] aut des[er]t[is] gratia. Et quanta m[is]ericordia tua demonstrata sit hominib[us].
 uia ueritatis & humilitatis q[uo]d uerbu[m] caro factu[m] est & habitauit inter
 homines. p[er]curasti in p[er]quenda[m] hominē inmanissimo yso turgidu[m]
 quosdā platonico[rum] libros ex greca lingua in latinā uersos. et ibi legi.
 n[on] quidem his uerbis sed hoc idē omnino multis et multiplicib[us] sua
 det[er]tationib[us]. Q[uo]d in principio erat uerbu[m] & uerbu[m] erat apud d[eu]m &
 d[eu]s erat uerbu[m]. Hoc erat in principio apud d[eu]m omnia p[er] ip[su]m facta s[un]t
 & sine ip[s]o factu[m] ē nichil. Q[uo]d factu[m] ē in ip[s]o uita erat & uita erat lux
 hominū. Et lux in tenebris lucebat & tenebre eam n[on] comp[re]hender[un]t. Et
 quia hominis anima quāuis testimoniu[m] p[ro]hibeat de lumine n[on] est ta
 m ipsa lum[en] sed uerbu[m] d[eu]i. D[eu]s ē lum[en] ueru[m] q[uo]d illuminat hominē om
 nem uenientē in hunc mundu[m]. Et quia in hoc mundo erat & mund[us]
 p[er] eū factus ē & mundus eū n[on] cognouit quia u[er]o in sua p[ro]pria uenit
 & sui eū n[on] receper[un]t. Quotquot autē eū receper[un]t d[edit] eis potestate[m] filios
 d[eu]i fieri credentib[us] in nomine a[li]i n[on] ibi legi. Item ibi legi quia d[eu]s uerbu[m]
 n[on] ex carne n[on] ex sanguine n[on] ex uoluntate uiri n[on] ex uoluntate carnis
 sed ex deo natus ē. Sed quia uerbu[m] caro factu[m] ē & habitauit in nobis.
 n[on] ibi legi. Indagaui quippe in illis litteris uarie dictu[m] et multis

D[eu]s n[on] q[uo]d u[er]o habuit
 in nob[is] et q[uo]d
 n[on] ex p[ro]prio
 h[ab]uit p[ro]prio
 u[er]o

modis qđ sit filius informis patris non rapina arbitrat^e & equalis dō. qđ
naturaliter idipsū ē. Sed quia semetipsū exinaniuit formā seruū
accipiens in similitudine hominū fact^{us} & habitu inuenit^{us} ut homo.
humiliauit se factus obediens usq; ad mortē. mortē autē crucis. Ipse
qđ d^s exaltauit illū a mortuis & donauit ei nomē qđ ē sup^{er} omē nomē.
Vt in nomine ihu omē genu flectat^{ur} celestiuū terrestriuū & infernū.
Et omīs lingua confiteatur^{ur} quia dñs ihs ingla ē dī patris. & habent
illi libri. Qđ cū ante omia tempora & supra omia tempora incommuta
biliter manet unigenitus filius tuus coeternus tibi & quia de plenitu
dine eius accipiunt anime ut beate sint & quia participatione ma
nentis in se sapientie renouant^{ur} ut sapientes sint. ē ibi. Qđ autē scđm
tempus p^{ri}ncipis mortuus ē. et filio suo unico n^{on} peperisti. sed p^{ro} nob^{is}
omib; tradidisti eū. n^{on} ē ibi. Abscondisti hec a sapientib; & reuclasti
ea paruulis. ut uenirent ad eū laborantes & onerati & reficerent eos.
quia mitis ē & humilis corde & diriget mites in iudicio & docet
mansuetos uias suas. uidens humilitatē nrām & laborē nrām &
dimittens omia peccata nrā. Qui autē coturno tamquā doctrine
sublimiores dati n^{on} audiunt dicentē. Diserte ame quia mitis
sum & humilis corde & inuenietis requiē animab; uris. Et sic cog
noscunt dñm. sic dñm glorificant. aut gratias agunt. sed euanescent
in cogitationib; suis & obscurat^{ur} insipiens cor eorū. dicentes se esse
sapientes. stulti fiunt. Et ideo legeba^{tur} ibi etiā inmutatā gloriā incor

ruptionis tue in idola & uaria simulacra in similitudinis ^{omn} magnificor
 ruptibilis hominis & uolucrum & quadrupedum & serpentium. Videlicet
 aegyptium cibum quo esau perdidit primogenita sua. quomodo caput quadrupedis
 prece honorauit populus primogenitus. conuersus corde in egyptum & curuans
 imaginem tuam animam suam ante imaginem utuli manducantis fœnum;
 mutum hæc ibi et non manducaui. Placuit enim tibi domine auferre op
 probrium diminutionis ab iacob. ut maior seruaret minori & uocasti gen
 tes in hereditatem tuam & ego ad te ueneram ex gentibus & intendi in aurum
 quod ab egypto uoluisti ut auferret populus tuus. quomodo tuum erat ubicumque
 erat. Et dixisti atheniensibus per partem tuam. quod inter uiuimus & mouemur
 & sumus. sic & quidam secundum eos dixerunt. Et utique inde trahunt illi libri.
 contra dicendi in idola aegyptiorum quibus de auro tuo ministrabant. qui
 transmutauerunt ueritatem dei in mandaculum et coluerunt et seruierunt creature
 potius quam creatori. Et inde ammonitus redire ad me in me ipsum. intraui
 in mentem meam duce te & potui. quomodo factus es adiutor meus. Intraui & uidi
 qualicumque oculo anime mee. supra eundem oculum anime mee. supra men
 tem meam. lucem domini incommutabilem. non hanc uulgarem & conspicuam
 omni carni. nec quasi ex eodem genere. Grandior erat tamquam si ista mul
 to multoque clarius claresceret. totumque occuparet magnitudine. Non hoc
 illa erat. sed aliud. aliud ualde ab istis omnibus. Hæc ita erat supra mentem meam
 sic oleum super aquam. nec sic celum super terram. Sed superior. qui ipsa fecit me.
 et ego inferior quia factus sum ab ea. Qui nouit ueritatem nouit eam.

Et qui nouit cam nouit eternitatem. Caritas nouit cam. O eterna
ueritas. et uera caritas & cara eternitas. Tu es deus meus tibi suspiro dicam
nocte. Et cum te primū cognoui. tu assumpsisti me ut uiderem
esse quod uiderem. et nondum me esse qui uiderem. Et reuerberasti
infirmiorem aspectus mei. radians in me uehementer. & contremui
amore & horrore. & inueni longe me esse a te in regione dissimili
tudinis. tamquam audirem uocem tuā de excelsis. Cibus sum gran
dium. cresce & multiplicabis me. Nec tu me in te mutabis sicut
cibum carnis tue. sed tu mutaberis in me. Et cognoui. quō pri
mitate crudisti hominem. & tabescere fecisti sic aranea animā
meā. Et dixi. Numquid nichil ē ueritas. quō neque p̄finita neque p̄in
finita locorū spatia diffusa est. Et clamasti de longinquo. immo
uero ego sum qui sum. Et audiui sic auditur in corde & non erat
p̄fusus unde dubitarem. Faciliusque dubitarem. uiuere. Luere me.
quā n̄ esse ueritatem. que p̄ea que facta sunt intellecta conspiciat.
Et inspexi genera infirmitatis. & uidi nec omnino esse. nec omnino n̄ esse.
Esse quidem. quō absque sunt. Non esse autē. quō id quod es n̄ sum. Id
enim uere est. quod incommutabile manet. Mibi autē inherere deo
bonum ē. Quasi n̄ manebō in illo. nec in me poterō. Ille autem
in se manens in nouat omnia & deus meus. quō bonorū in corū
n̄ egēs. & manifestatum ē in me. quō bona non sunt que corrumpuntur
que neque si summa bona essent. neque si bona essent. corrumpi n̄ possent.

corrupti possent

Quia si summa bona essent. incorruptibilia essent. Si autem nulla bona
 essent. quod in eis corruptum non esset. Hoc enim corruptio. Et nisi
 bonum minueretur non noceret. Aut igitur nichil nocet corruptio. quod fieri
 non potest. Aut quod atrocissimum est omnia que corrumpunt priuant bono.
 Si autem omni bono priuabunt. omnino non erunt. Si enim erunt & corru-
 ptam non poterunt meliora erunt. quia incorruptibilia perman-
 bunt. Et quod monstruosius quam ei dicere omni bono amisso facta me-
 liora. ergo si omni bono priuabunt. omnino nulla erunt. Ergo quia
 diu sunt. bona sunt. Ergo quaecumque sunt bona sunt. Malumque illud quod
 querere unde esset. non est substantia. Quia si substantia esset. bonum
 esset. Aut enim esset incorruptibilis substantia. magni utique bonum.
 Aut substantia corruptibilis esset. ^{et substantia} Quia nisi bona esset. corrumpi non
 posset. Itaque uidi & manifestatum est mihi. quia omnia bona tu fecisti
 & prorsus nulle substantie sunt que tui fecisti. & quod nequalia omnia
 fecisti. Ideo sunt omnia. quia singula bona sunt. & simul omnia ualde
 bona. quo fecisti deus noster omnia bona ualde. Et tibi omnino non est malum.
 non solum tibi. sed uniuersae creature tue. Quia extraneum non est aliquid
 quod irrumperet & corrumpat ordinem quem posuisti ei. In partibus autem quidam
 quibusdam quia non conueniunt mala putant. & eadem ipsa conueniunt.
 Aliis & bona sunt. & in se ipsis bona sunt. et omnia haec que sibi inuice
 non conueniunt. conueniunt inferiori parti rerum. quam terram dicimus.
 habentem celum suum. nubilosum atque uentosum congruum sibi. Et absit

iam ut dicere n̄ esse ista. Quia & si sola ista cernerem. desiderare qui
dem meliora. sed iam etiam de solis istis te laudare deberem. quō laudan-
dum te ostendunt de terra dracones & om̄s abyssi. Ignis. grando. nix
glacies. sp̄s tempestis. que faciunt uerbū tuū. Montes. & om̄s colles. ligna
fructifera. & om̄s cedri. Bestie. & omnia pecora. reptilia. & uolūtilia pennata.
Reges terre. & om̄s ppli. principes & om̄s iudices terre. Iuuenes & uirgines
nec cum iunioribus laudant nom̄ tuum. Cū uero etiam decedis te laudant.
laudant te d̄s nr̄ in excelsis om̄s angeli tui. om̄s uirtutes tue. sol & luna
om̄s stelle & lum̄. Celi celorum. & aque que sup̄ celos sunt laudent nom̄
tuum. Non iā desiderabam meliora. quia om̄a cogitabam. Et meliora qui-
dem superiora quā inferiora. Sed meliora omnia sup̄iora iudicio sa-
no rependebam. Non ē sanitas eis quib; displicet aliqd creature
tuæ. sic m̄ n̄ erat. cū displicerent multa que fecisti. Et q̄a non
audebat anima mea ut ei displiceret d̄s m̄s. uolebat ēē tuū q̄qd
ei displicebat. & inde ierat inopinonē duarū substantiarū. et
nr̄ quiescebat. & aliena loquebat. & inde rediens fecerat sibi
d̄m̄ in infinita spacia locorū omniū. et cū putauerat esse te. & cū
collocauerat in corde suo. & facta erat rursus tēplum idoli sui.
abominandū tibi. Sed p̄ea quā fouisti caput nescientis. & clausi-
sti oculos meos ne uiderent uanitatē. cessauī de me paulolū. &
cōsopita ē infamia mea. Et euigilaui in te. & uidi te infinitū alt̄.
& uisus iste n̄ carne trahebat. & respexi alia. & uidi tibi debere

quia sunt. & ante cuncta infinita. Sed alit̃. non quasi ī loco.
 sed q̃a tu es om̃itenens. manu ueritate. & om̃a uera s̃ inq̃ntū
 sunt. nec q̃cquā ē falsitas. nisi cū putat̃ ēē qd̃ n̄ est. Et uidi q̃a
 n̄ solum locis sua queq; suis conueniunt. sed etiā tēporib; Et q̃a
 tu solus aet̃nus es. n̄ p̃ innumerabilia spacia tēpora coepisti ope
 rari. q̃a om̃a spacia tēporū. & que p̃terier̃. & que p̃terib̃nt.
 nec abirent. nec uenirent. nisi te operante et manente. Et
 sensi & ceptus sū non ēē mirū. qd̃ palato n̄ sano poena ē panis.
 q̃ sano suauis ē. & oculis aegris odiosa lux. que puris ē amabilis.
 Et iustitia tua displicet iniquis. nedū uisera & uermiculus que
 bona creasti. apti inferiorib; creature tue partib; q̃b; et ipsi
 iniqui apti sunt. q̃nto dissimiliores s̃ t̃. apti aut̃ superiorib;.
 q̃nto similiores fiunt tibi. Et quesui qd̃ esset iniquitas. & n̄ inueni
 substantiā. Sed a sūma substantia te dō. detorte in infima uo
 luntatis p̃uersitatē p̃cientis intima sua. & tumescentis foras.
 Et mirabar qd̃ iam te amabā. n̄ p̃te phantasma. & n̄ stabam
 frui dō meo. sed rapiebar abste pondere meo. & iruebā in ista cū
 gemitu. & pondus hoc ē fuetudo carnalis. Sed mecū erat memo
 ria tui. neq; ullom̃ dubitabā ēē cui cohererem. sed n̄ dū me esse
 q̃ cohererē. q̃m corpus qd̃ corrūpt̃ adgrauat animā. & depri
 mit t̃rena inhabitatio. sensū multa cogitantē. Et iamq; certis
 simus qd̃ inuisibilia tua a constitutione mundi. p̃ea que facta

n̄ post

sunt intellecta conspiciunt^r sempiterna quoq; uirtus & diuinitas tua. Querens enī unde apparē pulchritudinē corpore siue celestium siue terrestrium. & quid mihi presto esset in regre de mutabilib; iudicanti & dicenti. Hoc ita ēē deba: illud nō ita. Hoc g̃ querens unde iudicārē cū ita iudicarem inuenerā incōmutabilē & uerā ueritatis aeternitatē supra mētē meā cōmutabilē. atq; ita gradatim ā corporib; assēntientē p corp^o animā. atq; inde ad eius interiorē uim cui sensus corporis exterior adnuntiaret. & quo usq; possunt bestiae. atq; inde rursus ad ratiocinantē potentiā ad quā refert^r iudicandū qd sumit^r ā sensib; corporis. quē se quoq; in me cōperiens mutabilē. erexit se ad intellegendiā suā & abduxit cogitationē ā consuetudine subtrahens se cōtradictōib; turbis phantasmatū. ut inueniret q̃ lumine aspergeretur. Cū sine ulla dubitatione clamaret incōmutabile pferendū ēē mutabili. Vnde nosset ipsū incōmutabile. Quid nisi aliq̃ modo nosset. Nullom̃ illud mutabilē certa pponere. & perueniret ad id qd ē inictu trepidantis aspect^o. Tū ṽ inuisibilia tua p ea quē facta s̃ intellecta cōspexi. sed aciem figere nō ualui. & repcussa infirmitate redditus solitis. Non me cū ferebā nisi amantem memoriā. & quasi olefacta desiderantē. quē comedere nōdum possem. querebam uia cōparari

di roboris qđ esset idoneum adfruendum te. Nec inuenebā.
 donec amplecterer mediatorē di & hominū hominē. xp̄m
 ihm. q̄ est sup̄ om̄ia d̄s benedict̄ in sc̄la. uocantē & dicentem.
 Ego sum uia. ueritas & uita. Et cibum cui capiēdo inualidus
 eram. ^{xp̄m} miscentē carni. quō uerbum caro factum ē. ut infantie
 nr̄e lactescere & sapientia tua p̄ quē creasti omnia. Non enī
 tenebam dñm meū ihm humilis humilē. Nec cui rei magi
 stra esset eius infirmitas noueram. Verbum enī tuū. aet̄na
 ueritas superiorib; creature tuae partib; sup̄eminens. sub
 ditos erigit ad se ipsam. In inferiorib; aut̄ aedificauit sibi hu
 milē domū de lūmo nr̄o. p̄ quē subdendos dep̄mere & asēipsis.
 et ad se traicere. sanans tumore. & nut̄riens amore. Ne fidu
 cia sui. p̄grederent̄ longius. sed potius infirmarent̄. Viden
 tes ante pedes suos infirmā diuinitatē ex participatione tun
 cae pelliciae nr̄e. & lassi p̄sternent̄ in eā. Illa aut̄ surgens.
 leuare eos. Ego v̄ aliud putabam. tantūq; sentiebam de
 dño xp̄o meo. quantū de excellentis sapientiae uiro. cui nul
 lus posset aequari. Presertim quia mirabil̄ nat̄ ex uirgine.
 ad exemplum contēpnendox tēporalium. p̄ adipsē in
 mortalitate diuina p̄ nobis cura tantū auctoritatē magiste
 ri meruisse uidebat̄. Quid aut̄ sacram̄ti habere &
 uerbum caro factū. ne suspicari quidem poteram. Tantū

cognoueram ex his que de illo scripta traderent. quia mⁿ
ducauit & bibit. Dormiuit. Ambulauit. exhilaratus ē.
ē tristatus ē. sermocinat² ē. n̄ hesisse carnē illā uerbo tuo.
nisi cū anima & m̄te humana. Nouit hoc omnis. qui nouit
incomutabilitatē uerbi tui. quā ego iā nouerā q̄ntū pote
rā. nec omnino q̄quā inde dubitabam. Et enī nē m̄bra cor
poris mouere puoluntatē. nē n̄ mouere. Nunc aliquo af
fectu affici. nunc n̄ affici. Nunc p̄ferre p̄signa sapientes
sententias. nē ēē in silentio. p̄p̄a s̄ mutabilitatis anime &
m̄tis. Que si falsa de illo scripta ēent. Et iā om̄ia periclitaret^u
m̄dacio. Neq. in illis litteris ulla fidei salus generi humano
remaneret. Quia itaq. uera scripta s̄. totū hominē in xp̄o ag
nosceba. n̄ tantū corp² hominis. aut cū corpore sine m̄te
animū. s̄ ipsū hominē n̄ p̄sona ueritatis. s̄ magna quadam
nature humane excellentia. & p̄fectiore participatione
sapientie. p̄ferri ceteris arbitrabar. Alpius aut d̄m carne
indutum ita putabat credi acatholicis. ut p̄t d̄m & car
nē nē ēē in xp̄o animā m̄teq. hoīs. n̄ existimabat in eo p̄di
cari. Et quō bene p̄suasum tenebat. ea que de illo memorie
mandata s̄. sine uitali & rationali creatura n̄ fieri. ad ipsā
xp̄ianā fidē pigrius mo uebatur. Sed postea hereticorū
apollinaristarū hunc errorē ēē cognoscens. catholice fidei

conlectatus & contemperat^{us} ē. Ego autē aliquando posterius di-
 dicisse me fateor. in eo qđ uerbū caro factū ē. Quom^o catho-
 lica ueritas a fortini falsitate dirimat^r. In pbatio quippe he-
 reticorū facit eminere qđ aecēta tua sentiat. & qđ habeat sa-
 na doctrina. Oportuit enī & hereses ēē. ut pbatū. manife-
 sti fierent int̄ infirmos. Sed tunc lectis platonicorū illis li-
 bris. postea quā inde ammonitus quērerem incorpoream
 ueritatem. inuisibilia tua p̄ ea quē facta s̄ intellecta con-
 spexi. Et repulsus sensi. qđ p̄ tenebras anime mee contēpla-
 ri n̄ sinerer. certus. ēē te. & infinitum ēē. Nec tam p̄ locos
 finitos infinitosue diffundi. et uere te esse. qui semp̄ idem
 ipse esses. ex nulla parte nulloq; motu alt̄ aut alit̄. Cetera^o
 ex te esse omnia. hoc solo firmissimo docum̄to. quia sunt.
 Certus quidem in istis erā nimis. tam infirm^{us} ad fruendū te
 garriebam. Ilane q̄si perit^{us}. & nisi in xp̄o saluatore n̄ro
 uiā tuā quērerē. n̄ peritus sed periturus ēēm. Iam enī coe-
 perā uelle uidēri sapiens. plen^{us} poena mea. & n̄ flebam. in
 sup̄ & inflabar scientia. Vbi enī erat illa edificans caritas
 a fundam̄to humilitatis qđ ē xp̄s ihs. Aut q̄ndo illi libri
 me docerent eā. in quos me p̄pt̄ ea p̄us quā scripturas
 tuas considerare credo uoluisti incurrere. ut in p̄meret^r
 memoriē mee. quom^o ex eis affect^{us} ēēm. et cū postea in libris

tuis mansuefactus eē. Et curantib; digitis tuis ē tractarent
uulnera mea. Discernerem atq; distinguere quid int̄ eēt
int̄p̄sumptionē et confessionē. Int̄ uidentes quo eundum
sit. nec uidentesque uia ducentē ad beatificā patriam.
Non tantum cernendā. sed & inhabitandā. Nam si p̄mo
scīs tuis litteris informatus eēs. & in earum familiaritate
obdulcuiſſes mihi. & p̄ ea in illa uolumina incidissem. for-
tasse aut abripuiſſent me a solidamēto pietatis. aut si in af-
fectu quē salubrē inbiberam p̄stitissem. Putarē & iā
ex illis libris eū posse ēcipi. sic os solos quisquā didicis-
ſet. itaq; audisſime arripui uenerabilē stilū sp̄s tui. et
p̄cētis aptm paulum. & perier̄ ille questionēs in quib;
mihi aliquando uisus ē. aduersari sibi & n̄ congruere te-
stimonijs legis & p̄phetarū text̄ sermonis eius. Et appa-
ruit m̄ una facies eloquioꝝ castoꝝ. & exultare ^{cū gremio} didici
& coepi. et inueni q̄qd̄ illac uerū legerā. hac cū cōm-
datione gr̄e tue didici ut qui uidet n̄ sic gloriē quasi
n̄ accepit. Non solum id qd̄ uidet. sed & iā ut uideat.
Quid enī habet qd̄ n̄ accepit. Et ut te quies sēp̄ idem n̄
solū ammoneat ut uideat. sed & iā sanet ut teneat.
Et qui de loginquo uidere n̄ potest. uia tam̄ ambulat
qua ueniat. & uideat et teneat. Quia & si condelectet

homo legi dī scdm̄ interiorē hominē. qđ faciet de
 alia lege in membris suis. repugnante legi m̄tis sue.
 & se captiuū ducentē in lege peccati que est in mem
 bris eius. Quō iustus es dñe. nos aut̄ peccauim⁹ inique
 fecimus. impie gessimus. & grauata ē sup̄ nos man⁹ tua.
 Et iuste traditi sum⁹ antiquo peccatori p̄posito mor
 tis. Quia p̄suasit uoluntati nr̄e similitudinē uoluntatis
 sue. qua in ueritate tua n̄stetit. Quid faciet miser hō
 quis eū liberabit de corpore mortis hui⁹. nisi gr̄a tua
 p̄m̄ xp̄m dñm nr̄m. Quē genuisti coet̄num. & cre
 asti in p̄ncipio uiarū tuarū. in quo p̄nceps hui⁹ mundi
 n̄ inuenit q̄cquā morte dignū. & occidit eū & euacua
 tū ē. ch̄yrogaphū qđ erat contrariū nob̄. Hoc ille
 littere n̄ habent. n̄ habent ille pagine vultū pietatis.
 hui⁹ lacrimas confessionis. Sacrificium tuū sp̄m t̄tri
 bulatum. cor t̄tritum & humiliatū p̄pti salutē. spon
 sam ciuitatē. aram sp̄s sc̄i. poculum p̄ti nr̄i. Nemo ibi
 canit. Nonne dō subiecta erit anima mea. ab ipso em̄
 salutare meū. Et enī ipse ē d̄s m̄s & salutaris m̄s sus
 ceptor m̄s n̄ mouebor. amplius. Nemo ibi audit uo
 cantē. uenite ad me qui laboratis. Dedignant̄ ab eo
 discedere. quō mitis ē & humilis corde. Abscondisti

enim hec asipientib; & prudentib; & reuelasti ea paru-
uulis. Et aliud ē de siluestri cacumine uidere patriā pa-
cis. et it̄ ad eā n̄ inuenire & frustra conari p̄ inuia circū
obsidentib; & insidiarib; fugitiuis desertorib; cū p̄nci-
pe suo leone et dracone. Et aliud tenere uia illuc du-
centē cura celestis impatoris munitā. ubi n̄ latrocinan-
tur q̄ celestē militiā deseruer̄. Vitant enim eā sic suppliciu.
Hec m̄ inuiscerabant̄ miris modis cū minimū aptorū tuorū
legerē et considera uerā opa tua & expaueram.

EXPLICIT CONFESSIO LIBER. VII.

INCIPIT LIBER. VIII.

O s meus recorder ingrātū actione t̄ & confitear mi-
sericordias tuas sup̄ me. p̄fundant̄ ossa mea dilectione
tua. et dicant. dñe quis similis tibi. Disrupisti uincula
mea. sacrificē tibi sacrificium laudis. Quom̄ disrupisti
ea narrabo. et dicent om̄s qui adorant ^{te.} hec. cū audiuer̄
hec. Benedictus dñs in celo & in trā. magnū et mirabi-
le nom̄ eius; inheserant p̄cordis mei uerba tua. et un-
diq; circūuallabar abste. de uita tua aet̄na certus eram.
quāuis eā in enigmate & quasi p̄speculum uideram. Du-
bitatio tam̄ om̄is de incorruptibili substantia. qđ ab illa
esset om̄is substantia. Ablata m̄ erat; nec certior de te.

sed stabilior in te eē cupiebam. De mea uero temporali
 uita nutabant omnia. & mundandum erat cor a ser-
 mō ueteri. & placebat uia ipse saluator. & ire p̄ ei an-
 gustias adhuc pigebat. Et inmisisti in mētē meā. uisumq;
 ē bonū in conspectu meo. p̄gere ad simplicianū. qui mihi
 bonus apparebat seruis tuus. & lucebat in eo grā tua.
 Audieram etiā qđ a iuuentute sua deuotissime t̄ uiuere
 iam v̄ tunc seruierat. & longa aetate intā bono studio
 sectandę uie tue multa exptus. multa edoctus m̄ ui-
 debat. & uere sic erat. Vnde mihi ut p̄ferret uolebā
 conferenti secū aestus meos. quis esset aptus modus sic
 affecto ut ego erā. ad ambulandū in uia tua. Videbā enī
 plenā aeccliam tuā. & alius sic ibat. alius aut̄ sic. Mihi
 aut̄ displicebat. qđ agebam in sēto. & oneri mihi erat ual-
 de. Non iā inflāmantib; cupiditatib; ut solebat spe
 honoris & pecunie ad tolerandā illam seruitutē tam
 grauē. Iam enī me illa n̄ delectabant p̄dulcedine tua
 & decore domus tue quā dilexi. Sed adhuc tenacit̄
 conligabar ex femina. Nec me p̄hibebat apt̄s coniugari.
 quāuis exhortaret̄ ad melius. Maxime uolens. om̄s ho-
 mines sic eē uti ipse erat. sed ego infirmior eligebam
 molliorem locum. Et p̄pter hoc unum uoluebar in

ceteris languidius. & tabescens curis marcidis. qđ et in aliis
reb; quas nolebam pati. congruere cogebar uite cōiugali
cui deditus constringebar. Audieram ex ore ueritatis
esse ^{capitulos} spadones. qđ se ipsos abscider̃ ppter regnū cēlox; sed qui
potest inquit capere capiat. Yanis s̃ certe om̃s homines.
quib; n̄ est dī scientia. nec de his quę uident̃ bona po-
tuer̃ inuenire eū qui ē. At ego iam n̄ erā in illa ciuita-
te. Transcenderā eā. & contestante uniuersa creatura
tua. inuenerā te creatorē nr̄m. et uerbū tuū apud te
dm̄. Tecūq; cūspū scō unū dm̄ p quod creasti omnia. Et est
aliud genus impiorū. qui cognoscentes dm̄ n̄ sic dm̄ glori-
ficauer̃ aut gr̄as eger̃. In hoc quoq; inciderā. et dextera
tua d̄s suscepit me. Et inde ablatum posuisti ubi conua-
lescerē. Quia dixisti homini ecce pietas tua sapientia. et
noli uideri sapiens. quō dicentes se ēē sapientes stulti fa-
cti sunt. Et inueneram iā bonā margaritā. et uenditis
om̃ib; quę haberē emenda erat. & dubitabā. Perrexi g̃ ad
simplicianū. patrē in accipiendā gr̄a tē ep̄i ambrosii. & quē
uere ut patrē diligebat. Narravi ei circuit̃ erroris mei.
Vbi autē cōmemoravi legisse me quosdā libros platonicoz;
qđ uictorinus quondā rethor urbis romę quē xp̄ianum
defunctū ēē audieram in latinā linguā transtulisset. Gra-

ad ff. d. m. v. s. p. ali
h. folio 32

tulatus ē mihi. qđ non in aliorū philosophorū scripta incidis
 sē. plena fallaciarū et deceptionū scđm elemēta hui⁹ mundi.
 Inistis autē omib; modis insinuari dñm & eius uerbū. Deinde
 ut me exhortaret⁹ ad humilitatē xpī. sapientib; absconditā
 et reuelatā paruulis. Victorinū ipsū recordat⁹ ē quē rome
 cū esset familiarissime nouerat. de quē illo mihi narrauit
 qđ nō silebo. Habet enī magnā laudē gr̃s tuę. cōfitendā tibi.
 quē admodum ille doctissimus senex & omniū liberalium
 pitissimus. quiq; philosophorū tā multa legerat. & de iudica
 uerat et dilucidauerat. Doctor tot nobilium senatorū qui
 etiā ob insigne p̃clari magistrū qđ ciues hui⁹ mundi eximi
 um putant statuā romano foro meruerat & acceperat.
 usq; ad illā aetate uenerator idolorū sacrorūq; sacrilegorū
 particeps. Quib; tunc tota fere romana nobilitas inflata
 sperabat. Populi os iam et omnigenū dñm monstra. & anu
 bē latratore quē aliquando cōtra neptunum & uenerem.
 cōtraq; mineruā tela tenuerant. & a se uictis iā roma
 supplicabat. Quē iste senex victorinus tot annos ore
 terri crepo defensitauerat. nō erubuerit ēē puer xpī
 tui & infans fontis tui. subiecto collo ad humilitatis
 iugū. et edomita fronte ad crucis obprobrium. O dñe dñe
 qui inclinasti cēlos. et descendisti. tetigisti montes et fu

De uictorino

87
migauer. quib; modis te insinuasti illi pectori. legebat
sic att simplicianus scām scripturā omnesq; xpīanas
litteras inuestigabat studiosissime. Et pscrutabat̃ et
dicebat simpliciano n̄ palam s; secretius & familiari.
noueris me iam ēē xpīanū. Et respondit ille. n̄ credā.
nec deputabo te int̄ xpīanos. nisi in aecclā xpī uidero.
Ille aut̄ irridebat eum dicens. Ergo parietes faciunt
xpīanos. Et hoc sepe dicebat. iā se ēē xpīanum. Et simpli
cianus illud sepe respondebat. Et sepe ab illo parietū ir
risio repeiebatur. Amicos enī suos uerebat̃ offendere. su
p̄bos. demoniulas. quoz ex culmine babilonice dignita
tis quasi ex cedris libani quas n̄dū contriuerat dñs. grauit̃
ruituras. in se inimicitias arbitrabatur. Sed p̄ ea quā legen
do & inhiando auxit firmitatē. timuitq; negari a xpō
corā angelis scīs. si eum timeret corā hominib; confiteri.
Reusq; sibi magni criminis apparuit. erubescendo desa
crantis humilitatis uerbi tui. & n̄ erubescendo desa
cris sacrilegis sup̄boz doemonioz que imitator sup̄bos
acceperat. Depudit uanitati. et erubuit ueritati. subi
toq; et inopinatus. At simpliciano ut ipse narrabat. eam
in ecclā. xpīanus uolo fieri. At ille n̄ se capiens lacrima
prexit cū eo. Vbi aut̄ imbutus ē p̄mis instructionū sacra

mentis. n̄ multo post etiā nom̄ dedit. ut p̄baptismū regenera-
 rer. Mirante roma gaudente eccl̄a. su p̄biebant & mas-
 cebant. dentib; suis stridebant & tabescebant. Seruo aut̄
 tuo dñe d̄s erat spes eius. & non respiciebat in uanitates et
 insanias m̄daces. Deniq; ut uentū ē ad horā p̄fitende fidei.
 quę uerbis certis conceptis retentisq; memoriā deloco emi-
 nentiore in c̄spectu p̄pti fidelis rome reddi solet ab eis
 qui accessuri sunt ad grām tuā. Oblatum ēē dicebat uic-
 torino apr̄bris. ut secretius redderet sicut nonnullis qui
 uerecundia trepidaturi uidebant offerri mos erat. Illum
 aut̄ maluisse salutem suā in conspectu sc̄e multitudinis p̄fi-
 teri. Non enī erat salus quā docebat in rethorica. et tamen
 eā publice p̄fessus erat. quanto minus ḡ uereri debuit m̄n-
 suctum gregem tuū. p̄nuntians uerbū tuū. qui n̄ uerebat̄
 in uerbis suis. turbas insanorū. Itaq; ubi ascendit ut redderet.
 omnes sibimet inuicē quisq; ut eū nouerat in strepue n̄m
 eius. strepitu gratulationis. Quis aut̄ ibi n̄ eū nouerat. & sonitu
 presso sonitu pora cunctorū ēlaetantium. uictorinus. uicto-
 rinus. cito sonuer̄ exultatione quia uidebant eū. et cito
 siluer̄ intentione ut audirent eū. Annuntiavit ille fidē
 ueracē p̄clara fiducia. et uolebant eū om̄s rapere intro
 incor suū. & rapiebant amando & gaudento. Hae ra-

plentium manus erant dñi bonie; quid agit in homine. ut
plus gaudeat de salute desperate anime. & de maiore pe
riculo liberate. quā si spes ei semp affuisset. aut periculum
minus fuisset. Et enī tu quoq. misericors pat. plus gaudes
de uno poenitente quā de nonaginta nouē iustis. quib; nō
opus est poenitentia. Et nos cū magna iocunditate audi
mus cū audimus. quā exultantis pastoris humeris reporte
tur ouis que errauerat. Et dragma referat in thesauros
tuos. conlectantib; uicinis mulieri que inuenit. & lacrimas
excutit. gaudiū sollēnitatis domus tue. Cum legit in do
mo tua de minore filio quō mortuus erat & reuixit. pene
rat et inuentus ē. Gaudes quippe in nobis & in angelis tuis
scā caritate scīs. Nam tu semp idem. quia que nō semp nec
eodem modo s. eodem mō semp nosti omnia. Quid g. agit in
anima cū amplius delectat inuentus. aut redditus reb; quas
diligat. quā si eas semp habuisset. Contestant enī & cetera &
plena sunt omnia testimonius clamantib; ita ē. Triumphat
uictor imperator. & nō uiciss. nisi pugnauisset. Et q̄nto
maius periculum fuit in p̄lio. tanto maius ē gaudium in
trump̄ho. lactat tempestas nauigantes. minatq; naufra
gium. om̄s futura morte pallescunt. Tranquillat celum
& mare. & exultant nimis. quō timuer̄ nimis. Aeger est

carus. et uena eius malum renuntiat. Omnes qui eum
 saluum cupiunt. aegrotant simul animo. fit ei recte. et
 nondum ambulat p¹stis uirib. & fit iam tale gaudium.
 quale n¹ fuit cū antea saluus & fortis ambulare. easq; ipsas
 uoluptates humane uite & iā n¹ inopinatis. & p¹t uoluntate
 inruentib. sed institutis et uoluntariis molestis homines
 adquirunt. edendi & bibendi uoluptas nulla ē. nisi p¹ce
 dat esuriendi & sitiendi molestia. Et ebriosi quedā falsius
 cula comedunt. quo fiat molestus ardor. quē dū extingui
 it potatio. fit delectatio. Et institutū ē. ut iam pacte
 sponsae n¹ tradant statim. ne uile habeat maritus datā.
 quā n¹ inspirauerit sponsus dilata. hoc inturpi & exe
 cranda letitia. Hoc in ea quē cēssa & licita ē. hoc in
 ipsa sincerissima honestate amicitie. hoc in eo qui mor
 tuus fuerat & reuixit. perierat & inuent² ē. Vbiq; mai¹
 gaudium. molestia maiore p¹cedit. Quid ē hoc dñe d¹s
 m¹s. cū tu aetnum¹ tū ipse sis gaudium. & quedā de te
 circa te semp gaudeant. Quid ē qd hęc rerū pars alinat.
 defectu & p¹fectu. offensionib. & conciliationib. An¹is est
 modus earū. & tantū dedisti eis cū a sūmis celoꝝ usq; ad
 ima t¹rarum. ab initio usq; infine scloꝝ. Ab angelo usq;
 ad uermiculū. a motu p¹mo usq; ad extremum. omnia

genera bonorū. Et omnia iusta opa tua suis queq; sedibus
locares. & suis queq; tēporib; ageres. Et mihi. quā excel
sus es in excelsis. et quā pfundus es in pfundis. & nusquā
recedis. eo uix redimus ad te. Age dñe & fac. & excita
et reuoca nos. accende. & rape. flagra dulcesce. Iam ame
mus & curramus. Horne multi ex pfundiore tartaro
cecinitis. quā uictorin^{us} redeunt ad te. et accedunt et in
luminē^{te} recipientes. lumen. Quod si qui recipiunt. ac
cipiunt a te potestātē. ut filii tui fiant. Sed si minus noti
sūt p^{ro}p^{ri}is. Minus de illis gaudent. et iā qui nouer^{unt} eos. qñdo
enī cū multis gaudet. & in singulis uberi^{us} ē gaudiū. Quia
feruefaciunt se. & inflāmant^{ur} ex alterutro. Deinde qđ
multis noti multi sunt auctoritate ad salutē. Et multi pre
eunt secuturis. Ideoq; multū de illis & qui eos p^{re}cesser^{unt} lac
tant. quia nō desolis laetant. Absit enī ut in tabnaculo
tuo p^{ro}pauperib; accipiant^{ur} p^{er}sonae diuitum. aut p^{ro}ignobilib;
nobiles. qñdo potius infirma mundi elegisti ut cōfunderes
fortia. Et ignobilia hui^{us} mundi elegisti & contēptibilia. et ea
que nō sunt tāquā que sint. ut ea que sūt euacuares. Et tam
idem ipse minimus ap^{osto}lorū tuorū. p^{er}cui^{us} linguā tua ista uerba
sonuisti. cū paulus p^{ro}consul p^{er} ei^{us} militiā debellata supbia
sub lene iugo xpi tui missus ēēt. regis magni p^{ro}uincialis

effectus. Ipse quoque ex priore saulo paulus uocari amant
 ob tam magne insigne uictorie. Plus enim hostis uincit
 in eo quem plus tenet. et de quo plures tenet. Plus autem su
 pios tenet nomine nobilitatis. et de his plures nomine
 auctoritatis. Quanto igitur gratius cogitabat uictorini
 pectus. quod tamquam inexpugnabile receptaculum diabo
 lus obtinuerat. uictorini lingua quo telo grandi et
 acuto multos perimerat. Abundanti exultare oportuit
 filios tuos. quia rex noster alligauit fortem. et uidebant. uasa
 ei erepta mundari & aptari in honorem tuum. Et fieri utilia
 domino ad omne opus bonum. Sed ubi mihi homo tuus simpli
 cianus de uictorino ista narrauit. exarsi ad imitandum. Ad
 hoc enim et ille narrauerat. Postea quam uero & illud addi
 dit. quod imperatoris iuliani temporibus lege data prohibi
 ti christiani docere litteraturam et oratoriam. quam legem ille
 amplexus. loquacem sculam deferere maluit. quam uerbum
 tuum quo linguas infantium facis disertas. Non enim fortior
 quam felicius uisus est. quia inuenit occasionem uacandi
 tibi. Cui rei ego suspirabam. ligatus non ferro alieno. sed
 mea ferrea uoluntate. Velle meum tenebat inimicus. et
 inde mihi catenam fecerat & constrinxerat me. quippe
 ex uoluntate perversa facta est libido. et dum feruntur libidini.

no qd diabolus
tatab

facta ē consuetudo. Et dum cōsuetudini n̄ resistit. facta est
necessitas. Quib; quasi ansulis sibi met in nexis. unde cate
nā appellauit. et tenebat me obstrictum dura seruitus. Vo
luntas aut noua quē mihi esse coeperat. ut te gratis colere
fruiq; te uelle dī sola certa iocunditas. n̄ dum erat idonea
ad superandam priorē uetustatē roboratā. Ita due uolunta
tes mee. una uetus alia noua. Illa carnalis. illa spiritalis.
confligebant in se. atq; discordando dissipabant animam
meā. Sic intellegebam me ipso experimēto id qd legeram.
Quom̄ caro cōcupisceret aduersus sp̄m. et sp̄s aduersus car
nē. Ego quidem in utroq; sed magis ego in eo qd in me app
babam. quā in eo qd in me impbabā. ibi enī magis iam n̄ ego
quia ex magna parte id patiebar inuitus. quā faciebam uo
lens. Sed tam consuetudo aduersus me pugnatioꝝ ex me fac
ta erat. quō uolens quo nollē puenieram. Et quis iure con
tra diceret. cū peccantē iusta poena sequeretur. et n̄ erat
iā ulla excusatio qua uideri m̄ solebam. Propterea n̄ dum me
contēpto sc̄to seruire tibi. q̄a incerta mihi esset pceptio
ueritatis. iam enim & ipsa certa erat. Ego aut adhuc t̄ra
obligatus militare tibi recusabā. et impedimētis omnibus
sic timebam expediri. quē admodum impediri timendum
ē. Ita sarcina sc̄ti uelut somno affolet dulciter p̄mebar. et cogi

tationes quib; meditar̃ uite similes erant conatib; exp̃gisci
 uolentium. Qui tam̃ superati soporis altitudine remergunt.
 Et sic nemo ē qui dormire semp̃ uelit. omniumq; sano iudicio
 uigilare p̃stat. Differt tam̃ plerumq; homo somnū excutere
 cū grauis torpor inmembris ē. Cumq; displicentē carpit li
 bentius quāuis surgendi tēpus aduenerit. ita certū habebā
 ēē melius tuę caritati me dedere. quā mee cupiditati cedere.
 Sed illud placebat et uincebat. hoc libebat et uinciebat. Non
 enim erat qđ tibi responderē. dicenti mihi qui dormis et ex
 urge a mortuis. et inluminabit te xps. Et undiq; ostendenti
 uera te dicere. n̄ erat omnino qđ responderē ueritate con
 uictus. nisi tantū uerbale n̄ta & somnolenta. Modo. ecce
 m̄ sine paululum. sed m̄ & m̄ et n̄ habebat modū. & sine paulu
 lū. in longū ibat. Frustra condelectabar legi tuę scđm in
 teriore hominē. cū alia lex in m̄bris meis repugnaret legi
 m̄tis mee. & captiuū me duceret in legē peccati quę in m̄
 bris meis erat. Lex enim peccati ē uiolentia consuetudi
 nis. quatrabit et tenet. & iā inuit̃ animus. eo merito quo
 in eā uolens inlabit. Miserum ȝ me quis liberaret de cor
 pore mortis huius. nisi grā tua p̃ ihm xpm̄ dnm̄ nr̄m. Et
 de uinculo quidem concubitus desiderii quo artissimo tene
 bar. et secularium negotiorum seruitute quē admodū

nō qđ sit lex p̃m̄

me exemeris narrabo. & confitebor nomini tuo dñe. ad
iutor m̃s et redemptor m̃s. Agebam solita crescente
anxietudine. et cotidie superabam tibi. frequentabā aeccliam
tuā. quantū uacabat ab eis negotiis. sub quoz pondere
gembam. Mecū erat alpius. otiosus ab opere iuris peritoꝝ
p̃ tuā assensionē expectans quib; iterū consilia uenderet.
sic ego uendebam dicendi facultatē. si qua docendo p̃sta
ri potest. Nebridius aut̃ amicitie nr̃e cesserat. ut omniū
nr̃m familiarissimo. uerecundo. mediolanensi. et ciui. & gra
matico subderet. uehement̃ desideranti et familiaritatis iure
flagitanti de numero nr̃o fidele adiutoriū. quo indige
bat nimis. Non itaq; nebridium cupiditas cōmodoz eo
traxit. Maiora enī posset. si uellet delitteris agere. sed
officio beniuolentie petitionē nr̃am contempnere nolu
it amicus dulcissim⁹ et mitissimus. Agebat aut̃ illud pru
dentissime. cauens innotescere p̃sonis scđm hoc seculū
maiorib; deuitans in eis omnē inquietudinē animi quē
uolebat habere liberum. et quā multis posset horis feri
atum adquerendū aliqd uel legendū et audiendum desa
pientia. Quodā igit̃ die nr̃e colo causā. quaerat absens
nebridius. cū ecce ad nos domū uenit ad me & alpium pon
tianus quidam. ciuis nr̃. inq̃ntū aser. praeclare in palatio

militans. nescio qđ a nob̄ uolebat. & consedimus ut conloquere
 mur. & forte sup̄mensam lusoriā que ante nos erat. Adtendit
 codicē. tulit. aperuit. inuenit aptm Paulū inopinate sane. Pu
 tauerat enim aliqd̄ delibris quoz̄ p̄fessio me conterebar. Tū
 & arridens meq; intuens gratulatorie miratus ē. qđ eas et
 solas p̄ oculis meis litteras repente cōperisset. Xp̄ian⁹ quippe
 & fidelis erat. et sepe tibi dō nr̄o p̄st̄nebat in aecclā crebris et di
 uturnis orationib; Cui ego cū indicassē illis me scripturis cu
 rā maximā impendere. ortus ē sermo ip̄so narrante de antonio
 aegyp̄tio monacho. cui⁹ nom̄ excellent̄ clarebat apud seruos
 tuos. Nos aut̄ usq; in illam horā latebat. Quod ille ubi cō
 perit. ^{anton} immoratus ē in eo sermone insinuans tantū uirum ig
 norantib; & admirans eandē nr̄am ignorantia. Stupebamus
 aut̄ audientes tam recenti memoria & p̄pe nr̄is temporib; testa
 tissima mirabilia tua infide recta et catholica aecclā om̄s mira
 bamur. et nos quia tam magna erant. & ille quia inaudita
 nob̄ erant. Inde sermo eius deuolutus est ad monasteriorum
 greges. et mores suaue plentie tue. et ubera deserta heremi
 quoz̄ nos nihil sciebamur. Et erat monasterium mediolani
 plenum bonis fr̄ib; extra urbis moenia sub ambrosio nutritio
 re. et r̄noueraueram⁹. P̄tendebat ille & loquebat̄ adhuc. et
 nos intenti tacebamus. Unde incidit ut diceret nescio qđdo

se et tres alios contubnales suos nimirū apud treueros cūm
perator pmeridiano circensium expectaculo teneretur.
exisse deambulatū in ortos muris contiguos. atq; illic ut forte
conbinati spatiantur. unum secum seorsum. et alios duos iude
seorsum paritq; degressos. Sed illos uagabundos intruisse in
quandam casam. ubi habitabant quidā serui tui spū pauperes.
qualium ē regnū celorū. et inuenisse ibi codicē. in quo scripta
erat uita antonii. Quam legere coepit unus eorū et mirari et ac
cendi. et intlegendum. meditari arripere talē uitā. et relictā
militia seculari seruire tibi. Erant aut̃ ex eis quos dicunt agen
tes in rebus. Tū subito repletus amore scō. et sobrio pudore. irat̃
sibi. ēiecit oculos in amicū. et ait illi. Dic queso te. omnib; istis
laborib; nris quo ambimus puenire qd querimus. cui rei causa
multamus. maior ne esse poterit spes nra in palatio quā ut am
ci impatoris simus. et ibi qd n̄ fragile plenumq; periculis. et per
q̄ pericula puenit ad grandius periculū. Et quādiu istuc
erit. Amicus aut̃ dī si uoluerō. ecce nē fio. Dixit hoc. et turbi
dus parturitione nouae uitae. reddidit oculos paginis et lege
bat. et mutabat̃ intus ubi tu uidebas. et exuebatur mundo
mens eius. ut mox apparuit. Namq; dum legit et uoluit fruc
tus cordis sui. infremuit aliquando et discreuit decreuitq;
meliora. iamq; tuus ait amico suo. Ego iam abrumpi me ab

illa spe nra. et dō seruire statui. et hoc ex hac hora In hoc lo
 co aggredior. te si piget imitari. noli aduersari. Respondit
 ille adherere se socio tante mercedis tanteq; militie. et ambo
 iā tui. aedificabant turrin sup̄ tu idoneo. relinquendi om̄a
 et sequendi te. Tum ponticianus & qui cū eo palas horti par
 tes deambulabat querentes eos. deuener̄ in eundē locū. et
 inuenientes ammonuer̄ ut redirent qđ iam declinasset di
 es. At illi narrato placito & pposito suo. quoq; m̄ in eis talis
 uoluntas orta esset atq; firmata. Petiuer̄ ne sibi molesti essent.
 si adiungi recusarent. Isti aut̄ nihilo mutati ā pristinis fle
 uer̄ se tam ut dicebat. atq; illis pie congratulatis. et cōmenda
 uer̄ se orationib; eorū. Et trahentes cor̄ intrā abier̄ in pala
 tium. Illi aut̄ affigentes cor̄ caelo. manser̄ in casa. et habe
 bant ambo sponas. quę p̄ ea quam hoc audier̄. dicauer̄
 etiā ipse uirginitatē tibi. Narrabat hęc ponticianus. Tu au
 tē dñe in uerba eius retorquebas me ad me ipsū. auferens me
 ā dorso meo ubi me posueram dū nollem me adtendere. Et
 constituebas me ante faciē meā ut uiderē quā turpis essem.
 quā distortus et sordidus. maculosus et ulcerosus. et uidebā
 et horrebam. et quo a me fugerē. nērat. Et si conabar a me
 auertere aspectum. narrabat ille qđ narrabat. Et tume
 rursus opponebas mihi. et inpingebas me in oculos meos. ut

inuenire iniquitatē meā et odissem. Noueram eā. sed dissimu-
labam. ^{v. octo clausi} et conibebam. & obliuiscabar. Tunc v̄ quanto arden-
tius amabam illos de quib; audiebā salubres affectus. qđ se
totos tibi sanandos dederant. Tanto execrabilius me cōpa-
ratū eis oderam. Quō multi mei anni mecū effluer̄. for-
te duodecim anni. ex quo abunde uicesimo anno aetatis
mee lectio ciceronis hortensio excitatus erā studio sapientie.
et differebam contēpta felicitate terrena ad eā inuestigan-
dā uacare. cui n̄ inuentio sed uel sola inquisitio iā pponenda
erat. Etiam inuentis thesauris regnisq; gentium & ad nutum
circūfluentib; corporis uoluptatib; At ego adolescens mi-
ser ualde miser in exordio ipsius adulescentiae etiā petieram
atq; castitatē & dixeram. da mihi castitatē et continentia
sed noli modo. Timebam enī ne me cito exaudires. et cito sa-
nares amorbo concupiscentie quē malebam expleri quam
extingui. et ieram puas prauas supstitione sacrilega. Non
quidem certus in ea. sed quasi pponens eā ceteris quē n̄ pie
querēbam. sed inimice obpugnabam. Et putauerā me ppta
differre de die in diē contēpta spe sc̄ti. te solum sequi. Quia
n̄ mihi apparebat certū aliqd quo dirigerē cursū meū. Et
uenerat dies quo nudarer mihi. et increparet me conscien-
tia mea. ^{f. dicent} Ubi ē lingua. Nempe tu dicebas. ppt̄ incertum

uerum nolle te abicire sarcinā uanitatis. Ecce iam certū est.
 et illa te adhuc premit humeris ^{que} liberiorib; pennas reci
 piunt. qui neq; ita inquirendo attriti sunt. nec decennio et
 amplius ista meditati. ita rodebam intus. et confundebar pu
 dore horribili uehēmēt cū ponticianus talia loquoret. Termi
 nato autē sermone & causa qua uenerat abiit ille. Et ego ad
^{f. abn} me. que nūme dixi. quib; sententiarū uerberib; non flagel
 laui animā meā. ut sequeretur me conantē p̄ te ire. et re
 tinebatur. Recusabat. et non se excusabat. consūpta erant et
 conuicta argumēta omnia. remanserat muta trepidatio. et q̄si
 mortē reformidabat. restringi a fluxu consuetudinis quo
 tabescebat in mortē. Tum in illa grandi rixa interioris do
 mus mee. quā fortit̄ excita ueram cū anima mea in cubiculo
 nro corde meo. tā uultu quā mte turbatus. inuado alpium et
 ex clamo. Quid patimur. qd ē hoc qd audisti. Surgunt indoc
 ti. et celum rapiunt. et nos cū doctrinis nris sine corde. ecce
 ubi uolutamur in carne et sanguine. An quia p̄cesser. pudet
 sequi. et non pudet nec saltim sequi. Dixi nescio quā talia. et
 abripuit me ab illo aestus nris. cū taceret ad tonitrus me in
 tuens. Neq; enim solita sonabam. plus loquebant̄ animū
 meū. frons. genē. oculi. color. modus uocis. quā uerba que
 p̄mebam. Hortulus quidā erat hospicii nri. quo nos utebam̄

sicut tota domo. Nam hospes ibi non habitabat. at dominus
domus. Illuc me abstulerat tu multus pectoris. ubi nemo im
pediret ardentē litem quā mecum adgressus erā: donec ^{exiret} quatu
sciebas. Ego autē non. Sed tantū infamebam salubritē. Et mori
ebar uitalit. gnarus qd mali essem. Et ignarus quod boni post
paululum futurus eēm. Absessi g^o in hortū. et alipius pedē p^o
pedē. Neq. enī secretū meū nērat. ubi ille aderat. Aut quando
me sic affectum desereret. Sedimus quantū potuimus remo
ti ab aedib; Ego fremebā spū. indignans indignatione turbulen
tissima. qd nūrem in placitū et pactum tecū dī mī. in quod
eundum ē^{ss} omnia ossa mea clamabant. Et incēlum tolle
bant laudib; et n̄ illuc ibat^r nauib; aut quadrigis aut pedib;.
Quantū saltim de domo. in eū locū ieram ubi sedebamus. Nā
n̄ solum ire. uerū etiā puenire illuc nihil erat aliud. quā uelle
ire. Sed uelle fortit^r & integre. n̄ semi sauciā hac atq. hac uer
sare & iactare uoluntatē. parte assurgente cū alia parte ca
dente luctantē. Deniq. tā multa faciebam corpore in ipsis
cunctationis aestib; quē aliquando uolunt homines & non
ualent. Si aut ipsa membra n̄ habeant. ^{si homines.} aut ea uel conligata
uinculis. ut resoluta languore. uel quoquomodo impedita
sint; si uulsi capillum. si percussi frontē. si confertis digitis am
plexatus sum genu. quia uolui feci. Potui autē uelle & non

facere. si mobilitas membroꝝ n̄ obsequeret. Tam multa ergo feci.
 ubi non hoc erat uelle qđ posse. & non faciebam qđ & incōpara-
 bili affectu amplius mihi placebat. & mox ut uelle posse. qđ
 mox ut uelle utiq; uelle. Ibi enī facultas ea quę uoluntas et
 ipsum uelle iam facere erat. & tam n̄ fiebat. Faciliusq; obtē-
 perabat corpus tenuissime uoluntati anime. ut adnutum
 membra mouerent. quā ipsa sibi anima ad uoluntatē suam
 magnā in sua uoluntate pficiendam. Unde hoc monstrum.
 & quare istuc. luceat miscdia tua. Et int̄rogem si forte mihi
 respondere possint latebre poenarū hominū. et tenebro-
 sine contritiones filioꝝ adam. Unde hoc monstrū. & quare
 istuc. imperat animus corpori & paret. Statim imperat ani-
 mus sibi & resistit. Imperat animus ut moueat manus. Et
 tanta ē facilitas. ut uix a seruitio discernat imperium. et
 animus animus ē. Manus autē corpus est. imperat animus
 ut uelit animus. nec alit̄ est. nec facit tam. Unde hoc mon-
 strū. & quare istuc. imperat inquam ut uelit. qui n̄ imperaret
 nisi uellet. & n̄ fit qđ imperat. Sed n̄ extoto uult. n̄ ergo ex
 toto imperat. Nam intantum imperat inquantū uult. et
 intantum non fit qđ imperat. inquantū n̄ uult. quō uoluntas
 imperat. ut si uoluntas. nec alia sed ipsa. Non utiq; plena im-
 perat. ideo n̄ est qđ imperat. Nam si plena esset. nec impera-

ret ut esset. quia iam esset. Non igitur monstrum. partim uelle. par-
tim nolle. sed aegritudo animi est. Quia non tunc^{to} assurgit. ueri-
tate subleuatus. consuetudine p̄grauatus. Et ideo sunt duae
uoluntates. q̄a una earum tota n̄ est. & hoc ad est alteri. q̄d
de est alteri. Pereant a facie tua d̄s sic pereunt uaniloqui et
mentis ductores. Qui cum duas uoluntates indeliberando ani-
aduertunt. duas naturas duarum mentium esse asseuerant.
vnam bonam. Alteram malam. Ipsi uere mali s̄. cum ista mala senti-
unt. Et idem ipsi boni erunt. si uera senserint. uerisq; con-
senserint. Vt dicat eis ap̄ls tuus. fuisti aliquando tenebrae.
Nunc autem lux in dño. Illi enim dum uolunt esse lux n̄ in dño
sed in se ipsis. putando anime naturam hoc esse q̄d d̄s ē. Ita fac-
tis densiores tenebrae. quo longius a te recesserunt horrenda
arrogantia. A te uero lumine inluminante omnem homi-
nem uenientem in hunc mundum. Adtendite q̄d dicatis & eru-
bescite. & accedite ad eum et inluminamini. & uultus v̄ri
n̄ erubescunt. Ego cum deliberabam ut iam seruire dño dō
meo sic diu disposueram. ego eram qui uolebam. ego qui nolebam.
ego. ego eram. Nec plene uolebam. nec plene nolebam. Ideo
mecum contendebar & dissipabar a me ipso. & ipsa dissipatio me
inuito quidem fiebat. Nec tam ostendebat naturam meam ali-
enae. sed poenam meae. Et ideo n̄ iam ego operabar illam.

sed qđ habitabat in me peccatum. Desupplicio liberioris pec-
 cati. quia eram filius adam. Nam sitot s̄ contrarie nature qđ
 uoluntates sibi resistunt. n̄ iam due. sed plures erunt. Side
 liberet quisquā: utrum ad conuenticulum eoz pgat. an ad
 theatrum. clamant isti. Ecce due nature una bona hāc ad
 ducit. altera mala illāc reducit. Nam unde ista cunctatio
 sibi met aduersantium uoluntatum. Ego aut dico ambas ma-
 las. & que ad illos ducit. & que ad theatrum reducit. Sed n̄
 credunt nisi bonā eē quatur adeos. Quid si g̃ quisquā nr̄m
 deliberet. & secum alt̄cantib; duab; uoluntatib; fluctu & utrū
 ad theatrum pgat. an ad accetam nostram. Nonne & isti qđ re-
 spondeant fluctuabunt. aut enī fatebunt qđ nolunt bona
 uoluntate pgi in accetam nr̄am. Sicut in eā pgunt qui sacra-
 mentis eius inbuti sunt. Atq; detinent. aut duas malas natu-
 ras. et duas malas m̄tes in uno homine c̄figere putabunt. Et
 n̄ erit uerū qđ solent dicere unā bonā & alterā malam. Aut
 conuerrent aduerū & n̄ negabunt. cū quisq; deliberat. ani-
 mā suā diuersis uoluntatib; aestuare. Lam g̃ n̄ dicant cū du-
 as uoluntates in homine uno aduersus sibi sentiunt. duas con-
 trarias mentes de duab; c̄trariis substantiis. & de duob; contrariis
 p̄ncipis contendere. unā bonā. alterā mala. Nam tu d̄s
 uerax in p̄bas eos et redarguis. atq; conuincis eos. sic in utraq;

ad conuenticulum

ad theatrum

mala uoluntate cūquisq; deliberat utrū hominē hominē ue
neno intīmat an ferro. Vtrū fundum alienū illū. an illum
inuadat. ^{t quando} quomodo utrumq; n̄ potest. Vtrum emat uolup
tātē luxuria. an pecuniā seruet auaritia. Vtrum ad circum
p̄gat. an ad theatrum. Si uno die utrumq; exhibeatur.
Addo & iā tertiū. an ad furtū de domo aliena. si sub est occasio.
Addo & quartū an ad cōmittendum adulterium. si & inde
simul facultas aperit. si omnia concurrant in unū articulum
tēporis paritq; cupiant omnia que simul agi nequeunt.
Discerpunt enī animū sibi met aduersantib; quattuor vo
luntatib; ut & iā plurib; intanta copia rerū. que appe
tunt. Nec tam tantā multitudinē diuersarū substantia
rum solent dicere; ita et in bonis uoluntatib; Nam quæro
ab eis utrum bonū sit delectari lectione apti. et utrum
bonū sit delectari psalmo sobrio. et utrum bonū sit euanglīm
differere. Respondebunt ad singula. bonū. Quid si ergo pa
rit delectent omnia. simulq; uno tēpore. nonne diuersę vo
luntates distendunt cor hominis. cū deliberat qd potissi
mū arripiamus. Et om̄s bonę s. & certant secū. donec
eligat unū quo ferat tota uoluntas una que in plures
diuidebat. Ita etiā cū aeternitas delectat superius. & tem
poralis boni uoluptas retentat inferius. eadē anima est.

non tota uoluntate illud aut hoc uolens. & ideo discerpit
 graui molestia. dū illud ueritate pponit. hoc familiaritate
 non ponit. Sic aegrotabam & excruciebar accusans me
 metipsum solito acerbis nimis ac uolens. et uersans me
 in uinculo meo donec abrūperet totū. quo iā exiguo te-
 nebar. Sed tenebar tam. & instabas tu in oculis meis dñe
 si uera misericordia. flagella ingeminans timoris & pudoris.
 ne rursus cessarem. et non abrumperet id ipsum exiguum
 et tenue qd remanserat. & reualesceret iterū. & me robusti
 alligaret. Dicebam enī apud me intus. ecce modo fiat. modo
 fiat. et cū uerbo iam ibam in placitū. iam poene faciebam et
 nō faciebam. nec relabebam tam in pristina. sed de pximo sta-
 bam et respirabam. Et itē conabar et paulominus ibi eram.
 et paulominus iā iamq; adtingebam. et tenebā. & nō ibi eram
 nec adtingebam. nec tenebam. haesitans mori morti. et uite
 uiuere. Plusq; in me ualebat deterius inolitū. quā melius.
 insolitū. Punctūq; ipsū tēporis quo aliud futurus eram. qn-
 to ppius ammouebat. tanto ampliorē incutiebat horrorē.
 Sed nō recutiebat retro. nec auertebat. sed suspendebat. re-
 tinebant nuge nugarū et uanitates uanitantium amice
 mee antiquae. et succutiebant uestē meā carneā. & sub
 murmurabant. Dimitte ne nos. & amomto isto nō erimus.

tecū ultra inq̃tūm. Et amonito isto n̄ tibi licebit hoc et illud
ultra inq̃tūm. Et quę suggerēbant in eo qđ dixi hoc & illud.
quę suggerēbant d̄s m̄s. aueriat ab anima serui tui miscdia
tua. quas sordes suggerēbant. quę dedecora. & audiebam eas
iam longe minus quā dimidiū qđ dixi hoc et illud. n̄ tamquā
libere contradicentes eundo in obuiā. sed uelud ā dorso mussi
tantes. & discedentē quasi furtim uellicantes ut respicerē
retardabant. Tam recundantē me. abripere atq; excute
re ab eis. et transilire quo uocabar. cū diceret mihi consue
tudo uiolenta. Putasne sine istis poteris. sed iārepidissime
hoc dicebat. Aperiebat enī ab ea parte qua intenderā faciē
& quo transire trepidabā. casta dignitas continentie. sere
na. & n̄ dissolute hilaris. honeste blandiens. ut uenirē. ut
uenirem. neq; dubitarē. & extendens ad me suscipiendum
& amplectendū pias manus. plenas gregib; bonorū exem
ploꝝ. Ibi tot pueri & puellę. ibi iuuentus multa. et om̄s
aetas. et graues uidue. & uirgines. an̄us. & in om̄ib; ipsa con
tinencia. Nequaquā sterilis. sed secunda mat̄ filioꝝ gaudioꝝ.
De marito te dñe; & irrisione ^{continentia} me irridebat exhortatoria.
quasi diceret. tu n̄ poteris qđ isti et iste. An uero isti et iste
in semetipsis possunt. ac n̄ in dño dō suo. dñs d̄s eorū. me ^{continentia}
dedit eis. Quid in te stas et n̄ stas. p̄pice te in eū. noli me tue

Exhortatoria

N

re non se subtrahet ut cadas. pice te securus. excipiet te et san-
 bit te. Et erubescēbam nimis. quia illarū nugarū murmur ad-
 huc audiebam. et cunctabundus pende-^{retinencia}bam. Et rursus illa q̄si
 diceret. obsurdesce aduersus immunda illa membra tua super
 terrā ut mortificent. Narrant tibi delectationes. sed non sicut
 lex dñi dī tui. Ista controuersia in corde meo non nisi de me
 ipso aduersus se ipsum. At alius adfixus lateri meo. inusitati
 motus mei exitum tacitus operiebat. Vbi ⁊ a fundo arcano
 alta consideratio contraxit & congeffit totā miserā meā in
 conspectū cordis mei. oborta ē pcella ingens ferens ingentem
 umbrem lacrimarū. Et ut totum effunderē cū uocib; suis.
 surrexi ab alipio. solitudo m̄ ad negotium flendi aptior sugge-
 rebat. Et secessi remotius. quā ut posset m̄ onerosa esse etiā eius
 p̄sentia. Sic tunc eram. et ille sensit. nescio quid enī puto dixerā
 in quo apparebat sonus meę uocis. iam fletu grauidus. & sic sur-
 rexeram. Mansit ḡ ille ubi sedebamus. nūq̄ stupens. Ego
 sub quadā fici arbore stravi me. nescio quom̄. & dimisi habens
 lacrimis. et prurper flumina oculorū meorū. acceptabile sacrifi-
 cium tuū. Et n̄quidem his uerbis. sed in hac sententia
 multa dixi tibi. Et tu dñe usq; quo. usq; quo dñe irasceris in si-
 nē. nē memor fueris iniquitatū nr̄arū antiquarū. Sen-
 tiebam enim ab eis me teneri. Lactabam enim uoces miserabiles.

quā diu cras & cras. Quare nō modo. quare nō in hac hora finis tur-
pitudinis mee. dicebam hec. & flebam amarissima contritione
cordis mei. Et ecce audio uocē de uicina domo cū capitu dicen-
tis. & crebro repetentis. quasi pueri an puellē nescio. tolle lege.
tolle lege. Statimq; mutato uultu. intentissimū cogitare coepi.
utrum solerent pueri in aliquo genere ludendi cantare tale
aliquid. Nec occurrebat omnino audisse me quēpiā. Repēssq;
impetu lacrimarū. surrexi nihil aliud intēptans diuinitus
mē iuberi. nisi ut aperirē codicē. et legerē qđ primū caput in
uenissē. Audieram enī de antonio. qđ ex euangelica lectio-
ne cui forte su puenerat ammonitus fuerit. tamquā sibi dice-
ret qđ legebat. Vade uende omīa que habes. da pauperib;
et habebis thesaurū in celis. et ueni sequere me. Et tali oracu-
lo confestim. ad te eē conuersum. Itaq; concitus redi ad eū
locū ubi sedebat alipius. ibi enī posuerā codicē. apti cū inde
surrexerā. arripui. aperui. et legi in silentio capitulū quo
p̄mū coniecti sunt oculi mei. Non in cōmessationib; et ebrī-
etatib; nō in cubilib; et in pudritis. Non in contentione & aemu-
latione. sed induite dñm ih̄m xp̄m. Et carnis puiden-
tiā nefeceritis in concupiscentiis. Nec ultra uolui legere.
nec opus erat. Statim quippe cū sine huicē sententię
quasi luce securitatis infusa cordi meo. omīs dubitationis

nenebre diffugerunt. Tum intrecto aut digito aut nescio
 quo alio signo. codice clausi. et tranquillo iā uultu indicauit ali
 pio. At ille quid in se ageret. qđ ego nesciebam. sic indicauit.
 petit uidere quid legissem. ostendi & attendi & iā ultra quā
 ego legeram. et ignorabam qđ sequeretur. Sequebatur. ^{infirmit} ^{petit} infirmū
 aut infide recipite. Quod ille ad se retulit. mihiq; aperuit.
 sed tali ammonitione firmatus ē. placitoq; ac pposito bono et
 congruentissimo suis morib; quib; ante in meli⁹ iā olim ualde
 longeque distabat. sine ulla turbulenta cunctatione coniun
 ctus ē. Inde ad matrem ingredimur. indicamus. gaudet. narra
 mus quē admodum gestū sit. Exultat et triumphat. & bene
 dicebat tibi. qui potens es ultra quā petimus & intellegimus
 facere. quia tanto amplius sibi a te concessum de me uidebat
 quā petere solebat. miserabilib; eius flebilib; q; gemitib; conuer
 tisti enī me ad te. ut nec uxore querere. nec aliquā spem scti
 huius. ^{ego} Stans in ea regula fidei in qua me ante tot annos ci
 reuelaueras. & conuertisti luctum eius in gaudiū. Multo
 uberius quā uoluerat. & multo carius atq; castius quā de ne
 potib; carnis mee requirebat;

EXPLICIT LIBER. VIII.

INCIPIT LIBER. VIII.

O dñe. ego seruus tuus. ego seruus tuus et filius ancille tue.

disrupisti uincula mea tibi sacrificabo hostiam laudis. Laudet
te cor meū et lingua mea. et omnia ossa mea dicant. dñe quis
similis tibi. Dicant. & responde mihi. & dic anime mee salus
tua ego sum. Quis ego. et qualis ego. quid n̄ mali ego. aut facta
mea. aut si n̄ facta dicta mea. aut si n̄ dicta. uoluntas mea fuit.
Tu autē dñe bonus et misericors. et dextera tua respiciens pro
funditatē mortis mee. & a fundo cordis mei exhauriens abyssum
corruptionis. et hoc erat totū nolle qđ uolebam. et uelle
qđ uolebas. Sed ubi erat tam annoso tempore. & de quo
imo altoq. secreto euocatū ē in mōto liberū arbitrium
meū. Quo subdere ceruicē leni iugo tuo. & humeros leui
sarcine tue xpe ihu. Adiutor m̄s et redemptor meus.
quā suauē mihi subito factū ē. carere suauitatib; nugarū
et quas amittere metus fuerat. iam dimittere gaudiū erat.
Eiciebas enī eas a me. uera tu & sūma suauitas. eiciebas. et
intrabas. p̄ eis om̄i uoluptate dulci^r. sed n̄ carni & sanguini.
omni luce clarior. sed omni secreto interior. Omni honore
sublimior. sed non sublimib; in se. Iam lib̄ erat animus m̄s
ācuris mordacib; ambiendi. & adquirendi. et uoluitandi. atq;
scalpendi scabiē libidinum. et garriebam tibi claritati mee.
et diuitis meis. et saluti mee dño dō meo. Et placuit mihi
in conspectu tuo. n̄ tumultuose abripere. sed lenit̄ sub tra

here ministerium lingue mee. mundinis loquacitatis. ne ulter-
 rius pueri meditatores n̄ legē tuā. n̄ pacē tuā. sed insanas men-
 daces. & bella forensia. mercarent ex ore meo arma furori
 suo. Et oportune iam paucissimi dies supererant. ad undecima-
 les ferias. et statui tolerare illos ut solemniter abscederē. & re-
 demptus ā te. iam n̄ redire uenalis. Consilium ḡ n̄m erat
 coram te. corā hominib; aut nisi n̄ris. non erat. Et conue-
 nerat int̄ nos. ne passim cuiquā effunderet. quāquā tu nob̄
 ā conualle plorationis ascendentib; & cantantib; canticū
 graduū. dederas sagittas acutas. & carbones uastatores. ad
 uersus linguā subdolam. uelut consulendo contradicentē.
 et sic cibum assolet amando consumētē. Sagittaueras tu cor
 n̄m caritate tua. et gestabamus uerba tua transfixa
 uiscerib;. et exempla seruoꝝ tuoꝝ quos denigris lucidos
 et de mortuis uiuos feceras. Congesta insinū cogitationis
 n̄re. urebant & absolvebant grauē torporē. ne inima
 uergeremur. et accendebant nos ualide. ut omnis ex lingua
 subdola contradictionis flatus. inflāmare nos acius pos-
 set. n̄ extinguere. Verum tam quia pp̄t nom̄ tuū qđ sc̄ifi-
 casti p̄teritas & iā laudatores utiq; haberet uotū et p̄posi-
 tū n̄m. iactantie simile. uidebat non op̄iri tam p̄xi-
 mum feriarū tempus. sed de publica p̄fessione atq; ante

oculos omnium sita. ante discedere. ut conuersa in factu meum
ora cunctorum intuitum quam uicini undemialium die pueni
re uoluerim. Multa dicerent. quod quasi appetisse magnus uideri.
Et quo mihi erat istuc. ut putaret & disputaret de animo meo.
& blasphemaret bonum nostrum. quin etiam quod ipsa aestate litterario
labori nimio pulmo meus cedere coeperat. & difficultate trahere
suspiria. doloribusque pectoris testari se suum uocemque clariorem
productionemue recusare. Primo perturbauerat me. quia magi
ster illius sarcinam pene iam necessitate deponere cogebat.
aut si curari & conualescere potuisset. certe non mitterem.
Sed ubi plena uoluntas uacandi et uiuendi quoniam tuus
dominus oborta est mihi atque firmata. nosti deus meus. etiam gaudere
coepe. quod haec quoque sub erat non in daxe excusatio. quae offen
sionem hominum temperaret. qui propter liberos suos me liberum
esse numquam uolebant. Plenus igitur tali gaudio. tolerabam
illud interuallum temporis. donec decurreret. nescio utrum ut
xxx. dies erant. Sed tamen fortiter tolerabam. quia recesserat
cupiditas. quae mecum solebat ferre graue negotium. & ego
promendus remanseram. nisi patientia succederet. Peccasse
me in hoc quisquam seruorum tuorum fratrum meorum dixerit. quod
iam pleno corde militia tua passus me fuero. ut una hora
sedere in cathedra mendacii. At ego non condendo. sed tu

dñe misericordissime nonne & hoc peccatū cū cæcis horrendis
 & funereis in aqua scā ignouisti. & remisisti mihi; macerabat
 anxietudine ^{p. n.} uerecundus de isto nrō bono quod ppter uin-
 cula sua quib; tenacissime tenebat deserisse nrō cōfortio ui-
 debat. nondum xpian^o coniuge fideli. ea ipsa tam artiore
 p cæcis compede abstinere quod aggressi eram^{us} rōardabat.
 Nec xpianū esse alio mō se uelle dicebat. quā illo q̄ non poterat.
 benigne sane obtulit. ut quam diu ibi essem^{us} in re eius essem^{us}.
 Retribues illi dñe in resurrectione iustor; quia iā ipsā sortem
 retribuisti ei. Quā uis enī absentib; nobis; eū romē iā essem^{us} cor-
 porali egritudine corrept^{us}. & in ea xpian^o & fidelis fact^{us} ex hac
 uita migrauit. Ita misert^{us} es non solū eius sed & iā nostri.
 Ne cogitantes egregiā circa nos amici humanitatē. nec eum
 ingrege tuo numerantes. dolore^{is} intolēabili cruciaremur.
 Grās tibi d's nr. tui sum^{us} indicant hortationes & cōsolationes
 tue fidelis pmissor. reddes uerecundo prure illo ei cassiaco
 ubi ab estu scli req̄eum^{us} in te amoenitatē sēpiternā uirentis
 paradisi tui. Qm̄ dimisisti ei peccata sup̄ terrā in monte in casea
 to monte tuo. monte uberi. Angebat^{ur} ḡ tunc ipse. nebridius autē
 conlaxabat^{ur}. Quāuis enī & ipse non dū xpianus in illam foueā
 pntuosissimi erroris inciderat. Vt uertutis filii in carne phan-
 tasma crederet. tam inde emergens. sic sibi erat nondū inbutus

ullis eccle tue sacramtis sed inquisitor ardentissim^o ueritatis. Quē
non multo post cū uersionē nrām & regenerationē. p baptismum
tuū ipsū & iā fidelē catholicum castitate perfecta atq; continen
tia tibi seruientē. in africa apud suos. postquā tota domus eius
p eum xpiana facta ecē carne soluit. & tunc ille uiuit in sinu
abraham. Quid illud ē qd illud ē qd illo significat^r sinu. ibi nebr
dius mī uiuit dulcis amicus mī. tuus autē dñe adoptiuus ex liberto
filius ibi uiuit. Nā q salus tali anime locus. ibi uiuit. unde me
multa interrogabat homuncione in expertū. Lā non ponit aure
ad os meū s spī tale os ad fontē tuū. & bibit quantū potest sapientiā
p auiditate sua sine fine felix. Nec cū sic arbitror inebriari ex ea
ut obliuiscar mei cū tu dñe ^{dm} quem potat ille nrī sis memor. Sic g
eramur uerecundū consolantes. tristē salua amicitia de tali con
uersatione nostra. & exhortantes ad fidem gradus si uiuēt scilicet
cū galis. Nebridiū aut opperientes qñdo sequerēt qd de tā pximo
poterat. & erat iam iamq; factur^o. Cū ecce euoluti s dies illi tandē
iā longi & multi uidebant^r p amore libertatis otiose. ad cantandū
oem edullis omib; Tibi dixit cor meū. quesiui multū tuū. uultū
tuū dñe requirā. & uenit dies in quo & iā actu soluerer a pessione
rethorica. unde iā cogitatu solut^o erā. Et factū ē & eruiisti linguā
meā. unde iam erueras cor meū & benedicebā tibi gaudens pfect^o
in uillā cū meis omnib; ibiq; degerim in lateris iā quidē seruen

diē se rethoricā
amississe

tib; tibi sed adhuc supbie scolā tamquā in pausatione anhelantib; .
 testant^r libri disputati cum p^rsentib; . & cū ipso me solo corā te. que
 aut cum absente nebridio testant^r epistole. Et quando mⁱ sufficiat
 temp^o cōmemorandi omīa. Magna erga nos beneficia tua in illo
 tempore p^rserū ad alia maiora p^rperanti. Reuocat enī me recorda
 tio mea. & dulce mihi fit dñe confiteri tibi. quib; utternis me
 stimulis p^rdomueris. & quem ammodū me conplanaueris humi
 litatis montib; & collib; cogitationū mearū & tortuosa mea direx
 eris. & aspera lenieris. Q^oq. mⁱ ipsum & iam alypiū frat^re cordis
 mei subegeris nomini unigeniti tui dñe & saluatoris nrī ihu
 xpi. qd^o primo dedignabat^r inseri litteris nrīs. Magis enī eas
 uolebat redolere gymnasior^o cedros. quas iā contriuit dñs. quā
 salubres herbas & ecclesiasticas aduersas serpenti; . Quas tibi dñs mⁱ
 uoces dedi cū legere psalmos dauid cantica fidelia. & sonos piæa
 tis. excludentes turgidū spm̄ rudis ingremiano amore tuo cate
 cuminus in uilla cū cathecumino alypio feriat^r matre adheren
 te nob muliebri habitu. uirili fide. anili securitate. mat̄na cari
 tate. xp̄iana piæate. Quas tibi uoces dabā in psalmis illis. & qm̄
 inte inflammabar extis. & accendebar eos recitare si possim toto
 orbe terrarū. aduersus tyfū generis humani. Et tam̄ toto orbe
 cantant^r. & non ē qⁱ se absco dat. a calore tuo. Quā uehēm̄ti & acri
 dolore indignabar manicheis. & miserabar eos. rursus qd^o illa sa

dic se catecumini

eramenta illa medicamēta nesciret. & insani essent aduersus antido-
tū. q̄ sani eē potuissent. Uellē utalicubi iuxta esset tē ignorante
me utrū audiret. & me nesciente qđ ibi eēt. Intueret faciem meā.
& audirent uoces meas qđdo legi qđtū psalmū. in illo tunc otio
quid de me fecerit ille psalmus. Cū inuocarē te exaudisti me dē
iustitiae meae. in tribulatione dilatasti mihi. Miserere mei dñe &
exaudi orationē meā. Audires ignorante me utrū audirent. ne
me ppter se illa dicere putaret. quae int̄ hec uerba dixerim.
Quia & reuera nec ea dicerē. nec si ea dicerē. si me ab eis audiri
iuderi q̄. sentire. nec si dicerē. sic acciperet qđ m̄ me cū & mihi
corā te defamiliarī affectu amici mei. Inhorruī timendo. ibidēq;
in ferbui sperando & exultando in tua misericordia pat̄. & hec
om̄ia exiebat poculos meos. & uocē meā cū conuersus ad nos
sp̄s tuus bon̄ ait nob̄. Filii hominū q̄ usq; graues corde. ut qđ
diligitis uanitatē. & queritis mendaciū. Dilexerā enī uanita-
tē. & quesierā mendaciū. Et tu dñe iam magnificaueras sem̄
tuū suscitans eū a mortuis. & conlocans ad dexterā tuā. unde
mittere ex alto p̄missionē suā. paracletum sp̄m ueritatis. & mi-
serat eū iā. sed ego nesciebam. Miserat eū. quia iā magnificatus
erat resurgens a mortuis. & ascendens in celū. Ante aut̄ sp̄s n̄ dū
erat datus. quia ih̄c nondum erat clarificat⁹. Et clamat p̄ph̄cia.
q̄ usq; graues corde ut qđ diligitis uanitatē & queritis menda

ciū. Et scito qm̄ dñs magnificauit sc̄m suū. Clamat q̄ usq̄. clamat
 sc̄to. & ego tam diu nesciens uanitatē dilexi. & mendaciū quesiui.
 & ideo audiui & contremui. qm̄ talib; dicit̄ qualem me fuisse remisi
 cebat. In phantasmatis enim quas pueritate tenuerā uanitas erat
 & mendaciū. & in sonui multa graui ac fortiter in dolore recor
 dationis mee. Que utinā audisset̄ qui adhuc usq̄. diligens uani
 tatē. & querunt mendaciū. Forte contēbaret̄. & conuinceret̄
 illud. & exaudires eos cū clamaret̄ ad te. qm̄ uera morte carnis
 mortuus ē p nob; qui te impellat p nobis. Legebā. irascimini. &
 nolite peccare. Et quom̄ mouebat dñs m̄s. q̄ iā didicērā irasci mihi
 de p̄xeritis. ut de cetero n̄ peccare. & merito irasci. quia n̄ alia
 natura gentis tenebrarū de me peccabat. sic dicunt̄. q̄ sibi n̄ ira
 scunt̄. & thesaurizant̄ sibi irā indie iux. & reuelationis iusti iudi
 ci tui. Nec iā bona mea foris erat̄. nec oculis carnis in isto sole
 querebant̄. uolentes enī gaudere forinsec̄. facile evanescent̄.
 & effundunt̄ in ea que uident̄. & temporalia s̄. & imagines
 eorū. famelica cogitatione lambunt̄. & o s̄ fatigant̄ inedia & di
 cant. quis ostendat nob; bona. & dicam̄ & audiam̄. signatū ē in
 nobis lum̄ uult̄ tui dñe. Non enī lum̄ nos sum̄ qd̄ inluminat
 omnē hominē. s̄ inluminam̄ ate. ut qui sumus aliquando tene
 brę. simus lux in te. O si uideret̄ internū. & nū. qd̄ ego gusta
 uerā. frende bā. qm̄ n̄ eis poterā ostendere. si adferret̄ ad me cor

in oculis suis foris atque & diceret. quis ostendit nobis bona. Ibi
enim ubi ¹ in iram erat intus incubili. ubi epuncto erat. ubi sacri
ficaueram mactas uetustate mea. & inchoata medicatione
renouationis mee speras. ubi ¹ in dulcescere coeperas. &
dederas letitiam in corde meo. & exclamabam leges hec foris.
& agnosces intus. Nec uolebam multiplicari timentis bonis. de
vorans tempora. & deuorat temporalibus. cum habere in eterna sim
plicitate aliud fructum & uinum & oleum. Et clamabam in conse
quenti versu. clamore alto cordis mei. o in pace. o in diuinitate.
o quid dixi obdormiam. & somnum capiam. Quoniam quis resistet nobis.
confiteatur sermo qui scriptus est. absorta est. mors inuictoria. Et tu es in di
uinitate ualde. qui non mutaris. & inter requies obliuiscens labor om
nium. Quoniam nullus aliter tecum. sed nec ad alia multa adipiscenda. que
non sunt quod tu. sed tu domine singulariter in spe constituisti me. Le
gebam & ardebam. nec inueniebam quid facere. surdis. mortuis. ex
quibus fueram pestis. latrator amarus. & cecus aduersus litteras de melle
celi melleas. & de lumine tuo luminosas. Et super inimicis scripturis
scripture huius tabescebam. quando recordabor omnia dierum illorum feri
torum. sed nec oblitus sum. nec filebo flagelli tui asperitatem. & misericordie tue
mirabilem celeritatem. Dolo te dentium tuorum ex cruciabas me. & cum intan
tu ingrauesceret. ut non ualere loqui. Ascendit in cor meum admonere
omnes meos qui aderam. ut deprecarentur te. pro me domine salutis omnimode

& scripsi hoc incerta: & dedi eis ut legeret. Mox ut genua supplici affec-
 tu fixim. fugit dolor ille. Sed quod dolor. aut quomodo fugit expaui. fator
 dñe mī dñs mī. Nihil enī tale abineunte & a te exptus fuerā: & insinua-
 ti suī. ¹ in p̄fundo: nutus tui. & gaudens infide. laudauī nom̄ tuū.
 Et ea fides me securū ēē n̄ sinebat de p̄teritis peccatis meis. que ¹ in p̄bap-
 tismū tuū remissa n̄ dū eras. Renuitauī pactis uindemialibz. ut
 scolasticis suis mediolanenses uenditore uerboz. aliū p̄uideret. qđ
 qđ & tibi ego seruire delegisse. Et illi p̄fessionī p̄ difficultate superan-
 di. ac dolore p̄toris n̄ sufficerē. Et insinuauī p̄ litteras amittitū
 tuo. uiro scō ambrosio. p̄stinōs errores meos. & p̄sens uotū meū.
 ut moneret qđ ¹ in potissimū delibris tuis legendū esset. qđ p̄cipi-
 ende. tantę gr̄e paratior. aptior que fierē. At ille iussit esaiā pro-
 phētā. credo qđ p̄c̄eris euangelii. uocationisq. gentiū sit p̄-
 nuntiator aptior. Veritām ḡ p̄mā hui⁹ l̄ctionē n̄ intelleges.
 totūq. Talē arbitras. distuli repetendū ex erenatioz indomūico
 eloquio. Inde ubi temp⁹ aduenit. qđ me nom̄ dare oporteret. re-
 licto rure. mediolanū remeauim⁹. Placuit & alipio renasci in te
 mecuīā induto humilitate sacram̄tis tuis congrua. & fortissimo do-
 mitori corporis. usq. ad italicū solū glaciale. hudo pede obiteren-
 dū insolito ausu. Adunxi m̄ & aā nob̄ puerū adeo datū. ex me na-
 tū carnalit̄ de peccato meo. tu bene fecera cū. annoz erat ferme qñ
 deci. & ingenio p̄ueniebat multos graues & doctos uiros. Munera tua

Qd addo datū filiū
librū demagistro
scripserit.

babulat argst

Inde ymnū
inceper

et confiteor dñe dñs mī creator omnium & multū potes reformare nrā
deformia. Nā ego in illo puero pter delictū nil habebā. Quod enim
& nutrebat anob̄ indisciplina tua. tu inspiraueras nobis nullus
alius. Munera tua et confiteor. ē liber noster q̄ inscribit demagistro.
ipse ibi meū loquit̄. tunc illius ēē sensa om̄ia. que inseruit ibi
ex persona clocutoris mei. cū ēēt in annis sedeci. multa alia ei mira
bilia exptis sum. horroni m̄ erat illud ingeniū. & q̄s p̄ te.
taliū miraculoꝝ opifex. Cito detra abstulisti uitā ei & securior
cū recordor. Non tamen q̄q̄ puerit̄e. nec adolescentie. nec
omnino homini illi. seruauim̄ eū coeui nob̄ ingra tua educan
dū indisciplina tua. & baptizati sum. & fugit anob̄ sollicitu
do uite p̄terit̄e. Nec faciebar illis dieb; dulcedine mirabili.
ēfiderare altitudinē consilii tui sup salutē generis humani;
quantū fleui ih̄ymnis & canticis tuis suaue sonantis eccl̄e tue
uocib; cōmotus acrit. Voces ille inflebas aurib; meis. & eli
quabatur ueritas tua in cor meū. & ex ea estuabat inde affect̄
pietatis. & currebas lacrimę. & bene m̄ erat cū eis. Non longe
coeperat mediolanensis eccl̄a gen̄ hoc consolationis & exhorta
tionis celebrare magno studio fratrum concinnentium uocib; &
cordib;. Nimirū annus erat aut n̄ multū ampli cū iustina ua
lentianiani regis pueri mat̄. hominē tuū ambrosiū psequeret̄
heresis sue causa. qua fuerat seducta ab arrianis. Excubabat

pia plebs in ecclia mori parata cū epō suo seruo tuo. Ibi mea mater
 ancilla tua sollicitudinis & uigiliarū p̄mas teneſ orationib; ui
 uebat. Nos adhuc frigidi a calore sp̄s tu excitabam̄ tam ciuitate
 attonita atq; turbata. Tē h̄ymni & psalmi ut canerent̄ secūm mo
 rē orientaliū partiū. ne p̄p̄s meroris tedio contabescerēt institu
 tū ē. & ex illo in hodiernū retentū multas iā ac pene omib; gregib;
 tuis & p̄cetera orbis imitationib;. Tē memorato antistiti tuo p
 uisū aperuisti. quo in loco lateret̄ martyru corpora. p̄tasi & ger
 uasi. que p̄ tot annos incorrupta in thesauro secreti tui recon
 deras. unde oportune p̄meres ad coercendā rabiē femineā sed regā.
 Cū enī p̄ palata & effossa. digno cū honore transferret̄ ad ambrosia
 nā basilicā. Non solū quos immundi uexabat̄ sp̄s confessis eis dē de
 momib; sanabant̄. uerū & iā qdā plures annos eccl̄a ciuis ciuitatq;
 notissim̄. cū p̄p̄tū tumultuantē lacrima causā quesissē atq; audis
 sē exiliuit. cō que se ut duceret̄ suū ducē rogauit. Quo p̄ductus.
 impetrauit admitti ut sudario tangeret feretrū p̄ciosē in conspec
 tu tuo mortis scōz tuoz. Qd̄ ubi fecit atq; ammouit oculis c̄festi
 apti s̄. Inde fama discurreſ. inde laudes tue feruentes. luceſ.
 inde illi inimicē anim̄ & si ad credendi sanitatē n̄ applicat̄. apse
 quendi tam furore conp̄ssus ē. Cras t̄ d̄s m̄s. unde & quo eduxisti
 recordationē meā. ut hec etiā confueret̄ t̄ que magna oblit̄ p̄teri
 crā. Et tam tē cū ita flagrarēt odor ungentoz tuoz. non currebam̄

Translatio
 gervasi & p̄tasi
 martyru

post te & ideo plus flebā int̄ cantica ymnorū tuorū olim suspirans
 t̄. Et tandem respirans quasi p̄t aura in domo senē qui habitare
 facis unanimēs in domo. Consociasti nob̄ & euo diū inuenem ex nos
 tro municipio. Qui cū agēs in reb; militarē p̄t nob̄ ad te cūuersus ē
 & baptizatus & relicta milita seculari accinctus in tuo simul eram simul
 habitabam placito scō. Querebam q̄s nā locus nos utili habere & ser
 uentes tibi parit̄ remeabam in africa & cū apud ostia tēbernia essem.
 mat̄ defuncta ē. Multa p̄tereo quia multū festino. Accipe confessio
 nes meas & gratiarū actiones d̄s m̄s dēreb; innumerabilib; & iā in si
 lentio. Sed non p̄teribo q̄cqd̄ mihi anima parturit de illa famula
 tua quę me parturiuit & carne ut in hanc tēporalē & corde ut in
 acēnā lucē nascerer. Non enī sed tua dicā dona mea. Neq; enī se enī
 ipsa fecerat aut educauerat se ipsa tu creasti eā. Nec pat̄ nec mat̄
 sciebat qualis ex eis fieret. Iterudiuit eā in timore tuo uirgē xpi
 tui regim̄ unici filii tui. in domo fideli bono mēbro eccl̄e tue. Nec
 tantā erga suā disciplinā diligentā matris p̄dicabat q̄mā famule
 cui dā decrepuit quę pat̄rē ei infāntē portauerat. sic dorso grandius
 ularū puellarū paruuli portari soles. cui rei grā & p̄t senectā ac
 mores optimos in domo xp̄iana satis ad omnis honorabat. Unde & iā
 curā dominicarū filiarū cōmissā sibi diligent̄ gerebat & erat in eis co
 hercendis cū opus esset scā seueritate uehement̄ atq; in docendis sobria
 prudentia. Ne timeas p̄ter illas horas quib; ad mensā parentū modera

ubi peregrinatus
 in africa

I
 quem mat̄
 laudat

tissime alebantur. & cetera si exardesceret sit. nec aqua bibere sinebat. Peanes
 consuetudine mala. & addes uerbu sanu. m. aqua bibitis. quia in potes-
 tate uinu n habetis. Cu aut ad maritos ueneritis. facite domine apothec-
 caru & cellarioꝝ. aqua sordebit. sed mos potandi pualetur. hac ratio-
 ne picipiendi & auctoritate imperandi frenabat auuiditate tenerioris
 & cetera. & ipsa puellaru suu formabat ad honestu modu utia nec libe-
 re qd n deceret. It sub repserat tam sic m filio famula tua narrabat.
 subrepserat ei uinolentia. Na cu de more taq puella sobria uiberet
 a parentib; decu pa uinu depmere. sumisso poculo qua desup patet.
 pusq in laguncula funderet meru p morib; labris sorbebat exiguu.
 quia n poterat ampli sensu recusante. Non eni ulla temulenta cupi-
 dine faciebat hoc. s quib; da sup fluentib; & cetera excessib; q ludicris
 morib; ebullit. & in puerilib; annis maioru pondere premi solent.
 Itaq ad illud modicu. cotidiana modica addendo. Qm qui modica
 spernit. paulatim decedit. In ea consuetudine lapsa erat. ut ppe ia
 plenos mero caliculos in hiant hauriret. Ubi te sagax an & uehemens
 illa phibitio. Numqd ualebat aliquid aduersus latentem morbu nisi
 tua medicina dne uigilaret sup nos. absente patre & matre & nutri-
 torib; tu psens qui creasti. qui uocas. qui cetera p ppositos homines boni
 aliqd agis ad animaru salute. Quid te egisti ds ms unde curasti unde
 sanasti. ^{facidu} nonne pulisti duru & acutu ex altera anima conuiciu
 tamq medicinale ferru ex oculis pusionib; tuis. & uno ictu putre

diu illā p̄cidisti. Ancilla enī cū qua solebat accedere ad cupā
lingans cū domina minore ut sola sit cū sola obiecit hoc crimī ama
rissima insultatione uocans meribibulā. Quo illa stimulo p̄cussa
respexit feditatē suā confestim quedā nauit atq. exiit. Sic amici
adulantes puer tuus sic inimici lingantes plerūq. corriguit.
Nec tu qd̄ p̄ eos agis sed qd̄ ipsi uoluerūt retribuiscis. Illa enī
irata exagitare appetiuit. minorē dominā n̄ sanare. Et deo
clanculo aut quia ita eas inuenerat locus & tēp̄ lūis aut nescio
te & ipsa pietate q̄ quod tā sero p̄didisset. At uidne rector
celestiū & terrenorū ad usus tuos contorques. p̄funda torrentis
fluxū sc̄torū ordinate turbulentū. & iā de alteri anime insa
ma sanasti alterā. Nec quisq. cū hoc aduerat potentie sue
tribuat. si uerbo ei alio corrigat quē uult corrigi. Educata itaq.
pudice ac sobrie poti⁹q. ac subdita paresib; quā parentib; t̄.
Vbi plenis annis nubilis facta ē tradita uiro seruiunt ueluti
dn̄o & sat egit eū lucrari t̄ loquens te illi morib; suis quib; eā
p̄lchrā faciebas & reuerentē amabilē atq. mirabilē uiro. Ita enī to
lerauit cubilis iniurias. ut nullū de hac re cū marito haberet nūq.
simultatē. Expectabat enī misericordiam tuā sup̄ eū. ut uite credes
castificaret. Erat ū ille p̄terea sic beniuolentia p̄cipuus. ita ira fer
uidus. Sed nouerat hęc n̄ resistere irato uiro. montantū facto sed
ne uerbo qd̄ dē. lā v̄ refractū & q̄ cū cū oportū uiderat rationē

facti sui reddebat. Si forte ille inconsiderantius cōmot^{us} fuerat. Deniq;
 cū matronę multę quarū uiri mansuetiores erant plagarū uestigia
 etiā de honestata facie gereret int̄amica colloquia ille arguebat
 martiorū unā. hec carū linguā ueluti p̄ocū grauit̄ ammonens. Ex
 quo illas tabulas quę matrimoniales uocant̄ recitari audisset tanq;
 instrumenta quib; ancille facie cēt̄ deputare debuisset. p̄inde me
 mores conditionis sup̄bire aduersus dominos non oportere. Cūq;
 miraret̄ ille scientes quā ferocē coniugē sustineret nūq; fuisse au
 ditū aut aliquo indicio clariuisse qđ patri ei cōiderit uxore aut
 qđ ase inuicē uel unū diē domestica lite dissenserit & causā famili
 arit̄ quereretur. Docebat illa institutū suū quod sup̄ memorauī quę
 obseruabat̄ experie gratulabant̄. quę non obseruabat̄ subiecte
 uexabant̄. Socrū etiā suā p̄mo susurris malarū ancillarū aduer
 sus se irritatā sic uicē obsequiis p̄seuerat̄ tolerantiā & mansuetu
 dine. ut illa ultro filio suo medias linguas famularū pderet quib;
 inter se & nurū pax domestica t̄batur ex p̄erēt̄q; uindictā.
 Itaq; postea q̄ ille & matri obtēperat̄ & curat̄ familie disciplinā
 & cōcordie suoz̄ consuleret̄ p̄ditas ad p̄dentis arbitriū uerberib; coer
 cuit. P̄misit illa talia dese p̄mia sperare debere. quęcūq; de sua nuru
 sibi quoq; placeret̄ mali aliquid loqueret̄. Nullaq; iā audente me
 morabili inter se beniuolentię suauitate uixerunt̄. hoc quoq; illi
 bono mancipio tuo incui^{us} utēro me creasti d̄s meus mīa mea mun^{us}

grande donaueras quod int̄ sediffidentes atq; discordes quaslibet ani-
mas. ubi poterat tam se p̄bebat pacificā. ut cū ab utraq; multa deuicē
audiret amarissima. qualia solē eructare turgēs atq; indigesta discor-
dia. Quando p̄senti amice de absente inimica pacida colloq̄a cruditas
exalabatur odiorū. Nihil tam alteri de altera p̄deret nisi qd̄ ad eas
reconciliandas ualeret. Paruū hoc bonū m̄ uideret nisi turbas innu-
merabiles tristis experiret. Nescio q̄ horrenda pestilentia peccatorū
latissime puagasse. n̄ solū iratoꝝ inimicoꝝ iras inimicis dicta p̄dero.
sed etiā quę n̄ dictas addere. Cū cōtra animo humano parū esse debeat
inimicitias hominū nec excitare nec augere male loquendo. Nisi eas
etia extinguerō bene loquendo studuerit q̄lis illa erat docente te magistro
intimo in scola pectoris. Deniq; etia uirū suū iā in extrema uita tempora-
li ei lucrata ē tibi. Nec in eo iā fideli planxit qd̄ in nondū fideli toltra-
uerat. Frat etia serua seruoz tuoz. Quisq; eoz nouerat eā multū in ea
laudabat & honorabat & diligebat te q̄ sentiebat p̄sentiā tuā in corde
eius scē cōuersationis fructib; testib;. Fuerat enī unū uiri uxor. mutuā
uicē parentib; reddiderat domū suā pie tractauerat in operib; bonis
testimoniū habebat. Nutrierat filios toties eos parturientes. quoties ate-
deuare cernebat. Postremo nob̄ dñe om̄ib; q̄ ex munere tuo sinus loq;
seruis tuis q̄ ante dormitionē eiū te iā cōsociati uiuebam̄ p̄cepta gr̄a
baptismi tui. ita curā gessit q̄ si om̄s genuisset. Ita seruauit q̄ si ab om̄ib;
genita fuisset. Immineret autē die q̄ ex hac uita extitura erat quē diem

tu noueras ignoras. Tibi nob. pueniat ut credo curante te occultus tuus
 modis ut ego & ipsa soli flaremus incumbentes ad quandā fenestrā unde
 ortus intra domū que nos habebat pspiciat. Illic apud hostia cibina
 ubi remoti aturbis post longi itineris laborem instaurabamus nos nau
 gationi. Colloquebamur soli ualde dulcit. & pterita obliuiscientes in ea
 que ante se extenu. Querebamur in nos apud p sentē ueritatē qd tu es
 qualis futura eēt uita, etna scōz quā nec oculis uidit nec auris audiuit
 nec in cor hominis ascendit. Sed inhiabamur ore cordis insupna fluēta
 fontis tui fontis uite qui ē apud te. ut inde p caput nro aspersi quo
 qm rem tantā cogitarem. Cūq; ad eū finē sermo p duceret ut carna
 liū sensui delectatio quanta libet in quanta libet luce corporea pilli
 uite iocunditate nō comparatione sed nec cōmemoratione quidē digna
 uideret. erigentes nos ardentiore affectu uidipsum pambulauimur gra
 datū cuncta corporalia & in ipsum celū unde solet luna & stelle luceat
 suptrā. Et adhuc ascendebamus interius cogitando & loquendo te
 & mirando opatua & uenimur in mites nras. & transcendimur eas ut ad
 ungeremur regione ubertatis indeficientis ubi pascis israhel in eternū
 uentatis pabulo & ibi uita sapientia ē p quā fiunt omia ista & que
 fuerunt & que futura sūt. & ipsa nō fit sed sic ē ut fuit & sic erit semp.
 Quin potū fuisse & futurū eē non ē in ea. sed eē solū qm etna ē. Nā
 fuisse & futurū eē non ē in etnū. Et dū loquimur & inbiamur illi. attingi
 m' ea modice toto ictu cordis & suspirauimur & reliquimur ibi religatas

pmutas spē & remeatum ad strepitū oris nr̄i. ubi uerbū & incipit & finit.
 Et qd simile uerbo tuo dño nr̄o in se sēp manenti sine uetustate atq;
 in nouanti om̄a. dicebam̄ ergo sicui fileat tumultus carnis fileat phan-
 tasie t̄r̄e & aquarū & aeris. Sileat & poli & ipsa sibi anima sileat &
 transeat se n̄ se cogitando. Sileat somnia & imaginarię reuelationes
 om̄is lingua & omne signū & quicqd transeundo fit. Sicui fileat om-
 nino qm̄ si quis audiat dicat. hec om̄a non ipsa nos fecim̄. sed fecit
 nos qui manet in eternū. his dictis suā taceant. qm̄ crecet aure
 in eū qui fecit ea. & loquat̄ ipse solus non p̄ ea sed p̄ se ipsū ut au-
 diamus uerbū eius. non p̄ linguā carnis neq; p̄ uocē angeli neq;
 p̄ sonitū nubis. nec p̄ enigma similitudinis. sed ipsū quē in his ama-
 m̄ ipsū sine his audiam̄ sic nunc extendim̄ nos & rapida cogitatio-
 ne adtingim̄ et̄nā sapientiā sup̄ om̄a manentē sic continuet̄ hoc
 & subtrahant̄ alię uisiones logē in paris generis. & hec una rapiat
 & absorbeat & recondat in interiora gaudia spectatōrē suū ut talis
 sit sēptima uita quale fuit hoc momentū intellegentie cui suspi-
 rauim̄. nonne hoc ē intra in gaudiū dñi tui. & istud quando.
 an cū omnes resurgim̄ si non om̄s inmutabim̄. Dicebā talia &
 si n̄ isto m̄ & his uerbis tam dñe tū scis qd illo die cū talia loque-
 rem̄ & mundus iste nobis int̄ uerba uilisceret cū omib; delecta-
 tionib; suis. Tē att illa fili quantū ad me attinet nulla re iā
 delector in hac uita. Qd hic faciā adhuc & cur hic sim nescio iā

Allocutio
 matris ei

consupta spe huius seculi. Unum erat propter quod in hac uita aliquantum immorari
 cupiebam ut te christianum catholicum uidere priusquam morerer. cumulatius hoc
 in deus meus prestat utque anima electa felicitate terrena seruum ei uideatur. Quod hic
 facio. adhuc ei quod responderi non satis recolo. Cum inter ea uix intra .v.
 dies aut non multo amplius decubuit febrim; & cum egrotare quidam die
 defectum anime passa es. & paululum subtracta a presentibus; nos ecurrimus
 sed cito reddita es sensui & aspexit assistentes me & fratrem meum & ait nobis
 quasi querenti similis. Ubi eram. Deinde nos intuens merore attonitos
 lonitis hic inquit matrem uiram. Ego silebam & fluxum frenabam fratrem autem meum
 quidam locutus est quod ei non peregre sed in patria defungi tamque felici optaret.
 Quo audito illa uultu anxio reuerberans eum oculis quod talia sapere. atque
 inde me intuens uide ait quod dicit. Et mox ambobus ponite inquit hoc
 corpus ubicumque. nihil uos ei cura conturbet. tantum illud uos rogo ut ad
 domini altare memineritis mei ubi fueritis. Cumque hanc sententiam uerbis
 quibus poterat explicasset conticuit & ingrauescente morbo exacer-
 cebatur. Ego uero cognatis dona tua deus inuisibilis que in multis incor-
 da fidelium tuorum & peruenimus inde fruges ammirabiles. Gaudebam
 & gratias agebam tibi recolens quod noueram quam cura semper estuasset
 de sepulchro quod sibi prouiderat. & preparauerat iuxta corpus uiri sui.
 Quia enim ualde concorditer iuxta id & iam uolebat ut et animus huma-
 nus minus capax diuinorum adiungi ad illam felicitatem. & commemorari
 ab hominibus; concessum sibi esse post transmarinam peregrinationem.

ut ciucta tra amboꝝ coniugū tra regetur. Quando autē ista
inanitas plenitudine bonitatis tue ceperat in eius corde non eē
nesciebā & laeabar ammiras qđ sic mihi aparuisse quāq;
& illo sermone nrō ad fenestrā cū dixē iā quid hic facio. Non ap
paruit desiderare in patria mori. Audiui etiā postea qđ iam
cū ostus essemus cū quib; dā amicis meis materna fiducia con
loquebat^r qđam die de contemptu uitę hui⁹ & bono moris
ubi ipse non aderat. Illisq; stupentib; uirantē femine qm̄ tude
deras ei. querentib; q. utrū n̄ formidaret tam longe a sua ciuita
te corp⁹ relinquere. Nihil inquit longe ē ad dō. neq; timendū ē.
ne ille n̄ agnoscat in fine scđi unde me resuscitet. Ergo die nono
aegritudinis sue quinquagesimo & sexto anno & aetatis sue trece
simo & tertio a & aetatis meę. anima illa religiosa & pia corpore so
luta ē. Premebā oculos eius & confluebat in p̄cordia mea mestitudo
ingens. & transfluebat in lacrimas. Ibidēq; oculi mei uiolento animi
imperio resorbebat^r fontē suū usq; ad siccitatē. & in tali luctamine
ualde male m̄ erat. Iū^o ubi efflauit extremū sp̄m puer adeo dat⁹
exclamauit in placentū atq; ab omnib; nobis coercit⁹ tacuit. hoc m̄
etiā meū qđdā puerile qđ latebat^r in flectis iuuenili uoce cordis
coercebat^r & tacebat. Neq; enī dicere arbitrabamur fu nūc illud
quæstib; lacrimosis gemitib; q. celebrare. quia his plerūq; solet
deplorari quedā miseria morientū. aut quasi omni moda extinctio.

At illa nec misere moriebat^r. nec omnino moriebat^r. hoc & documen-
 tus morū ei² & fide non ficta rationib; q; certis tenebamus. Quid erat q̄
 qđ intus m¹ grauit^r dolebat^r. nisi ex consuetudine simul uiuendi dulcissima
 & carissima repente simul disrupta uuln⁹ recens. Gratulabar quidē testi-
 monio eius qđ in ea ipsa ultima egritudine obsequiis meis in blandies
 appellabat me pui^r. & comemorabat grandi dilectionis affectui numq; se
 audisse ex ore meo iaculatū in se durū. aut contumeliosū sermonē. Sed tam
 qđ tale d^s m^s qui fecisti nos. quid comparabile habebat honor a me de-
 lat^r illi & seruatus ab illa mihi. Qm̄ itaq; deferabar tā magno ei solatio sau-
 ciabat^r anima mea & quasi dilaniabatur uita quę una facta erat ex
 mea & illius. Cohibito q̄ affetu illo puero. psalteriū arripuit euodius &
 cantare cepit psalmū cui respondebām⁹ omnis dom⁹ miām & iudiciū
 cantabo t^r dñe. Audito aut^r qđ agerē. conuener^r multi fratres ac relegio
 se femine & de more illis quorū officiū erat funus curantib; ego in parte
 ubi decent poterā cum eis qui me nō deferendū eē censebas qđ erat tēpori
 congruū disputabā. loq; fomento ueritatis mitigabā cruciatū tibi notū
 illis ignorantib; & intente audientib; & sine sensu doloris me eē arbi-
 trantib;. At ego in aurib; tuis ubi eorū nullus audiebat increpabā molli-
 tiā affectus mei. & constringebā fluxū meroris. Cedebatq; m¹ paulolū
 rursusq; impetui suo ferebat^r non usq; ad eruptionē lacrimarū nec usq;
 ad uultus mutationē sed ego sciebam qđ corde p̄merē. Et quia mihi ue-
 hemēter displicebat tantū in me posse hec humana quę ordine debito

301
& sorte conditionis nr̃e accedere necesse ē. alio dolore dolebā dolore
meū & duplici tristitia macerabar. Cum ecce corp̃ elatū ē unius redim̃
sine lacrimis. Nā neq; in eis p̃cib; quas tibi sudimus cū offerē^{te} p̃ea sacri
ficiū p̃cū nr̃i iā iuxta sepulchrū posito cadauere priusq; deponeret̃
sic illuc fieri solē. nec in eis q̃ p̃cib; fleui sed toto die grauit̃ in occulto
mestus erā & m̃te turbata. Rogabā te ut poterā qđ sanares dolorem meū
nec faciebas credo cōmendas memorie mee uel hoc uno docum̃to om̃is
consuetudinis uinculū & iā aduersus m̃te que iā n̄ fallaci uerbo pascit̃.
Usū & iā m̄ ē ut ur̄e lauātū. qđ audierā inde balneis nom̄ inditū quia
greci balanion dixerūt qđ anxietatē pellat ex animo. Ecce & hoc con
fiteor miāe tue pat̄ orfanorū qm̄ laui & talis erā qualis p̄usq; lauisse.
Neq; enī exsudauit decore meo meroris amaritudo. Deinde dor
mivi & euigilaui & non parua ex parte mitigatū inueni dolorem
meū. atq; uterā in lecto meo solis. recordat̃ sū ueridicos uersus am
brosii tui. Tu es enī d̄s creator omniū poli q; rector uestiens diē decoro
lumine noctē sopore gr̄ae. Artus solutos ut quies reddat laboris
usui m̃tes q; fessas alleuat luctusq; soluat anxios. Atq; inde paulatī
reducebā in pristinū sensū ancillā tuā conuersationēq; ei p̄piam uite
& scē in nos blandā atq; morigerā q̃ subito destitutus sū. & libuit flere
in conspectu tuo de illa & p̄ illa de me & p̄ me. Et dimisi lacrimas
q̃s continebā ut efflueret̃ quantū uellet̃ sub sternens eas cordi meo
& requieuit in eis. qm̄ ibi erat̃ aure tue non cuiq; hominis sup̄be

interpretantis ploratu meū. Et nunc dñe confiteor t̄ in lacrimis legat
 qui uolet & uult præt̄ ut uolet. Et si peccatū inuenerit fleuisse me
 matrē exigua parte horē. matrē oculis meis interim mortuā que
 me multos annos fleuerat ut oculis suis uiuerē. non irideat sed
 potius sicut grandi caritate p̄ peccatis meis flet ipse ad te patrem
 omnium fratrum xp̄i tui. Ego aut̄ iā sanato corde ab illo uulnere in
 quo poterat redargui carnalis affectus fundo t̄ dñs nr̄ p̄ illa famula
 tua longe aliud lacrimarū gen̄ qđ manat de concusso sp̄u consi
 deratione periculorū om̄is anime que in adā mort̄ quamq̄ illa in
 xp̄o uiuificata. & iā nondū carne resoluta sic uix erit. ut laud&
 nom̄ tuū infide morib; que ei⁹. Non tamen audeo dicere ex quo
 eam p̄ baptismū regenerasti nullū uerbū exisse ab ore ei⁹ contra
 p̄ceptū tuū. & dicū ē auertere filio tuo si quis dixerit fratri
 suo fatue reus erit gehenne ignis. Et ue & iā laudabili uite homi
 nū si remota m̄ia discutias eā. Quia v̄ n̄ exquiris delicta uehement̄
 fiducialit̄ speramus aliquē apud te locū inuenire indulgentie. Quis
 aut̄ t̄ enumerat uera merita sua. qđ ubi enumerat nisi munera
 tua. O si cognoscat̄ se homines homines & qđ gloriat̄ in dño glori&. ¹
 Ego itaq; laus mea & uita mea dñs cordis mei sepositus paulis p̄ bonis
 ei⁹ actib; p̄ quib; t̄ gaudens gr̄a ago. Nunc p̄ peccatis matris meę
 de p̄cor te exaudi me p̄ medicinā uulnerū nr̄orū que pependit
 in ligno. & sedens ad dexterā tuā te impellat p̄ nob̄. Scio miseri

cordit̃ operatā. & ex corde dimisisse debita debitorib; suis di-
mitte illi & tu debita sua. Si qua etiā contraxit p̃ tot annos post
aquā salutis. dimitte dñe dimitte obsecro ne intres cū ea in iudiciū.
Sup̃ exaltā mīa iudiciū. qm̃ eloq̃a tua ueras & p̃misisti mīam
misericordib; Qd̃ ut eēf̃ tu dedisti eis q̃ misereberis cui miser-
eris. & mīam p̃stabis cui misericors fueris. & credo iā feceris
qd̃ te rogo. si uoluntaria oris mei app̃ba dñe. Nāq; illa in ministe-
rie resolutionis sue n̄ cogitauit suū corp̃ sūptuose contegi aut
condiri aromatib; aut monumētū electū concupiuit aut curauit
sepulchrū patriū. Non ista mandauit nobis sed tantū m̃ memo-
riā sui ad altare tuū fieri desiderauit cui nullū diei p̃t̃missione
serui erat unde sciret dispensari uictimā scām qua delectū ē
chirografū qd̃ erat contrariū nob̃ qua triumphatus ē hostis.
Computas delicta nr̃a & querens quid obiciat & nihil inueni-
ens in illo in quo uincim⁹. Quis ei refundet uinocentē sanguinē.
q̃s ei restituet p̃ciū quo nos emittit. ut nos offerat ei ad cui p̃ti-
nr̃i sacramētū ligauit ancilla tua animā suā uinculo fidei. Nemo
ap̃tectione tua dirūpat eā. Non se int̃ponat ne cui nec insidis
leo & draco. Neq; enī respondebit illa nihil sedebere ne conuin-
cat̃ & optineat̃ ab accusatore callido. si respondebit dimissa debita
sua ab eo cui nemo reddet qd̃ p̃ nob̃ non debens reddidit. Si ego
in pace cū uiro ante quē nulli & p̃ quē nulli nupta ē cūseruiuit

fructū tibi afferet cū tolerantia ut eū quoq; lucraretur. Et inspira
 dñe dñs mī inspira seruis tuis fratrib; meis filis tuis dominis meisq;
 & corde & uoce & literis seruo ut quicquid hęc legeris memineris
 adaltare tuū monnice famule tue cū patricio qñdā ei coniuge.
 p quorū carnē introduxisti me in hanc uitā. Quēammodū nescio.
 memineris cū affectu pio parentū meorū in hac luce transitoria &
 fratū meorū sub te patre in matre catholica & ciuiū meorū in cīna
 hierusalē cui suspirat pegrinatio p̄pti tui ab exitu usq; ad reditū
 ut qđ a me illa poposcit extremū uberi ei p̄stet in multorū orationib;
 tā p confessiones quā p orationes meas. **EXPLICIT LIBER VIII.**

INCIPIT LIBER X.

Cognoscā te cognitor mī cognoscā te sicuti & te cognitus sū uirt^o
 anime mee. intra incā & coapta tū ut habeas & possideas sine macu
 la & ruga. hęc ē mea spes ideo loquor. & in ea spe gaudeo quando
 sanū gaudeo. Cetera v̄ uitę huius. tanto minus flenda quam omagis
 flēur. Et tanto magis flenda quanto minus flēur in eis. Ecce enim
 ueritatē dilexisti qm̄ qui facit eā uenit ad lucē. Uolo eā facere
 in corde meo corā te in confessione. in stilo autē meo corā multis
 testib; & tibi quidē dñe cui oculis nuda ē abyssus humane consci
 entię quid occultū esset in me etiā si nolle confiteri tibi. te enī mⁱ
 absconderē. non me tibi. Nunc autē qđ gemitus mī testis ē dis
 plice me mⁱ. tu refulges & places & amaris & desideraris ut erubescā

de me. & abiciā me atq. eligā te & nec tibi nec mⁱ placeā nisi dete tⁱ. Tibi
g^o dñe manifestus sū quicūq. sim. & quo fructu tibi confitear dixi. Neq.
enī id ago uerbis carnis & uocib; sed uerbis animę & clamore cogitatio
nis quę nouit auris tua. Cū enī malussū. nihil ē aliud confiteri tⁱ quā
displicere mⁱ. Cū v^o prius nihil ē aliud confiteri tibi quā hoc non tribue
re mⁱ. qm̄ tu dñe benedicis iustū sed pri^o cū iustifiāsum piū. Confessio
itaq. mea dñs mⁱs in conspectu tuo tⁱ tacite fit & n^o tacite. Tacet enī stre
pitū. clamat affectu. Neq. enī dico rectū aliquid hominib; qd̄ n^o ame
tu prius audieris aut cōtrā tu aliquid tale audies ame qd̄ non mⁱ tu
prius dixeris. Quid mihi g^o ē cū hominib; ut audiant confessiones meas
q̄si ipsi sanaturi sūt om̄s languores meos. Curiosū genus ad cognoscen
dā uitā alienā. desidiosū ad corrigendā suā. Quid ame querat^r au
dire qui sim. qui noluit ate audire qui sint. & unde se iun^t cū ame ipso
de me ipso audiunt an uerū dicā. Quando qd̄ de nemo scit hominum
quid agat in homine nisi sp̄s hominis qui in ipso ē. Si autē ate audias
de se ipsis. non poterūt dicere. mentit^r dñs. Quid ē enim ate audire de se.
nisi cognoscere se. Quis porro cognoscit & dicit falsum ē nisi ipse mē
at^r. Sed quia caritas om̄ia credit inter eos utiq. quos conec̄os sibi me
unū facit. Cō quoq. dñe cōtrā sic tⁱ confiteor ut audiant homines
quib; demonstrare non possū an uera confitear. sed credul^r mⁱ quoz
mihi aures caritas aperit. Verum tamē tu medice mⁱs intume. q^o
fructu ista faciā eliqua mⁱ. Nam confessiones p̄teritoz maloz meoz

ostende mⁱ quæremisti & existi ut beares me in te mutans animã
mea fide & sacramento tuo cū legunt & audiunt excitat cor ne dor-
miat inde speratione & dicat nō possū sedemigilare in amore miã
tue & dulcedine gratie tue qua potens ē omnis infirmus quisibi p
ipsa sit conscius infirmitatis sue & delectat bonos audire p̄p̄ta
mala eoz qui iā carent eis. Nec ideo delectat q̄ mala suis s̄ q̄ fuer
& nō suis. Quo itaq; fructu dñe dñs m̄s cū cotidie confiteor cōscientia
mea spe miã tue securior quā innocentia sua. quo fructu queso
& iā hominib; corā te confiteor p̄ has litteras adhuc quis ego sim
n̄ quis fueri. Nā illū fructū uidi & cōmemorauī. Sed quis adhuc
sim ecce in ipso tempore confessionū mearū & multi hoc nosse
cupiunt qui me nouerūt & nō me nouerūt qui ex me uel de me aliqd
audierūt. Sauris eoz non ē ad cor meū ubi ego sū quicūq; sū. Uolunt
g̃ audire confitente me quid ipse int̄ sim quo nec oculi nec
aurē nec mentē possunt intendere. crediuri tam uolunt
nūq̄d cognitari. Dictū enī ē scartas quia bonis nō mēiri me
de me confitente. & ipsa in eis credit mihi. Sed quo fructu id
uolunt an cōgratulari m̄ cupiunt cū audieris quantū ad te ac-
cedā munere tuo & orare p̄ me cū audieris quantū retardet
pondere meo indicabo me talib; . Non enī paruus ē fructus dñe
dñs meus ut multis tibi grāe agant de nob & multis rogeris
p̄ nobis. Am & in me fraternus animus quod amandū docet &

doleat in me qđ dolendū docet. Animus ille hoc faciat frāt̃nus non ex
traneus. Non filioꝝ alienoꝝ quoꝝ os locutū ē uanitatē & dextera coꝝ
dextera iniquitatis. sed frāt̃nus ille qui cū appbat me. gaudet de me.
Cū autē in pbat me. contristat p me. quia siue appbē siue in p bē.
diligat me. Indicabo me talibꝫ respireꝫ in bonis meis. suspireꝫ in malis
meis. Bonae meae instituta tua sunt & dona tua. mala mea delecta
mea s̃ & iudicia tua. Respireꝫ in illis & suspireꝫ in his. & ymnus
& fletus ascendaꝫ in conspectū tuū de frāt̃nis cordibꝫ turbulis tuis.
Tu autē dñe delectatus odore scī templi tui miserere mei scđm mag
nā misericordiā tuā p̃t nom̃ tuū. & nequaquā deferens cepta tua.
consumma in pfecta mea. hic ē fructus confessionis mearū n̄ qualis
fueri sed qualis sim ut hoc confitear. Non tantū corā te secreta ex
ultatione cū tremore & secreto merore cum spe. sed & aī in auribꝫ
credentū filioꝝ hominū socioꝝ gaudi mei & consortiū morta
litas meae ciuiū meoꝝ & me cū peregrinoꝝ p̃cedentiū & conse
quentiū & comitiū uie mee. hi sunt serui tui fratres mei quos filios
ēē uoluisti dominos meos. quibꝫ iussisti ut seruā si uolo tecū de
uiuere. Et hoc m̄ uerbū tuū parū erat siloquendo p̃cipere & nisi
& faciendo p̃ire. Et ego id ago factis & dictis. id ago sub alis tuis
numus cum ingenti periculo. nisi qđ sub alis tuis tibi subdita ē ani
ma mea & infirmitas mea t̄ nota ē. Paruulus sū si uiuit sēp pat̄
m̄s & idoneus ē m̄ tutor m̄s. Idē ipse ē enī qui genuit me & tu ē me

& tu ipse es omnia bona mea. tu omnipotens qui mecum es. & priusquam tecum sim.
 Indicabo ergo talibus; qualibus; iubes ut seruiam non quis fuerim sed quis
 iam sim & quis adhuc sim. sed neque me ipsum diiudico. Si itaque audiat. Tu
 enim domine diiudicas me. quia & si nemo scit hominum que sunt hominis
 nisi spiritus hominis qui in ipso est. tamen est aliquid hominis quod nec ipse scit
 spiritus hominis qui in ipso est. Tu autem domine scis eius omnia qui fecisti eum. Ego
 vero quamuis prius conspectui me dispicias & estimem me tua & cinere. tamen
 aliquid de te scio quod de me nescio. Excerte uidemus non per speculum in
 enigmate. Nondum facio ad faciem. Et ideo quamdiu peregrinor ab te
 sum presentior quam tuus. & tamen noui nullomodo posse uiolari. Ego vero quibus;
 temptationibus; resistere ualeam quibus; ue non ualeam nescio. & spes est quia
 fidelis es qui nos non sinis temptari superque possumus ferre. si facis cum tem-
 patione & iam exitum ut possimus sustinere. Confitear ergo quod de me sciam
 confitear & quod de me nesciam. Quoniam & quod de me scio te mihi lucere scio.
 & quod de me nescio tam diu nescio donec fiant tenebre mee sic meri
 dies in uultu tuo. non dubia sed contra conscientia. Domine amote per cuius
 sisti cor meum uerbo tuo. & amari te. Sed & celum & terra & omnia que in
 eis sunt. Ecce undique mihi dicuntur ut te amem nec cessant dicere omnibus;
 ut sint inexcusabiles. Aliter autem tu misereberis cui misertus eris. &
 misericordiam prestabis cui misertus fueris. Alioquin celum & terra surdis locum
 laudes tuas. Quid autem amo cum te amo. Non specie corporis. nec decus
 temporis. nec candorem lucis. Ecce istis amicum oculis non dulces me

lodias suauū cantilenarū omni modarū. non florū & uirginū &
aromatū suaue olentia non manna & mella non membra accepta-
bilia carnis amplexib; . Non hec amo cū amo dñm meū. & tam amo
quandā lucē. & quandā uocē & quandā odorē. & quandā cibum
& quandā amplexū cū amo dñm meū lucē. uocē. odorē. cibū. amplexū.
interioris hominis mei. ubi fulgē anime mee. quod non capit
locus. Et ubi sonat qđ non rapit tempus tibi olet qđ non spargit
flatus. & ubi sapit quod non minuit edacitas. & ubi heret qđ non
diuellit satiētas. hoc ē qđ amo cum dñm meū amo. & qđ ē hoc iter
rogauī terrā & dixit non sū. & quę cūq; in eadē fidē confessas.
Introgauī mare & abyssos & reptalia animarū uiuarū. & respon-
derunt n̄ sumus d̄s tuus. quere sup nos. Introgauī auras flauiles
& inquisiui. uniuersus aer cū incolis suis fallit anaximenes. n̄ sū
d̄s tuus. Introgauī celū. solem. lunā. stellas. neq; nos sum' d̄s. Quę
queris inquirunt. & dixi omnib; his quę circūstas foras carnis
mee. dicte mihi de dō meo qđ vos non estis. Dicte m̄ de illo aliqd
& exclamauerunt uoce magna. ipse fecit nos. Interrogatio mea in-
tentio mea & responsio eorū species eorū & direxi me ad me. & dixi
m̄ tu quis es. & respondi. homo. Et ecce corpus & anima in me mihi
presto sunt. unū exterius & alterū interius. Quid horū ē unde
querere debui dñm meū. quē rā quesiuerā p corp' aīa usq; ad celū.
quo usq; potui mittere nuntios radios oculorū meorū. sed melius

qđ interior. li quippe renuntiabant om̃s nuntii corporales p̃sen-
 denti & iudicanti de responsionib; celi & t̃re & omniū que in eis
 sunt dicentiū n̄ sumus d̃s & ipse fecit nos. homo interior cognouit
 hec p̃ exterioris ministeriū. ego interior cognouit hec ego ego ani-
 mus p̃ sensus corporis mei. Interrogavi mundi molē dedō meo &
 respondit m̄ non ego sum sed ipse me fecit. Nonne omnib; quib;
 integer sensus ē apparē hec species. Cur non omnib; eadē loq̃t̃.
 animalia pusilla & magna uident eam sed interrogare nequeunt.
 Nonenī p̃posita ē in eis nuntiantib; sensib; iudex ratio. homi-
 nes autē possunt interrogare ut inuisibilia dī p̃ ea que facta sunt
 intellecta conspiciant. Sed amore subdunt̃ eis. & subditi iudica-
 re n̄ possunt. Nec respondet̃ ista interrogantib; . nisi iudicanti-
 bz. Nec uocē suā mutat̃ idē speciē suā. si aliis tantū uideat aliis
 autē uidens interrogat̃ ut alit̃ illi appareat alit̃ huic sedeodem
 m̄ utriq; apparens. Illi muta ē huic loquit̃. immo v̄ omnib; loq̃t̃.
 Sed illi intellegunt̃ qui ei uocē acceptā foris. ut cū utriusq; cōfer̃.
 Veritas enī dic̃ mihi non ē d̃s tuus terra & celū neq; omne corp̃.
 Hoc dicit eoz natura uide enī moles minor ē in parte q̃ uicino-
 lā tumeliores tibi dico anima qm̄ tu uegetas molē corporis tui p̃beas
 euitā. qđ nullū corp̃ p̃stat corpori. D̃s aut̃ tuus & iā t̃ uita ē.
 Qđ g̃ amo cū d̃m meū amo. quis ē ille sup̃ caput anime mee. p̃ ipsā
 animā meā ascendā ad illū. Transibo uim mea qua hereo corpori.

et uitalit' compage eius repleo. Non ea ui repperio dñm meū. Nā repperire
equus & mulus quib; non ē intellect'. Et ē eadē uis qua uiuunt & a eor
corpora. Istā alia uis non solū qua uiuifico. sed & a qua sensifico carnē
meā quā mibi fabricauit dñs iubens oculo ut nāudiat & auri ut non
uideat. Sed illi p quē uideā. hunc p quā audia & p p̄pria singulatim cete
ris sensib; sedib; suis & officis suis quē diuersa p eos ago unus ego anim'.
Transibo g' & ista uim meā nā & hanc habet equus & mulus. Sentiuunt
enī & a ipsi p corpus. Transibo g' & ista nature mee gradib; ascendens
ad eū qui fecit me. & uenio in cāpos & lata p̄toria memorie mee ubi
s' thesauri innumerabiliū imaginū decū' cūmodi rebus sensi inuecta
rū. ibi reconditū ē quicquid & a cogitam'. uel augendo uel minuendo
uel ut cūq; uariando ea quē sensus attigerit. & si quid aliud cōmen
datū & repositū ē quod nondū absorbit & sepeliunt obliuio. Ibi qñdo
sū posco ut p̄ferat' quicquid uolo. & quedā statim p̄deus quedā requi
runt' diutius. & tamquā de abstrusiorib; quib; dā receptaculis eruunt'.
Quedā cateruatim se priuunt'. & dū aliud p̄cit' & querit' p̄silium in me
dū quasi dicentia ne forte nos sumus. & abigo ea manu cordis a facie
a facie recordationis mee donā enubile illud qd' uolo atque incon
spectū p̄deat ex abditis. Alia facili' atq; in p̄turbata serie sicut pos
cunt' suggerunt' & cedunt' p̄cedentia consequentib; & cedendo conducunt'
iterū cū uoluero p̄cessura. Quod totū fit cum aliqd' narro memorit'.
Ibi s' omīa disiuncte generatimq; seruata. quē suo quēq; aditu ingesta s'.

sicut lux atq; om̄s colores formeque corporū p̄ oculos. Faures aut̄ omnia
 genera sonorū. Om̄sq; odores p̄ aditū nariū. Om̄s sapores p̄ oris aditū.
 Ad sensū autē totius corporis q̄d durū q̄d molle quid callidū frigidū ue-
 leue aut asperū graue seu leue. siue extrinsecus siue intrinsecus corpori
 hec om̄a recipit recolenda cū opus ē & retractanda. grandis memorie
 recessus. Etenescio qui secreti atq; ineffabiles sinus ei s̄. que om̄a suis queq;
 forib; utraque adeū & reponunt̄ in ea. Nec ipsa tam̄ utraque rerum
 sensarū imagines illic p̄sto suis cogitationi reminiscēti eas que q̄m
 fabricate sūt. Quis dicit cū appareat quib; sensib; raptē sūt interiusq;
 recondite. Nā & in tenebris atq; in silentio dū habito in memoria
 mea p̄fero si uolo colores & discerno ut̄ albū & nigrū & ut̄ quos alios
 uolo. Nec incurruat soni atq; p̄turbat q̄d p̄ oculos hauritū considero
 cū & ipsi ibi sūt & quasi seorsū repositi lateant. Nam & ipsos posco
 si placeat atq; adsunt illico. & quiescente lingua ac silente gutture
 canto quantū uolo. imaginesq; ille colorū que nihilominus ibi
 non se ut̄ ponunt neq; interrumpunt. cū thesaurus alius retractat
 qui influxit ab aurib; ita cetera que p̄ sensus ceteros ingesta atq; con-
 gesta s̄ recordor p̄ utlibet. Et aurē liliorū discerno a uolulis nihil
 olfaciens. & mel de fructu lene aspero nihil dū gustando. neq; con-
 tractando sed reminiscendo ante pono. Int̄ hec ago in aula ingestis
 memorie mee. Ibi enī m̄ celū & terrā & mare p̄sto suis cū om̄ib; que
 in eis sentire potui. p̄ter illa que oblitus sū. Ibi m̄ & ipse occurro

meq; recolo. quid quando & ubi egerim quoq; m̄ cū agere affectus fuerim.
Ibi s̄ om̄ia que siue expta a me siue credita memini ex eadē copia
& a similitudines rerū uel exptariū uel ex eis quas exptus sū credita
rū alias atq; alias. & ipse contexo p̄teritis atq; his & a futuras actiones
& euenturas & spes & hec om̄ia rursus quasi p̄sentia meditor. Faciā
hoc aut illud dico apud me in ipso ingenti sinu animi mei pleno
tot & tantarū rerū imaginib; & hoc aut illud sequet̄. O si esset hoc
aut illud auertat d̄s hoc aut illud. Dico apud me ista. & cū dico
p̄st̄o s̄ imagines omniū que dico ex eadē thesauro memorie.
Nec omnino aliqd̄ eorū dicere s̄idesiui. Magna ista uis ē memo
rie. magna nimis d̄s m̄s penetrabile amplū & infinitū quis ad fun
dū ei p̄uenit. & uis ē hec animi mei. atq; ad meā naturā p̄tinet.
nec ego ipse capio totū qd̄ sū. Ergo animus ad habendū seipsū
angustus ē. ut ubi sit qd̄ sui non capiat. Numqd̄ extra ipsū ac n̄
ipso. quom̄ ḡ non capit. Multa m̄ sup̄ hoc obort̄ animi ratio.
stupor adprehendit me. Et cuncti homines ammirari alta montū.
& ingentes fluctus maris & latissimos lapsus fluminū & oceanū
ambitū. & gyros siderū. & relinquunt seipsos nec mirant̄. Qd̄ hec
om̄ia cū dicere. non ea uidebā oculis. Nec tamē dicere. nisi mon
tes & fluctus & flumina & sidera q; uidi. & oceanū que credidi
uitus in memoria mea uidere spatius tamē ingentib; quasi foris
uidere. Nec ea tamen uidendo absorbiui. quando uidi oculis.

nec ipsa sunt apud me sed imagines eorum. Et noui quid ex quo sensu cor-
 poris inpressum sit mihi. sed non ea sola gestat inmensa ista capacitas
 memorie mee. hinc scilicet omnia que de doctrinis liberalibus precep-
 ta nondum exciderunt quasi remota interiore loco non loco. nec eorum
 imagines sed res ipsas gero. Nam quid sit literatura. quid peritia dis-
 putandi. quot genera questionum quicquid horum scio sic est in memoria
 mea. ut non remota in imagine. res foris relinqueri aut sonuerit & per-
 ierit. Sic vox impressa per aures uestigio quod recolere. quasi sonare cum
 iam non sonare. Aut sic odor dum transit & uanescit in uentos olfactum
 afficit. unde traicit in memoriam imaginem sui quam reminiscendo
 repetamus. Aut sicut cibus qui certe in uentre iam non sapit. Aut sic
 aliquid quod corpore tangendo sentit. quod etiam separatim a nobis imaginatur
 memoria. Iste quippe res non introuertunt ad ea sed earum solum ima-
 gines mira celeritate capiunt. & miris tamque cellis reponunt. & mira-
 bilitate recordando perferunt. At uero cum audio tria genera esse questionum.
 an sit quid sit quale sit sonorum quidem quibus hec uerba effecta sunt ima-
 gines teneo. & eos per aures cum strepitu transisse ac iam non esse scio. Res uero
 ipsas que illis significasti sonis neque ullo sensu corporis attingi. neque uis-
 uis uidi per animam meam. & in memoria recondidi non imagines
 earum sed ipsas. Que unde ad me intrauerint dicant si possunt. Nam
 percurro ianuas omnis carnis mee. nec inuenio qua earum ingressa sint.
 Quippe oculi dicunt si colorate sunt. nos eas nuntiauiimus. Aures dicunt

si sonuer. a nob. indicat. s. Hares dicunt si soluerunt p nos transferunt
Dicit etia sensus gustandi. si sapor non e. nihil me interroges. Tactus dic.
si corpulentum non e. non ^orectaui. Si non contrectaui. non indicaui. Un
de & quae hae intrauerunt in memoria mea. nescio quomodo. Nam cu
ea didici non credidi alieno cordi. sed in meo recognoui & uera esse
appbaui & comendaui ei tamquam repones unde pferre cu uelle.
Ibi ergo erat. & ante q ea didicisse sed in memoria non erat. Ubi ergo
aut quare cu dicerent agnouit & dixi ita e & uerum e. nisi quia iam
erat in memoria. Sed tam remota & retrusa. quasi incaus abditionib;
ut nisi ammonente aliquo cruerent ea fortasse cogitare non possem.
Quo circa inuenim^o nihil esse aliud discere ista quoq n p sensus haurim^o
imagines. sed sine imaginib; sicuti s p seipsa intus cernimus. Nisi ea quae
passim atq; indisposite memoria continebat cogitando quasi colligere
atq; animaduertendo curare. ut taquam ad manum posita in ipsa memo
ria ubi sparsa prius & neglecta latitabat ia familiari intentioni facile
occurrat. & quae multa huiusmodi gesta memoria mea quae ia inuenta
s. & sicut dixi quasi ad manum posita quae & didicisse & nosse dicim^o. Quasi
modestis temporu inter uallis recolere desiuerit. ita rursus demergunt.
& quasi in remotiora penetralia dilabunt. ut denuo uelut noua exco
gitanda sint unde iterum. Neq; eni e alia regio eor & cogenda rursus
ut sciri possint. id est uelut ex quadam dispersione colligenda unde dictum
e cogitare. Nam cogo & cogito. sic est ut ago & acuto facio & facito.

Verum tamē sibi animus hoc uerbū pprie iudicauit ut non quod alibi
 sed qđ in animo colligitur idē cogit. cogitari pprie iā dicat. hē contine
 memoria numerorū dimensionūq; rationes & leges innumerabiles. quarū
 nullā corporis sensus impressit. quia nec ipse coloratē s̄ aut sonatē aut
 oletē aut gustatē aut contrectatē s̄. Audiui sonos uerborū quib; significatē
 cū debis differit. sed illi alii. iste autē alie s̄. Nā illi alii grece. alii latino
 sonat. Iste v̄ res nec grece nec latine s̄. nec aliud eloquiorū genus. Uidi
 lineas fraborū vel arā tenuissimas sic filū araneę s̄ ille alie s̄. n̄ sunt
 imagines earū quas mihi nuntiavit carnis oculus. Hout eas quisq; s̄
 sine ulla cogitatione qualiscūq; corporis int' agnouit eas. Senti arā
 numeros omib; corporis sensib; quos numeram. Sed illi alii sunt quib;
 numeram. nec imagines istorū sūt. & ideo ualde s̄. Rideat me ista dicen
 tē qui non eos uidet & ego doleā ridentē me. haec omnia memoria teneo.
 & quo quomō ea didicerē memoria teneo. Multa arā quę aduersus
 hec falsissime disputant. audiui & memoria teneo. Quę tamē & si falsa
 sunt tamen ea meminisse me non ē falsū & discreuisse me inter illa
 uera & hec falsa quę contra dicunt. & hoc memini. Aliq; Hunc uideo
 discernere me ista. alii autē memini sepe me discreuisse cū ea sepe co
 gitare. Ergo & intellexisse me sepius ista memini. & qđ nunc discer
 no & intellego recondo in memoria ut post ea me nunc intellexisse
 memineri. Ergo & meminisse me memini. sic post ea qđ hec remi
 nisci nunc potui. Si recordabor utiq; p̄ uim memoriae recordabor.

Affectiones quoque animi mei eadē memoria continet. non illo modo quo
cas habet ipse animus cum patitur eas. sed alio multum diuerso sicut sese
habet uis memorie. Nam & letum me fuisse reminiscor. non letus & tristi-
tia mea preterita recordor tristis. Et me aliquando timuisse recolo sine
timore & pristina cupiditate sine cupiditate sum memor. Aliquando
& contrario tristitia mea transacta letus reminiscor. Aliud enim
animus aliud corpus. Itaque si preteriti dolore corporis gaudes memini.
non ita mirum est; hic uero cum animus sit etiam ipsa memoria. Nam & cum man-
damus aliquid ut memorie habeat dicimus uide ut illud in animo
habeas. Et cum obliuiscimur dicimus non fuit in animo & elapsum est animo
ipsa memoria uocantes animum. Cum ergo ita sit. quid est hoc quod cum tristitia
mea preterita letus memini. animus habet letitia. & memoria tristi-
tia. Letusque est animus ex eo quod in est electa memoria uero ex eo quod
inest ei tristitia tristis non est. Num forte non pertinet ad animum. quis
hoc dixerit. Num mirum ergo memoria quasi uentis est animi letitia
uero atque tristitia quasi cibis dulcis & amarus. eum memorie comen-
dant quasi traiecta in uentre recondi illuc possunt. sapere non
possunt. Ridiculum est hec illis similia putare. nec tamen somnia mihi
dissimilia. Sed ecce de memoria perfero. cum dico quattuor esse pertur-
bationes animi. cupiditate letitia meum tristitia. Et quicquid
de his disputare poteris diuidendo singula per species sui cuiusque gene-
ris & definiendo. Ibi inuenio quid dicam atque inde perfero. Nec tam

ulla earū p̄turbatione p̄turbor cum eas reminiscendo cōmemoro.
 & ante q̄ recolerentur a me & retractarent ī bierat. Ip̄tea inde p̄
 recordationē potuer̄ dep̄mi; forte ḡ sic de ventre cibis ruminan
 do. sic ista de memoria recordando p̄feruntur. Cur igit̄ in ore co
 gitationis non sentit̄ ad disputante. hoc ē a reminiscēte lectūq̄ dul
 cedo vel amaritudo m̄stītie. An in hoc dissimile ē qđ non undiq̄
 simile ē. Quis enī talia uolens loqueret̄. si quoties tristitiā metū ve
 nominam̄ toties merere vel timere cogeremur. & tam̄ non ea
 loquerem̄ nisi in memoria nr̄a. Non tantū sonos nominū secun
 dum imagines in p̄ssas sensib; corporis sed & iā rerū ipsarū no
 tiones inueniremus quas nulla ianua carnis accepimus. Sed eas
 ip̄se animus p̄ experientia passionū suarū sentiens memorię cō
 mendauit. aut ipsa sibi hec & iā non cōmendata r̄xinuit. Sed
 utrū p̄ imagines an non quī facile dixerit. nomino quippe la
 pidē nomino solē cū res ip̄se non adsunt sensib; meis. immemoria
 sane mea p̄stos̄ imagines earū. Nomino dolorē corporis. hec
 mihi adē dū nihil dolet. nisi tam̄ ad esset imago ei in memoria
 mea nescire qđ dicerē nec eū in disputando auoluptate discer
 nere. Nomino salutē corporis cū saluo sum corpore. adē mihi
 quidē res ipsa. Verū tam̄ nisi & imago eius in eēt immemoria mea
 nullo m̄ recordarer qđ huius nominis significaret sonus. Nec
 egrotantes agnoscere salūte nominata quid esset dictū. nisi

eadē imago in memorie teneretur quāuis ipsa res abesse & a corpo
re. Nomino numeros quib; numeramus. enadsunt in memoria
mea non imagines eorū sed ipsi. Nomino imaginē solis. & hec ad est
in memoria mea. Neq; enī imaginē imaginis eius. sed ipsā reco
ipsa mihi reminiscenti p̄sto ē. Nomino memoriā & agnosco qd̄ no
mino & ubi agnosco nisi in ipsa memoria. Num & ipsa p̄ imagi
nē suā sibi adē ac non p̄ se ipsam. Quidē cū obliuionē nomino atq;
tandē agnosco quod nomino unde agnoscere nisi meminisse. non
cundē sonū nominis dico. sed rē quā significat. Quā si oblitus esse.
quid ille ualeret sonus agnoscere utq; n̄ ualere. Ergo cū memoriā
memini p̄ se ipsā sibi p̄sto ē ipsa memoria. Cū v̄ memini obliuio
nē. & memoria p̄sto ē & obliuio. Memoria qua memineri obliuio
quā memineri. Sed qd̄ obliuio. nisi p̄uatio memorie. Quom̄
q̄ ad est ut eā meminerē. q̄ndo cū ad est meminisse n̄ possū. At
si qd̄ meminim⁹ memoria reanem⁹. Obliuionē autē nisi memin⁹
sem⁹. nequaq; possem⁹ audito isto nomine rē quē illo significatur
sono agnoscere. Memoria reanetur obliuio; adē q̄ ne obliuiscam⁹.
quē cū adē obliuiscamur. An ex hoc intellegit⁹ non p̄ se ipsā in cē
memorie cū eā meminim⁹. sed per imaginē suā. Quia si p̄ se ipsam
p̄sto esse obliuio. n̄ ut meminissim⁹. s̄ ut obliuiscerem⁹ efficere.
Et hoc quis tandē indagabit. quis comprehendit. qm̄ sit. ego certe
dñe laboro hic. & laboro in me ipso. factus sū mihi terra diffici

& sudoris numi. Neq; enī nunc scrutamur plagas celi aut siderum
 interualla dimetiri vel terre libramenta querimus. Ego sum qui
 memini ego animus. nontā mirū si ame longe ē quicquid ego non
 sum. Quid autē p̄p̄inquiū me ipso mihi. & ecce memorię mee
 uis non conphendit̄ ame. cum ipsū me nondicā p̄ter illā. Qd enī
 dicturus sum quando mihi certū ē meminisse me obliuionē. an
 dicturus sū n̄cē inmemoria mea qđ memini. Andicturus sū ad hoc
 in cē obliuionē inmemoria mea ut non obliuiscar. utruq; absurdissi
 mū ē. Qd illud tertū q̄ pacto dicā imaginē obliuionis teneri memo
 ria mea non ipsā obliuionē cum eā memini. q̄ pacto & hoc dicam.
 Quando quidē cū in p̄m̄ rei cuiq; imago in memoria. Prius necesse
 ē ut assit res ipsa unde illa imago possit in p̄m̄. Sic enī kartaginis
 memini. sic omnium locor quib; int̄ fui. Sic facies hominū quas uidi
 & ceterorū sensuū nummata. sic ipsius corporis salutē siue dolorē. Cū
 p̄sto esset ista coepit ab eis imagines memoria quas intuerer p̄sentes
 & retractare animo cū illa & absentia ēminisceret. Si ergo p̄ imaginē
 suā n̄ p̄ se ipsā in memoria tenetur obliuio ipsa utiq; aderat ut eius
 imago caperē. Cū autē adesset quom̄ imaginē suā in memoria con
 scribebat. quando id & iā quod iā notatū inuenit p̄sentia sua dōlēt
 obliuio. & tam quocūq; modolice sit modus iste inconphensibilis
 & inexplicabilis & iā ipsā obliuionē meminisse me certus sū qua
 id qđ meminerimus obruit. Magna ista uis ē memorię. Nescio quid

horrendū dē meū pfunda & infinita multi plicitas & hoc animus ē.
& hoc ego ipse sū. Quid g̃ sū dē meū. que natura sum uaria multi moda
uita & inmensa uehement. Ecce in memoriē meō cāpis & antris & ca
uernis innumerabilib; atq; innumerabilē plenis innumerabilū
rerū generib; siue p̃ imagines sic omnū corporū siue p̃p̃sentiam
sicut artium. siue nescio quas notiones vel notationes sicut affectio
nū animi. quas & cum animus non patit̃ memoria tenet. cum inani
mo sit quicqd ē in memoria. Hec om̃a discuro & uolito hac atq;
illac penetro & iā quantū possum & finis. Nusquā. Tanta uis ē me
morie. tanta uis ē in homine uiuente mortalit. Quid igitur
agā tu uera mea uita dē meū. Transibo & hanc uim meā que memo
ria uocat̃ transibo eā ut pueniā ad te dulce lumen. Quid dicis mihi.
ecce ego ascendes p̃ animū meū ad te qui desup̃ m̃ manes. Transibo
& istam uim meā que memoria uocat̃ uolens te attingere unde at
tingi potes. & inherere tibi unde inhereri tibi potest. habent enī
memoriā & pecora & aues. Alioquin n̄ cibilia nidos uere p̃ce
rent. non alia multa quib; assuescunt. neq; assuescere ualerent
ullis reb; nisi p̃ memoriā. Transibo ergo & memoriā ut adtingā
eū qui separauit me a q̃drupedib; & auolatilib; celi sapientio
rē me facit. Transibo & memoriā et ubi te inueniā. ueia bona
& secura suauitas. & ubi te inueniā si p̃t memoriā meā te inue
nio in memoratū sum. Et quomodo iā inueniā te si memor

n̄ sum tui. p̄diderat enī mulier dragmā & quesiuit eā cū lucerna
 & nisi memor eius esset. non inuenisset eā. Cū enī eēt inuenta. un-
 de sciret utrū ipsa eēt si memor ei n̄ esset. multa memini me p̄dita
 quesisse atq; inuenisse. Inde istuc scio. q̄ cū quererē aliq̄d eorū &
 diceret mibi nū forte hoc ē num forte illud. tam diu dicebā n̄ ē
 donec id offerret quod querebā. Cui nisi memor eēm quidq̄d
 illud eēt cū si mihi offerretur. n̄ inuenire quia n̄ agnoscerem
 si sempiterna cū aliquid p̄ditū querim⁹ & inuenim⁹. Verū tam si for-
 te aliquid ab oculis perit non a memoria veluti corp⁹ quod libet
 visibile. tenet intus imago eius & querit donec reddat aspectui.
 Quod cū inuentū fuit. ex imagine quę intus ē recognoscit. Nec
 inuenisse nos dicimus quod p̄ciat si non agnoscamus. nec agnoscere
 possum⁹ si non meminum⁹. Sed hoc perierat quidē oculis. memoria
 tenebat. Quid cū ipsa memoria p̄dit aliq̄d sicut fit cū obliuiscim⁹
 & querimus ut recordemur. ubi tandem querimus. nisi in ipsa me-
 moria. & ibi si aliud. p̄ alio forte offerat. respicimus donec illud
 occurrat quod querimus. & cum occurrerit dicim⁹ hoc ē. Quod
 non diceremus nisi agnoscerem⁹. Nec agnosceremus. nisi meminis-
 sem⁹. Certe q̄ obliu fueram⁹. Annon totū excederat. sed ex parte qua
 tenebat pars alia querebat. quia sentiebat se memoria non simul
 uoluerit quod simul solebat. & quasi detruncata consuetudine
 claudicans reddi qd̄ deerat flagitabat. tamquā si homo not⁹ siue

conspicatur oculis siue cogitetur & nomē eius oblitū requiramus quicquid
aliud occurrerit non conuenit. quia nō cū illo cogitari consuevit.
Ideoq; respicitur donec illud adsit ubi simul assuefacta notitia non
inequalitē adquiescat. Et unde adē nisi ex ipsa memoria. ^{i. ex memoria} hāc & cū
ab alio cōmoniti recognoscimus inde adē. Non enī quasi nouū cre
dimus. sed recordantes approbamus hoc eē quod dictū ē. Si autē pe
nitus aboleat ex animo. nec admoniti reminiscimur. neque enī
omni modo adhuc oblitū sumus. quod vel oblitos nos esse meminimus.
hoc igitur nec amissū querere poterimus qđ omnino oblitū fuerim.
Quomodo igitur te quero dñe. cū enī te dñm meū quero. uitā beatā quero.
querā te ut uiuat anima mea. Quia enī corp⁹ meū de anima mea
& uiuit anima mea de te. Quomodo igitur quero uitā beatā. quia non ē
m̄ donec dicā sat ē illic. ubi oportet ut dicā. Quomodo eā quero.
utrum precordationē tāquā eā oblitus sim oblitūq; me eē adhuc
teneā. an p̄ appetitū discendi incognitā siue quā nūquā scierim.
siue quā sic oblitus fuerim ut me nec oblitum esse meminerim.
Nonne ipsa ē beatā uitā quā omnes uolunt & omnino q̄ nolit
nemo ē. ubi nouerunt eā qđ sic uolunt eā. ubi uiderunt ut a
marceat eā. huiusmodi habemus eā. nescio quomodo. & ē alius quidā
modus quo quisq; cū habet eā tunc beatus ē. Et sunt quispe beati
sunt. inferiore modo isti habent eā quā illi qui iā re ipsa beati sunt.
sed tamē meliores. quā illi qui nec re nec spe beati sunt. Qui tamen

etiam ipsi nisi aliquomodo haberent eam non ita uellent beati esse quod
 eos uelle certissimum est. Nescio quomodo nouerunt eam. Ideoque habent
 eam in nescio qua notitia de qua satago utrum in memoria sit. Quia si ubi
 est iam beati sumus aliquando utrum singillatim omnes an in illo homine
 qui primus peccauit in quo et omnes mortui sumus et de quo omnes cum
 miseria nati sumus non quero nunc. sed quero utrum in memoria sit bea
 ta uita. Neque enim amaremus eam si non nossemus. Audimus nomen hoc
 et omnes rem ipsam nos appetere fatemur. Non enim sono delectamur.
 Nam hoc cum latine audit. grecus non delectatur quia ignorat quid
 dictum sit. Nos autem delectamur. sicut etiam si grece hoc audierit. quoniam
 res ipsa nec greca nec latina est cui adipiscende grece latineque inhi
 ant et ceterarumque linguarum homines. Nota est igitur omnibus qui una
 uoce si interrogari possent utrum beati esse uellent. sine ulla dubi
 tatione uelle responderent. Quod non fieret. nisi res ipsa cui hoc
 nomen est eorum memoria teneretur. Numquid ita ut meminit karta
 gine qui uidit. non. Vita enim beata non uideretur oculis quia non est
 corpus. Numquid sicut meminimus numeros. non. Nos enim
 qui habet in notitia non adhuc querit adipisci. uita uero beatam
 habemus in notitia ideoque amamus eam et tamen adhuc adipisci eam
 uolumus ut beati sumus. Numquid sic meminimus eloquentiam. non.
 Quia uis enim et hoc nomine audito recordentur ipsam rem. Qui etiam
 nondum sunt eloquentes. multique esse cupiant. Unde apparere eam

esse in eorū notitia. Tamen p̄ corporis sensus alios eloquentes animi
aduerterunt & delectati s̄. & hoc eē desiderant. quā nisi ex inte-
riore notitia non delectarent. Neq; hoc esse uellent. nisi dele-
tarent. Beatā v̄ uitā nullo sensu corporis in alius experimur.
Numquid sic meminim⁹ gaudiū. fōrtasse ita. q̄a gaudiū meū
& iā tristis memini. sicut uitā beatā miser. Neq; unq; corporis
sensu gaudiū meū uel uidi uel audiui uel odorat⁹ sū uel gusta-
ui uel tetigi. sed exptus sum in animo meo quando laxatus sum.
Et adhuc eius notitia memorię mee. ut id reminisci ualeā.
aliq̄ndo cū asp̄natione aliquando cū desiderio p̄ earū rerū
diuersitate de quib; me gauisū eē memini. q̄a & de turpib;
gaudio quodā p̄ fusus sū qđ nē recordat⁹ detestor atq; exe-
cror aliq̄ndo de bonis & honestis qđ desiderat⁹ recolo. tam &
si forte n̄ assunt & ideo tristis gaudiū p̄stinū recolo. Ubi g̃
& q̄ndo exptus sū uitā meā beatā ut recorder eā & amē &
desiderē. Nec ego tantū aut cū paucis. sed beati p̄ suis omnes
esse uolumus. Quod nisi certa notitia nossēm⁹ n̄ tam certa uo-
luntate uellemus. sed quid ē hoc. quod si querat⁹ ad uob; utrū
militare uelut fieri possit ut alter eorū uelle se. Alter nolle
respondeat. Si autē ab eis querat⁹ utrū eē beati uelut fieri pos-
sit utq; statū se sine ulla dubitatione dicat optare. Nec ob
aliud uelit ille militare nec ob aliud iste nolit. nisi ut beati sūt.

Nū forte qm̄ aliū hūc aliū inde gaudē ita se omnes beatos ēē
 uelle consonant. que admodū consonaret. si hoc interrogarent se
 uelle gaudere atq. ipsū gaudiū uitā beatā uocant. quod & si ali⁹
 hinc aliū illinc adsequit. unū ē tam̄ quo puenire omnes nitunt^r
 ut gaudeant. Que qm̄ res ē quā se exptū non ēē nemo pot ē di
 cere. ppter ea repta in memoria recognoscit quando beatę uite
 nom̄ audit. Absit dñe absit a corde serui tui qui confitē ur
 tibi. absit ut quocūq. gaudio gaudeā beatū me putē. Est enī
 gaudiū qd̄ non dat impis. sed eis quibz gratis colunt quorū
 gaudiū tu ipse es. & ipsa ē beata uita gaudere ad te de te. ppter te
 ipsa ē & non ē altera. Qui autē aliā putant ēē aliud sectant gau
 diū neq. ipsū verū. Ab aliqua tamen imagine gaudiū uoluntas
 eoz non auertit. Non g̃ certū ē quod om̄s ēē beati uolunt. Qm̄
 qui n̄ de te gaudere uolunt que sola uita beata ē. non utiq. uitā
 beatā uolunt. An omnes hoc uolunt. s. qm̄ caro concupiscit
 aduersus sp̄m & sp̄s aduersus carnē. ut non faciant qd̄ uolunt
 cadent in id qd̄ valent eoq. contenti sunt. Quia illud qd̄ n̄ ualent.
 n̄ tantū uolunt qm̄ sat ē ut ualeant. Nā quero ab omnibz utrū
 malunt de ueritate q. de falsitate gaudere. Tam non dubitant
 dicere de ueritate se malle. quā n̄ dubitant dicere beatos ēē se
 uelle. Beata q̄ ppter uitā ē gaudiū de ueritate. hoc ē enī gaudiū
 de te qui uernas es. d̄s inluminatio mea salus faciei mee. d̄s m̄s.

hanc uitā beatā om̄s uolunt. hanc uitā quę sola beatā ē om̄s uolunt.
Gaudiū de ueritate om̄s uolunt. Multos exptus sū qui uellunt fallere.
qui autē falli neminem. Ubi g̃ nouerunt hanc uitā beatā. nisi ubi
nouerunt & iā ueritatē. Amant enī & ipsā quia falli nolunt. &
cū amant beatā uitā qđ non ē aliud quā de ueritate gaudiū
utq; amat & iā ueritatē. nec amarent nisi eēt aliq̃ notitia ei
in memoria eoz. Cur g̃ non de illa gaudent. Cur n̄ beati sūt. q̃ for
tius occupant in aliis quę potius eos faciunt miseros. quā illud
beatos quod tenuit meminer. Adhuc enī modicū lumen ē in ho
minib; ambulant ambulant ne eos tenebre cōphendant. Cur
autē ueritas parit odiū & inimic⁹ eis fact⁹ ē homo tuus uerū p̄di
cans cum amē beatā uitā quę non ē nisi gaudiū de ueritate.
nisi quia sic amat ueritas. ut quicūq; aliud amat hoc qđ amant
uelint eē ueritatē. & quia falli nolent. nolunt cūnci qđ falsifit.
Itaq; p̄pt̄ eā rē oder ueritatē quā p ueritate amant. Amant eā
lucentē. oder eā redarguentē; q̃ enī falli nolunt. & fallere uo
lunt. Amant eā cū se ipsa indicat. & oderunt eā cū eos ipsos indicat.
Inde retribuē eis ut quise ab ea manifestari nolunt & eos nolen
tes manifestare. & eis ipsa non sit manifesta. Sic sic & iā sic anim⁹
humani & iā sic caecus & languidus turpis atq; indecens latere
uult. se autē ut lateat aliquid non uult. Contra illi reddit ut ipse
n̄ lateat ueritatē. ipsū autē ueritas lateat. Tam & iā sic dū misere

ueris mauult gaudere quā falsis. Beatus g' erit. si nulla int'pellan
 te molestia de ipsa p' q' uera su' om'ia sola ueritate gaudebit.
 Ecce quantū sp'at' sū in memoria mea querente dñe. & non te
 inueni extra eā. Neq; enī aliqd' dete inueni qd' non meminissem.
 ex quo didicite. Nā ex quo didicite. non sum oblitus tui. Ubi enī inue
 ni ueritatē ibi inueni dñm meū. Ipsā ueritatē. quā ex quo didici non
 sū oblitus. Itaq; ex quo didicite manes in memoria mea. & illic te in
 uenio cū remissus cor tui & delector uite. hec sunt scē delicie mee
 quas donasti mihi mīa tua respiciens paupertatē meā; sed ubi manes.
 in memoria mea. Dñe ubi illic manes. Quale cubile fabricasti illic
 tibi. quale scūariū edificasti tibi. Tu dedisti hanc dignationē me
 morie mee ut maneam in ea. sed in qua eius parte maneam hoc cōsidero
 Transcendi enī partes eius quas habes & bestie cū te recordarer. qe
 non ibi te inueniebā inter imagines rerū corporaliū. & ueni ad par
 tes eius ubi commendauit affectiones animi mei nec illic inuenite.
 Et intraui ad ipsius animi mei sedē que illi ē in memoria mea qm
 sui quoq; meminit animus. nec ibi tueras. Quia sic non es imago cor
 poralis nec affectio uiuentis. qualis ē cū l'xam' contristam' cupim'
 m' & uim' meminum' obliuiscim' & quicq; huiusmodi ē. ita nec ipse
 animus es. quia dñs d's animi tu es. Et cōmutant' hęc omnia. tu
 autē incommutabilis manes sup' om'ia. & dignat' es habitare
 in memoria mea. ex quo te didici; & quid quero quo loco eius

habites. quasi v̄ loca ibi sint. habitas certe in ea. Qm̄ tu memini ex q̄
te didici. & in ea te inuenio cū recordor te. Ubi ḡ te inueni ut
discere te. nisi inte supra me. & nusq̄ locus. & recedim⁹ & accedim⁹.
& nusq̄ locus. ueritas ubiq̄. p̄sides omnib; consulentib; te. simulq̄.
respondes omnib; & rā diuersa consulentib; . liqui de tu respon
des. sed non liqui de omnes audiuit. Omnes unde uoluit consuluit.
sed non semp qd̄ uoluit audiuit. Optimus minister tuus ē qui non
magis intuet hoc ate audire quod ipse uoluerit. sed potius hoc
uelle quod ate audierit. Sero te amauit pulchritudo tā antiqua
& tā noua. sero te amauit. & ecce intus eras & ego foris. Et ibi te
querēbā. & in ista formosa que fecisti deformis inruebā. Mecū
eras & tecū non erā. Ea me tenebant longe ate. Que si inte non
essent n̄ esset. Vocasti. & clama sti. & rupisti surditatē meā. Co
ruscasti. splendui sti. & fugasti cecitatē meā. Flagra sti & duxi
sp̄m & anhele tibi. Gustauit. & esurio. & sitio. tetigisti me & ex
arsi in pacē tuā. Cū in hesero t̄ ex omni me. nusq̄ erit mihi dolor
& labor & uiua erit uita mea tota plenatē. Hunc autē qm̄
quē tu implest subleues eum. qm̄ tu plenus non sū oneri mihi
sū. contendit. & tuę mee flende cū letandis merorib; & ex qua
parte sit uictoria nescio. Si mihi dñe miserere mei contendit
merores mei mali cū gaudis bonis & ex qua parte sit uictoria
nescio. Si mihi dñe miserere mei. Si mihi & ex uulnera mea n̄

abscondo. Medicus es ager sum. Misericors es miser sum. Nūq̄d n̄ tēp
 tatio ē vita humana sup̄ terrā. Quis uelit molestias & difficultates
 tollerari iubes ea n̄ amari. Nemo qđ tolerat amat & si tolerare
 amat. Quā uis enī gaudeat se tolerare. mauult tam̄ non ēē qđ tolerare.
 Isp̄ra in aduersis desidero. aduersa in p̄speris timeo. Quis int̄ hec
 medius locus ubi non sit humane uitę tēptatio. Vē p̄speritatib;
 secti. semel & iterū a timore aduersitatis & a corruptione laxatę.
 Vē aduersitatib; seculi semel & iterū & t̄tio a desiderio p̄sperantis.
 It̄ quia ipsa aduersitas dura ē & ne frangat tolerantia nūqđ n̄
 tēptatio ē uitā humana sup̄ terrā sine ullo int̄statio. & tota spes
 mea n̄ nisi in magna valde miā tua. Da qđ iubes. & iube qđ uis.
 Imperas nob̄ continentia. & cū scire aut quidā quia nemo potē
 ēē cōtens nisi d̄s det. & hoc ipsū erat sapientię. scire cui ēē
 hoc donū. Et continentia q̄ p̄pe colligimur & redigim̄ in unū
 a quo in multa defluxim̄. Minus enim te amat q̄ tecū aliquid amat
 qđ n̄ p̄p̄ te amat. O amor q̄ semp ardes & nūq̄ exstingueris. Cari
 tas d̄s m̄s accende me. Continentia iubes. da qđ iubes & iube qđ
 uis. Iubes certe ut contineā a concupiscentia carnis & concupis
 centia oculor̄ & ambitione secti. lussisti a concubitu & de ipso
 ē iugio melius aliquid q̄ concessisti monuisti. & qm̄ dedisti factū
 ē. & anteq̄ dispensator sacram̄ tuū fierē. Sed adhuc uiuus in
 memoria mea de qua multa locutus sū talū rerū imagines quas

ibi consuetudo mea fixit. & occurrant mihi uigilanti quidē carentes
uirib; In somnis autē n̄ solū usq; ad delectationē. sed & iā usq; ad con
sensionē factūq; simillimū. & tantū ualē imaginis inlusio inani
ma mea & in carne mea ut dormienti falsa uisa p̄suadeant qđ uigilā
uera n̄ possū. Hūm qđ tunc ego n̄ sū dñe d's m's & tam tantū intē
ē int me ipsū. & me ipsū intra momētū qđ hinc ad soporē transeo.
t huc inde retransio. ubi ē tē ratio quē talib; suggestioib; re
sistit uigilans & si res ipse ingerantur incūssus manco. Hūm qđ
claudit cū oculis. Nūqđ sopit cū sensib; corporis. & unde sepe
& iā in somnis resistim? Hūm qđ p̄positi memores atq; in eo castissi
me p̄manentes. Nullū talib; inlecebris adhibem⁹ assensū &
tam tantū intē ut cū alit̄ accidit euigilantes ad oſcientie req̄em
redeam⁹. Ipsaq; distantia repperiam⁹ nos non fecisse. qđ tam in
nobis quo qm̄ factū esse doleam⁹. Nūqđ non potes ē man⁹ tua d's
om̄p's sanare omnes languores anime mee atq; abundantiore
grā tua lasciuos motus & iā mei soporis exinguere. Augebis dñe
magis magisq; in me munera tua ut aq̄ima mea sequat̄ me ad te
concupiscentie uisco expedita ut n̄ sit rebellis sibi. Atq; ut in somis
& iā n̄ solū non p̄petrē istas corruptelarū turptudines p̄ima
gines animales usq; ad carnis fluxū sed ne consensiat quidē. Nā
ut nihil tale vel tantulū libeat quantulū possit nutu cohiberi.
& iā incaſto dormientis affectu n̄ tantū in hac uita sed & iā in hac

&ate. Non magnū ē om̄p̄tū q̄ uales facere sup̄ q̄ p̄cimus & intelle
 gumus. Nō tam quid adhuc sum in hoc genere mali mei dixi bono
 meo exultas s̄ cū tremore meo qd̄ donasti m̄ & lugen̄s in eo qd̄ in
 consumatus sū & speras p̄fecturū te in me mis̄cordias tuas usq̄
 ad pacē plenariā q̄ tecū habebus interiora & exteriora mea cū
 absorpta fuerit mors inuictoriā. Est alia malitia dici que utinā
 sufficiat ei. Reficim̄ enī cotidianas ruinas corporis edendo &
 & bibendo p̄ usq̄ escas & uenire destruas cū occideris indigentia
 meā s̄ate mirifica & corruptibile hoc inducis incorruptio
 ne s̄p̄terna. Nō aut̄ suavis ē m̄ necessitas & aduersus istā suau
 tatē pugno ne capiar. Et cotidianū bellū gero inuictum s̄p̄us
 in seruitutē rediens corpus meū & doleres mei uoluptate pellus.
 q̄a fames & sitis quidā dolores s̄. Urunt & sicut febris necant
 nisi alim̄torū medicina succurrat. Que qm̄ p̄sto ē ex consolatione
 munerū tuorū in quib; nr̄e infirmitati terra & aqua & celū serui
 unt calamitas delicias uocant. hoc me docuisti ut quē ammodū
 medicamenta sic alim̄ta sumpturus accedā. Sed dū ad quicquē sa
 ueris ex indigentiae molestia transeo in ipso transitu insidiat̄
 m̄ laqueus concupiscentie. Ipse enī transit̄ uoluptas ē & nō ē ali
 qua transeat̄ quo transire cogit necessitas; & cū salus sit causa
 edendi & bibendi adiungit se tamq̄ pedissequa periculosa iocun
 ditas. & plerūq̄ p̄ire conat̄ ut eius causa fiat qd̄ salutis causa mo

facere uel dico t volo nec id ē utriq; ē. Nam qd salutaris ē
delectationi partū ē. & sepe incertū sit utrū adhuc necessaria
corporis cura subsidiū pōat. An uoluptaria cupiditatis falla
cia ministeriū suppōat. Ad hoc incertū hilarescit infelix anima
& in eo pparat excusationis patrocinū gaudens n̄ apparere
qd satis sit moderationi ualitudinis ut obtineat salutis obumbrē
negotiū uoluptatis. his tēptionib; cotidie conor resistere &
inuoco dexterā tuā ad salutē meā & ad te refero, estus meos quia
consiliū mihi de hac re nondū fiat. Audio vocē iubentis dī mei
n̄ graues corda urā in crapula & ebrietate. Ebricias longe ē
ame misereberis ne ad p̄p̄inquē m̄. Crapula aut n̄ nūquā sub
repiit seruo tuo misereberis ut longo fiat ame. Nemo enī potē
ēē continēs nisi tu des multa nob orantib; tribuis & quicqd
boni anteq orem accipim⁹ ate accipim⁹. & ut hoc postea cog
noscerem⁹ ate accipim⁹. Ebriosus nūq; fui sed ebriosos ate facis
sobrios ego noui. Ergo ate factū ē ut hoc non semp eēs qui fuer
A quo & iā factū ē ut scirent utriq; a quo factū ē. Audiui & alia
uocē tuā post concupiscentias tuas n̄ eas & a uoluptate tua
auertere. Audiui & illā ex munere tuo quā multū amauim⁹.
si manducauerim⁹ abundabim⁹ neq; si non manducauerim⁹
deest nob. hoc ē dicere nec illa res me copiosū faciet nec illa
erūnosū. Audiui & aliterā. Ego enī didici in quib; sum sufficiens

ēē & abundare noui & penuriā pati noui. om̃a possū in eo q̃ me
 confortat. Ecce miles castrorū celestiu n̄ puluis quod nos sum⁹ sed me
 n̄to dñe quia puluis sum⁹ & depulvere fecisti hominē & perierat
 & inuent⁹ ē. Nec ille in se potuit q̃e idem puluis fuit quē talia di
 centē afflatu tue inspirationis adamauit. Om̃a possū inquit in eo
 q̃ me confortat. Conforta me ut possit da qd̃ iubes & iube qd̃ vis.
 Iste se accepisse cōfite⁹ & qd̃ gloriat⁹ in dño gloriā. Audiui aliū
 rogantē ut accipiat. Aufer a me inquit concupiscentias uentris
 unde appareat scē dñs m̄ te dare cū sit qd̃ imperas fieri. Docuisti
 me pat̄ bone om̃a munda mundis si malū ēē homini qui p̄ offen
 sionē manducat. Et om̃e creaturā tuā bonā ēē nihilq̃ abicien
 dū qd̃ cū gr̄arū actione p̄cipit. Et quia esca nos non cōm̄dat dō
 & ut nemo nos iudicet in cibo aut in potu. & qui manducat non
 manducantē n̄ spernat & qui n̄ manducat manducantē n̄ iudicet
 Didici hec gr̄as tibi laudes t̄ dō meo magistro meo pulsatori aurū
 mearū inlustratori cordis mei eripe me ab omni temptatione
 n̄ ego inmunditiā obsoni timeo. Sed inmunditiā cupiditatis scio
 noe om̃e carnis genus qd̃ cibo esset usui manducare p̄missū
 heliā cibo carnis refectū. Iohannē mirabili abstinentia p̄ditū
 animalib; hoc ē lucustus in escā cedentib; n̄ fuisse pollutū. Et scio
 esau lenticule concupiscentia deceptū. & dauid p̄pt̄ aque de
 sideriū a se ipso rephensū. Et regē nr̄m n̄ de carne s̄ de pane ēē

temptatū. Ideo q; & populus in heremo non q; carnes desiderauit. Sed
q; esse desiderio ~~aduersus dñm~~ murmurauit meruit in pbari in his
q; tēptationib; positus certo cotidie aduersus concupiscentiā man
ducandi & bibendi. Non enī ē qd semel pēdere & ulterius n̄ attingere
^{Edom.} de tñā sic de concubitu potui; itaq; freni gutturis tēperata relaxa
tione & constrictione tenendi s̄. & quis ē dñe qui n̄ rapiat aliqn
tū extra metas necessitatis. quisquis ē magn' ē. magnificat nom tuū
Ego aut n̄ sū q; peccator homo sū. sed & ego magnifico nom tuū &
impellat te p peccatis meis qui uicit seculū. numerans me inter
infirma membra corporis sui quia & in pfectū eius uideris oculi
tui & in libro tuo omnes scribent. De inlecebra odorū n̄ satago
nimis. cū abs n̄ requiro. cū assus non respuo. Parat' eis & iā semp ca
rere. ita m̄ uideor. forsitan fallar. Sunt enī & iste plangende te
nebre in quib; melat & facultas mea que in me ē ut animus m̄
de uirib; suis ipse se interrogans n̄ facile sibi credendū existimē.
quia & qd inē plerūq; occultū ē. nisi experientia manifestet. Et
nemo securus ēē debet in ista uita que tota tēptatio nominatur
Utū qui fieri potuit ex deteriore melior. non fiat & iā ex meliore
deterior. Una spes. una fiducia. una firma pmissio. mīa tua.
Voluptates aurū tenatus me implicaueras. & subiugaueras.
sed resoluiisti & liberaisti me. hunc insonis quos animas eloquia
tua cū suauī & artificiosa uoce cantant. fateor aliquantulū ad

quiesco. non quod ut heret sed ut surgam cum uolo. At tamen cum ipsis sentimus
 quibus uiuimus ut amittamus ad me querimus in corde meo nonnullus
 dignitatis locum & uicem pro beo congruentem. Aliquando enim amplius mihi
 uideor honoris eis tribuere quam decet dum ipsis sanctis dictis religiosius
 & ardentius sentio moueri animos nostros in flamma pietatis cum ita
 cantant quam si non ita cantarent. Et omnis affectus spiritus nostri persuasum diuer
 sitate habere proprios modos in uoce atque cantu quorum nescio qua oc
 culta familiaritate excutunt. Sed delectatio carnis mee cui men
 te eneruanda non oportet dari sepe me fallit dum rationi sensus non ita
 comitantur ut patienter sit posterior. Sed tantum quod propter illam meruit ad
 mitti & iam praecurrere ad ducere conatur. Ita in his pecco non sentiens
 sed pro ea sentio. Aliquando autem hanc ipsam fallaciam in mo deratus
 cauens cito numma seueritate. Sed ualde in modum ut melos omne canti
 lenarum suauum quibus dauidicum psalterium frequentat ab auribus meis
 remoueri uelim atque ipsi ecclesie. cuiusque mihi uidetur quod de alexandrino
 episcopo athanasio sepe in dictum commemini. Quam modico flexu uocis fa
 ciebat sonare lectorem psalmi ut pronuntians uicinior esset quam ca
 nenti. Verum tamen cum reminiscor lacrimas meas quas fudi ad cantus
 ecclesie tue in primordis recuperatae fidei mee & nunc ipsum cum mo
 ueor non cantu sed rebus quae cantantur cum liquida uoce & conuenientis
 sima modulatione cantantur. Magnam instaurum huius uoluntatem rursus
 agnosco. Ita fluctuo in periculum uoluptatis & expulsum salubri

tatis magisq. adducor non quidē retractabile sententiā pferis
cantandi consuetudinē adprobare in ecclesia ut poblectamenta au
rū infirmior anim^{us} in affectū pietatis assurgat. Tamen cū mihi ac
cidit ut meā plus cantus quā res quę cantur moueat penalit^{er} me
peccare confiteor & tunc malle n̄ audire cantantē. Ecce ubi sū flete
mecū & p me flete qui aliqd boni uobiscū intus agitis unde facta
pcedunt. Nā q̄ non agitis n̄ uos hęc mouet. Tu autē dñe d̄s m̄ ex
audi respice & uide & miserere & sana me in cui^{us} oculis mihi questio
factus sū & ipse ē languor meus. Restat uoluptas oculorū istorū car
nis mę de qua loquar confessiones quas audient aures templi
tui aures frat̄ne acpie ut concludam^{us} tēptationes cūpiscencie
carnis que me adhuc pulsan^t ingemescen^t & habitaculū meū qđ
de celo ē sup̄ indui cupier^{et} pulchras formas & uarias nitidos &
amoenos colores amari oculi n̄ teneant hęc animā meā teneat eā
d̄s q̄ hęc fecit. Bona quidē ualde sed ipse ē bonū meū non hęc. &
tangunt me uigilante totis dieb; nec requies ab eis datur m̄ sic
dat^{ur} auocib; canoris aliquando ab omnib; in silentio. Ipsa enī re
gina colorū lux ista p fundens cuncta que cernim^{us}. Ubi ubi p diē
fuero multi modo ad lapsū blandit^{ur} m̄ aliud agentia & eā non
aduer^tenti. Insinuat autē setta uehement^{er} ut si repente subtrahat^{ur}
cū desiderio requirat^{ur} & si diu absit cōtristat animū. O lux quā
uidebat^{ur} tōbis cū clausis istis oculis filiū docebat utq; uia & ei

pibat pede caritatis nusq. erras. Aut quā uidebat isaac p̄grauans
 & optis senectute carnis luminib; cū filios non agnoscendo be-
 nedicere sed benedicendo agnoscere meruit. Aut quā uidebat
 iacob cū & ipse p̄grandi etate capto oculis in filius p̄signata futuri
 populi genera luminoso corde radiauit. & nepotib; suis ex ioseph
 diuexas mystice manus n̄ sic pat̄ eorū foris corripiebat s̄ sic ipse
 intus discernebat imposuit. Ipsa ē lux una ē & alia non ē &
 unū om̄s qui uident & amant eā. At ista corporalis de qua loque-
 bat inlecebrasa ac piculosa dulcedine condit uitā sedū cecis
 amatorib;. Qui autē & de ipsa laudare te norunt. Ds creator
 omniū assumit eā in hymno tuo. n̄ adsumit ab ea in sono
 suo. Sic cē cupio resisto seductionib; oculorū ne implicemur
 pedes mei quib; ingredior uitā tuā. Ceterigo ad te inuisibiles
 oculos ut tu euellās de laqueo pedes meos. tu subinde euellās eos.
 nā in laqueant. Tu n̄ cessas euellere. Ego autē crebro hereo in
 abiq; sparsis insidiis qm̄ non dormies neq. dormitabis q̄ custo-
 dis ist. Quā innumerabilia uariis artib; & opificis inuestib;
 calciamtis. uasis. & cuiusmodi fabricationib; picturis & a
 diuersisq; figuris atq; his usum necessariū atq; moderatū
 & piā significationē longe transgredientib; addiderunt
 homines ad inlecebras oculorū foras sequentes. Quod faciunt
 intus relinquentes a quo facti sunt & exterminantes qd facti s̄.

At ego d's m's & decus meū cōa hinc ē dico ymnū & sacrifico lau
dē scificatori meo qm̄ pulchra tralecta p̄ animas inmanis aru
ficiosas ab illa pulchritudine ueniunt que sup̄ animas ē. cui suspi
rat anima mea die ac nocte sed pulchritudinū exteriorū opera
tores & sectatores indētrabunt appbandi modū. non autē indeca
bunt utendi modū & ubi ē & n̄ uident eū ut n̄ eas loquus & for
titudine suā ad te custodiant nec eā spargant in deliciosas lass
tudines. Ego autē hęc loquens atq; discernēs cōa istis pulchris
gressū innecto sed tu euellis dñe. Euellis tu qm̄ mīa tua ante o
los meos ē. hā ego capior miserabiliter & tu euellis mihi cordit.
Aliquando n̄ sentiente. quia suspensius inciderā. Aliquando cū
dolore quia iā in hēserā. huc accedit alia forma tēptationis
multiplicius piculosa. Et enī cōcupiscentiā carnis que inē inde
lectatione omnū sensuū & uoluptatū cui seruientes depeunt
qui longe se faciunt a te inē animo p̄ eosdē sensus corporis quedā
n̄ se oblectandi in carne sed expiendi p̄ carnē uana & curiosa
cupiditas nomine cognitionis & scientiæ palliata. Que qm̄ &
in appetitu noscendū ē. Oculi autē sunt ad cognoscendū insen
sib; principes. concupiscentia oculorū eloquio diuino appellata ē.
Ad oculos enī pprie p̄tinet. Utamur autē hoc uerbo cōa inco
teris sensib; cū eos ad cognoscendū intendimus. Neq; enī dicim⁹
audi qd̄ rutilat. aut olefac quā nitet aut gusta quā splendet

aut palpa quā fulgeat. Uideri enim dicuntur hec omnia. Dicimur autem non
 solum uide quid luceat quod soli oculi sentire possunt sed etiam uide quod
 sonet. uide quod oleat. uide quod sapiat. uide quā durū sit. Ideoque gene-
 ralis experientia sensuum concupiscentia sic dictū ē oculorum uocat. Quia
 uidendi officium in quo primatum oculi tenent etiam ceteri sensus sibi
 dissimilitudine usurpant cum aliquid cognitionis explorant. Ex hoc
 autem euidentius discernitur quid uoluptatis quod curiositatis agatur
 per sensus quod uoluptas pulchra canora sua uia sapida lenia sectatur.
 Curiositas autem etiam his contraria temptandi causa non ad sub-
 eundam molestiam sed experientiā noscendique libidine. Quid enim uolup-
 tatis habet uidere in laniato cadauere quod exhorreas. etiam sic
 ubi iaceat concurrunt ut consistant ut pallear. Timent etiam ne in
 somnis hoc uideant quasi quod eos uigilantes uidere coegerit aut
 pulchritudinis ulla fama persuaserit. Ita et incertis sensibus que
 prestat quod longum est. et ex hoc morbo cupiditatis inspectaculis ex-
 hibentur queque miracula; hinc ad perscrutanda nature que preter
 nos est opera procedit. que scire nihil potest. et nihil aliud quam
 scire homines cupiunt. hinc etiam si quid eodem pueris scientie
 sine partes magicas querit hinc etiam in ipsa religione deus tem-
 tat cum signa et prodigia flagrant. Non ad aliquam salutem sed ad
 solam experientiam desiderata in hac tam immensa silua plena in-
 sidiarum et piculorum; ecce tam multa periculi et a meo corde dispuleri

sicuti donasti me facere d's salutis mee. Attamen quando audio dicere
cum circūquaq. cotidiana uitā nrā tam multa hui' generis rerū eucū
strepant quando audio dicere. Nulla re tali me intentū fieri ad spec
tandū & uana cura capiendū. Sane me iā theatra non rapiunt nec
curo nosse transitus siderū nec anima mea nūq. responsa quesit
ūbrarū omīa sacrilega sacramēta detestor. Ad te dñe d's mī cui hu
mīl' famulatū ac simplici' debeo quantis mecū suggestionū ma
chinationib; agit inimicus ut signū aliqd' p'cā. Sed obsecro te p
regē nr̄m & patriā hierusalē simplici' castā ut quē amodū ame
longe ē ista consensio. Hæst sēp longe atq; longius. p salute
autē cuiq. cū te rogo aliis multū differēs finis ē intentionis mee
& te facientē qd uis das mī & dabis libent' sequi. Iherūtā in quā
multis minutissimis & contēptilib; reb; curiositas cotidie nrā
tēptat' & quā sepe labamur. quise numerat quoties narrantes in
ania primo quasi toleram' ne offendam' infirmos. Deinde paulatī
libent' aduertim' canē currentē post leporē iā non spectro cū in
circo sit. At v' in agro si casu transeā auertit me fortassis & ab
aliqua magna cogitatione atq; ad se conuertit illa uenatio nō de
uiare cogens corpore iuuita sed cordis inclinatione & nisi uā¹
demonstrata infirmitate mea cito ammoncas aut ex ipsa uisio
ne p aliq. considerationē uite assurgere aut totū contēnere
atq; transire uanus hebesco. Quid cū me domi sedentē stelio muscas

captans uel aranea retib; suis inruentes implicans sepe intentu facit.
 Num quia parua sunt animalia ideo non rescadē gerit. Ego unde
 adlaudandū te creatorē mirificū atq; ordinatōrē rerū omniū.
 Sed non inde eē intentus incipio. Aliud ē cito surgere aliud ē
 n̄ cadere. & talib; uita mea plenae & una spes mea magna ualde
 miā tua. Cū enī in huiusmodi rebus conceptaculū sit cornū
 & portat copiose uanitatē cateruas. hinc & orationes nr̄e
 sepe int̄rumpunt^r atq; turbant^r. & ante conspectū tuū diu ad aures
 tuas uoce cordis intedimus nescio unde inruentib; nugatoris
 cogitationib; res tanta p̄cidit. Numqd̄ & iā hoc int̄ contē
 nenda deputauimus. aut aliqd̄ nos reducere in sp̄e nisi notā
 misericordia tua qm̄ cepisti mutare nos. & uiscis q̄nta ex parte
 mutaueris qui me primitus sanas alibidine uindicandi me
 ut p̄piti^o fias & iā ceteris om̄ib; iniquitatib; meis. Et sanes om̄s lango
 res meos & redimas de corruptione uitā meā & coronas me in misera
 tione & miā. Et sanes in bonis desiderii meū q̄ concessisti an
 more tuo supbia meā & mansuesecisti iugo tuo ceruicē meā
 & nē porto illud & lene ē m̄ qm̄ sic p̄misisti & fecisti & uere
 sic erat & nesciebā quando id subire m̄ & uebā. Sed nūqd̄ dñe
 qui solus sine tyfo dominaris q̄ solus uerus dñs es qui non habes
 dñm. Nūqd̄ hoc quoq; tertiu temptationis genus cessauit ame
 aut cessare in hac tota uita potest tueri & amari uelle abbo

minib; . Nō ppter aliud sed ut inde sit gaudiū qđ non ē gaudiū . Mīsera
uita ē & feda iactantia hinc fit uel maxime nō amare te neccaste ti
mere te . Ideoq; tu supbis resistis humilib; aut das grām . & intonas
sup ambitiones seculi & contremus fundamēta montū . Itaq; nob
qm ppter quedā humane societatis officia necessariū ē amari & ti
meri ab hominib; instat aduersarius uere beatitudinis nrē ubiq;
spargens inlaqueis . Fuge euge ut dū auide colligim' incaute ca
piam' . & aueritate tua gaudiū nr̄m deponam' atq; in hominū
fallacia ponamus . libeatq; nos amari & timeri nō ppter te . s; pte .
Atq; isto modo sui similes factos seculū habeat non ad concondiā cari
tatis . sed ad consortiū supplicii . Qui statuit sedē suā ponere ina
quilonē ut de pueris & distorta uia imitanti tenebrosi . frigidiq;
seruires . Nos autē dñe pusillus grex tuus ecce sum' . tu nos posside .
Pretende alas tuas & fugiamus sub eas . Gloria nr̄a tu esto ppter te
amemur . & uerbū tuū timeat' in nobis . Qui laudari uult ab homi
nib; utiuperante te . non defendit' ab hominib; iudicante te
nec eripiet' dānante te . Cum autē nō peccator laudat' in desideris
anime sue nec q' iniqu' gertit benedicat' . s; laudat' homo ppter aliquē
donū qđ dedisti ei . At ille plus gaudet sibi laudari se . quā ipsū
donū habere unde laudatur . Quā iste te utiuperante laudat' .
& melior iā ille qui laudatur quā iste qui laudatus ē . Ille enī
placuit in homine donū dī . huic amplius placuit donū hominis

quā dī Tēptamur his temptationib; cotidie dñe sine cessatione tēp
 tamur cotidiana. Fornax nrā ē humana lingua. Imperas nob
 & in hoc genere continentia da qđ iubes & iube quod uis. Tu nosti
 de hac re ad te gemitū cordis mei & flumina oculorū meorū. Neq. enī
 facile colligo quā sim ab ista peste mundatior. & multū timeo occul
 ta mea quę norū oculi tui mei aut non. Ist enī qualiscūq. in alijs
 generib; tēptationū mī facultas explorandi me in hoc pene nulla
 ē. Nā & auoluptatib; carnis & a curiositate sup uacanea cognos
 cendi uideo quantū absequutus sim posse refrenare animū meū
 cū eis reb; careo uel uoluntate t cū absint. Tunc enī me int̄rogo
 quā magis minus ueⁱ mī molestū sit n̄ habere diuitie v̄ quę ob hoc
 expetiunt ut alicui trū istarū cupiditatū t duab; earū t omnib;
 seruiant. si p se discere non potē animus utrū eas habens contēp
 nat possit & dimitti ut se p b̄ & Laude v̄ ut careamus atq. in eo
 experiam^r qđ possum^r. Nūqđ male uiuendū ē & tam p dte
 atq. inmanit ut nemo nos nouerit qui non detestet. quę maior
 demētia dici aut cogitari potest. at si bone uite bonorūq. operū
 comes & sol & deb & eē laudatio tā comitatū eius quā ipsā
 bonā uitā deseri non portet. Non aut sentio sine quo eē aut
 ex quo animo aut egre possim. nisi cū adfuerit. Quid igit tibi
 in hoc genere tēptationis dñe confiteor. Quid nisi delectari me
 laudib; sed amplius ipsa ueritate quā laudib;. Nā si mihi ppo

natur utrum malum furens aut in omnib; reb; erans ab omnib; homi-
nib; laudari an constans & in ueritate certissim^o ab omnib; utupari.
uideo qd eligā. Veritatem nolle ut ut augere^r mⁱ gaudiū cui libet
boni mei suffragio oris alieni. Sed augere^r factor non solū sed & utupe-
ratio minuit. & cū ista miseria mea perturbor subintrat mⁱ excusatio.
Que qualis sit tu scis d^s. Nā me incertū facit. qe enī nob imperasti
non tantū continentia idē a quib; reb; amorē cohibeam^r uerū & i-
usticia idē quo eū conferam^r. Nec te tantū uoluisti a nobis uerū
& iusticiā diligere. sepe mⁱ uideor de p^rectu aut spe p^rimi de-
lectari. Cū bene intelligentis laude delector. & rursus eius malo
contristari. Cū eum audio utupare qd aut ignorat aut bonū ē.
Nā & contristor aliquando laudib; meis cū ut ea laudant in me
in quib; mihi ipse displiceo. ut & iusticia bona minora & leuia pluri
estimant^r quā estimanda sunt. Sed rursus unde scio. an p^rea
sic afficior quia nolo de me ipso a me dissentire laudatorē meū.
nō qe illius utilitate moueor. sed qe eadē bona quę mⁱ in me placeſt
iocundiora mⁱ suis cū & alteri placeſt. Qdāmodo enī nō ego lau-
dor. cū de me sententia mea laudat. Quando quidē aut illa laudas
quę mihi displiceſt. aut illa amplius quę mihi minus placeſt.
g^r ne de hoc incertus sū mei. ecce in te ueritas uideo nō me laudib;
meis p^r me sed p^r p^rimi utilitatē moueri oportere. &
utrum ita sit nescio minus mihi in hac re notus sū ipse quā tu.

Obsecro te dñs mī & meipm mibi indica. ut confitear oraturis p me fratib;
 meis qđ in me sauciū cōpereris. Iterū me diligentī introgē. si uultate
 pximi moucor in laudib; meis. Cur minus moucor si quisq; aliis iniuste
 uituperet quā sēgo. Cur ea cūm elia magis mordeor quē in me q. quē
 in aliū eade iniquitate corā me iacit. an & hoc nescio & iā ne id restat
 ut ipse me seducā & uerū non faciā corā te in corde & lingua mea. In sa
 niā istā dñe longe fac ame. nec oleū peccatoris mibi sit os meū ad in
 pinguandū caput meū. Ingenus & paup ego sū & melior in occulto ge
 mitu displicens mibi & querens miām tuā donec reficiat defectus
 mī & p ficiatur usq; in pacē quā nescit arrogantis oculus. Sermo autē
 ore pcedens & facta quē innotescunt hominib; habes temptationē pi
 culosissimā ab amore laudis. qui ad pūatā quandā excellentiā con
 trahit. emendicata suffragia temptat. & cū ame in me arguit. eo
 ipso quo arguit. & sepe homo de ipso uanę glorię cōtēptu uanius
 gloriat. Ideoq; n iā de ipso cōtēptu glē gloriat. Non enī ea cōtēpnit
 cū gloriat intus. & iā intus ē aliud in eodē genere tēptationis
 malū q inanescent q placet sibi de se. Quā uis alius uel placeat
 ut displiceat nec placere affectent ceteris sed sibi placemes multū
 t displicet. Non tantū de non bonis q si bonis. uerū & iā de bonis
 tuis quasi suis aut & iā sicut de tuis. sed tamq. & meritis suis aut & iā
 sicut ex tua grā sed n sua merita. Non tam socialitē gaudentes. sed
 alius inuidentes eā. In his omnib; atq; huiusmodi periculis & laborib;

uides tremorē cordis mei & uulnera mea. magis subinde ate sanari que
mibi non influgi sentio. Ubi non mecum ambulasti ueritas docens quid
caueā & quid appōā. Cū actū referre inferiora uisa mea que potui
teq. cōsulerē. lustrauī mundū foris sensu quo potui & adtendi uitā
corporis mei de me sensusq. ipsos meos. Inde ingressus sū in recessus me-
morie mee. multiplices amplitudines plenas misis modis copiarū in-
numerabiliū. & cōsiderauī & expaui. & nihil eorū discernere potui sine
te. & nihil eorū esse te inueni. Nec ego ipse inuentor qui pagraui omnia
& distinguere & ipsius queq. dignitatib; estimare conatus sum excipies
alia nuntiantib; sensib; & interrogas alia mecum cōmixta sentiens.
ipsosq. nuntios dinoscens atq. dinumeras. lāq. in memoria elatis opib;
alia pertractans. alia recondens alia eruens. Nec ego ipse cū hec agere
idē uis mea qua id agebā. nec ipsa crastū. q̄ lux estū p̄manens. quā
de omnib; cōsulebā an eēs qd eēs quanti pendenda esset. & audi-
ebā doctē ac iubentē. & sepe istuc facio. Hoc me delectat & ab
actionib; necessitatis quasq. relaxari possū. ad istā uoluptatē refugio.
Neq. in his omnib; que p̄curro cōsulens te inuenio tutum locū animę
mee nisi uite q̄ colligant sparsa mea. nec ate quicq. recedat ex me.
It aliquando intro mittis me in affectū mutū inuicem introversus. ad
nescio quā dulcedinē. Que si p̄ficiat in me. nescio quid erit qd uita ista
non erit. Sed recedo in hec erūnosiss ponderib; & resorbeor solus & te-
neor & mutū fleo. sed mutū teneor. Tantū consuetudinis sarcina

digna ē. hic cē ualeo nec uolo. Illic uolo nec ualeo. Miser utribiq.
 Ideoq. consideraui languores peccatorū meorū incupidine triplici.
 & dexterā tuā inuocaui ad salutē meā. Uidi enī splendore tuū cor
 de saucio. & repcussus dixi quis illuc potest. Pictus sū a facie oculorū
 tuorū. Tu es ueritas sup omīa p̄sident. At ego pauertatē meā non a
 mittere te uolui. sed uolui tecū possidere mendaciū. sicut nō
 uult ita falsū dicere ut nesciat ipse qđ uerū sit. Itaq. amisi te quia
 dignaris cū m̄datio possideri quē inuenire qui me reconciliaret tibi
 ambiendū m̄ fuit ad angelos qua prece quib; sacramētis multa conatēs
 adire. Neq. p̄ se ipsos ualentes sicut audio. Tēptauerū hęc &
 inciderū in desiderū curiosarū uisionū & digni habiti sū in uisionib;
 Illi enī te querebāt doctrinē fastu exerentes potius quā tūdes
 pectora. & adduxer sibi p̄ similitudinē cordis mei conspirantes &
 socias supbie sue potestates aeris hui⁹ aquib; p̄ potentias magicas
 deciperet querentes mediatore p̄ quā purgarent & non erat. Dia
 bolus enī erat. Transfigurans se in agelū lucis. & multū inlexit su
 p̄bā carnē qđ carneo corpore ipse non eet. Irant enī illi mortales
 & peccatores. Tu autē dñe cui reconciliari sup̄be querebāt in mor
 talis & sine peccato. Mediator autē in tēdm & homines oportebat
 ut haberet aliqd simile dō. ~~aliqd simile dō~~. aliqd simile hominib;
 Neutroq. hominib; similis longe esset ad dō. Aut in utroq. dō similis
 longe eet ab omnib; Atq. ita mediator non eet. fallax itaq. ille me

diator quo p̄ secreta iudicia tua supbia mereret̄ intudi unū cum ho-
minib; habet̄ idē peccatū. Aliud uideri uult habere cum dō ut quia
carnis mortalitate non negū p̄ in mortali se ostendit. Sed quia stipen-
diū peccati mortē hoc habet̄ cōmune cū hominib; unde simul dam-
nent̄ in mortē. Uerax autē mediator quē secreta tua miā demonstrasti
humilib; & misisti exemplo & iā ipsā disceres̄ humilitatē. Mediator
ille di & hominū homo xps̄ ihs̄ inter mortales peccatores & in mor-
tale iustū apparuit mortalis cū hominib; iustus cū dō. Ut qm̄ stipen-
diū iustitię uita & pax ē. p̄ iustitiā coniunctā dō euacuaret̄ mortē
iustificatoꝝ impioꝝ. quā cū illis uoluit habere cōmune. Ille demonstra-
tū ē antiquis sc̄is ut ita ipsi p̄ fidē future passionis eius sicut nos p̄ fidē
p̄teritę salui fierent. Inquantū enī homo. intantū mediator. Inq̄mū
autē uerbū non mediū ē q̄ equalis dō & d̄s apud d̄m & simul cū sp̄u sc̄o
un̄ d̄s. Q̄modo nos amasti pat̄ bone qui filio tuo unico non pop̄ casti.
sed p̄ nob̄ impius tradidisti eū. Q̄m nos amasti. p̄ quib; ille n̄ rapinā
arbitrat̄ ē cē equalis tibi. factus ē subditus usq; ad mortē crucis unus
ille immortalis liber. Potestatē habens ponendi animā suā. & potes-
tatē habens iterū sumendi eā. P̄ nob̄ tibi uictor & uictima. & ideo
uictor quia uictima. P̄ nob̄ tibi sacerdos & sacrificiū. & ideo sacerdos
quia sacrificiū. faciens tibi nos deseruis filios dexte nascendo nob̄
seruendo. Merito m̄ spes ualida in illo ē qd̄ sanabis om̄s langōres
meos. p̄ eū qui sedet̄ ad dexterā tuā & te impellat p̄ nob̄ alioquin

desperare. Multi enī & magni s̄ idem languores mei multi sunt
 & magni sed amplior ē medicina tua. Potuimus putare uerbū tuū
 remotū ēē a coniunctione hominis & desperare de nob̄. nisi caro fieret
 & habitaret in nob̄. Conterritus peccatis meis & mole miserie mee agi-
 tauera in corde. meditatusq; fuerā fugā insolitudinē s̄phibuiſti me
 & confirmaſti me dicens. Ideo xp̄s p̄ omnib; mortuus ē ut qui uiuif-
 icā non sibi uiuant sed ei qui p̄ ipſis mortuus ē. Ecce dñe iacto inte-
 curā meā ut uiuā & considerabo mirabilia de lege tua. Iuſcis impe-
 ritā meā & infirmitatē meā doce me & sana me. Ille tuus unicūq;
 suū om̄s theſauri sapientie & scientie absconditi. redemit me san-
 guine suo. non calūniat in ſup̄bi. Qm̄ cogito p̄ciū meū & man-
 duco & bibo & erogo & paup̄ cupio ſaturari ex eo in illis quē dū
 & ſaturat & laudabūſ dñm q̄ requir̄ eū am. **EXPLICIT. LIB. II.**

INCIPIT LIBER. XI.
Numq̄d dñe cū tua ſit & n̄tal ignoras que t̄ dico. aut ad tēpus
 uides qd̄ ſit in tēpore. Cur ḡ t̄ tot rerū narrationes digero. Non
 utiq; ut p̄ me noueris ea sed affectū meū excito in te & eorū qui hec
 legunt ut dicamus om̄s. Magnus dñs & laudabilis ualde. lā dixi
 amore amoris tui facio iſtuc. Hā & oram̄ & tam ueritas ait
 nouit pat̄ vr̄ qd̄ uobis op̄ ſit priuſq; p̄ccatis ab eo. Affectū ḡ nr̄m
 patefacim̄ in te conſitendo tibi miſericordias tuas ſup̄ nos ut liberes
 nos omnino. Qm̄ coepiſti ut deſinam̄ ēē miſeri in nob̄ & beatificem̄

127
vite. Qm̄ uocasti nos ut simus pauperes spū & mutes & lugentes & esu-
rientes ac sitientes iustitiā & misericordes & mundi cordes & paufici.
Ecce narraui tibi multa que posui & que uolui. qm̄ tu p̄or uoluisti ut
confiterer tibi dño dō meo qm̄ bonus es. qm̄ infelīc mīa tua. Quando
autē sufficio lingua calami enuntiare omīa ordinata tua. & omnes ter-
rores tuos & consolationes & gubernationes quib; me pduxisti p̄dicare
uerbū & sacramentū tuū dispensare p̄p̄lo tuo. & si sufficio hec enun-
tiare ex ordine caro mihi ualent stille tēporū. & olī inardescō
meditari in lege tua. & in ea tibi confiteri scientiā & impietā meā
meā. Primordia inluminatiōis tue & reliquas tenebrarū mearū.
quīq; deuorā a fortitudine infirmitas. & nolo in aliud hōrē diffuā
quas inuenio liberas a necessitatē reficiendi corporis & intentionis
anī & seruitutis quā debem⁹ hominib; & quā non debemus. & tam
reddimus. Dñe dñs m̄s intende orationi mee & mīa tua exaudiat de-
sideriū meū. qm̄ non mihi soli aestuat. f. usui uult ēē frātne caritati
& uides in corde meo q̄ sic ē ut sacrificē tibi famulatū cogitationis
& lingue mee. & da qd offerā tibi. In op̄s enī & paup̄ sū. tu diues in om̄s
inuocantes te. Qui securus curā nr̄i geris. circūcide ab omni temeritate.
ab omni q. m̄dacio in teriora & exteriora labia mea. Sunt castę
delicię mee scripturę tue. nec fallar in eis. nec fallā ex eis. Dñe adten-
de & miserere. dñe dñs m̄s lux cecorū & uirt⁹ infirmorū. Statimq; lux
uidentū & uirt⁹ fortū. adtende animā meā & audi clamantē

de profundo. Nā nisi adsint & in profundo aures tue quoribim⁹ & clamabim⁹.
 tuus ē dies & tua ē nox ad nutū tuū momenta transuolant. largire inde
 spatiū meditationib⁹ nr̄is in abdita legis tue neq; aduersus pulsantes clau-
 das eā. Neq; enī frustra scribi uoluisti tot paginarū opaca secreta: aut
 non habent illę filię ceruos suos recipientes se intas & resumētes & am-
 bulantes & pascētes recubentes & ruminantes. O dñe p̄fice me & reuela
 m̄ eas. Ecce vox tua gaudiū meū vox tua sup̄fluentū uoluptatū. Da
 qđ amo. Amo enī & hoc tū dedisti. Nec dona tua deseras. nec herbā tuā
 spernas sitiente. Constituar̄ t̄ quicqđ in uenero in libris tuis. & audiam
 uocē laudis & te uiuā & considerē mirabilia de lege tua. Ab usq; in p̄n-
 cipio in quo fecisti celū & terrā. usq; ad regnū tecū p̄p̄tū scē ciuitatis
 tue. Dñe miserere mei & exaudi desiderū meū. Puto enī qđ n̄ sit de tra-
 n̄ de uero & argento & lapidib⁹ aut decoris uestib⁹ aut honorib⁹ & po-
 testatib⁹ aut uoluptatib⁹ carnis. neq; de necessariis corporis. & huic uite
 peregrinationis nr̄e quę omīa nobis apponunt querentib⁹ regnū
 & iusticiā tuā. Vide dñe d̄s m̄s unde sit desiderū meū. Narrauer̄
 m̄ in iusti delectationes suas sed n̄ sicut lex tua dñe. Ecce unde ē de-
 siderū meū unde pat̄ aspice. & uide & app̄ba & placeat in conspec-
 tu misericordię tue inuenire me gratiā ante te. ut apperiant pul-
 santi m̄ interiora sermonū tuorū. Obsecro p̄ dñm nr̄m ihm xp̄m filiū
 tuū uirū dextere tue filium hominis quē confirmasti t̄ mediatorē
 tuū & nr̄m p̄ quē nos quesisti n̄ querentes te. Quesisti aut̄ ut quērerem⁹

te uerbū tuū p qd̄ fecisti omnia inquit; & me. Unicū tuū p quē uocasti
in adoptionē populū credentū in quo & me. Pēū te obsecro q̄ sed &
ad dexterā tuā & te impellat p nob̄ in quo sunt om̄s thesauri sapien
tie & scientie absconditi. Ipsū quero in libris tuis. Moyses de illo scrip
sit. hoc ipse ait. hoc ueritas ait. audiā & intellegā quom̄ in p̄ncipio
fecisti celū & terrā. Scripsit hoc moyses. scripsit & abiit. transiit
hinc atq; adit. neq; enī nunc ante me ē. nā si esset tenerē eū & rogare
eū. & p̄te obsecrare ut mihi ista panderet. & preberet aures corporis
mei sonus erūpentib; ex ore eius. & si hebreā uoce loqueret̄ frustra
pulsaret sensū meū. nec inde m̄tē meā quicq; tangeret. Si autē latine
sciret qd̄ diceret. Sed unde sciret an uerū diceret. Qd̄ si & hoc sciret
nū ab illo sciret. intus utiq; m̄. intus in domicilio cogitationis. Nec
hebreā. nec grecā. nec latinā. nec barbarā ueritas sine oris & linguar
organis. sine strepitu syllabarū diceret. uerū dicit. Et ego statim cert
confident̄ illi homini tuo dicere. uerū dicis. Cū ḡ illū int̄rogare
non possim. te q̄ plenus uera dix̄ ueritas. rogo te d̄s m̄s rogo parte
peccatis meis. & qui illi seruo tuo dedisti hęc dicere. da & mihi hęc
intelligere. Ecce sunt celū & t̄rra clamas quod facta sunt. Mutant̄
enī atq; uariant̄. Quicq; autē factū non est & tam̄ ē. non ē in eo quic
q; quod ante non erat. quod ē mutari atq; uariari. Clamant̄ etiā
quod se ipsa non fecerunt. Ideo sumus quia facta sumus. Non ergo
eram̄ anteq; essem̄. ut fieri possem̄ a nob̄. & uax dicentū ē ipsa eui

dentia. Tu g^o dñe fecisti ea qui pulcher es. Pulchra sunt enī qui bon^o
 es: bona s^o enī quies. Sunt enī nec ita pulchra s^o nec ita bona s^o nec
 ita sunt sic tu conditor eorū: quo comparatō nec pulchra s^o nec
 bona s^o nec sunt. Scimus hec gratias tibi. & scientia nrā scientie
 cōparata ignorantia ē. Quom^o aut fecisti celū & terrā. & que
 machina tam grandis operationis tue. Non enī sicut homo arti
 fex formans corp^o decorpore arbitratu anime ualentis inponere.
 utcūq; specie quā cernit in semetipsa int^ono oculo. & unde hoc
 ualeret nisi qd tu fecisti eā. & inponit specie iā existentē & ha
 bentē ut eēt ueluti t^ore aut lapidi aut ligno aut auro aut id gen^o
 rerū cui libet. & unde ista essent nisi tu instituisset ea. tu fabro
 corpus tu animū membris imperitantē fecisti. tu materiā unde
 factū aliquid tu ingentū quo artē capiat & uideat int^o qd faciat
 foris. tu sensū corporis quo int^opte traiciat ab animo. ad materiā
 id qd facit. & renuntiat animo quid factū sit. ut ille intus con
 sultat p^osidentē sibi ueritatē an bene factū sit. Te laudant hec
 omnia creatore omniū. sed tu quom^o facis ea. qm^o fecisti d^os celū
 & terrā. Non utiq; in celo. neq; in trā fecisti celū & trā. Neq; in
 aere aut in aquis qm^o & hec p^oinent ad celū & trā. neq; in uni
 uerso mundo fecisti uniuersum mundū qd n^o erat ubi fieret anteq^o
 fieret ut esset. Nec manū tenebas aliqd unde faceres celū & trā.
 Nam unde ē hoc qd tu non feceras. unde aliquid faceres. Quid

enī ē nisi quia tu es. Ergo dixisti & facta sunt atq; in uerbo tuo fecisti ea.
Sed quomodo dixisti. Nūquid illo mō q̄ facta ē vox denube dicens. hic ē
filius meus dilectus. Illa enī vox acta atq; transacta ē. Coepta & finita.
sonuerunt syllabę atq; transierunt. Secunda post primā. tertia post se-
cundā. atq; inde ex ordine donec ultima post ceteras silentiū que
post ultimā. unde clare atq; emine qđ creaturę motus exp̄ssit eam
seruies, & nō uoluntati tuę ipse temporalis. & hec ad tēp̄ facta uerba
tua nuntiavit auris exterior. mēti prudenti cuius auris interior
posita ē. ad gēnū uerbū tuū. At illa comparavit hec uerba temporalit̄
sonantia. cū gēno in silentio uerbo tuo. & dixit. Aliud ē longe aliud ē
hec longe infra mōs hęc sunt que fugiunt & p̄tereunt. Uerbū autē
dñi mei sup̄ me manet in gēnū. Si ḡ uerbis sonantib; & p̄tereuntib;
dixisti ut fieret celū & t̄ra. atq; ita fecisti celū & t̄ra. Irat iā crea-
tura corporalis ante celū & t̄rā cui motib; temporalib; tēporalit̄
uox illa p̄curreret. Nullū autē corp̄ ante celū & t̄rā. aut fierat
id certe sine transitoria uoce feceras. unde transitoria uocē faceres
qua diceret ut fieret celū & t̄ra. Quicquid enī illud esset unde talis
vox fieret nisi abste factū eēt omnino non eēt. Ut ḡ fieret corp̄
unde ista uerba fierent q̄ uerbo ate dictū ē. Vocas itaq; nos ad in-
tellegendū uerbū dñi. apud te dñi. quod sempit̄ne dicit̄ & hec
sempit̄ne dicunt̄ om̄ia. Neq; enī finit̄ qđ dicebat̄ & dicit̄. Aliud
ut possint dici om̄ia. sed simul ac sempit̄ne om̄ia. Alioquin iā tēpus

& mutatio & non uera ænitaf. nec uera immortalitas. hoc noui dñs
 mñs & gratias ago noui. Confiteor tibi dñe. mecūq. noui & benedict
 te. quisq. ingratus non ē certe ueritati. Nouim⁹ dñe nouim⁹ qm̃
 inquantū quidq. non ē quod erat & ē qđ non erat in tantū morit⁹
 & orit⁹. Non g. quicq. uerbi tui cedit atq. succedit. qm̃ vere immor
 tale atq. ænū ē. & ideo uerbo tibi cōcēno simul & sempitēne dicis
 omnia quę dicis & fit quicqđ dicis ut fiat. Nec alit̃ quā dicendo
 facis. nec tam̃ simul & sēpītēna fuiss̃ om̃a quę dicendo facis. Cur quęso
 dñe dñs mñs ut cūq. uideo. sed quom̃ id eloquar nescio. Nisi quia
 omē esse incipit & ēē desinit. Tunc ēē incipit & ēē desinit. qđ de
 buisse incipere uel desinere in æna ratione cognoscit⁹. ubi nec in
 cipit aliqd nec desinit. ipsū ē uerbū tuū qđ & p̃ncipiū ē qđ & loq̃t⁹
 nob. Sic in euangelio p carnē ait & hoc insonuit foris aurib⁹ homi
 nū. ut crederet⁹ & intus quereretur & inueniret⁹ in æna ueritate.
 ubi om̃s discipulos bonus & solus magister docet. Ibi audio uocē tuā
 dñe dicentis m̃ qm̃ ille loquit⁹ nob quid docet nos. Qui aut̃ n̄ docet
 nos. & iā si loquit⁹ non nob loquit⁹. Quis porro nos docet nisi stabiles
 ueritas quia & p creaturā mutabilem. cū ammonem⁹. ad ueritatē
 stabilem ducit⁹. Ubi uere discim⁹ cū stam⁹ & audim⁹ eū & gaudio gau
 dem⁹. pp̃t uocē sponsi reddentis nos unde sum⁹. & ideo p̃ncipiū
 quia nisi maneret cū errarem⁹ n̄ cēt quo redirem⁹. Cum aut̃ redim⁹.
 ab errore cognoscendo utiq. redim⁹. Ut aut̃ cognoscām⁹ docet nos qđ

principiū ē & loquit̃ nobis. In hoc p̃ncipio d̃s fecisti celū & terrā in
uerbo tuo in filio tuo in uirtute tua in sapientia tua in ueritate tua.
Miro m̃ dicens & miro m̃ faciens. Quis cōphendat & quis enarrabit.
Quid ē illud qđ int̃ lucē m̃. & p̃cutit cor meū sine lesione & in hor
resco & in ardesco. In horresco in quantū dissimilis ei sū. in ardesco in
quantū similis ei sū. sapientia ipsa ē que int̃ lucē m̃. Discendens nu
bilū meū qđ me rursus cooperit deficientē ab ea caligine atq; aggere
poenarū mearū qm̃ sic infirmatus ē in gestate uigor m̃s ut non sus
ferā bonū meū donec tu dñe qui p̃pitiū factus es om̃ib; iniquitanti
meis & iā sanes om̃s languores meos quia & redimes de corruptione
uitā meā & coronabis me in miseratione & misericordia. & satiabis
in bonis desiderū meū qm̃ renouabit̃ iuuentus mea sicut aquile. Spe
cni salui facti sum⁹ & p̃missa tua p̃ patientiā expectam⁹. Audiat te
uitus sermocinanti⁹ qui potest. ego fident̃ ex oraculo tuo clamabo.
Quā magnificata s̃ opa tua dñe om̃ia in sapientia fecisti & illa p̃nci
piū & in eo p̃ncipio fecisti celū & terrā. Nonne ecce pleni s̃ uetustatis
sue qui nob̃ dicunt qđ faciebat d̃s ante q. faceret celū & terrā. Si enī
uacabat iniquus & n̄ opabat̃ aliqd cur n̄ cessauit ab opere. Si enī
ullus motus in dō nouus exstiterat & uoluntas noua ut creaturā con
deret quā nunq. ante condiderat. Quom̃ iā uera cōnitas ubi orat̃
uoluntas que non erat. Neq. enī uoluntas dī creatura ē sed ante
creaturā quia non crearet̃ aliquid nisi creatoris uoluntas p̃cederet.

Ad ipsa g^o di substantia p^{ri}ncip^o uoluntas eius q^d si exortu est aliquid
 indi substantia q^d p^{ri}us non erat n^{on} ueracit^{er} dicit^{ur} aⁿna illa substantia.
 Si aut^{em} di uoluntas sempit^{er}na erat ut est creatura cur n^{on} sempit^{er}na
 creatura q^{uod} h^{ec} dicit^{ur} n^{on} du^m te intellegu^ms. O sapientia di lux m^{un}di n^{on} du^m
 intellegu^ms q^{uod} m^{un}di fiant que p^{er} te atq^{ue} int^{er}fu^ms & cona^ms aⁿna sapere. Sed
 adhuc in p^{re}teritis & futuris reru^m motib^{us}; cor e^{or}u^m uoluit & adhuc ua
 nu^m est qui tenebit illud & adfige^t illud in paulu^m ^{lu} & paululu^m ra
 p^{er}at splendore^m semp^{er}stantis & nitatis & co^mparat^{ur} cu^m t^{em}p^{or}ib^{us}; nu^mqua^m
 stantib^{us}; & uideat e^{ss}e inco^mparabile & uideat longu^m t^{em}p^{us} n^{isi} ex multis
 p^{re}teritis motib^{us}; qui simul extendi n^{on} possu^mt longu^m n^{on} fieri. Non aut^{em}
 p^{re}tere^{re} quicq^{ue} in aⁿno s^{ed} totu^m e^{ss}e p^{re}sens. Nullu^m u^{ero} t^{em}p^{us} totu^m e^{ss}e p^{re}sens
 & uideat o^mne p^{re}teritu^m p^{ro}pelli ex futuro & o^mne futuru^m ex p^{re}terito conseq^{ue}n^{ter}.
 & o^mne p^{re}teritu^m ac futuru^m ab eo q^d s^{em}p^{er} e^{ss}e p^{re}sens creati & excurrere.
 Quis tenebit cor hominis ut st^{et} & uideat q^{uod} m^{un}di stans dicit^{ur} futura &
 p^{re}terita t^{em}p^{or}a nec futura nec p^{re}terita & nitas. Nu^mquid man^{us} mea ualet
 hoc aut^{em} man^{us} oris mei p^{ro}loquelas agit ta^m grande^m re^m. Ecce respondeo
 dicenti quid faciebat d^{omi}ne atq^{ue} facere & celu^m & t^{er}ra^m respondeo n^{on} illud
 q^d quida^m respondisse p^{ro}hibe^t iocularit^{er} eludess^{et} questionis uo
 lentia^m. Alia inquit scrutantib^{us}; gehennas parabat. Aliud e^{ss}e uidere
 aliud ridere. hec n^{on} respondeo. Libenti^{us} enim responderi nescio
 q^d nescio qua^m illud unde inridet^{ur} qui alia int^{er}rogauit & laudat^{ur}
 q^{uod} falsa respondit. S^{ed} dico te d^{omi}ne n^{ost}r^{us} o^mis creature creator^{em} & si geli

& terre nomine omnis creatura intellegit. Audent dico anteq. facere
ds celū & trā non faciebat aliquid. Si enī faciebat. qd nisi creaturā faciebat.
& uinā sic scia quicqd. utilit scire cupio. quēamodū scio qd nulla fie
bat creatura anteq. fieret ulla creatura. Aut sic uiu. uolatilū sensus uagat
p. imagines rēro temporū. & te dīn omīpotentē & omī creatū & omī
tenentē celī & trē artificē ab opere tanto anteq. id faceret p. innumera
bilia sēctā cessasse mirat. & uigilē atq. adtendat quia falsa mirat.
Nā unde poterat innumerabilia sēcula p. terire quē ipse n. fecerat cū
sis omniū sēctōz auctor & conditor. aut quē tempora fuissent quē
abste condita non ēent. aut qm p. terisset sinumq. fuissent. Cū g
sis operator omniū tempoz si fuit aliqd temp. anteq. faceret celū &
terrā. Cur dicit qd ab opere cessabas. Id ipsū enī tēp. tu feceras. nec
p. terire potuer. tēpora anteq. faceret tēpora. Si aut ante celū & trā
nullū erat tēpus. cur querit quid tē faciebas. Nēnī erat tē ubi non
erat temp. nec tu tēpore tēpora p. cedis. Alioqn n. omīa tēpora p. ce
deret. sed p. cedis omīa tēpora p. terita celsitudine semp. p. sentis & enī
tatis. & supas omnia futura q. & illa futura sūt. & cū ueneris p. terita
eris. Tu aut idē ipse es & anni tui n. deficient. Anni tui nec euis nec
ueniuis. Isti enī n. rī & eunt & ueniuis. y. omīs ueniuis anni tui omīs
simul stant qm stant. nec euntes a ueniētib; excludunt quia n.
transiuis. Isti aut n. rī omīs eris cū omīs n. eris. Anni tui dies unus
& dies tuus n. cotidie sed hodie. Quia hodiern. tuus n. cedit crastino

neq. enī succedit eterno. hodiern^o tuus & nūtas ideo coeⁿū genuisti cui
 dixisti ego hodie genui te. Omā tēpora tu fecisti & ante omā tempora
 uies. nec aliquo tēpore nērat tēpus. Nullo g^o tēpore nē feceras aliquid.
 quia ipsū tēpus tu feceras. & nulla tēpora t^e coeⁿa sⁱ quia tu p^{er}manes.
 At illa sⁱp^{er} maneres nēc^{ess} tēpora. Quidē enī tēpus quis hoc facile
 breu^{it}q. explicauerit. Q^{ui} hoc aduerbū de illo p^{er}ferendū uel cogita
 tione cōphenderit. Quid aut^{em} familiarius & notū inloquendo cōme
 moram^{ur} quā tēpus. & intellegim^{us} utiq. cū id loquim^{ur}. Intellegim^{us} & iā
 cū alio loquente id audim^{us}. Qd ē ergo tēpus si nemo ex me querat
 scio. Si queresⁱ explicare uelū. nescio. fident^{er} tamē dico scire me. Qd
 si nihil p^{er}teritū nēc^{ess} p^{er}teritū tēpus. & si nihil aduenire nēc^{ess} esse fu
 turū temp^{us}. & si nihil eē nēc^{ess} p^{er}sens tēpus. Duo g^o illa tēpora p^{er}teritū
 & futurū q^{uo}m^od^o sⁱ q^undo & p^{er}teritū iā nēc^{ess} & futurū nōdū ē. P^{er}sens autē
 si sēp^{er} eē p^{er}sens. nec in p^{er}teritū transire non iā eē tēpus sⁱ & nūtas. Si g^o
 p^{er}sens ut tēpus sit ideo sit quia in p^{er}teritū transit. Q^{uo}m^od^o & hoc eē dicim^{us}
 cui causa ut sit illa ē quia nērat ut scilicet nē vere dicam^{us} temp^{us} esse.
 nisi quia tendit nēc^{ess}. & tamē dicam^{us} longū tēpus & breue tēpus. Neq.
 hoc nisi de p^{er}terito aut futuro dicim^{us}. P^{er}teritū temp^{us} longū uerbi
 grā uocam^{us} ante centū annos. futurū tūdem longū post centū annos.
 Breue aut^{em} p^{er}teritū sic puta dicim^{us} ante decē dies & breue futurū post
 decē dies. Sed quo pacto longū ē aut breue qd non ē p^{er}teritū enī iā
 nēc^{ess} & futurū nōdū ē. Non itaq. dicam^{us} longū ē. sⁱ dicam^{us} de p^{er}terito

longū fuit & de futuro longū erit. Dñe dñs mñs lux mea nonne & hic ueritas tua deridebit hominē. Qd enī longū fuit p̄teritū temp⁹ cū iā ēē p̄teritū longū fuit. an cū adhuc p̄sens ēēt. Tunc enī poterat ēē longū. quando erat qd ēē longū. P̄teritū v̄ iā n̄ erat. unde nec longū ēē poterat qd omnino n̄ erat. Non ergo dicam⁹ longū fuit p̄teritū tēp⁹. Neq. enī inueniem⁹ quid fuerit longū quando ex quo p̄teritū ē non est. Sed dicam⁹ longū fuit illud p̄sens tēpus. q. cū p̄sens ēssē longū erat. Nondū enī p̄terierat ut n̄ dū ēssē. & ideo erat qd longū possē. Postea v̄ quā p̄teritū simul & longū ēē destitit qd ēē destitit. Uideam⁹ g̃ anima humana utrū & p̄sens tempus possit esse longū. Datū enī tibi ē sentire moras atq. mēiri. Quid respondebis mihi. an centū anni p̄sentes longū temp⁹ est. Vide prius utrū possint p̄sentes esse centū anni. Si enī p̄mus eorū annus agit. ipse p̄sens est. Non agita v̄ & nouē futuri s̄ & ideo n̄ dū sunt. Si autē secundus annus agit. iā un⁹ ē p̄terit⁹ alī p̄sens & ceteri futuri. Atq. ita mediorū quēlibet centenariū hui⁹ numeri annū p̄sentē posuerim⁹ ante illū p̄teritū erunt postillū futuri. Q̄circa centū anni p̄sentes ēē n̄ poterunt. Uide salū utrū q̄ agit⁹ unus ipse sit p̄sens & ceteri enī si p̄mus agit⁹ mensis. futuri s̄ & ceteri. Si secūds iā & p̄m⁹ p̄teritū & reliqui n̄ dū sunt g̃ nec annus qui agit⁹ tot⁹ ē p̄sens. & si non totus ē p̄sens n̄ annus ē p̄sens. Duodeci enī m̄ses annus ē. quorū quolibet un⁹ m̄sis q̄ agit⁹ ipse p̄sens ē & ceteri aut p̄teritū aut futuri quāq. neq. mensis q̄ agit⁹

p̄sens ē. sed unus dies. Si prim⁹ futuris ceteris. Sinouissim⁹ p̄teritis ceteris. si mediōrū quilibet int̄p̄teritos & futuros ecce p̄sens tēpus qđ solū inueniebam⁹ longū appellandū vix ad unū diē spatū contrāctū ē. Sed discutiam⁹ etiā ipsū quia nec un⁹ dies totus ē p̄sens. Nocturnus enī & diurnus horis omnib; uiginti quattuor explet⁹. Quarū p̄ma ceteras futuras habet. Nouissima p̄teritas. Aliq̄ v̄ int̄iectarū ante se p̄teritas post se futuras & ipsa una hora fugitiuis particulis agit⁹. Quicqđ eius auolauit p̄teritū ē. quicqđ ei restat futurū. Si qđ intellegit⁹ temporis qđ in nullas iā uel in minutissimas mom̄toꝝ partes diuidi possit id solū ē quod p̄sens dicat⁹. Quod tamē ita raptū a futuro int̄ p̄teritū transuolat. ut nulla morula extendat⁹. Nā si extendit⁹ diuidit⁹ in p̄teritū & futurū. P̄sens autē nullū habet spatū. Vbi est g̃ temp⁹ quod longū dicam⁹ an futurū. Non quidē dicim⁹ longū ē. quia n̄dū ē quod longū sit sed dicim⁹ longū erit. Quando igit⁹ erit. Si enī & tē adhuc futurū erit non erit longū q̃ qđ sit longū n̄dū erit. Si autē tē erit longū cū ex futuro qđ non dū ē esse iā coeperit. & p̄sens factū erit ut possit ēē qđ longū sit. iā superiorib; uocib; clamat p̄sens temp⁹ longū se esse n̄ posse. & tamē dñe sentius int̄ valla tēporū & comparam⁹ sibi uel & dicim⁹ alia longiora & alia breuiora. Metim⁹ etiā quanto sit breuius aut longi⁹ illud temp⁹ quā illud. & respondem⁹ duplū esse hoc ut triplum. Illud autē simplū aut tantū hoc ēē quantū illud s̄ p̄tereuntia

metimur tempora cum sentiendo metimur. Pterita v^o que iam n^o sunt
aut futura que nondū sunt quis mæiri potest. nisi forte audebit q^d
dicere mæiri posse quod non ē. Cū g^o pteritū tēp^o sēnari & mæiri potest.
Cū autē pterierit qm̄ n^o ē n^o potest. Quero pat^r n^o adfirmo d^s m^s p^rs^ede
mⁱ & rege me. quis nā ē q^d dicat mⁱ non ēē tria tempora sicut pueri
didicim^{us} puerosq^{ue}. docuim^{us} pteritū p^rsens & futurū sed tantū p^rsens
qm̄ illa duo n^o sunt. An & ipsa sunt. Sed ex aliq^o pcedit occulto cū
ex futuro sit p^rsens. & in aliq^o recedit occultū. cū ex p^rsenti sit p^r
teritū. Nā ubi ea uiderunt q^d futura ceterū si nondū sunt. Neq^{ue}
enī potest uideri id q^d non ē & qui narrant pterita n^o utiq^{ue} vera nar
rant. si animo illa n^o cerneret. Que si nulla eēt cerni omnino n^o pos
sent. Sunt g^o & futura & pterita. Sine me dñe amplius querere spes
mea n^o cont^{ra} & intentio mea. Si enī sunt futura & pterita uolo scire
ubi sunt. Qd^o si nondū valeo scio tam^{en} ubicūq^{ue} sunt n^o ibi ea futura esse
aut pterita sed p^rsentia. Nā si & ibi futura sunt n^o dū ibi sunt si & ibi
pterita siā n^o ibi sunt. Ubicūq^{ue} g^o sunt quecūq^{ue} s^un^t nisi p^rsentia quāq^{ue}.
pterita cū vera narrant ex memoria p^rferunt. Non res ipse que p^rter
erunt s^{ed} uerba cēpta ex imaginib^{us} eor^{um} que in animo uelut uestigia p^r
sensus p^rtereundo fixerunt. Pterita q^{ui}ppe mea que iā non ē intēpore
pterito ē quod iā n^o ē. Imaginē v^o ei cū eā recolo & narro in p^rsenti
tempore intueor quia ē adhuc in memoria mea. Ut r^{ati}ō similis sit cau
sa & iā p^rdicandor^{um} futuror^{um} utrerū que n^o dū sunt iā existentes p^rsens

tant^{ur} imagines. Confitor^{is} d^es m^{is} nescio illud sane scio nos plerūq; p^rmedi
 tari futuras actiones n^{ost}ras eaq; p^rmeditatione eē p^rsentē. Actionē autē
 quā p^rmeditam^{ur} n^{on} dū esse quia futura ē. Quā cū aggressi fuerim^{us} & qd^{am}
 p^rmeditabamur agere ceperim^{us} tunc erit illa actio q^{uod} tē n^{on} futura sed
 p^rsens erit. Q^{uod} quom^o se itaq; habeat arcana p^rsensio futuroz uideri
 nisi qd^{am} ē non potest. Qd^{am} autē iā est n^{on} futurū sed p^rsens est. Cū g^o uideri
 dicim^{us} futura n^{on} ipsa quę n^{on} dū sūt id est quę futura sūt sed eoz cause &
 signa forsitan uident^{ur} quę iā sūt ideo n^{on} futura sed p^rsentia s^{unt} iā uiden
 tib; Ex quib; futura p^rdicant^{ur} animo cēcepta quę rursus cēceptiones
 iā sūt & eas p^rsentes apud se intuent^{ur} qui illa p^rdicim^{us}. Loquat^{ur} mihi
 aliqd^{am} exemplū tantarū rerū numerositas. Intueor aurorā orturū
 solē p^rnuntio. Qd^{am} intueor p^rsens ē qd^{am} p^rnuntio futurū. N^{on} sol futurus
 qui iā ē sed ortus ei^{us} q^{uod} n^{on} dū ē. Tamē & iā ortū ipsū nisi animo ima
 ginarer sic m^{is} cū id loquor: n^{on} eū posse p^rdicare. Sed nec illa aurora
 quā in celo uideo solis ortus ē. quāuis eū p^rcedat. nec illa imaginatio
 in animo meo quę duo p^rsentia cernunt^{ur} ut futurus ille ante dicat^{ur}.
 futura g^o nondū s^{unt}. & si n^{on} dū sunt. n^{on} sūt. & si n^{on} sunt uideri omnino
 n^{on} possim^{us} sed p^rdicari possim^{us} ex p^rsentib; quę iā s^{unt} & uident^{ur}. Tuttaq; reg
 nator creature tue. quis ē modus q^{uod} doces animas ea quę futura sūt.
 Docuisti enī p^rph^{et}as tuos. Qs nā ille modus ē q^{uod} doces futura cui fu
 turū quicq; n^{on} ē ut potius defuturis doces p^rsentia. Nā qd^{am} non est
 nec doceri utiq; potest. Nimis longe ē modus isto ab acie mea. In

ualuit ex me. non potero ad illū. Potero autē ex te cū dederis tu dulce
lum occultorū oculorū meorū. Quod autē nō liquet & claret. nec futura
suis nec p̄terita. nec p̄prie dicunt. tempora suis tria. p̄teritū. p̄sens.
& futurū. Sed fortasse p̄prie dicere. tempora s̄ tria. P̄sens de p̄teritis.
p̄sens de p̄sentib;. p̄sens de futuris. Sunt enī hęc inanimata tria quedā.
& alibi ea nō uideo. P̄sens de p̄teritis memoria. P̄sens de p̄sentib;. cōtuitus.
p̄sens de futuris expectatio. Si hęc p̄ mutum dicere. uia tempora
uideo. fateorq; tria suis. Dicat & iā tēpora s̄ tria. P̄teritū. p̄sens & fu
turū sicut ab utroq; consuetudo dicat. ecce nō curo nec resisto. nec rep̄
hendo. dū tamē intellegat qd̄ dicit. Neq; id qd̄ futurū ē esse iā. neq;
id qd̄ p̄teritū ē. Pauca s̄ enī quę p̄prie loquimur. plura nō p̄prie. Sed
agnoscit qd̄ uelim. Dixi g̃ paulo ante quod p̄tereuntia tempora
metimur. ut possim dicere duplū ē hoc temporis ad illud simplū.
aut tantū hoc quantū illud. & si quid aliud de partib; temporū
possum renuntiare metiendo. Quo circa ut dicebā p̄tereuntia me
timus tempora. & si quis mihi dicat unde sis. respondeā scio quia
metimur. Nec metiri quę nō sunt possum. & non s̄ p̄terita ut futura.
P̄sens v̄ temp̄ qm̄ metimur. quando nō habet spatium. Metit g̃ cū p̄terit.
cū autē p̄terierit nō metit. Quod enī metiat nō erit. sed unde & qua
& quo p̄terit cū metit. Unde nisi ex futuro. quia nisi p̄ p̄sens. quo
nisi in p̄teritū. Ex illo g̃ qd̄ nondū ē p̄ illud qd̄ spatio caret.
in illud qd̄ iā nō est. Quid autē metimur nisi tēpus in aliquo spatio.

neq. enī dicim⁹ simpla & dupla & tripla & equalia. & siquid hoc
 m⁹ intēpore dicim⁹ nisi utē spatia temporū. In quo g^o spatio metim⁹
 tēpus p⁹teritū. ut⁹ in futuro unde p⁹terit. s⁹ qd⁹ nondū ē n⁹ metit⁹.
 An in p⁹sentī qua p⁹terit. sed nullū spatiū metim⁹. An in p⁹terito quo
 p⁹terit. sed qd⁹ iā non ē non metim⁹. & arsit animus m⁹s nosse istuc.
 In p⁹licatissimū enigma noli claudere dñe d⁹s m⁹s bone pat⁹ p⁹xpm
 obsecro noli claudere desiderio meo ista & usitata & abdita. quo
 minus in ea penetrā & dulcescas dilucescas adlucente misericor
 dia tua dñe. Quē p⁹contabor dehis. & cui fructuosius confitebor
 in p⁹teritiā meā nisi tibi. cui non sunt molesta studia mea flāman
 tua uehement⁹ in scripturas tuas. Da qd⁹ amo. Amo enī. & hoc tu
 dedisti. da pat⁹ q⁹uere nosti data bona dare filius tuus da qm⁹ susce
 pi cognoscere. & labor ē ante me donec aperias. p⁹xpm obsecro
 in nomine ei⁹ scī scōz nemo m⁹ obstrepat. & ego credidi p⁹pt⁹ qd⁹ &
 loquor. hęc ē spes mea adhuc uiuo ut contēpler delectationes
 dñi. Ecce ueteres posuisti dies meos & transeunt & qm⁹ nescio. &
 dicim⁹ temp⁹ & tēpus tēpora & tēpora. Quā diu dix⁹ hoc ille. quā diu
 fecit hoc ille. & quā longo tēpore illud non uidi. & duplū tēporis
 habet hęc syllaba ad illā simplā breuē dicim⁹. hęc & audim⁹ hęc
 & intellegim⁹. Manifestissima & usitatissima s⁹ & eadē rursus nūq⁹
 latent & noua inuentio eoz. Audiui a quodā homine docto qd⁹
 solis & lune ac siderū motus ipsa sint tēpora & non anni. Cur enī

non potius omnium corporum motus sint tempora. an vero si cessarent celi
lumina & moueretur rota figuli non esset tempus quod metuerimus eos gyros &
diceremus aut equalibus morulis agi aut si alias tardius alias uelocius mo-
ueretur alios magis diuturnos esse alios minus aut cum hoc diceremus non & nos
intempore loqueremur aut esset in uerbis nostris alie longe syllabe alie breues.
nisi quia ille longiore sonuissent iste breuiore. Deus dona hominibus; uidere
in paruo communes notitias rerum paruarum atque magnarum. Sunt & sidera
& luminaria celi insignis & interporibus; & annis & indies; Sunt uero sed nec
ego duxi circuitum illius ligneole rote diem esse. nec tamen ideo tempus
non est illa dixerit ego scire cupio uim naturamque temporis quo maximus
corporum motus & dicimus illum motum uerbi gratia tempore duplo esse diuturniorem
quam istum. Nam quero quoniam dies dicitur non tantum morula solis super terram secundum
quod aliud est dies aliud nox. sed & iam totum ei circuitum ab oriente usque ad ori-
entem secundum quod dicimus tot dies transierunt. Cum si uis enim noctibus dicimus
tot dies. nec extra reputantur spatia noctium. Quoniam ergo dies expletur motu
solis atque circuitu ab oriente usque ad orientem. quero utrum motus ipse
dies an mora ipsa quanta peragitur an utrumque. Si enim primum ^{motus} dies est dies
ergo est & iam sita in spatio temporis solis cursu illum pergitur. quantum est
horum unum. Sed uices & quater circueat sol ut expletur ^{motus} dies. Si utrumque. nec
ille appellatur dies. si horum spatio sol totum suum gyrum circueat. nec ille si
sole cessante tantum temporis preteritum quanto peragere sol totum ambitum
de mane in mane ad solet. Non itaque nunc queram quid sit illud quod uocatur

dies. sed quid sit temp^o quo metuentes solis circuitū. dicerem^o eū di-
 midio spatio tēporis pactū min^o quā solet. sitanto spatio tēporis p
 actus tē^o quanto pagunt^o hore duodeci. & utrūq. tēpus cōparan-
 tes dicerem^o illud simplū hoc duplū. & rā si aliquando illo simplō
 aliqñdo isto duplo sol ab oriente usq. ad orientē circuire. Nemo g^o
 m^o dicat celestiu^o corporū mot^o esse tempora. quia & ciudā uoto cū
 sol stetit ut uictor. iosue. peliū p^o agerē. Sed stabat sed tēpus ibat.
 p^o suū quippe spatū tēporis qd^o ei sufficeret illa pugna gesta atq;
 finita ē. Vnde g^o tēp^o quandā ēē distentionē. Sed uideo an uidere
 m^o uideor. Tu demonstrabis lux ueritas iubes ut appbē. Siquis
 dicat tēpus ēē motū corporis. n^o iubes. Nā corp^o nullū nisi in tēpore
 moueri audio tu dicis. Ipsū aut^o corporis motū tēpus ēē n^o audio
 Non tu dicis. Cū enī mouet^o corp^o tēpore. metior quā diū moueat^o
 ex quo moueri incipit donec desinat. & si n^o uidi ex quo cepit &
 p^oseuerat moueri. ut n^o uiderā cū desinit. Non ualeo m^oari nisi for-
 te ex quo uidere incipio donec desinā. Quod si diu uideo tantū
 m^o longū temp^o ēē renuntio. n^o aut^o quantū sit. Quia & quantū cū
 dicim^o conlatione dicim^o. Vel ut tantū hoc quantū illud. aut
 duplū hoc ad illud. & si quid aliud istom^o. Si aut^o notare potue-
 rim^o locoz spatia unde & quo ueniat. Corpus qd^o mouet^o. uel
 partes ei^o. sitā quā in torno mouet^o. possum^o dicere quantū sit
 tēporis. ex quo ab illo loco usq. ad illū locū mot^o corporis. Vel partē

eius effectus ē. cum itaq; aliud sit mot^o corporis aliud quo metimur.
quā diu sit. quis n̄ sentiat. qđ hōz potius tēpus dicendū sit. Nā si & u
rē corp^o aliquando mouet^r aliquando stat. n̄ solū motū eī sed etiā statū
tempore metim^r & dicim^r tantū stetit quantū motū ē. Aut duplo ut
triplo stetit ad id quod motū ē. & si quid aliud nrā dimensio siue cō
phenderit siue existimauerit ut dici sol & plus minus. Non ē ergo tēp^o
corporis motus. & confiteor tibi dñe ignorare me adhuc qđ sit temp^o
& rursus confiteor tⁱ dñe scire me in tempore ista dicere & diu me iā
loqui de tēpore atq; id ipsū diu n̄ ēē nisi morā temporis. Quomodo
igit^r hoc scio quando quid sit tēp^o nescio. an forte nescia quē admodū
dica qđ scio. Im^o qui nescio satū qđ nescia. Ecce dñs mī corā te qđ n̄
mentior. sicut loquor ita ē ita ē cor meū. Tu illuminabis lucernā
meā dñe dñs mī in lumina tenebras meas. Nonne tⁱ confuet^r anima mea
confessione ueridica mēiri me tempora. itane dñs mī mēior. & qđ
mēiar nescio. Metior motū corporis in tempore. ut ipsū tēpus
n̄ metior an uero corporis motū metirer. quā diu sit & quā diu hinc
illud pueniat. nisi tēpus in quo mouet^r metirer. ipsū g^o tēpus unde
mēior. An tempore breui ore metim^r longius. sicut spatio cubiti
spatiū transferri. Sic enī uidem^r spatio breuius syllabe metiri spatiū
longe syllabe atq; id duplū dicere. Ita mēimur spatia carminū
spatius uersuū. & spatia uersuū spatius pedū. & spatia pedū spatius
syllabarū. & spatia longarū spatius breuiū n̄ in paginis. Nā cō m^o

loca metim^{ur} non tēpora. Sed cū uoces p^rnuntiando transeunt & dicim^{ur}
 longū carmen ē. nā tot uersib^{us} contextit^{ur}. longi uersus. Nā tot pedib^{us}
 constat. longi pedes. nā tot syllabis tendunt^{ur}. longę syllabę nā duplę
 ad breuē. Sed neq^{ue} ita cōphendit^{ur} certa mensura temporis. Quando
 quidē fieri potest ut ampliore spatio tēporis p^rsonę uersus breuior:
 si p^rductus p^rnuntiet^{ur} quā longior. sic correptius. ita carmen. ita pes.
 ita syllaba. Inde mⁱ uisū ē nihil ēē aliud temp^{us} quā distentionē. Sed
 cū rei nescio & mirū si nō ipsius animi. Quid enī metior obsecro dī mī
 & dico aut inde finit^{ur} longius ē hoc tēp^{us} quā illud aut cōtā desinit^{ur}
 duplū ē hoc ad illud. Temp^{us} metior scio. Sed nō metior futurū q^{ui} nō dū
 ē. Sed non metior p^rterit^{um}. quia nullo spatio tendit^{ur}. Non metior
 p^rteritū. q^{ui} iā non ē. Quid ergo metior an p^rtercuntia tempora non
 p^rterita. Sic enī dixerā. insiste anime mī & adtende te fortiter. dī
 adiutor n^{oster} ipse fecit nos & non ipsi nos. Attende ubi albescit uertas.
 Ecce puta vox corporis incipit sonare & sonat & adhuc sonat & ecce
 desinit. lamq^{ue} silentiū ē & uox illa p^rterita ē & non ē iā uox. Futura
 erat anteq^{uam} sonarē & non poterat metiri quia nondū erat. & nunc
 non potest q^{ui} iā non ē. Itē g^o poterat cū sonabat q^{ui} tunc erat q^{ui} metiri
 poss^{et}. Sed & tunc non stabat. lbat enī & p^rteribat. An ideo magis pote
 rat. P^rteriens enī tendebat in aliq^{uod} spatiū temporis quo metiri
 poss^{et}. q^{ui}m p^rsens nullū habet spatiū. Si ergo tē poterat & ce puta
 altera coepit sonare. & adhuc sonat continuato tenore. sine ulla

distinctione metiamur eā dū sonat. Cū enī sonare cessauerit iā
p̄terita erit & non erit quę possit metiri. Metiamur plane & dicam⁹
quanta sit. sed adhuc sonat nec metiri potest nisi ab initio sui quo
sonare sonare cepit usq; ad finē quod desinit. Ipsū quippe int̄ nullū
metim⁹ ab aliquo initio usq; ad aliquē finē. Quia p̄pt̄ vox quę n̄ dū
finita ē metiri non potest. ut dicat⁹ quā longā ut breuis sit. Nec dici
aut equalis alicui aut ad aliquā simpla ut dupla ut qd aliud. Cū
aut̄ finita fuerit iā non erit. Quo pacto igit̄ metiri poterit. & metim⁹
tam̄ tempora nec ea quę nondū sunt nec ea quę iā n̄ s̄ nec ea quę
nulla mora extendunt̄. Nec ea quę terminos non habet. Nec futura
ḡ nec p̄terita nec p̄sentia. nec p̄tereuntia tempora metimur.
& metimur tam̄ tempora. Os creator omnium uersus istō octo syllā
barū breuib; & longis alternat syllabis. Quattuor itaq; breues p̄ma
t̄ua. quinta. septima. simple s̄ ad quattuor longas. secundā. quartā.
sextā. octauā. hęc singule ad illas singulas duplū habent tēporis
p̄nuntio & renuntio. & ita ē quantū sentit̄ sensu manifesto q̄ntū
sensus manifestus ē breui syllaba. longā m̄ior. eāq; sentio habere
bis tantū. sed cū altera post altam sonat. Si prior breuis longa
posterior. quom̄ tenebo breuē & q̄m̄ eā longā metiens applicabo.
ut inueniā quod bis tantū habeat. Quando quidē longa sonare
n̄ incipit. nisi breuis sonare destiterit. Ipsā quoq; longā n̄ p̄sentē
m̄ior. quando nisi finita non metior. Ius aut̄ finitio p̄teritio ē.

Quid g^o ē quod metiar ubi ē qua metior breuis ubi ē longa quā mēior.
 amb^o sonuer. Auolaueru^s p^oterieru^s iā non sunt & ego metior. fident^{er}.
 respondeo quantū exercitatio sensu fidit illā simplā esse. illā duplā
 in spatio scilicet tēporis. Neq. hoc possū nisi q^o p^oterieru^s & finit^{er} fuit.
 N^o g^o ipsas que iā non s^ut sed aliquid in memoria mea mēior qd^o infixū
 manet int^{er} anime meae tempora mēior. Noli m^o obstrepere qd^o est.
 Noli t^o obstrepere bis affectionū tuarū. Int^{er} in quā tempora mēior
 affectionū quā res p^oteunt^{er} int^{er} faciunt; & cū ille p^oterieru^s manet.
 Ipsa metior p^osentē. n^o eas que p^oterieru^s interfier^ut ipsa mēior cū tem
 pora mēior. Ergo aut ipsa s^ut tempora. aut n^o tēpora mēior. Quid cū
 metim^{ur} silentia & dicim^{us} illud silentiū tantū tenuisse tēporis q^untū
 illa vox tenuit. Nonne cogitationē tendim^{us} ad m^osurā uocis quasi
 sonare ut aliqd^o de inter uallis silentio^{rum} in spatio temporis renun
 tiare possim^{us}. Nā & uoce atq. ore cessante pagimus cogitando carmi
 na & uersus & quēq. sermonē motionūq. dim^osiones quas libet & de
 spatius tēporū quantū illud ad illud sit renuntiam^{us}. Non alit^{er} ac si ea
 sonando dicerem^{us}. si uoluerit aliquis edere longiusculā uocē & con
 stituerit p^omeditando quā longa futura sit. egit utiq. iste spatiū
 tēporis in silentio. memoriēq. cōmendans. cepit edere illā uocē que
 sonat donec ad p^opositū terminū p^oducatur. Immo sonuit & sonabit.
 Nā qd^o eius iā p^oacut^{er} utiq. sonuit. Quod aut^{em} restat sonabit. atq.
 ita pagit^{ur}. Dū p^osens in tētio futurū in p^oteritū traicit deminutione

futuri crescente p̄terito donec consummatione futuri sit totū p̄teritū.
Sed q̄m̄ minuit̄ aut consumit̄ futurū qđ nondū ē. aut quom̄ crescat
p̄teritū quod iā non ē. nisi quia in animo qui illud agit tria sunt.
Nā & expectat. & attendit. & meminit. ut id qđ expectat p̄ id qđ
attendit transeat in id qđ meminerit. Qs igit̄ negat futura nondū
ēē. Sed tam̄ iā ē in animo expectatio futurorū. & quis negat p̄terita
iā non esse sed tam̄ adhuc ē in animo memoria p̄teritorū. Et quis ne
gat p̄sens temp̄ carere spatio quia in puncto p̄terit. Sed tam̄ p̄du
rat attentio p̄ quā pagat abesse quod aderit. Non igit̄ longū tē
pus futurū qđ non ē sed longū futurū longa expectatio futuri ē.
Neq̄ longū p̄teritū tēpus qđ non ē sed longū p̄teritū longa memoria
p̄teriti ē. Dicturus sū canticū quod noui anteq̄ incipiā intotū ex
spectatio mea tendit̄. Cū aut̄ coepero quantū ex illo in p̄teritū
decerpsero tendit̄ in memoria mea atq̄ distendit̄ uita hui⁹ actionis
mee. in memoria p̄pt̄ qđ dixi. Et in expectationē p̄pt̄ qđ dictu
rus sū. P̄sens tam̄ adē attentio mea p̄ quā traiciat̄ qđ erat futurū
ut fiat p̄teritū. Qđ quanto magis agit̄ & agit̄ tanto breuiata ex
spectatione p̄longat̄ memoria. donec tota expectatio consumat̄.
Cū tota illa acuo finita transierit in memoriā. & quod intoto
canto. hoc in singulis ei⁹ particulis sit. atq̄ in singulis syllabis
ei⁹. hoc in actione longiore cui⁹ forte particula ē illud canticū.
hoc intota uita hominis cui⁹ partes sunt on̄is aciones hominis.

hoc in toto seculo filiorum hominum. cui partes sunt omnes uite hominum.
 Sed quoniam melior est misericordia tua super peccata. ecce distentionem est uita mea
 et me suscepit dextera tua. Indignus meo mediatore filio hominis inter
 te unum et nos multos in multis per multa. Iste per eum apprehendit in quo
 et apprehensus sum et a ueteribus diebus colligam sequens unum per te oblatus
 non in ea que futura et transitura sunt. sed in ea que ante sunt. Non disten-
 tus sed intentus. non secundum distentionem. sed secundum intentionem
 sequor ad palmam superne uocationis ubi audiam uocem laudis tue et
 contempler delectationem tuam nec uenientem nec preteritam. Hunc uero
 anni mei ingemitibus et tu solatiu meum domine patris mei et natus es. At ego
 in tempora dissilui quorum ordinem nescio et tu multuosos uarietatibus
 dilanant cogitationes mee intima uiscera anime mee donec inte-
 coflam purgatus et liquidus igne amoris tui. et stabo atque solidabor
 uite informis mea ueritate tua. nec patiar questiones hominum qui
 per penali morbo plus sentiunt quam capiunt. et dicunt quid faciebat deus
 antequam faceret celum et terram aut quid ei uenit in mentem ut aliquid
 faceret cum antea numquam aliquid faceret. Da illis domine bene cogitare
 quod dicant et inuenire quia non dicunt numquam ubi non est tempus.
 Qui ergo dicunt numquam fecisse quod aliud dicunt nisi nulla tempora fecisse.
 uideant itaque nullum tempus esse posse sine creatura tua et desinant ipsam
 uanitatem loqui. Extendant etiam in ea que ante sunt et intellegant te
 ante omnia tempora et non creator omnium temporum. Neque

ulla tempora tibi eē coeterna. nec ullā creaturā cōiā sicut aliqua supra
tempora. Dñe. dñs n̄s q̄s ille finis est altū secretū tuū. & quā longe inde
me p̄ceceris. consequentia delictorū meorū. Sana oculos meos & congau
dea luci tue. Certe sicut tam grandi scientia & p̄sentia pollens animus
cui cuncta p̄terita & futura ita nota sint sicut in unū canticū notissi
mū. nimirū mirabilis ē animus iste atq; adhorrorē stupendus. Quippe
quē ita n̄ lateat quicquid p̄actū & quicquid relictū seculorū ē quēam
modū me n̄ lateat cantantē illud canticū. quid & quantū eius abierit
ab exordio. qd & quantū restat ad finē. Sed absit ut tu conditor uni
uersitatis conditor animarū & corporū. absit ut ita noueris omnia
futura & p̄terita. longe tu longe mirabilius. longe q; secretus. Neq;
enī sicut nota cantantis. notū ve canticū audientis expectatione
uotū futurarū & memoria p̄teritarū uariat affectus sensusq; disten
dit ita tibi aliquid accidit incommutabilit̄ cōno hoc ē vere cōno crea
tori mentū. Sicut g̃ nosti in principio celū & terrā sine uarietate
notit̄e tue. ita fecisti in principio celū & terrā sine distinctione actio
nis tue. Qui intellegit confiteat̄ t̄. & qui non intellegit confiteat̄ tibi.
O quā excelsus es. & humiles cōdo. sunt domus tua. Tu enī erigis elisos
& n̄ cadis quorū celsitudo tu es ames. **EXPLICIT LIBER. XI.**

I**N C I P I T L I B E R . XII .**

Multa satagit cor meū dñe in hac inopia uitę mee pulsātū uerbis sc̄e
scripturę tue & ideo plerūq; in sermone copiosae egestas hu

manē intelligentie quia plus loquitur inquisitio quā inuentio. Et lon-
 gior ē p̄catio quā impetratio. & operosior ē manus pulsans quā sumens.
 Tenem̄ p̄missū quis corrūp̄t illud. fideus p̄ nob̄ quis cōtra nos. P̄tue
 & accipietis. querite & inuenietis. pulsate & aperiet̄ nob̄. Om̄s enī
 qui petit accipit & querens inueniet & pulsanti aperiet̄. P̄missa tua
 s̄ & quis falli timeat cū p̄mittit ueritas. confitēr altitudini tue hu-
 militas lingue mee qm̄ tu fecisti celū & t̄ra. hoc celū qd̄ uideo t̄ra q;
 quā calco. Unde ē hęc t̄ra quā porto tu fecisti. Sed ubi ē celū celi dño
 de q̄ audiui in uoce psalmi. Celū celi dño t̄ra aut̄ dedit filius ho-
 minū. Ubi ē celū qd̄ non cernim̄. cū t̄ra ē hoc omne qd̄ cernim̄.
 hoc enī totū corporeū n̄ ubiq; totū t̄ra coepit specie pulchra in
 nouissimis cui fundus ē t̄ra n̄ra. Sed ad illud celū celi & t̄ra t̄re n̄re
 celū terra ē. & hoc utrūq; magnū corpus non absurde t̄ra ē. Ad
 illud nescio quale celū qd̄ dño ē n̄ filius hominū. & nimirū hęc
 t̄ra erat inuisibilis & in cōposita & nescio qua p̄funditas abyssi sup̄
 quā n̄ erat lux. quia nulla species erat illi unde iussisti inscribere
 quod tenebrę erant sup̄ abyssū qd̄ aliud quā lucis absentia. Ubi enī
 lux cōfitēr nisi sup̄ eā emunendo & inlustrando. Ubi g̃ lux n̄ dū
 erat quid erat ad eā tenebras nisi ab esse luce. Sup̄ itaq; erant tene-
 brę quia sup̄ lux aberat. sic sonus ubi non ē silentiū ē. & quid ē cō-
 ibi silentiū nisi sonū ibi n̄ cē. Nonne tu dñe docuisti hanc animā
 quę t̄ confitēr. Nonne tu dñe ducisti me quod p̄usq; istā infor-

mem materie formas atq; distingueres. Non erat aliqd non color non
figura non corp^o non sp^e non tam omnino nihil erat quedā informatas
sine ulla specie. Quid g^o uocare^r quo etiā sensu tardiorib; ut cūq; in
sinuare^r nisi usitato aliquo uocabulo. Qd aut^{em} in omnib; mundi
partib; repperiri potest p^{ro}pinquius informati omni mode quā
t^{er}ra & abyssus. minus enī speciosa s^{ed} p^{ro}prio gradu infirmo quā cetera
supiora p^{ro} lucida & luculenta omnia. Cur ergo n^{on} accipia^m informati^{onem}
materie quā sine specie feceras unde speciosū mundū faceres. Ita
cōmode hominib; intima tā ut appellarē^r terra inuisibilis & incō
posita. & cū in ea querit cogitatio qd sensus attingat & dicere sibi
non ē intelligibilis forma sicut uita sicut iustitia q^{uod} materies est
corporū. Neq; sensibilis qm quid uideat^{ur} & qd sentiat^{ur} in inuisibili
& incōposita non ē. Dum sibi hec dicit humana cogitatio concur
tā uel nos se ignorando vel ignorare noscendo. Ego v^o dñe sitotum
confitear tibi ore meo & calamo meo quicqd de ista materia docuisti
me. cui^{us} antea nom^{ine} audiens & non intellegens narrantib; m^{en} tuis q^{ui}
non intellegerent eā cū speciebus innumeris & uariis cogitabā. Indeo
non eā cogitabā. Sedas & horribiles formas p^{er}turbatis ordinib; uolue
bat anim^{us}. sed formas tamē & informe appellabā. Non qd carere^t for
ma sed quod tale haberet & ut si appareret insolitū & incongruū
auersaret^{ur} sensus n^{ost}r^{us} & conturbaretur infirmitas hominis. Verū aut^{em}
illud quod cogitabā n^{on} priuatione omis forme sed cōparatione

formosior^x erat informe. & suadebat uera ratio ut omnis forme q̄lescūq;
 reliq̄as omnino derabere si uelle. pr̄sus informe cogitare & n̄ potera.
 Cui^o enī n̄ ēē censebā qd̄ omī forma p̄varet. quā cogitabā qd̄dā ^{p̄ me form.} informe
 & nihil^ē formatū. nec nihil informe p̄pe nihil. & cessauī mens mea intro
 gare hunc sp̄m meū plenū imaginib; formatōz corpōz. & eas parburio
 mutantē atq; uariantē. & intendi in ipsa corpora. eozq; mutabilitatē
 altius inspexi quā desinui^t ēē qd̄ fuerat^t & incipui^t ēē qd̄ non erat^t.
 Eundēq; transitū de forma in formā p̄ informe qd̄dā fieri suspicatus
 sū n̄ p̄ omnino nihil. Sed nosse cupiebā n̄ suspicari. & sitotū tibi con
 fiteat^r vox & stib; m̄s quicq; de ista questione enodasti m̄. quis legen
 tiū capere durabit. nec ideo tam cessabit cor meū dare t̄ honorē &
 canticū laudis de his quē dicere non sufficit. Mutabilitas enī rerū
 mutabiliū capax ipsa ē formatū omniū in quas mutat^r res mutabiles.
 & hec qd̄ ē. Nūq; anim^o. Nūq; corp^o. Nūq; species animi ul corpōis.
 Si dici possit nihil aliqd ē & non ē. hoc unde dicere & tam iā ut cūq;
 erat ut species capere & istas uisibiles & cōpositas. Et unde ut cūq; erat
 nisi ēē abste a quos omīa in quantū cūq; sunt. Sed tanto atq; longius
 q̄nto dissimilius. Neq; enī locis ista quē tu dñe. Q̄ n̄ es alibi aliud & alias
 alit̄ sed id ipsū & id ipsū & id ipsū. sc̄s. sc̄s sc̄s dñs d̄s omp̄s in p̄ncipio
 qd̄ ē de te in sapientia tua quē nata ē de substantia tua fecisti
 aliqd & de nihilo. fecisti enī celū & t̄ra n̄ de te. Nā ēē eq̄le unige
 nito tuo. Ac p̄ hoc & tibi & nullo m̄ iustu ēē ut equale tibi esset

qd̄ dēre n̄ cō. Et aliud p̄t te n̄ erat unde faceres ea d̄s una trinitas & trina
unitas. & ideo de nihilo fecisti celū & trā magnū quiddā & parū quiddā.
Qm̄ omp̄s & bon̄ es ad faciendā om̄ia bona magnū celū & parū trā. tu eras.
& aliud nihil unde fecisti celū & trā. Duo quedā. unū ppe. alterū ppe
nihil. Unū quo superior tu esses alterū quo inferius nihil esset. Sed illud celū
celi ē dñe terrā autē quā dedisti filiis hominū cernendā atq; tangendā n̄ erat
talis qualē nunc cernim̄ & tangim̄. Inuisibilis enī erat & incōposita & abyssus
erat sup̄ quā non erat lux aut tenebr̄e erat sup̄ abyssū. id ē magisq; in abyssō.
Ista quippe abyssus aquarū iā uisibilū & iā in profundis suis habet speciei
sue lucē utcūq; sensibile piscib; & reptantib; in suo fundo animantib;
Illud autē totū ppe nihil erat. qm̄ adhuc omnino informe erat. iā tam
erat qd̄ formari poterat. Tu enī dñe fecisti mundū de materia informi quā
fecisti de nullare pene nullā rē. unde faceres magna quē miram̄ filii ho
minū. Valde enī mirabile hoc celū corporatū qd̄ firmamētū int̄ aquā &
aquā. secundo die post conditionē lucis dixisti fiat & sic ē factū. Qd̄ fir
mamētū uocasti celū sed celū tr̄e hui⁹ & maris quē fecisti tertio die dando
speciē uisibile informi materie quā fecisti ante omnē diē. Iā enī feceras
& celū ante omnē diē. sed celū celi hui⁹ qd̄ in p̄ncipio feceras celū & terrā.
Terra autē ipsa quā feceras informis materies erat. quia inuisibilis erat &
incomposita & tenebr̄e sup̄ abyssū. Deq; trā inuisibili & incōposita.
de qua informitate. de quo penit̄e nihil faceres hęc om̄ia. quib;
iste mutabilis mundus constat & n̄ constat. in quo ipsa mutabilitas

appareat in qua sentiri & dinumerari possunt tempora. quod rerum mutationibus;
 suis tempora dum variantur & uertuntur species quarum materies predicta est terra
 inuisibilis. Ideoque spiritus doctor famuli tui cum te commemorat fecisse in principio
 celum & terram & de temporibus; suis & diebus. Nimirum enim celum & celum quod in principio
 fecisti creatura est aliqua intellectualis quamquam nequeque in trinitati coeterna
 particeps tam eternitatis tue. Valde mutabilitate sua per dulcedinem felicissime
 contemplationis tue cohibetur & sine ullo lapsu ex quo facta est inherendo tibi excedit
 omnem uolubilem uicissitudinem temporum. Ista uero informitas terre inuisi-
 bilis & incoposita nec ipsa indies; numerata est. Ubi enim nulla species nullus
 ordo nec uenit quicquam nec preterit & ubi hoc non fit non sunt utique dies. nec
 uicissitudo spatioque temporalium ouertitas lumen cordis mei non tenebre mee
 loquantur mihi. defluxi ad ista & obscuratus sum sed hinc & iam hinc ad amantem te.
 Irraui & recordatus sum tui. Audiui uocem tuam post me redire & uix audiui
 propter tumultus in pacatorum. & nunc ecce redeo estuans & anhelans ad fontem tuum
 Nemo me prohibeat hunc bibam & te uiuam nam nego uitam mea. Si male uixi
 ex me mors mihi fui & interitus reuisco. Tunc me alloquere. Tu mihi sermone cinare. Credidi
 libris tuis & uerba eorum archana ualde. la dixisti mihi domine uoce forte in
 aure interiore quod tu eternus es solus habens immortalitatem quam ex nulla
 specie motuue mutaris. Nec temporibus; uariat uoluntas tua quia
 non est mortalis uoluntas que alia & alia est. hoc in conspectu tuo clarescit
 mihi & magis magisque clarescat oro te atque in ea manifestatione persistam
 sobrius sobolus tuis. tunc dixisti mihi domine uoce forte in aure interiore

qd omnes naturas atq. substantias que non s. qd tu es etiam s. Tu fecisti. et hoc
solu. ate non e. qd non e. Motusq. uoluntatis ate quies ad id qd minus e.
Quia talis motus delictu. atq. peccatu. e. si qd nullius peccatu. aut i. nocce
aut p. turbat ordinem imperii tui uel in p. mo uel in m. mo. Hoc in conspectu
tuo clares. m. et magis magisq. clarescat. orot. atq. in ea manifestatione
p. sista. sobrius subalis tuis. h. te dixisti m. uoce forti in aure interiore
qd nec illa creatura tibi co. aena e. cui uoluntas tu solus es et q. p. seue
rantissima castitate. hauriens mutabilitate sua nusquam et nuquam
exierit. et te sibi semp. p. p. sent. atq. toto affectu se tenet. et n. habens fu
turum qd spectet. nec in p. tui traiciens qd meminerit nulla uice ua
riat. nec in tempora ulla distendit. O beata si qua ista e. inherendo
beatitudini tue beata sempiterno in habitatore te. atq. in illustratore suo
Nec inuenio qd libentius appellandum. existimem. celum. celum dno. qua
domum tuam cōtemplantē delectationē tuā sine ullo defectu egrediendi
in aliud mentē purā concordissime unā stabilitate pacis scōrum spi
rituū ciuiū ciuitatis tue in celestibus. sup. ista celestia. Unde intellegat
anima cui peregrinatio longinqua facta e. si iā sit tibi sua facies
ei lacrimę sue panis dū dicit ei p. singulos dies ubi e. d. s. tuus. Si iam
p. xat ate unā et hanc requirit ut inhabitet in domo tuo p. omnes
dies uite sue. et que uita eius n. su. tu. et qui dies tui nisi cēntas
tua. sicut anni tui qui n. deficiunt qui idē ipse es. hinc ergo intel
legat anima que potest quā longe sup. omnia tempora. sis eternus

quando tua dom^o que peregrinata non ē quāuis non sit t¹ coherētia tam
 indefinēt & indeficient t¹ coherendo nullā partē incōsistūdinē tem
 porē. hoc in conspectu tuo claret mihi & magis magisq; clarescat. Ora
 te atq; in hac manifestatione p̄sistā sobrius subalitus. Ecce nescio qd
 informe in istis mutationib; rerū extremarū atq; in fumarō. Et quis
 dicet mⁱ nisi quisquis p̄inania cordis sui cū suis fantasmatib; uagat^r
 & uoluit^r. Quis nisi talis dicet mihi qd̄ demūta atq; consūpta
 om̄i specie si solare maneat informitas p̄ quā des specie in specie res
 mutabat^r & uertebat^r possit exhibere uices tēporū. Omnino enī non
 potest quia sine uarietate motionū non tēpora sūt & nulla uarie
 tas ubi nulla species. Quib; consideratis quantū donas d̄s m̄s quan
 tū me ad pulsandū excitas. quantūq; pulsantia aperis. Duo repperio
 que fecisti carentia temporib; cū tibi neutrum cōtēnū sit. Unū qd̄
 ita formatū ē ut sine ullo defectu cōtēplationis sine ullo int̄uallo
 mutationis quāuis mutabile tam non mutatuū tua & nitate atq;
 incōmutabilitate p̄sruat^r. alterū qd̄ ita informe erat ut ex qua forma
 inquā formā uel motionis uel stationis mutaret^r quo tēpori sub
 deret^r non haberet^r. Sed hoc ut informe eēt n̄ reliquisti. qm̄ fecisti
 ante om̄e diē in principio celū & t̄ra. hec duo que dicebā terra
 aut inuisibilis erat & incōposita & tenebre sup̄ abyssū quib; uerbis
 insinuat^r informitas ut gradatī excipiant^r. qui omnimodā species
 p̄uationē nec tam ad nihil p̄uentionē cogitare n̄ possunt unde

FMN
fieri alterū celū & trā uisibilis atq; cōposita & aqua speciosa: & que
qd deinceps in constitutione huius mundi non sine diebus factū cōmemorat
quia talia sunt ut uicis agant uicissitudines tēporū: ppter ordinatas cōmu-
tationes motionū atq; formarū. Hoc intym sentio d's m's cū audio loquen-
tē scripturā tuā in pncipio fecit d's celū & trā: terra autē erat inuisibilis
& incōposita & tenebre erant sup abysū. Neq; cōmemorantē quā die feceris
hec. Sic interī sentio ppter illud celū celi: celū intellectuale. Ubi ē intel-
lect' nōsse simul non ex parte: nō in enigmate: nō p speculū sed ex toto
in manifestatione facie ad facie. Nō modo hoc m' illud: sed qd dictū est
nōsse sine simul ulla uicissitudine tēporū. & ppter inuisibile atq; in-
cōpositā trā sine ulla uicissitudine tēporū quē solē habere m' hoc
& m' illud. Quia ubi nulla species: nusq; ē hoc: aut illud. Ipt duo habet
pmtus formatū & penit' informe illud celū sed celū celi hoc vtrā:
sed trā inuisibile & incōpositā. Ipt duo hec interī sentio sine cō-
memoratione dierū dicere scripturā tuā in pncipio fecit d's celū
& trā. Statū quippe subiecit quā trā dixerit & qd secundo die cō-
memorat' factū firmamētū & uocatū celū. Insinuat de q' celo p'us
sine diebus sermo locutus sit. Mira p'funditas eloq' tuorū quorū ecce
ante nos sup'ficies blandies paruulis sed mira p'funditas d's m's.
Mira p'funditas horror ē intendere intēā horror honoris extremorū
amoris. O di hostes ei' uehementē. O si occidas eos de gladio bis acuto &
nō sint hostes eius. Sic enī amo eos occidi sibi ut uiuam. Ecce autē

alii non reprehensores sed laudatores libri geneſeos. Non inquit hoc
 uoluit in his uerbis intellegi ſpſ di qui p moysen ſamulū eius iſta
 conſcripſit. Non hoc uoluit intellegi qđ tu dicis. ſed aliud qđ nos di
 cim⁹. Quib⁹ ego te arbitro. dſ omnū nrōꝝ ita reſpondeo. Nū dicetis
 falſa eē que m ueritas uoce ſorti in aure interiorē dicit de uera &
 nitate creatoris qđ neqꝫ ei ſubſtantia p tēpora uariet. nec ei uolun
 tas extra eius ſubſtantia ſit unde n cū m uelle hoc. m uelle illud. ſed
 ſemel & ſimul & ſemp uelle omā que uult. Non iterū & iterū neq;
 nē iſta. nē illa. nec uelle poſt ea qđ nolebat aut nolle qđ uolebat p⁹
 quia talis uoluntas mutabilis ē & omne mutabile & nū n ē. dſ aut
 nr gēnus ē. Itē qđ m dicit in aure interiorē exſpectatio rerū uentu
 rarū ſit memoria cū pterierit. Omnis porro intentio que ita uari
 at mutabilis ē. & omne mutabile & nū non ē dſ aut nr gēnus ē.
 Hec colligo atq; coniungo & inuenio dñm meū. dñm & nū. non aliqua
 noua uoluntate condi diſſe creaturā nec ſcientiā eius tranſitoriū
 aliqd pati. Qđ g dicetis contradictores an falſa ſunt iſta. n inquit
 qđ illud. Numqd falſū ē omniē naturā formatā materiā uel forma
 bile non eē. Niſi ab illo qui ſūme bon⁹ ē quia ſūme ē. Neq; hoc ne
 gam⁹ inquit. Qđ g an illud negatiſ ſublimē quāda eē creatu
 rā tā caſto amo re coherentē dō uero & uere & nō. & ut quiſ
 ei coeterna n ſit in nullā tam tēporū uarietate & uiciſſi
 tudinē ab illo ſe reſoluat & defluat. ſed in eius ſolius ueraciſſima

contemplatione requiescat. Qm̄ tu d's diligenti te. quantū p̄cipis
ostendissete & sufficisset. & ideo n̄ declinat ate nec ad se. hec ē dom'
di non trena neq. ulla celesti mole corporea. sed sp̄italis & particeps
& unitatis tue quia sine labe in cōmū. Statuisti enī eā in sēculum & sēculū
seculi. p̄ceptū posuisti & n̄ p̄teribit. Nec tamē t̄ dō coet̄na qm̄ n̄ sine
initio facta ē enī. Nā & si n̄ inuenim' tēp' ante illā. p̄or quippe om
niū creata ē sapientia nec unq. illa sapientia t̄ d's n'r patri suo
plane coet̄na & equalis & p̄quā creata s̄ om̄a. & in q' principio fecisti
celū & t̄rā. sed p̄fecto sapientia quę creata ē intellectualis natura
scilicet quę contēplatione luminis lum̄ ē. Dicit' enī & ipsa quā
uis creata sapientia. Sed quantū int̄ ē int̄ lum̄ quod inluminat
& qd̄ inluminat' tantū int̄ sapientiā quę creat & istā quę creata ē.
Sicut int̄ iustitiā iustificante & iustitiā quę iustificatione facta ē.
Nā & nos dicti sum' iustitia tua. At enī quidā seruus tuus. ut nos
simus iustitia di in ipso. Ergo quā p̄or omniū creata ē quedā sa
pientia quę creata ē mens rationalis & intellectualis castę ciuitatis
tue matris n're quę sursum ē & libera ē & æt̄na in celis. Quib; celis nisi
qui te laudant celi celoz. quia hoc ē celū celi dño. & si non inue
nim' tēpus ante illā quia & creaturā temporis ante cedit quę prior
omniū creata ē ante illā tamē ipsius crea
toris & unitas q'
facta s̄ p̄sit exordiu. Quā uis n̄ tēporis q' non dū erat
tempus ipsius tamē conditionis sue. unde na ē ita ē ab ste dō n'rō

ut aliud sit plenæ quā tu & nō idipsū. qm̄ & si non solū ante illā. sed
 nec illa inuenim⁹ tēpus quia ē idonea faciē tuā semp uiderē. nec
 uspiā defleat ab ea. quo fit ut nulla mutatione uariet⁹
 In est etiam ipsa muta- bilitas unde tenebresceret & fri-
 gesceret. nisi amore grandi t̄ coherens tamq̄ semp meridies luceret
 & ferueret exte. O dom⁹ luminosa & speciosa dilexi decorē tuū &
 locū habitationis glorię dñi mei fabricatoris & possessoris tui.
 Tibi suspirat perigrinatio mea & dico ei qui fecit te ut possideat
 & me in te q̄ fecit & me. Intraui sic ouis p̄dita. sed in humeris pasto-
 ris mei. structoris tui spero me reportatū tibi. Qd̄ dictis m̄ q̄s ad
 loquebar contra dictores qui tam & moysen piū famulū dī &
 libros ei⁹ oracula scī sp̄s creditis. Ist ne ista dom⁹ dī n̄ quidē dō
 coetna. Sed tam̄ secundū modū suū. & na in celis ubi uices tem-
 porū frustra queritis q̄ n̄ inuenietis. Sup̄gredit̄ enī omnē dis-
 tentionē & omē spatiū. & atis uolubile cui semp inherere dō
 bonū ē. Ist inquit. Quid igit̄ ex his quę clamauit cor meū ad
 dm̄ meū ut audiret̄ interius uocē laudis eius. Qd̄ tandē falsū
 ēē contenditis. an quia erat informes materies. ubi ppt̄ nullā
 formā nullus ordo erat. Ubi aut̄ nullus ordo erat. nulla esse
 uicissitudo temporū poterat. & tam̄ hoc pene nihil. inq̄ritū
 nō minino nihil erat. ab illo utiq̄ erat a quo ē quicqd̄ ē quod
 ut cūq̄ aliquid ē. hoc quoq̄. a uirtute non negam⁹. Cū his enī uolo

corā te aliquid colloq^r d^s m^s qui h^{ec} om̃a que unius in mentē mea n̄
tace ueritas tua uera eē cēcedu^r. Nā qui h^{ec} negant latent q̃mū
uolunt & obstrepas^r sibi psuadere conabor ut quiescas^r
& uiuā p̃beant ad se uerbo tuo. Qd̃ si noluerint & repuleri^r
me obsecro d^s m^s ne tū sileas a me tū loquere in corde meo ueracit̃.
Solus enī si loqueris & dimittā eos foris sufflantes in puluerē & ex
citantes terrā in oculos suos & intrē incubile meū & cantē t̃ amato
ria. Gemitus inenarrabiles gemitus in peregrinatione mea & recor
dans hierusalē extento in eā sursum corde hierusalē patriā meā hie
rusalē matrē meā. iteq; sup̃ eā regnatōrē. inlustratōrē. patrē. tutorē.
martū. castas & fortes delicias & solidū gaudiū. & om̃ia bona inef
fabilia simul om̃a quia unū summū & uerū bonū. & n̄ auertar
donec in eius pacē matris carissime ubi s̃ p̃mitte sp̃s mei. Unde ista
m̃ certa s̃ colligas totū quod sū. ad dispersionē & deformitatē hac
& conformes atq; confirmes in eū d^s m^s m̃ia mea. Cū his autē
qui cuncta illa que uera s̃ falsa eē n̄ dicunt honorantes & in culmi
ne sequendę auctoritatis nobiscū constituentes illā p̃ sēm moysen
editā scā scripturā tuā & tam nobis aliqd̃ contra dicu^r. ita loquor
Tu esto d^s n̄r arbit̃ in cōfessiones meas & contradictiones eorū.
Dicunt enī quā uis uera sint hec non ea tam duo moyses intuebat^r
cū reuelante spū dicere in p̃ncipio fecit d^s celū & t̃rā non celū
& t̃rā non celi nomine sp̃itale uel intellectuāle illā creaturā

semp faciem di contēplante significauit. nec tē nomine informem
 materia. Quid g^o qd nos dicim^{us} inquit hoc ille uir sensit hoc uerbis istis
 elocutus ē. Qd illud ē nomine aiunt celi & tē totū istū uisibilem uni
 uersū p^{ri}us uniuersalit^{er} & breuit^{er} significare uoluit ut post ea digere &
 diuerū enumeratione quasi articulati uniuersa que scō spū placuit
 sic enuntiare. Tales quippe homines erant rudis ille atq; carnalis
 ppli cui loquebat^{ur} iteas opa di n^{on} nisi sola uisibilia cōmēdanda indi
 care. Terrā v^o inuisibile & incōpositā tenebrosāq; abyssū unde con
 sequentē ostendit^{ur} p^{ri}os dies facta atq; disposita esse cuncta ista uisibi
 lia que nota s^{un}t omnib^{us}. N^{on} incongruent^{er} informē istā materiē intelle
 gendā eē consentiunt. Quid fidicat aliud eandē informitatē confusio
 nēq; materie celi & tē nomine p^{ri}us insinuata^{ur} qd ex ea mundus iste
 uisibilis cū omnib^{us} naturis que in eo manifestissime apparet^{ur} q^{ui} celi
 & tē nomine sepe appellari solent & condit^{us} atq; p^{er}fect^{us} ē. Qd fidicat^{ur}
 & aliud celū & tē qd ē inuisibile uisibileq; naturā n^{on} indecent^{er} appel
 lata. Ac p^{er} hoc uniuersā creaturā quā fecit insipientia id ē in p^{ri}n
 cipio d^{omi}n^{us} hui^{us}modi duob^{us} uocabulis eē cōphensā. Ueritatē quia
 n^{on} de ipsa substantia di sed ex nihilo cuncta factas q^{ui} n^{on} s^{ed} idipsum qd
 d^{omi}n^{us} & in e^o quedā mutabilitas sine maneat^{ur} sic & na domⁱⁿⁱ di sine
 q^{ui} mutent^{ur} sic anima hominis & corp^{us} cōmunē omnium rerū inuisibilium
 uisibilium q; materie adhuc informē sed certe formabile unde fieret
 celū & tē id ē inuisibilis & incōposita & tenebre sup^{er} abyssū ea

distinctione utra inuisibilis & incompressa intelligat materies corporalis
ante qualitatem forme. Tenebre autem supabyssu spiritalis materies ante combi
nationem quasi fluentis immoderationis & ante illuminatione sapientie
Est adhuc quod dicat si quis alius uelit non scilicet iam perfectas atque formatas
inuisibiles uisibilesque naturas celi & terre nonnunc significari cum legitur
in principio fecit deus celum & terram. Si ipsa adhuc informem inchoationem
rerum formabilem creabilemque materiam his nominibus appellatam. Quod in ea
ita est in ista effusa non dum qualitatibus formisque distincta que nunciam di
gestas in ordinibus uocatur celum & terra illa spiritalis hec corporalis creatura.
Quibus omnibus auditis & consideratis nolo uerbis extendere. Ad nihil
scilicet utile est nisi ad subuersionem audientium. Ad dedicationem autem bonam
sed si quis ea legitime utatur quia finis eius est carnis decore puro
& conscientia bona & fide non ficta. & nouit magister in quibus duobus
preceptis tota lege prophetarumque suspenditur. Quo magis ardentem essentiam deus
hominis lumen oculorum meorum in occulto. Quod magis obest cum diuersa in his uerbis
intelligi possint que tam uera sunt. Quid inquam magis obest si aliud ego
senfero quam sensit alius enim sensisse qui scripsit. Omnis quidem qui legi
mus nitimur hoc indagare atque comprehendere quod uoluit ille que
legimus & cum ueridicum credimus nihil quod falsum esse ut nouimus ut putamus.
audemus eum existimare dixisse dum quod quisque conatur id sentire in scrip
turis sanctis quod in eis sensit ille qui scripsit quod mali est si hoc sentiat
quod tu lux omnium ueridicarum mentium ostendis uerum esse & terram si

hoc non sensit ille quē legit cum & ille uerū nec tam hoc senserit. Ue-
 rū ē enī dñe fecisse te celū & terrā. & uerū ē eē p̄ncipiū sapientiā tuā.
 in qua fecisti om̄a. Hec uerū ē quod mundus iste uisibilis habet mag-
 nas partes suas celū & terrā breui complexione factarū omniū cōditarūq;
 naturarū. & uerū ē qđ om̄e mutabile insinuat notitię nr̄e quandā in-
 formitatē quā formā. capit uel qđ mutat̄ & uertit̄. Uerū ē nulla tempora
 p̄p̄ari qđ ita coheret forme in cōmutabili ut quā uisit mutabile n̄
 mutet̄. Uerū ē informitatē quę p̄p̄e nihil ē uices temporū habere
 n̄ posse. Uerū ē qđ unde fit aliquid potest qđā genere locutionis
 habere iā nom̄ ei rei quę inde fit unde potuit uocari celū & terrā quę
 libet informitas unde factū ē celū & terrā. Uerū ē omniū formatōz
 nihil eē informi uiciniū quā terrā & abyssū. Verū ē qđ n̄ solū creatū
 atq; formatū sed & iā quicqđ creabile atq; formabile ē tu fecisti ex qđ
 sunt om̄a. Verū ē om̄e qđ ex informi format̄ p̄us eē informi de
 inde formatū ex his omnib; ueris de quib; n̄ dubitant quoz
 interiori oculo talia uidere donasti & qui moysen famulū tuum
 in spū ueritatis locutū eē immobilit̄ credidit. ex his ḡ omib; aliud
 sibi tollit qui dicit in p̄ncipio fecit d̄s celū & terrā. id est in uerbo
 suo sibi cōc̄no fec̄ d̄s intelligibile atq; sensibile ut spiritale corpora-
 leq; creaturā. Aliud qđ dicit in p̄ncipio fecit d̄s celū & terrā. id ē
 in uerbo suo sibi cōc̄no fec̄ d̄s uniuersā istā molē corporei mundi
 hui⁹ cū omib; quas continet manifestas notisq; naturis. Aliud qđ dic̄

in p̄ncipio fecit d̄s celū & t̄rā. id est in uerbo suo sibi cōc̄no fecit d̄s infor
mem materiā creaturę spiritualis & corporalis. Aliud q̄ dicit in p̄ncipio
fecit d̄s celū & t̄rā idē in uerbo suo sibi cōc̄no fecit d̄s informē materiā
creatura corporalis ubi confusū adhuc erat celū & t̄rā quę n̄c iā distinc
ta atq; formata in istius mole sentim⁹. Aliud q̄ dicit in p̄ncipio fecit d̄s
celū & t̄rā idē in ipso exordio faciendi atq; operandi fecit d̄s informē
materiā confuse habentē celū & t̄rā unde formata n̄c eminerit & ap
pareat cū omib; quę in eis sunt. Itē qđ attinet ad intellectū uerborū
sequentū ex illis omib; ueris. Aliud sibi tollit qui dicit t̄rā aut erat in
uisibilis & incōposita & tenebre erant sup̄ abyssū. idē incorporeale illud
qđ fecit d̄s. adhuc materies erat corporearū rerū informis sine ordine
sine luce. Aliud qđ dicit. terra aut erat inuisibilis & incōposita & tenebre
erant sup̄ abyssū. Idē hoc totū qđ celū & t̄rā appellatū ē. Adhuc infor
mis & tenebrosa materies erat. unde fieret celū corporeū & t̄rā corpo
rea cū omib; quę in eis sunt cor
poreis sensib; nota. Aliud qđ dicit
t̄rā aut erat inuisibilis & incōposita & tenebre erant sup̄ abyssū idē
hoc totū qđ celū & t̄rā appellatū ē adhuc informis & tenebrosa ma
teries erat. unde fieret celū intelligibile qđ alibi dicitur celū celi &
t̄rā scilicet. om̄is natura corporea. Sub q̄ nomine intelligat⁹. & iā hoc
celū corporeū. idē unde fieret om̄is inuisibilis uisibilisq; creatura.
Aliud qđ dicit t̄rā aut erat inuisibilis & incōposita & tenebre erant sup̄ abyssū
Nullā infortatē nomine celi & t̄rę scriptura appellauit. Sed iā erat

inquit ipsa informitas quā trā inuisibile & incōposita tenebrōsāq; abyssū
 nominauit. De q̄ celū & trā dñ fecisse p̄dixerat. spālem scilicet corporaleq;
 creaturā. Aliud quid dicit terra aut erat inuisibilis & incōposita & tenebre
 erat sup̄ abyssū. Idē informitas quedā iā materies erat unde celū & trā dñ
 fecisse scriptura p̄dixit. Iota scilicet corporeā mundi molē in duas maxi
 mas partes. Superiore atq; inferiore distributā cū omnib; que in eis sunt.
 Usitatis notisq; creaturis. Cū enī duab; istis extremis sententis resistere q̄sq;
 ita tēptauerit. Sin uultis hanc informitatē mat̄ie celi & trē nomine
 appellatā uideri. trā ḡ aliqd qd n̄ fecerat d̄s. unde celū & trā faceret. Neq;
 enī scriptura narrauit. qd istā materē d̄s fecerit nisi ut intellegam̄ eā
 celū & trē aut solius terre. uocabulo significatā. cū diceret in p̄ncipio fecē
 d̄s celū & trā. & id qd sequit̄ trā aut erat inuisibilis & incōposita quā
 uis informē materiā sic placuerit appellare. Non tam intellegam̄ nisi
 eā quā fecē d̄s in eo qd scriptū ē fecit celū & trā. Respondebuſ assertores
 duarū istarū sententiarū quas extremas posuim⁹ aut illius. aut illiuscū
 hec audieris & dicent informē quidē istā materiā n̄ negamus. adō factā
 a quo s̄ om̄a bona ualde. Quia sic dicim⁹ amplius bonū ēē quod creatū
 atq; formatū ē ita fatemur minus bonū ēē qd factū ē creabile atq; for
 mabile. Et tam̄ bonū n̄ aut cōmemorasse scripturā qd hanc informa
 tē fecerit d̄s sic alia multa n̄ cōmemorauit sic cerubyn & seraphym
 & que apostolus distincte ait sedes. dominationes. p̄ncipat⁹. potestates.
 que tam̄ om̄ia dñ fecisse manifestū ē. Aut si eo qd dictū ē fecit celū & trā

cōphensa sōmā. qđ de aquis dicim⁹ sup aquas ferebat⁹ sps dī. Si enī trā no
minata simul intellegunt⁹. qm̄ iā terre nōmine materies informis accipit⁹
qđdo tā speciosas aquas uidemus aut sita accipit⁹ cur exeadē informi
tate scriptū ē factū firmamētū & uocatū cēlū. Neq; scriptū ē factas ēē aquas.
Nō enī adhuc informes s̄ & inuisē quas ita decora specie fluere cernim⁹.
Aut sitē acceper⁹ istā specie cū dixit d̄s ēgreget⁹ aquas que ē sub firma
mēto ut congregatio sit ipsa formatio. quid respondebit⁹ de aquis que
sup firmamētū s̄. quia neq; informes tam honorabilē sedē accipere meru
issent. nec scriptū ē qua uoce formate sunt. Unde si aliqd genesis tacuit
dñm fecisse quod tam dñm fecisse nec sana fides nec certus ambigit in
tellectus. Nec ideo ulla sobria doctrina dicere audebit istas aquas
coetnas dō quia in libro geneos cōmemoratas qđ dē audim⁹. ubi autē
facte sūt nō inuenimus. Cur informē quoq; illā materiā quā scriptura
hec trā inuisibilē & incōpositā tenebrōsāq; abyssū appellat docente
ueritate. intellegam⁹ ex dō factū ēē de nihilo. ideoq; illi nō ēē coetnā
quā uis ubi facta sit omiserit enuntiare ista narratio. His ego auditis
atq; p̄spectis p̄capitū infirmitatis mee quā t̄ confiteor scienti dō
meo. duo uideo dissensionū genera ob oriri posse cū aliqd anuntius
ueracib; p̄signa enuntiat. Unū si de ueritate rerū. alterū si de ipsi⁹
qđ adnuntiat uoluntate dissentio ē. Aliū enī querim⁹ de creature
conditione qđ uerū sit. aliū autē qđ in his uerbis moyses egregius
domesticus fidei tue intellegere lectore auditorēq; uoluerit. In illo

pmo genere discedant a me omnes q̄ ea que falsā s̄ s̄sere arbitrant̄.
 In hoc itē attero discedant a me om̄s qui ea que falsa sunt moysen dixis
 s̄ arbitrant̄. Coniungar aut̄ illis dñe mte & delect̄ cū eis mte uerita
 te tua pascunt̄ in latitudine carnis & accedamus simul ad uerba
 libri tui & queram̄ in eis uoluntatē tuā p uoluntatē famuli tui cui⁹
 calamo dispensasti ea. Sed q̄s nr̄m sic inueniē ea int̄ tam multa
 uerba que in illis uerbis alit̄ atq; alit̄ intellectus occurrunt querentib;
 ut tā fident̄ dicat hoc sensiss̄e moysen atq; hoc in illa narratione uoluit
 s̄ intellegi. Quā fident̄ dicit hoc uerū eē siue ille hoc senserit siue
 aliud. Ecce enī d̄s m̄ ego seruus tuus q̄ uouisti sacrificiū c̄fessionis
 in his litteris & oro ut ex misericordia tua reddā tibi uota mea. Ecce
 ego quā fident̄ dico in tuo ūbo incommutabili om̄a te fecisse inuisibilia
 & uisibilia. Nunq̄d tā fident̄ dico n̄ aliud q̄ hoc aduendisse moysen cū scribe
 re. In p̄ncipio d̄s fec̄ celū & t̄rā q̄ n̄ sic in tua uernate hoc certū uideo. Ita
 mei m̄te uideo idē cogitas secū h̄c scribere. Potuit enī cogitare in ipso
 faciendi exordio cū diceret in p̄ncipio. potuit & celū & t̄rā hoc loco nul
 lā ita formatā p̄fectāq; naturā siue sp̄itale siue corporale s̄ utraq; in
 choatā & adhuc informē uelle intellegi. Uideo q̄ppe uere potuisse dici
 q̄cqd̄ horū diceret̄ s̄ qd̄ horū in uerbis his ille cogitauerit n̄ ita uideo
 quā uis siue aliqd̄ horū siue aliqd̄ aliud qd̄ a me cōmemorātū n̄ est.
 Tantū uir ille m̄te c̄spexerit cū h̄c ūba p̄meret uerū eū uidisse apteq;
 id nuntiāuisse n̄ dubitē. Nemo itā m̄ molestus sit dicendo m̄ n̄ hoc sensu

moyses qd tu dicis. s. hoc sensit qd ego dico. Si eni m dicere unde scis hoc
sensisse moysen qd de his uerbis ei eloqueris equo animo ferre deberet. & res
ponderet fortasse que superius respondi ut aliquando uberi sic & durior. Cu v die
n hoc ille sensit qd tu dicis sed qd ego dico. Neq. tam negat qd utq. nrm
dicit utrūq. uerū ēē. Outa pauperū ds mī incuī sinu nē contra dictio.
plurē m mitigationes incor ut patientē tales ferā q non m hoc dicus q
diuini & in corde famuli tui uiderē qd dicus. s. q supbi s nec nouer moysi
sententiā s amas suā. N quia uera ē s q sua ē. Alioquin & aliā uerā pa
rē amaret sicut & ego amo qd dicus qndo uerū dicus. N q ipsos ē s q
uerū ē & ideo iā nec ipsos ē quia uerū ē. Sicut ideo amas illud q uerū
ē iā & ipsos ē & meū ē qm incōmune omnū ē ueritatis amator. Illud
aut qd cōtendus n hoc sensisse moysen quod ego dico s qd ipsi dicus
Nolo n amo q & sita ē tam ista temeritas n scientie s audacie ē. Nec uisus
s rufus eā peperit. Ideoq. dñe tremēda s iudicia tua qm ueritas tua nec
mea ē nec illi aut illi. s. omnū nrm quos ad ei cōmunionē publice uocas
tribilit amonens nos ut eā nolim habere p uatā ne p uem eā. Nā qsq
id qd tu omnib; ad fruendū pponis sibi pprie uindicat & suū uult ēē qd
omniū ē. ac cōmuni ppellit ad sua hoc ē aueritate adm daciū. Qenī loquit
m daciū de suo loquit. Adtende iudex optime ds ipsa ueritas adtende
qd dicā contradictori huic adtende corā te enī dico & corā frīb; meis
q legitime utunt lege usq. ad finē carnis. Adtende & inde qd ei dicā
si placet. hanc enī uocē huic refero fratnā & pacificā si ambo uidem

uerū ēē qđ dicis & ambo uerū uidem^{us} ēē qđ dico. Vbi queso id uidem^{us} nec
 ego itaq; uite nec tu in me & ambo in ipsa que sup^{er} m^{en}tes nr̄as ē incōmutabili
 uertate. Cū g^o de ipsa dñi dñi nr̄i luce n̄ contendam^{us}. cur de pximi cogitatio
 ne contendim^{us}. Quā sic uidere n̄ possum^{us} ut uideat^{ur} incōmutabilis uertas
 qñdo sup^{er}st^{it} moyses apparuisse nob^{is} atq; dixisset hoc cogitau^{imus} nec sic eā
 uiderem^{us} sed credrem^{us}. N̄ itaq; sup^{er} quā scriptū ē un^{us} p^{ro}patro inflect^{ur} aduer
 sus alterū. Diligam^{us} dñm dñm nr̄m ex toto corde & ex tota anima & ex tota
 m^{en}te nr̄a & pximū nr̄m sicut nos me ipsos. Ip̄t que dño p^{re}cepta carita
 tis sensisse moy^{sen} quicqđ in illis libris sensit. Nisi crediderim^{us} m^{en}dacē fa
 ciem^{us} dñm cū de animo conseruauit quā ille docuit opinam^{us}. Iā uide quā
 stultū sit intanta copia uerissimarū sententiarū que de illis uerbis erui
 possunt temere affirmare quā carū moyses potissimū senserit & p^{ro}ntuos
 ētentionib; ipsā offendere caritatē p^{ro}p^{ri}et quā dixit om̄ia cui^{us} dicta co
 nam^{us} exponere. & tamē ego dñs m^{en}is celsitudo humilitatis mee & reges
 laboris mei qđ audis confessiones meas & dimittis peccata mea qñ tu
 m^{en} p^{ro}cupis ut diligā pximū meū sic me ipsū. N̄ possū min^{us} credere de moy^{se}
 fidelissimo famulo tuo. qđ m^{en} optare ac desiderare abste dari muneris
 si tempore illo natus ēē qđ ille. eoq; loco me constituisset ut p^{ro}seruitutē
 cordis ac lingue mee littere ille dispensarent^{ur} que tanto post eē^{nt} om̄ib;
 p^{ro}future & p^{ro}uuiū orbē tanto auctoritatis culmine om̄iū falsarū
 sup^{er}barū q; doctrinarū uerba sup^{er}ature. Velle qđppe sitē ego eē^{nt} moyses
 ex eadē nāq; massa om̄s uenim^{us} & qđ ē homo nisi qđ memores eius.

Uelle q̄ sit ego eē m̄ quod ille & m̄ abste genescos liber scribendus adiunge-
ret talē m̄ eloquendi facultatē dari & eū texendi sermonis modū ut neq;
illi qui n̄ dū queunt intellegere quāmodū creat d̄s tāquā excedentia
uires suas dicta recusarent. & illi qui hoc tā possunt ingl̄b̄ & uerā senten-
tiā cogitando uenissent eā n̄ p̄t missā in paucis uerbis tui famuli repperi-
res. & si alius aliā uidisset in luce ueritatis nec ipsa in eis dē uerbis in-
tellegenda de eē. Sic enī fons in paruo loco uberior ē plurib; q; riuus in
āpliora spatia fluxū ministrat. q̄ q̄lib̄ eorū riuorū q̄ p̄ multa locorū
ab eodē fonte deducit. ita narratio dispensatoris tui sermocinaturis
plurib; p̄futura paruo sermonis modulo scatet fluente liqui de ueri-
tatis. unde sibi quisq; uerū qd̄ de his reb; potest hic illud ille illud plon-
giores loquellarū atq; si accōtrabat. Alii enī cū hęc uerba legunt ut audi-
unt cogitant d̄m q̄ si hominē aut q̄ si aliq̄ molē in m̄sa p̄ditā potestate.
nouo quodā & repestino placito extra se ipsā tamq̄ locis distantib; fecisse
celū & terrā. duo magna corpora sup̄ & infra quib; om̄ia contineret. &
cū audiunt dixit d̄s fiat illud & factū ē illud cogitant uba cepta & finita
sonantia tēporib; atq; transeuntia. Post quorū transitū statū existere qd̄
iussū ē ut existeret. Et si qd̄ forte aliud hoc m̄ ex familiaritate carnis
opinat̄ in quib; adhuc paruulis animalib; dū isto humillimo genere
uerborū tāq̄ materno sinu eorū gestat infirmitas. Salubrit̄ edificat̄ fides.
quā certū habeant & teneant d̄m fecisse om̄s naturas quas eorū sensus mi-
rabili uarietate circūinspicit. Quorū si quis piā quasi uilitatē dictorū

aspnat extra nutritorias cunas supba inbecillitate se extendit
 heu cadet misere & dñe dñs miserere ne in plumē pullū cōculcet q̄tan
 suū uā & mitte angelū tuū qui eū reponat in nido ut uiuat donec
 uolet. Alii v̄ quib; hec uerba non iā nudus sed opaca fructu sūden
 meis latentes fructus & uolitat; læantes & garrui; ferutantes & carpi
 eos. Vident enī cū hec uerba legunt uel audiunt tua dñs & tñā & stabili
 p̄mansionē cuncta p̄terita & futura tempora superari nec tam quicq;
 esse tēporalis creaturę qđ tu n̄ feceris cui uoluntas quia idē qđ tu
 nullo m̄ mutata ut quę antea n̄ fuisset exorta uoluntate fecisti om̄ia.
 N̄ dete similitudinē tuā formā omniū. s; de nullo dissimilitudinē
 informē quę formā & p̄similitudinē tuā recurreret uite unū p̄ceptu
 ordinato quantū cuiq; rerū in suo genere datū ē & fieret om̄ia bona
 ualde siue maneat; circa te siue gradatū remotiori distantia p̄ tēpora
 & locos pulchras narrationes facias; aut patiant;. Vident h̄ & gau
 dent in luce ueritatis tuę quantulū hinc ualeat. Alius eorū intendit
 in id qđ dictū ē in p̄ncipio fecit dñs & respicit sapientiā p̄ncipiū qđ
 & loquit; ipsa nob;. Alius uidē intendit in eadē uerba & p̄ncipiū in
 tellegit exordiu rerū conditarū & sit accepit in p̄ncipio fecit. ac si
 diceret p̄mo fecit atq; in eis q̄ intellegunt in p̄ncipio qđ in sapientiā
 celū & tñā. Alii eorū ipsū celū & tñā creatibile materiā celi & tñę. sic eē
 credit cognominatā Alii iā formatas distinctasq; naturas aliā unā
 formatā candēq; spiritale celi nomine aliā informē corporalis

materie tūc nomine. ¹Quā intellēgunt innominib; celi & tē. adhuc
informē materiā de q̄ formaret̄ celū & tē nec ipsi uno m̄ id intellēgunt
f̄ illi unde cōsumarēt̄ intellēgibilis sensibilisq; creatura ali' tantū unde
sensibilis moles. ista corpora sinu grandi continens p̄spicias p̄p̄tasq;
naturas. Nec illi uno m̄ qui iā dispositas digestasq; creaturas celū & tē
uocari hoc loco credunt. sed aliis inuisibile atq; uisibile. ali' solā uisibile
in q̄ luminosū celū suspiciunt & tē caliginosā queq; in eis sunt. At ille q̄
n̄ alit̄ accipit in p̄ncipio fecit quā si diceret̄ p̄mo fecit n̄ habet q̄ m̄ uerū
cit̄ intellēgat celū & tē nisi materiā celi & tē intellēgat. uidelicet uni
uersē id ē intellēgibilis corporalisq; creaturē. Si enī iā formatā uelit uni
uērsā recte ab eo queri poterit. si hoc p̄mo fecit d̄s quid fecerit deinceps. & post
uniuersitatē n̄ inueniat. Ac p̄ hoc audiat inuitus. q̄m illud p̄mo si postea
nihil. Cū v̄ dicit p̄mo informē deinde formatā n̄ ē absurdus si m̄ ē idoneus
discernere qd̄ p̄cedat & n̄ tate qd̄ tēpore. quid delectione. qd̄ origine.
& n̄ tate sic d̄s om̄ia. Tempore sic flos fructū. Electione sic fructus florē
Origine sic sonus cantū. In his quatuor p̄mū & ultimū que cōmemo
raui. difficillime intellēgunt̄. Duo media facillime. Nāq; rara uisio ē
& nimis ardua cōspicere d̄nē & n̄ tate tuā incōmutabilū mutabilia
facientē. ac p̄ hoc p̄or ē quis deinde sic acutū cernat animo ut sine
labore magno diuiscere ualeat. q̄m sit p̄or sonus quā cantus. Ideo
quia cantus ē format' son' & cē utiq; aliqd n̄ formatū potest. Formari
aut̄ qd̄ n̄ ē non potest. Sic ē p̄or materies quā id qd̄ ex ea fit. N̄ ideo p̄or

q̄ ipsa efficit cū potius fiat. nec p̄or int̄uallo temporis. Neq̄ enī p̄ore tempore
 sono. Sedm̄ informes sine cantu & eos posteriore tēpore informā cantu co
 aptam̄ aut fingim̄. Sic ligna q̄b; arca ut argentū quo uasculū fabricatur.
 Tales q̄ppe materie tempore & iā p̄cedunt formas rerū que fiunt ex eis. At
 incantu n̄ ita ē. Cū enī cantat̄ audit̄ sonus eius n̄ p̄us informat̄ sonat & de
 inde format̄ incantū. Qd̄ enī p̄mo utcūq; sonuerit p̄terit nec ex eo q̄cūq; reppe
 riet qd̄ resūptū arte cōponas. & ideo cantus in sono suo uerit̄. q̄ son̄ ei mate
 riet ei ē. Idē quippe format̄ incantū sit. & ideo sic dicebā p̄or materiet so
 nandi quā forma cantandi. n̄ p̄ faciendi potentia prior. Neq̄ enī son̄ ē
 cantandi. artū ex. sed cantantū anime subiaceat ex corpore de q̄ cantū
 faciat. Nec tēpore p̄or. simul enī cū cantu edū. Nec p̄or electione. n̄ enim
 potior son̄ quā cant̄. Quando qd̄ cantus ē. n̄ tantū son̄ uerū etiā speciosus
 son̄. Sed p̄or ē origine q̄a n̄ cant̄ format̄ ut son̄ sit. s̄ son̄ format̄ ut cant̄ sit.
 hoc exemplo qui potest intellegat materia rerū p̄mo factā & appellatā celū
 & trā q̄a inde facta s̄ celū & trā nec tēpore p̄mo factā q̄ forme rerū ex eis
 tēpora. Illa aut̄ erat informis iāq; int̄porib; simul anim̄ aduerit̄. Nec iam
 de illa narrari aliquid potest nisi uelut tempore prior sit cū pendat̄ extremior.
 q̄a p̄fecto meliora s̄ forme tāq; informia. & p̄cedunt̄ & n̄itate creatoris
 ut eet̄ de nihilo unde aliquid fieret. In hac diuersitate sententiarū uerit̄
 cōcordiā pariat ipsa ueritas. & d̄s n̄r misereat̄ n̄r ut legitime lege uiam̄.
 p̄ceptis sine pura caritate. ac p̄ hoc siq; querit̄ ex me quid horū moȳ s̄ ille
 tuus famulus senserit. n̄ s̄ hi sermones cōfessionū mearū sibi n̄ ē fitor

nescio & scio tam illas ueras esse sententias exceptis carnalibus; de quibus; quoniam existimaui locutus sum. Quod tam bone spei paruulos hec uerba libri tui merentur alta humilitate & pauca copiose sed omnes quos in eis uerbis uera cernere ac dicere faceret. Diligamur nos inuicem pariter; diligamur deum nostrum solum ueritatis. Si uana sed ipsa situm. Iundemque famulum tuum scripserunt huius dispensatore spiritui tuo plenam ita honorem in hoc cum tunc clarescit cum hec scriberet attendisse credam. quod in eis maxime & luce ueritatis & fruge utilitatis excellat. hanc uero dixit hoc sensit quod ego. & alii immo illud quod ego. religiosus me arbitror dicere. cur non utrumque. potui si utrumque. uerum est. & si quid tuum & si quid quartum & si quid omnino aliud uerum quisquam in his uerbis uidet cur nulla omnia uidisse credat per que deus unus. sacras litteras uera & diuersa uisuris multis sensibus reperauit. Ego certe quod intrepidus de meo corde pronuntio si ad culmen auctoritatis aliquid scribere sic malle scribere ut quod ueri quicquid; debis rebus; capere posses mea uerba resonarent quam ut unam ueram sententiam ad hoc aptum ponere ut excludere & extrahere quoniam falsitas me non posse offendere. Nolo itaque deus meus tam precipue uerum illud uerum de te meruisse non credam. Sensit ille omnino in his uerbis atque cognauit circa scribere quicquid hic ueri potui inuenire & quicquid nos non potui aut non dum potui & tam uicis inueniri potest. Postremo domine quod deus est & non caro & sanguis si quid homo minus uidit. numquid & spiritum tuum bonum quod deducere me intra rectam latere potuit. Quod quid eras in his uerbis tuipse reuelaturus legentibus; posteris etiam fuisse per que dicta sunt unam fortassis ex multis ueris sententiam cognauit. Quod si ita est sit igitur illa quam cognauit ceteris excellentior.

Nobis autē dñe aut ipsā demonstra aut quā placeat alterā uerā ut siue nob
 hoc qđ etiā illi homini tuo siue aliud exeorundē uerboꝝ occasione patefacias
 Ita tām pascas: n̄ error inludat. Ecce dñe d's mī quā multa de paucis uerbis
 quā multa ore te scripsim⁹ que n̄re uires que tēpora omib⁹ libris tuis adisti
 modū sufficiat. Sine itaq; me breuiter in eis cōfiteri tibi & elegere unū aliqđ
 qđ tui inspiraueris uerū certū & bonū etiā simulta occurreris. ubi multa
 occurrere potueris. Et fide cōfessionis mee. Ut si hoc duxero qđ sensit munus
 tuus recte atq; optime id enī conari me oportet. Qđ si assecutus n̄ fuero id
 tam dicā qđ mī p̄ uerba tua ueritas dicere uoluerit que illi quoq; dic
 quod uoluit. **EXPLICIT LIBER. XII.**
INCIPIT LIBER. XIII.
 ¶ Inuoco te d's mī mīa mea qđ fecisti me & oblitū tui n̄ oblit⁹ es. Inuoco te in
 animā meā quā p̄ paras ad capiendū te ex desiderio qđ inspiras ei. nunc in
 uocantē te ne deseras. qui p̄us quā inuocare p̄uenisti & institisti crebre fecisti
 multis modis uocib⁹ ut audirē de longinq; & cōuerterer & uocantē
 me inuocare te. Tu enī dñe. deleuisti omīa mala merita mea ne retri
 bueres manib⁹ meis inq; b⁹ ate defeci. & p̄uenisti omīa bona merita mea
 ut retribueres manib⁹ tuis quib⁹ me fecisti. qđ & p̄us quā eēm tu eras. Nec
 etiā cui p̄stares ut eēm & tam ecce sū ex bonitate tua p̄ueniente totū
 hoc qđ me fecisti & unde me fecisti. Neq; enī equisti me aut ego tale bonū
 suū qđ tui adiuueris dñe mī & d's mī n̄ ut t̄ sic seruā quas sine fatigeris
 inagendo aut neminor sit potestas tua carens obsequio meo. neq; ut sic te

cola quasi tra ut sis incultus si nō te cola. sed ut serua tē & cola te ut de te m̄ benefi
a q̄ m̄ ē ut sim cui bene sit. Ex plenitudine q̄ppe bonitatis tuę creatura tua sub
sistit ut bonū qd tē nūq̄ pdeat nec deat equale tē eē. tam q̄ ex te fieri potuit
nō de eē. Qd enī te pmeruit celū & t̄ra que fecisti in p̄ncipio. dicas qd te pme
ruer sp̄italis corporaliq; natura quas fecisti in sapientia tua ut inde penderet
& t̄ra inchoata & informia queq; in genere suo uel sp̄itali uel corporali enūcia
in moderatione & in longinqua dissimilitudine tuā sp̄itale informe pstan
tū q̄ si formatū corpus eē. Corporale autē informie pstanti q̄ si omnino nihil
eē atq; ita penderet in tuo uerbo informia nisi pde uerbū reuocarent
ad unitatē tuā & formaret & eē ab uno te sumo bono unūsa bona ualde.
Qd te pmeruerat ut eē saltū informia que neq; hoc eē nisi ex te. Qd te p
meruit materies corporalis ut esset saltū inuisibilis & in cōposita q̄ neq;
hoc eē nisi q̄ fecisti eā ideoq; te q̄ n̄ erat pmereri ut eē n̄ poterat. Aut
quid te pmeruit inchoatio creature sp̄italis ut saltū tenebrosa fluitare
similis abyssō tui dissimilis nisi pde uerbū cūerteret ad idē a quo faciat
atq; ab eo inluminata lux fieret q̄ uis n̄ equalit tam conformis forme
equali tē. Sic enī corpori n̄ hoc ē eē qd pulchrū eē alioquin deforme
eē n̄ possēt ita & t̄ra creato spūi n̄ idē uiuere qd sapientē uiuere. Alioq̄n
in cōmutabilit̄ sapere. Bonū autē illi ē herere tibi sēp neq̄d adeptus
ē conuersione auersione lum̄ amittat & relabat in uitā tenebrosā abys
so simile. Nā & nos qui scdm animā creatura sp̄italis sumus auersate
nro lumine in ea uitā sumus aliquādo tenebrę & in reliquis obscurit̄

nre laboram donec simus iustitia tua in unico tuo sic montes di. Na iudicia
 tua sumus sic abyssus multa. Qd aut in pms conditionib; dixisti fiat lux
 & facta e lux n incongruent hoc intellego increatura spitali q erat ia
 qualiscuq; uita q inluminaret sed sicut n uite pmeruerat ut ea talis
 uita que inluminari posset ita nec cu ia ea pmeruit te ut inluminaret
 Neq; eni ei infirmitas placeret t si n lux fieret. N existendo sed intuendo
 inluminante luce ei q; coherendo ut ea qd cuq; uiuit & qd beate uiuit
 n deberet n grt tue conuersa p comutatione meliore ad id qd neq;
 in melius neq; indeteri comutari potest qd tu solus es qe solus simpli
 cit es cui n e aliud uiuere aliud beate uiuere qe tua beatitudo tu es.
 Qd g t de ea ad bonu qd tu tibi es ea iusta ut omnino nulla ea f uel
 infirmitas remaneret que n ex indigentia fecisti s ex plenitudine bo
 nitatis tue cohibens atq; euerrens ad forma n ut ia qua tuu gaudiu co
 platur ex eis. ffecto eni t displiceat eoz imfectio ut exte pficiant & t
 placeant. Non aut imfecto taq; & tu eoz pfectione pficiendus sis.
 Spis eni tuus bon sup ferebat sup aquas n ferebat ab eis taqua in eis
 reqesceret. In qb; eni requiescere dicit sps tuus bon? hos in se reqesce
 re facit. Sed sup ferebat incorruptibilis & incommutabilis uoluntas
 tua. Ipsa in se sibi sufficiens sup ea qua feceras uita. Cui n hoc e uiuere
 qd beate uiuere quia uiuit & ia fluitans in obscuritate sua cui restat
 euerri ad eu aq facta e. & magis magisq; uiuere apud fonte uite &
 in lumine ei uidere lum & pfici & inlustrari & beari. Ecce apparet

821
in inenigmate trinitas. qd̄ es d̄s m̄s qm̄ tu pat̄ in p̄ncipio qd̄ ē tua sapien-
tia dete. nata equalis t̄. & cōgēna idē in filio tuo fecisti celū & t̄rā. &
multa dixim⁹ de celo celi & de t̄rā inuisibili & incōposita & de abyssō te-
nebrosa. secōdm̄ sp̄italis infortuitatis uagabunda deliquia. Nisi ēuer-
teret̄ ad eū aq̄ erat qualiscūq; uita & inluminatio fieret speciosa
uita & cēt celū celi cuius quod int̄ aquā & aquā. Postea factū ē. & tenebā
iā patrē indi nomine q̄ fec̄ hēc. & filiū in p̄ncipii nomine inq̄ fec̄ hēc.
& trinitatē credens d̄m̄ meū sicut credebat̄. Querebat̄ in eloquiis sc̄is
eius & ecce sp̄s tuus sup̄ ferebat̄ sup̄ aquas. Ecce trinitas d̄s m̄s pat̄ & fili⁹
& sp̄s sc̄s creator uniuersę creaturę. si quę causa fuerat. O lūm̄ ueridicū
tibi admoueo cor meū ne me uana doceat. Discite tenebras ei⁹ & dic
in̄ obsecro te p̄ mat̄rē caritatē obsecro te dic in̄ quę causa fuerat ut post
nominatū celū & t̄rā inuisibile & incōposita & tenebras sup̄ abyssū.
tum demū scriptura tua nominaret̄ sp̄m̄ tuū. An q̄ oportebat sic eū
insinuari ut diceret̄ sup̄ ferri & n̄ posset hoc dici nisi p̄us illud cōme-
moraret̄ cui sup̄ ferri sp̄s tuus posset intellegi. Nec patri enī nec filio
sup̄ ferebat̄ nec sup̄ ferri recte diceret̄ si nulli rei sup̄ ferret̄. P̄us ḡ di-
cendū erat cui sup̄ ferret̄ & deinde quē non oportebat alit̄ cōmemorari
nisi ut sup̄ ferri diceret̄. Cur ḡ alit̄ eū insinuari n̄ oportebat nisi ut
sup̄ ferri diceret̄. Iā hęc seq̄r̄ qui potest intellectū apostolū tuū dicen-
tē quia caritas tua diffusa ē in cordib; nr̄is p̄ sp̄m̄ sc̄m̄ qui dat̄ ē nob̄.
& de sp̄ritualib; docentē & demonstrantē sup̄ eminentē uā caritatis

& flectentē genua p nob ad te ut cognoscam⁹ sup eminentē scientiā caritatis
 xpi. Ideoq ab initio sup eminentis sup ferebat⁹ sup aquas cui dicā q modo di
 cā deponere cupiditatis in abruptā abyssū. & de subleuatione caritatis p
 spm tuū qui sup ferebat⁹ sup aq̄s. Cui dicā q m dicā mergim⁹ & emergim⁹ neq
 enī loca s quib; mergim⁹ & emergim⁹. qd similius & qd dissimilius affectus
 s amoris s inmunditia sps nri defluens inferius amore curari. & scitatis
 tuę attollens nos sup ius amore securitatis. ut sursum cor habeam⁹ ad te ubi
 spe tuus sup fertur sup aquas. & ueniam⁹ ad sup eminentē regem cū ptran
 sieri anima nra aquas que sunt sine substantia. Defluxit angelus defluxit
 anima hominis & indicauer⁹ abyssū uniūse spitalis creature in profundo
 tenebroso. Nisi dixisses ab initio fiat lux & facta ē lux & inhereret⁹ t omīs
 obediens intelligentia celestis ciuitatis tuę & requiesceret⁹ in spū tuō
 q sup fert⁹ in cōmutabilit⁹ sup omē mutabile. Alioquin & ipsū celū celi
 tenebrosa abyssus eēt in se nē aut lux ē in dño. Nā & ipsa misera in que
 tudine defluentū spm & indicantiū tenebras suas nudatas ueste lu
 minis tui satis ostendis. Quā magnā rationālē creaturā feceris cui nullo
 m sufficit ad beatā regem qd te minus ē. ac p hoc nec ipsa sibi. Tu enī
 ds nri in luminabis tenebras nras ex te oriunt⁹ uestimēta nra & tenebre
 nre sic meridies erunt. Da m te ds mīs redde m te en amo. & si parū ē
 amem ualidius. Nō possū metiri ut sciā quantū desit m amoris ad id qd
 sat ē. ut currat uita mea in amplexus tuos. Nec auertat⁹ donec abscon
 dat⁹ in abscondito uultus tui. hoc tamū scio quia male m ē p te. Nō

li extra me. sed & in me ipso & omnis in copia que dñs mñ n̄ ē egestas ē. Nūqd
aut pat̄ aut filius n̄ sup̄ ferebat̄ sup̄ aquas. si tāq̄ loco sic corp⁹ nec sp̄s sc̄s. Sicut
incomutabilis diuinitas eminentia sup̄ om̄e mutabile & pat̄ & fili⁹ & sp̄s
sc̄s sup̄ ferebat̄ sup̄ aquas. Cur g̃ tamū des̄p̄ tuo dictū ē hoc. Cur de illo tamū
dictū ē q̄ si locus ibi ēē q̄ n̄ ē locus. de q̄ solo dictū ē qd̄ sit donū tuū & in
dono tuo requiescim⁹. Ibi te fruim⁹ req̄es nr̄a loc⁹ nr̄a. amor illuc ad tollit
nos. & sp̄s tuus bon⁹ exaltat humilitatē nr̄am de portis mortis. In bona uolun
tate pax nob̄ ē. Corp⁹ pondere suonit̄ ad locū suū. Pondus n̄ ad ima tamū ē.
s̄ ad locū suū. Ignis sur̄sū tendit. deorsū lapis. Ponderib⁹ suis agunt̄ loca sua
p̄eunt. Oleū infra aquā fusiū. sup̄ aquā ad tollit̄. Aq̄ sup̄ oleū fusa. infra oleū
de mergit̄. Ponderib⁹ suis agunt̄ loca sua p̄eunt. & inus ordinata in q̄a
s̄ ordinat̄ & quiescunt. Pondus meū amor mñ eo feror. q̄ cūq̄ feror. Dono
tuo accendim⁹ & sur̄sū ferim⁹. In ardescim⁹ & im⁹ ascendim⁹ ascensionē
in corde & cantam⁹ canticū graduū. Igne tuo igne tuo bono in ardescim⁹.
& im⁹ qm̄ sur̄sū unus ad pacē hierusalē. qm̄ iucundatus sū in his q̄ dixer̄
m̄ in domū dñi ibim⁹. Ibi nos conlocauit uoluntas bona ut nihil uelim⁹
aliud quā p̄manere illic in x̄nū. Beata creatura que n̄ nouit aliud cū
ēet ipsa aliud nisi dono tuo qd̄ sup̄ fert̄ sup̄ om̄e mutabile. Mox ut facta
ē ad tolleret̄ nullo int̄uallo tēporis in ea uocatione qua dixisti fiat lux
& facta ē lux. In nob̄ enī distinguit̄ tēpore quo tenebrę fuim⁹ & lux
efficit̄. In nulla v̄ dictū ē qd̄ lēx nisi in luminarē & ita dictū ē quasi
pus fuerit fluxa & tenebrosa ut app̄deret̄ causa q̄ dictū ē ut alit̄ ē^{⁹ fcm}

Idē ut ad lūm indeficiens conuersa lux eēt. Qui potest intellegat atē pōat.
 ut qd m̄ molestus ē quasi ego in lūmē ullū hominē uenientē in hunc mundū.
 Irmitatē ompm̄ quis intellegat & quis n̄ loq̄t̄ eā. Sicut eā rara anima que
 cūq; de illa loquit̄ sicut qd loq̄t̄. & contendit & dimicant & nemo sine pace
 uidit istā uisionē. **V**ellē ut hec tria cogitaret homines in se ipsis longe ad
 aliud s̄ ista tria quā illa trinitas sed dico ubi se exerceant & p̄bent & sentiant
 quā longe s̄. Dico autē hec tria. eē. nosse & uelle. Sū enī. & noui. & uolo. Sū sciens.
 & uolens. & scio eē me & uelle ut sūm & uolo eē & scire. In his igit̄ trib; quā
 sit inseparabilis uita. & una uita & una mens & una essentia. Quā deniq;
 inseparabilis distinctio & tam distinctio. Videat qui potest certe corā
 seē. Attendat in se & uideat & dicat m̄. Sed cū inuenerit in his aliqd
 & dixerit n̄ iā se putat inuenisse illud qd sup̄ ista ē in cōmutabile qd ē
 in cōmutabilē & scit in cōmutabilē & uult in cōmutabilē. & tū
 p̄p̄ tria hec & sibi trinitas an in singulis hec tria ut trina singulorū sint.
 an utroq; multis modis simplicit̄ & multiplicat̄ in finito in sensibili
 fine qd ē & sibi notū ē. & sibi sufficit in cōmutabilē idip̄sū copiosa
 unitatis magnitudine. Qs facile cogitauerit. Qs ullo m̄ dixerit. Quis
 q̄libet m̄ temere p̄nuntiauerit. **P**cedē in confessione. fides mea dic dño
 dō tuo scē scē scē dñe dñs m̄s in nomine tuo baptizati sum⁹ pater & fili &
 sp̄s scē. in nomine tuo baptizamus pat̄ & fili & sp̄s scē qe & apud nos in xp̄o
 suo fecit dñs celū & trā. Sp̄itales & carnales ecclesie sue. & trā nrā anteq;
 acciperet formā doctrine inuisibilis erat & in cōposita & ignorantie

De op^e p^ri dⁱci

tenebris tegebam. Qui propinquitate crudisti hominē & iudicia tua sic multa
abyssus. Siquia sp^s tuus sup^{er}stretat sup^{er} aquā n^{on} reliquit miseriam nrām mīa
tua & dixisti fiat lux. Lenitentiā aque adpropinquabit enī regnū celoz. Leniten
tiā aque fiat lux & facta ē lux. & qm̄ cōturbata erat ad nos ipsos animamā.
Cōmemorati sum^{us} tui dñe de cōtra iordanis & de monte equali tibi. Sed par
uo pp^{er} nos & displicuerunt nobis tenebrę nrę & conuersi sum^{us} ad te & fac
ta ē lux. & ecce sum^{us} aliquando tenebrę nō aut lux in dñō. & tam adhuc
pfidē nondū p^{ro}speciē. Sp^s enī salui facti sumus. Sp^s aut que uidet nō ē
sp^s. Adhuc abyssus abyssū inuocat sed iā nō in uoce cataractarū tuarū.
Adhuc & ille quidē nō potui uob^{is} loqui q̄si sp^{iritu}alib^{us}; sed q̄si carnalibus.
& iā ipse nondū se arbitrat^{us} cōphendisse & que retro oblitus mea que
ante s^{ibi} extendit. & ingemiscit & grauatus & sitit anima eius addimuiū
que admodū ceruus a fontib^{us} aquarū. & dicit quando ueniat habi
taculū suū qd̄ de celo ē sup^{er}indui cupiens. & inuocat inferiōrē abyf
sū dicens. Nolite conformari huic sēculo sed reformamini in nouitate
mēt^{is} ur̄. & nolite pueri effici mēt^{ib^{us}}; sed malitia paruuli estote ut
mentib^{us}; p^{er}fetti sitis. & o stulti galatz quis uos fascinauit. Sed iā non
in uoce sua. Intua enī qui misisti sp^{iritu}m tuū de excelsis p^{er} eū qui ascendit
in altū & aperuit cataractas donoz suoz ut fluminis impetus letifica
ret ciuitatē tuā. Illi enī suspirat sponsi amicus habens iā sp^{iritu}s pri
micias penes eū. Sed adhuc in semetipso ingemescens ad optuonē
expectans redēptuonē corporis sui. Illi suspirat membrū ē enī sponse

& illi zelat. amicus ē enī sponsi illi zelat n̄ sibi q̄ inuocē cataractarū
 tuarū n̄ inuocē sua. Inuocat alterā abyssū cui zelans timē ne sic ser-
 pens enā decepit astutia sua. sic & eorū sensus corrumpant^r a castitate
 quē ē in sponso nr̄o unico tuo. Quē ē illa speciei lux cū uidebim^{us} eū
 sicuti ē. & transierunt lacrimę quę m̄ facie s̄ panes die ac nocte dū
 dicit^r m̄ cotidie ubi ē d̄s tuus. & ego dico d̄s m̄s ubi es ecce ubi es. Re-
 spiro in te paululū cū effundo sup me animā meā inuocē exultatio-
 nis & confessionis soni festiuitatē celebrantis. & adhuc tristis ē q̄ re-
 labit^r & fit abyssus uel quin pot^{est} sentit adhuc eē abyssū. Dicit ei
 fides mea quā accendisti in nocte ante pedes meos q̄ re tristis es ani-
 ma mea & quare eturbas me. Spera in d̄no lucerna pedib; tuis uer-
 bi eius. Spera & pseuera donec transeat nox mat^{ris} iniquorū donec
 transeat ira d̄ni cui^{us} filii & nos suū^{us} aliquādo tenebre. Quarū residua
 trahim^{us} in corpore p̄pt̄ peccatū mortuo. donec aspirē dies & re-
 moueant^r umbre. Spera in d̄no. mane assabō ē & contēpla^r bor
 semp confitebor illi. Mane assabō & uidebo salutare uult^{us} mei
 d̄m meū q̄ uiuificauit & mortalia corpora nr̄a p̄pt̄ sp̄m q̄ habi-
 tat in nobis. Quā sup inter^r nr̄m tenebrossū & fluuidū misericor-
 diā sup ferebat^r. Unde in hac p̄grinatione pign^{us} accepim^{us} utiā
 sim^{us} lux dū adhuc spe salui facti sum^{us}. & filii lucis & filii dei.
 n̄ filii nocis. neq; tenebrarū. Qd̄ tam suū^{us} in t̄quos & nos in isto
 adhuc incerto humane nouit̄e tu solus diuinus q̄ p̄bas corda

De op^e s^ce die.

nrā & uocas lucē diē & tenebras noctē. Quis enī nos discernit nisi tu? Qd
autē habem⁹ qd n̄ accepim⁹ ate. Quidē massa uasa in bonorē exq⁹ s^calia
facta in contumeliā. Aut quis nisi tu d^s nr fecisti nob⁹ firmamētū auctori
tatis sup⁹ nos in scriptura tua diuina. Celū enī plicabūt ut liber & nē sic
pellis extendit^r sup⁹ nos. Sublimioris enī auctoritatis ē tua diuina scrip
tura cū iā obierūt ista morte illi mortales p⁹ q⁹ s^ca dispensasti nob⁹. & tu
scis dⁿe tu scis quēammodū pellib⁹ indueris homines cū peccato mor
tales fierent unde sic pellē extendisti firmamētū libri tui. Concordes
utiq⁹ sermones tuos quos p⁹ mortalū ministeriū suppositisti nob⁹. Naq⁹
ipsa eorū morte solidamētū auctoritatis in eloquiis tuis p⁹ eos editis sublimū
extendit^r sup⁹ om̄a quę sub⁹ sūt. Qd cū hic uiueret^r n̄ ita sublimū exten
tū erat n̄dū sic pellē celū extenderas n̄dū mortis eorū famā usq⁹ q⁹ dila
taueras. Videam⁹ dⁿe celos opa digitorū tuorū differena oculis nr̄is nubili
quos subtextisti eos. Ibi ē testimoniū tuū sapientiā p⁹stans paruulis. Fice
d^s m^r laudē tuā ex ore infantū & lactantiū. Neq⁹ enī nouim⁹ alios libros
ita destruētes supbiā ita destruētes inimicū defensorē resistētiē re
ciliationi tuę defendendo peccata sua. N̄ noui dⁿe n̄ noui alia tā casta
eloquia quę sic m^r p⁹suaderent cōfessionē & deniret^r ceruicē meā iugo
tuo & inuitaret^r te colere graui. Inuellegebā ea pat^r bone dam⁹ hęc
sub⁹ posito q⁹ sub⁹ positus solidasti ea. Sunt alię aque quę sup⁹ hoc fir
mamētū credo in mortales & aīrena corruptione secretę laudes^r nom
inū. Laudes^r te sup⁹ celestes populi angelorū tuorū q⁹ n̄ opus habet^r sūt

picere firmamtu hoc & legendo cognoscere uerbu tuu. Vident eni facie tua
 semp & ibi legunt sine syllabis tepoz. Qd uelit & na uoluntas tua legunt
 eligunt & diligunt. Semp legunt & nuq. pterit qd legunt. Lugendo eni & di
 ligendo legunt ipsa incommutabilitate consiliu tuu nclaudit codex eoz nec
 plicabit liber eoz qe tu ipse illis hoc es & es in & nu. Quia sup hoc firmamtu
 ordinasti eos qd firmasti sup infirmitate inferioz ppter. ubi suspiceres
 & cognosceres miam tua teporalit enuntiant te q fecisti tepora. In celo
 eni dne mia tua & uertitas tua usq. ad nubes. Transcut nubes celu eni ma
 nes. Transcut pdicatores uerbi tui ex hac uita in alia uita. Scriptura u tua
 usq. in fine scilicet sup pptos extendit & celu & tra transibunt cu claritate sua
 pter & uerbu aut tuu manet in & nu. Qd ne in enigmate nubiu & p speculu
 celu n sicuti e appare nob qe & nos qua uis filio tuo dilecti sum n du
 apparuit qd erim. Adtendit pretia carnis & blandit e & inflamauit
 & currim post odore ei. Sed cu apparuerit similes ei erim qm uidebim
 eu sicuti e. Sicuti e dne uidere nrm qd n du e nobis. Na sic omnino tu es
 tuus solus q es incommutabilis. & sis incommutabilis & uis incommutabilis.
 & essentia tua set & uult incommutabilis. & scientia tua e. & uult incommu
 tabilis. & uoluntas tua e & set incommutabilis. Nec uidet iustu ee cora
 te utque admodu se set lum incommutabile. ita sciat ab inluminato
 comutabili. Ideoq. anima mea sic tra sine aqua t. Quia sic se inlumina
 re dese n potest. ita se saluare dese n potest. Sic eni apud te fons uite qm *De qpe tue deq.*
 inluminet uo uidebim lum. Quis segregauit amaricantes in societate una.

Idē nāq. illis finis ē tēporalis & tēnē felicitatis ppter quā faciunt omnia quā uis
 innumerabili uarietate curant fluctuant. Qsdne nisi tu q̄ dixisti ut con
 gregarentur aq̄e incongregationē unā & apparet arida sitient. Qm̄
 tuū ē & mare & tu fecisti illud & arida trā man⁹ tuę formauer. Neq.
 enī amaritudo uoluntatū sēgregatio aq̄rū uocat mare. Tu enī coerces
 & iā malas cupiditates animarū & figis limites q̄ usq. p̄gredi sinant atq.
 ut in se cōmunas fluct earū. Atq. ita facis mare ordine imperii tui sup
 omnia. At animas sitientes ē & apparentes ē alio sine distinctas asociat
 maris occulto & dulci fonte irrigas. In cētra dē fructū suū & te iubente dno
 dō suo germinat anima nr̄a opa m̄ae secundū gen⁹ diliges p̄ximū in sub
 sidus necessitatū carnalū habens in se sem̄ secundū similitudinē. Qm̄ ex
 nr̄a infirmitate ē patimur ad subueniendū indigentib. Similit̄ optu
 lantes quē admodū nob̄ uellem⁹ opē ferri si eodē m̄ indigerem⁹. Ntantū
 in sicilib. tāq. in herba seminali sēcū in p̄tectione adiutorii forti robore
 sic lignū fructiferū idē beneficiū ad eripiendū cū qui iniuriā patit̄
 de manu potentis. Et p̄bendo p̄tectionis umbraculū ualido robore
 iusti iudicii. Itadne ita oro te oriat̄ sicuti facis sicuti das hilaritatē
 & facultatē. Oriat̄ dēcūa ueritas & iustitia de celo respiciat. Q̄sias
 infirmam̄to luminaria. frangam⁹ esurienti panē nr̄m & egenū sine
 tecto inducam⁹ in domū nr̄a. Nudū uestiam⁹ & domesticos seminis
 nr̄i n̄ despiciam⁹. Quib. in trā natis fructib. Uide q̄ bonū ē & erūpat
 tēporanea lux nr̄a & de ista inferiore fruge actionis in delicias cēplā

De op̄e p̄te diei.

uonis uerbu uite supius optineses Appaream sic luminaria in mundo
 coherentes firmanu scripture tue. Ibi eni nobis disputas ut diuidam in
 intelligibilia & sensibilia taq in die & nocte. Vel in animas alias in
 intelligibilib; alias sensibilib; dednas. Ut ia ntu solus in abdito diuidica
 tionis tue sic anteq fieret firmanu diuidas in luce & tenebras & ia
 spuales tui in eode firmanu positi atq; distincti manifestata pbe
 gratia tua luceant sup tra. & diuidas in die & nocte & significant
 tepora qe uetera transieru. Ecce facta s noua. & qe ppior e nra salus
 qua cu credidi m & qe nox pcessit dies aut ad ppinquauit. & qe bene
 dices corona anni tui mittens operarios in messe tua inq seminanda
 alii laboraueru. Mittens & ia in alia sementē cui messis in fine e.
 Ita das uota optanti & benedices annos iusti. Tu aut idem ipse es
 & in annis tuis q n deficiu. horreu pparas annis transeuntib; Aetno
 qppe consilio pprius teporib; bona celestia das sup tra. Qm qde alii
 dat p spm sermo sapientie tamq luminare manus ppt eos q pspicue
 ueritatis luce delectant tamq in pncipio diei. Alii aut sermo scien
 tie secundu eundē spm tamq luminare minus. Alii fides alii donatio
 curationu. Alii operationes uirtutu. alii pphetia. alii diuicatio
 spitu. Alteri genera linguaru & hec oia tamq stelle. Oia eni hec
 opantur un atq; idē sps diuidens ppa unicuiq; p ut uult & faciens
 apparere sidera in manifestatione ad utilitate. Sermo aut scien
 tie q cūnenit oia sacramta que uariant temporib; taq luna

et cetera notitia donorum que deinceps tanquam stelle commemorata sunt. Quantum differunt
ab illo candore sapientie quam gaudet predictus dies tantum in principia noctis.
his enim sunt necessaria quibus ille prudentissimus seruus tuus non potuit loqui quasi
spiritualibus; sed quasi carnalibus; ille qui sapientiam loquitur in perfectos. Animalis
autem homo tanquam paruulus in christo lacusque potator donec roboretur
absolidum cibum. et aciem firmam ad solis aspectum non habeat desertam noctem
sua sed luce lune stellarumque contentus sit. hec nobiscum disputas sapiens
sime deus noster in libro tuo firmamento tuo ut discernamus omnia creature
ratione mirabili quam uis adhuc insignis et in temporibus et in diebus et
in annis. Si prius lauamini mundi estote auferite nequitiam ab arumis
uribus atque a conspectu oculorum meorum ut appareat arida. Disce bonum
facere iudicate pupillo et iustificare uiduam ut germinet et traher
bita pabuli et lignum fructiferum et uenite disputemus dic dominus iustitiam
luminaria in firmamento celi et luceant super terram. Querebat diues
ille a magistro bono quid faceret ut uitam eternam consequeretur. dicat ei
magister bonum quem putabat hominem et nihil amplius. Bonum est autem quod
deus est dicat ei ut si uult uenire ad uitam seruet mandata. Separare
a se amaritudinem malitie atque nequitie. Non occidat. non neget et non
furetur. non falsum testimonium dicat. ut appareat arida et germinet
honor patri et matri. et dilectionem proximi. fecit inquit hec omnia
Unde ergo tante spinie sicca fructifera est. Unde exstirpa siluosa
dumeta auaritie. uende que possides et implere frugibus dando

pauperib; & habebis thesaurū in celis & sequere dñm si uis cē pfectus
 eis sociat' ut q's loq't' sapientiā ille q' nouit q' distribuat diei & nocti
 ut noris & tu. Ut fias & t' luminaria infirmamto celi qd n' fice nisi
 fuerit illic cor tuū. Qd ut n' fice nisi fuerit illic thesaurus tuus sic
 audisti a magistro bono sed tristata ē t'ra sterilis & spina offocauer
 uerbū. Hos aut' gen' electū infirma mundi qd dimisistis omia ut seque
 rimini dñm. ut post eū & confundere segetia. he post eū speciosi pedes
 & lucete infirmamto ut celi enarretis gloriā ei'. Diuidentes ut luce
 pfectoꝝ sed n' dū sic angeloꝝ. & tenebras paruuloꝝ sed n' desperatorū luce
 te sup omne t'ra & dies sole candens eruct & diei uerbū sapientie & nox
 luna lucens adnuntia & nocti uerbū sciencie. luna & stelle nocti lu
 cent sed nox n' obscurat eas qm ipse inluminat ea p modulo ei'. Ecce
 enī tāq' dō dicente fiant luminaria infirmamto celi. factus ē subuo
 decelo son' q'si ferreū flatus uehementis & uise s' lingue diuise q'si ignis
 qui & insedit sup unū quēq' illoꝝ & facta luminaria infirmamto
 celi uerbū uite habentia. Ubiq' discurrete ignes sc'i ignes decori. Hos
 enī estis lum' mundi nec estis sub modio. Exaltat' ē cui adhefistis &
 exaltaui uos discurrete & innorescite omib; genib;. ^{Non} Capiat & mare *De ope q'nt' dieꝝ.*
 & pariat opa urā & pducas aque repulia animarū uiuarū. Sepa
 rantes enī p'ciosū auli. facti estis o's di p quos diceret pducas sed rep
 ulia animarū uiuarū & uoluta uolantia sup t'ra. Repser enī sa
 cramenta tua d's popa seruoꝝ sc'oꝝ tuoꝝ in t' medios fluctus tēptationū

seculi ab umbuendas gentes in nomine tuo in baptismo tuo. & ante hec facta
sunt magna mirabilia tam coeli grandes & uoces nuntioꝝ tuoꝝ uoluntarie
sup̄ t̄ra iuxta firman̄toꝝ libri tui. Ipoſito illo ſibi ad auctoritatē ſubq̄
uoluntarie quocūq; irent. Illoꝝ enī ſi loquēde neq; ſermones quoz n̄ audi
ant uoces eoꝝ. q̄ndo in omne t̄ra exit ſonus eoꝝ & in fines orbis t̄re
uerba eoꝝ. Qm̄ tu dñe benedicendo multiplicasti hec nūq̄d m̄ior aut
aut mixtione miſceo neq; diſtingo lucidas cogitationes harū rerū in fir
man̄to celi. & opa corporalia in undoso mari. & ſub firman̄to celi.
quoz enī rerū nouit̄e ſi ſolide & imitate ſine incrementis generationū
tamq̄ lumina ſapientie & ſcientie. Earundē rerū ſuſ opationes cor
porales multe ac uarię & aliud ex alio creſcendo multiplicanti in
benedictione tua d̄s q̄ conſolat̄ eſt ſatiēdia ſenſuū mortaliū ut in cog
nitione animi res una multiſimodis p̄ corporis motiones figurat̄ atq;
dicat̄ aque p̄duxerunt hec. Sed in uerbo tuo neceſſitates alienatoꝝ
ab eternitate ueritatis tue populoz p̄duxer̄ hec. Sed in euangelio tuo qm̄
ipſe aque iſta ciecerunt quarū amarus languor fuit cauſa ut in uo
uerbo iſta p̄cederent. & pulcra ſomnia faciente te. & ecce tu in enar
rabilit̄ pulchrior q̄ feciſti om̄ia aq̄ ſi non eſt lapſus adā n̄ diſfundarēt
ex utero ei ſalsugo maris genus humanū. p̄funde curioſū & p̄cello
ſe tumidū. & inſtabilit̄ fluidū. atq; ita n̄ opus eſt ut in aquis multis
corporalit̄ & ſenſibilit̄ operaret̄ diſpenſatores tui miſtica facta &
dicta. Sic enī m̄ nē occurrerunt repulſa & uolantia quib; umbra &

& inuati homines corporalib; sacramentis subditi n̄ ultra pficeret nisi spi-
 ritu uiuere anima gradu alio. & post inuati uerbu in cōsumationē
 respiceret. Ac p hoc in uerbo tuo n̄ maris pfunditas sed ab aquarū ama-
 ritudine t̄ra discreta cicit. N̄ reptilia animarū uiuarū & uolatilia sed
 animā uiuā. Neq; enī iā opus habet baptismo q̄ gentib; op̄ ē sic opus
 habebat cū aquis regere. N̄ enī intrat alit̄ in regnū celoz ex illo q̄
 instituit ut sic intret nec magnalia mirabiliū querit quib; fiat fides.
 Neq; enī nisi signa & prodigia uiderit n̄ credit. Cū iā distincta sit t̄ra fi-
 delis ab aquis maris infidelitate amaris. & lingua in signo s̄n fidelib;
 sed infidelib;. Nec isto igit̄ genere uolatili qd uerbo tuo pduxerunt
 aque opus habet terra quā fundasti sup aquas inmitte in ea uerbu
 tuū p nuntios tuos. Opa enī eoz narram̄ sed tu es qui operaris in eis
 ut opent̄ animā uiuā. Terra pducit ea q̄ t̄ra causa ē ut hec agant
 in ea sic mare fuit causa ut ageret reptilia animarū uiuarū &
 uolatilia sub firmamento celi. quib; iā terra n̄ indiget. Quāuis pisce
 manducet leuatū de profundo in ea m̄sa quā parasti in conspectū cre-
 dentū. Ideo enī de profundo leuatus ē ut alat aridā & auis marina
 p genus sed tam sup t̄ra multiplicant̄. Primarū enī uocū euange-
 lizantiū infidelitas hominū causa exiit. s̄ & fideles exortant̄
 & benedicunt̄ ab eis multiplici de die in diē. At v̄ anima uiua de
 t̄ra supsit exordiu quia n̄ pdest iā nisi fidelib; cūnere se ab amore
 hui⁹ seculi ut animā eoz tibi uiuat quę mortua erat in delictis

221
uiuens. deliciis dñe mortiferis nā tu puri cordis uitales delicias. Operant^r
g^o iā mōra ministri tui nō sic in aquis infidelitatis adnuntiando & loquen
do p^rmiracula & sacramēta & uoces mysticas ubi intentā fit ignorantia
mā ammirationis int^rmore occultor^{um} signor^{um}. Talis enī ē introit^{us} ad fi
dē filius adā oblitus tui dñs abscondus. a facie tua & fuis^{us} abyssi. S
operent^r & iā sic in arida discor^{um} agurgitab^{us} abyssi. & sint forma
fidelib^{us} uiuendo corā eis & excitando ad imitationē. Sic enī nō tantū
ad audiendū uerbū sed & iā ad faciendū audiunt^r. Querite dñm & ui
uit anima urā ut p^rducatur t^ra animā uiuentē. Nolite cōformari huic
seclō cōtinete uos ab eo. Cautando uiuit anima quē apprehendo mo
rit^{us}. Cōtinete uos ab inmani feruore sup^{er}bie ab inerti uoluptate luxu
rie & fallaci nomine scientie ut sint bestie mansue & pecora edo
mita. & innocui serpentes. Motus enī anime sunt isti in allegoria.
S^c fastus electionis & delectatio libidinis & ueneni curiositatis mor^{is}
s anime mortuē. q^{uod} nō ita morit^{us} ut omni motu careat. Qm̄ disceden
do a fonte uitę morit^{us} atq^{ue} ita suscipit^r a p^rtereunte seculo & conformat^r
ei. Uerbū aut^{em} tuū d^es fons uitę & nō ē & nō p^rterit. Ideoq^{ue} in uerbo tuo
cohibet^r ille discessus dū dicit^r nob^{is} nolite cōformari huic seculo ut
p^rducatur t^ra in fonte uitę animā uiuentē in uerbo tuo p^r euangelistas
uos animā cōtinentē imitando imitatores xpī tui. hoc ē enī secūdm^{us} gen^{us}
qm̄ emulatio uiri ab amico ē. Istote inq^{ui} sic ego qm̄ & ego sic uos. haerens
in anima uiua bestie bone in mansuetudine actionis. Mandasti enī

dicens in mansuetudine opa tua perfice & ab omni homine diligere & pecora
 bona neque si manducauerint abundantia neque si non manducauerint
 egentia & serpentes boni non periculosi ad nocendum sed ad saluandum.
 Et tantum explorantes temporalem naturam quantum sufficit ut per ea que facta
 sunt intellecta conspiciatur eternitas. Serui uero enim rationi hec animalia cum
 appressu moruifero cohibita uiuunt & bonas. Ecce enim domine deus noster crea-
 tor noster cum cohibitus fuerint affectiones ab amore seculi quibus morie-
 bamur male uiuendo & ceperit esse anima uiuens bene uiuendo completumque
 fuerit uerbum uiui quod per apostolum tuum dixisti nolite conformari huic seculo
 sed estote & illud quod adiunxisti statui & dixisti. Sed reformamini in noui-
 tate sensus uestri. Non iam secundum gentem utique imitantes precedentem primum & ex
 hominis melioris auctoritate uiuentes. Neque enim dixisti fiat homo
 secundum gentem sed faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram.
 ut nos probemus que sit uoluntas tua. Ad hoc enim ille dispensator uisus.
 generans per angelum filios ne semper paruulos haberet quos lacte
 nutrire & atque nutrix fouere. Reformamini inquit in nouitate mentis
 uestrae ad probandum uos que sit uoluntas dei quod bonum & beneplacitum & per-
 fectum. Ideoque non dicis fiat homo sed faciamus hominem. Nec dicis secundum
 gentem sed ad imaginem & similitudinem nostram. Mente quippe renouatur &
 conspiciens intellectum uernitatem tuam homine demonstratore non indiget
 ut secundum gentem imitetur sed te demonstrante probat ipse que sit uoluntas
 tua quod bonum & beneplacitum & perfectum. Et facis cum iam capace uidere

trinitatē unitatis & unitatē trinitatis. Ideoq; pluralit̄ dicto faciam⁹
hominē. singularit̄ tam̄ infert̄ & fec̄ d̄s hominē. & pluralit̄ dicto
ad imaginē nr̄am. singularit̄ infert̄ ad imaginē d̄i. Ita homo renouat̄
in agnitiōē d̄i scđm imaginē eius qui creauit eū. & sp̄italis effectus sui
dicat om̄a quę utiq; iudicanda s̄ ip̄s aut̄ a nemine iudicat̄. Qđ aut̄
iudicat om̄a hoc ē qđ habet potestātē pisciū maris & uolatilū celi
& omniū pecorū & ferarū & om̄is t̄r̄e & omniū reptantiū quę repus
sup̄t̄r̄a. hoc enī agit p̄m̄is intellectū p̄ quē p̄cipit quę s̄ sp̄s d̄i. Alio
quin homo in honore posit⁹ n̄ intellexit c̄parat⁹ ē iunioris insensatis
& similib; factus ē illis. Ergo in ecclesia tua d̄s nr̄ scđm grām tuā quā
dedisti ei. qm̄ tuū sum⁹ figmentū creati in operib; bonis. N̄ solū qui
sp̄italit̄ p̄s sed & a h̄i qui sp̄italit̄ subdunt̄ eis qui p̄s sūt. Masculi
enī & femina fecisti hominē hoc m̄ in grā tua sp̄itali. Vbi scđm
sexū corporis non ē masculus & femina q̄ nec iudeus neq; grec⁹ neq;
seruus neq; liber. Sp̄itales ergo siue q̄ p̄s sūt siue q̄ obtemperant spi
ritalit̄ iudicant̄. N̄ decognitib; sp̄italib; quę lucet̄ infirmam̄to.
N̄ enī oportet de tam sublimi auctoritate iudicare neq; de ipso
libro tuo & iā si qđ ibi non luceat qm̄ sū m̄t̄m ei nr̄m intellectū
certūq; habem⁹ & iā qđ clausū ē aspectib; nr̄is. recta ueracit̄q;
dicū ē. Sic enī homo licet iā sp̄italis & renouat⁹ in agnitiōē d̄i
scđm imaginē ei⁹ qui creauit eū factor tam̄ legis debet ēē n̄ iudex.
Neq; distinctione iudicat sp̄italiū uidelicet atq; carnaliū hominū

167
qui tuis dñi oculis noti s̄. & nullis adhuc nob̄ apparuer̄ operib; ut ex fruc-
tib; eor̄ cognoscām̄ eos. Sed tūc iā sciscor & diuisisti & uocasti in occulto
anteq; fieret firmamētū. Neq; de turbidis hui⁹ seculi pplis tāq; sp̄italis homo
iudicat. Qd̄ enī ei debis qui foriss̄ iudicare ignoranti quis inde uenirurus
sit in dulcedine gratie tue. & quis in p̄p̄ua impietatis amaritudine re-
mansurus. Ideoq; homo quē fecisti ad imaginē tuā n̄ accepit potestate lu-
minariū celi neq; ipsius occulti celi neq; dici & nocis quę ante celi con-
stitutionē uocasti neq; congregationis aquarū quod ē mare sed accepit
potestate pisciū maris & uolantū celi & omnū pecor̄ & om̄is tr̄e & om-
nū reptū^{en} quę repunt sup̄ trā. Iudicat enī & appbat qd̄ recte in p̄bat aut
qd̄ p̄perā inuenerit. Siue in ea solemnitate sacram̄tor̄ quib; initiānt quos
p̄uectigat in aquis multos mīa tua. siue in ea qua ille piscis exhibet quē
leuatū de p̄fundo trā pia comedit siue in uerbor̄ signis uocib; q; subiectis
auctoritate libri tui tamq; sub firmamento uolitantib; in p̄piando expo-
nendo. differendo disputando. benedicendo atq; inuocando te ore
erūpentib; atq; sonantib; signis ut respondeat ppl̄s am̄. Quib; omib;
uocib; corporalit̄ enuntiandis causa ē abyssus seculi & cecitas carnis
quę cogitata n̄ possunt uideri ut opussit in strepere in aurib;. Ita quā
uis multiplicent̄ uolatilia sup̄ trā & aquis tam̄ originē ducunt Iudicat
& a sp̄italis appbando qd̄ rectū in p̄bando aut qd̄ p̄perā inuenerit
in operib; morib; q; fidelū. In limosinis tāq; terra fructifera & de
anima mansuefactis affectionib; in castitate in uenūis in cogitationib;

pus debis que p[re]sensu corporis p[re]cipiunt. De his eni[m] iudicare n[on] dicit[ur] inq[ui]b[us]
& potestate corrigendi habet. Sed quid e[st] hoc & quale mysteriu[m] e[st]. ecce be-
nedicis homines od[omi]ne uterescas & multiplica[s] & impleant t[er]ra[m]. Nihil ne-
nob[is] ex hoc in nu[n]is ut intellegam[us] aliq[ui]d. Cur n[on] ita benedicens luce[m] qua[m]
uocasti die[m]. Nec firmam[en]tu[m] celi nec luminaria nec sidera nec t[er]ra[m] nec mare
dicere te d[omi]ne noster q[uo]d nos ad imaginem tua[m] creasti dicere te hoc donu[m] bene-
dictionis homini p[ro]p[ri]e uoluisse largiri. nisi hoc m[en]te benedixisses p[oss]es
& ceteros ut cresceret & multiplicarent & impleret[ur] aquas maris & uola-
tilia multiplicarent[ur] sup[er] t[er]ra[m]. It[em] dicere ad ea reru[m] genera p[er]tinere bene-
dictione[m] hanc que gignendo ex semetip[s]is p[ro]pagant[ur] sic[ut] repperire in
arbutis & frutecis & in pecorib[us] t[er]re. Ne aut[em] ne herbis & lignis dictu[m] e[st]
nec bestis & serpentib[us] crescere & multiplicamini. cu[m] hec quoq[ue] om[n]ia
sic pisces & aues & homines gignendo augeant[ur] gen[er]q[ue] custodias. Quid igit[ur]
dica[m] lum[en] m[en]te ueritas quia uacat hoc quia inanit[er] ita dictu[m] e[st] nequaqu[am]
pat[et] p[er] & atis. Absit ut hoc dicat seruus uerbi tui. & sic ego n[on] intellego q[uo]d
hoc eloquio significet utant[ur] e[st] melius meliores id e[st] intellegentiores
q[uo]d ego su[m]. unicuiq[ue] quantum sapere dedisti d[omi]ne m[en]te. Placeat aut[em] & confessio
mea cora[m] oculis tuis q[ui] tibi c[on]fiteor. Credere me d[omi]ne n[on] incassu[m] te italo-
artu[m] e[ss]e neq[ue] silebo q[uo]d m[en]te lectionis hui[us] occasio suggerit. Veru[m] e[st] eni[m] nec
uideo q[uo]d impediatur ita sentire dicta figurata libror[um] tuor[um]. Noui
eni[m] multiplici[ter] significari p[er] corp[us] q[uo]d uno m[en]te m[en]te intellegit[ur]. & multi-
plici[ter] m[en]te intellegi q[uo]d uno m[en]te p[er] corp[us] significat[ur]. Ecce simplex dilectio

di & pyximi quā multiplicib; sacramētis & innumerabilib; locutionū
modis corporalit̄ enuntiat̄. Ita crescunt & multiplicant̄ fetus aquarū.

Attende iterū quisquis hęc legis ecce quod uno m̄ scriptura offert & uox
psonat in p̄ncipio d̄s fec̄ celū & t̄ra. Nonne multiplicī intellegit̄ n̄ enim
fallacia si uerū intellegentiārū generib; ita crescunt & multiplicant̄
hominū. Itaq; sinaturas ipsarū n̄ allegorice sed p̄prie cogitām? ad om̄ia
quę desunt m̄nib; gignunt̄ conuenit uerbū crescere & multiplicamini
Si autē figurate posita ista tractām? qđ potius arbitror intendisse scrip
tura quę uq; n̄ sup̄ uacue solis aquatiliū & hominū fetus; ista bene
dictionē attribuit inuenim? quidē multitudines & increaturis spiri
talib; atq; corporalib; tamq; in celo & in t̄ra & in animis iustis & iniquis
tamq; in luce & in tenebris. & in sc̄is auctorib; p̄ quos lex ministrata ē tāq;
infirmam̄to qđ solidatū ē in t̄ra aqua & aqua. & in societate american
tū p̄p̄loz tamq; in mari. & in studio piarū animarū tāq; in arida &
in operib; m̄e secūdm̄ p̄sentē uitā. tāq; in herbis seminalib; & lignis
fructiferis. & in spiritalib; donis manifestatis ad uultatē sic in lumina
rib; celi. & in affectionib; formatis ad t̄p̄erantia tamq; in anima uiua.
In his om̄ib; nanciscim̄ multitudines & ubertates & incrementa. Sed qđ
ita crescat & multiplicet̄ uiua res multis modis enuntiet̄ & una enun
tiatio multis modis intellegat̄ n̄ inuenim? nisi signis corporalit̄ editis
& reb; intellegibilib; & cognitis. Signa corporalit̄ edita generationes
aq̄rū p̄p̄t̄ necessariae causas carnalis p̄funditatis. Res autē intellegibilib;

ex cogitatis generationes humanas ppter rationis secunditatem intellegimus
& ideo credidimus utriq; horum generi dictum esse abste dñe. crescite & multi-
plicamini. In hac enim benedictione cēssa nobis. ate potestate ac facul-
tate accipio. & multis modis enuntiare qđ uno m̄ intellectū tenuerim.
& multis modis intellegere qđ obscure uno m̄ enuntiatū legerim. Sic
implentur aque maris que n̄ mouentur nisi a uariis significationib; . sic &
fructib; humanis impletur ei ratio. Volo etiam dicere dñe dñs m̄s qđ me
ēsequens tua scriptura comonet & dicā nec uerebor. Vera enim dicā te
m̄ inspirante qđ ex eis uerbis uoluisti ut dicerē. neq; enim alio pte in-
spirante credo me uerū dicere cū tu sis ueritas. Omnis autē homo mendax
& ideo qui loquitur mendacium de suo loquitur. Ergo ut uerū loquar de tuo
loquor ecce dedisti nob̄ in scā omē senu satiuū seminans sem̄ qđ ē
sup̄ omne t̄ra. & omne lignū. qđ habet in se fructū seminis satiuū. Nec
nob̄ solis. sed & omnib; auib; celi & bestis t̄re atq; serpentib; . Piscib; autē
& coelis magnis n̄ dedisti hec. Dicebam̄ enim eis t̄re fructib; signifi-
cari & allegoria figurari opa miāe que huius uite necessitatib; ex-
hibent̄ etiam fructifera. Talis t̄ra erat pius. oneriforus cui domini
dedisti miām. qđ frequēt paulū tuū refrigerauit & catenā eius
n̄ erubuit. hoc fecer̄ & fratres & tali fruge fructificauer̄ qui qđ ei
deerat suppleuer̄ ex macedonia. Quom̄ autē dolet quedā ligna
que fructū ei debitū n̄ deder̄. ubi autē in p̄ma mea defensione nemo
m̄ adfuit sed om̄s me dereliquerunt nullis imputat̄. Ista enim debet

eis qui ministras doctrinā rationale p̄ intelligentias diuinorū myste-
 riorū & ita eis debent tāq̄ hominib; debent. sicut sic anime uiue-
 p̄bentib; se admittandū in omni cōtinentia. Itē debent eis tamq̄ uola-
 tib; p̄p̄t benedictiones eorū quę multiplicat sup̄ terram qm̄ in omne
 terrā exiit son̄ eorū. Pascēt aut̄ his escis qui letant eis nec illi letant
 eis quorū d̄s uenit ē. Neq̄ enī ex nullis q̄ p̄bent ista ea quę dant fructū
 ē. sed quo animo dant. Itaq̄ ille q̄ dō seruiebat n̄ suo ueniri uideo
 plane unde gaudet uideo & grauolus ciualde. Acceperat enī aph-
 lippensib; quę p̄ epafroditū miserant s̄ tam unde gaudet uideo.
 Unde aut̄ gaudet inde pascit q̄ in ueritate loquens. Gaudisus sū
 inq̄t magnifice indeq̄ quia tandē aliquando repullulastis sa-
 pere p̄ me inq̄ & sapiebatis. Tediū aut̄ habuistis. Isti ḡ diuino
 tedio marcuerat̄ & quasi exaruerat̄ ab isto fructu boni operis
 & gaudeis q̄ repullularat̄ n̄ sibi q̄ ei indigentib; subuener̄.
 Ideo secut̄ ait n̄ q̄ desit aliqd̄ dico. Ego enī didici inq̄b; sū sufficiens
 ē. Scio & min⁹ habere scio & abundare in omib; & in omi inbutus
 sū. & satiare & esurire & abundare & penuriā pati om̄a possū in eo q̄
 me cōfortat. Ergo in omib; gaudes op̄aule magne unde gaudes unde
 pascis homo renouate magnitudinē dī secūm imaginē ei q̄ grauit̄
 & anima uiua tanta cōtinentia & lingua uolatilū loquens mysteria.
 Talib; q̄ p̄pe animasib; ista esca debet. Qd̄ ē qd̄ te pascit letitia
 qd̄ sequit̄ audiam. Verū tam inq̄t benefecistis cōmunicastis tri

bulationi mee. hinc gaudet hinc pascit quod illi benefecerit. Non quod ei an-
gustia relaxata est quid dicit in tribulatione dilatus sit. Quia et abun-
dare et penuriam pati nouit unde quod confortat eum. Scitis enim inquit et uos
philippenses quoniam in principio euangelii cum ex macedonia sumus profecti nul-
la in ecclesia communicauit in ratione dati et accepti nisi uos soli. Quod
et thessalonicam et semel et iterum uobis meis misistis. Ad hec bona opera
eos redisse non gaudet et repullulas seletat tamquam reuolvente feruli-
tate agri. Numquid propter usus suos quia dixi uobis meis misistis. Numquid
propter ea gaudet. Non propter ea. Et hoc unde scimus. quoniam ipse sequitur dicens.
Non quod quero datum sed retro fructum abundanter didiciat deus mihi unum
datum et fructum discernere. Datum est res ipsa quod dat qui inquit hec ne-
cessaria. Veluti est numerus cibis potus uestimentum tegumentum adiutorium. Fructus
autem bona et recta uoluntas datoris est. Non enim ait magister bonus qui suscep-
perit prophetiam tantum sed addidit in nomine prophetie. Neque ait tantum quod
susceperit iustum sed addidit in nomine iusti. Ita quod prope ille mercede
prophetie mercedem iusti accipiet. Nec solum ait qui calicem aque frigide
potum dederit uni ex minimis meis sed addidit tantum in nomine disci-
puli. Et sic adiunxit amen dico uobis non perdat mercedem suam. Datum est suscipe-
re prophetiam suscipere iustum. Lorrigere calicem aque frigide discipulo.
Fructus autem in nomine prophetie in nomine iusti in nomine discipuli hoc
facere fructum. Pascit helias audiuimus scientes quod hominem dei pascere et
propter hoc pascere. Porcum autem dato pascere. Nec interior helias

sed exterior pascēbat q̄ possē & etiā talis cibi egestate corrūpi. Ideoq;
dici qd̄ uerū ē corā te dñe cū homines fidiōs atq; infideles q̄b; inuē
andis atq; lucrandis necessaria s̄ sacramēta inuicior & magnalia mira
culorū quē nomine piscū & ceterorū significari credidim⁹. Suscipiunt
corporalit̄ reficiendos aut in aliq̄ usu p̄sentis uitę ad uiuandos pueros
tuos cū id quare faciendū sit & q̄ p̄neat ignorent. Nec illi istos pascunt
nec isti ab illis pascunt̄. Quia nec illi hęc scā & recta uoluntate opant̄
nec isti eorū datis ubi fructū n̄ dū uendent letant̄. Inde q̄ppe anim⁹
pascit̄ unde letat̄. & ideo pisces & cetera n̄ uescunt̄ escis quas non
germinat nisi iā t̄ra ab amaritudine marinorū fluctuū distincta
atq; discreta. & uidisti d̄s om̄a quę fecisti & ecce bona ualde quia
& nos uidim⁹ ea & ecce om̄a bona ualde in singulis generib; operū
tuorū cū dixisses ut fierent & facta cōf. Illud atq; illud uidisti q̄ bonū
ē sepius numerauit scriptū eē te uidisse q̄ bonū ē qd̄ fecisti & hoc
octauū ē quia uidisti om̄a quę fecisti. & ecce n̄ solū bona sed etiā
bona ualde tāq; simul om̄a. Nā singula tantū bona erant simul autē
om̄a & bona & ualde. hoc dicunt̄ etiā quęq; pulchra corpora q̄
longe multo pulchrius ē corp⁹ qd̄ ex mēbris pulchris om̄ib; cōstat
quā ipsa mēbra singula quorū ordinatissimo cōuentu cōplet̄ uni
uersū. Quāuis & illa etiā singulatū pulchra sūt. Et aditendū ut inuenire
uirū sepius uel octies uideris q̄ bona s̄ opa tua cū t̄ placueris & an
tua uisione n̄ inueni tempora p̄ quę intellegere. Quod tunc uideris

7
quesecisti & dixi. O dñe nonne ista scriptura tua uera ē qm̄ tu uerax &
ueritas edidisti eā. Cur g̃ tu m̄ dicis non ēē intua uisione tempora &
ecce scriptura tua m̄ dicit p̄ singulos dies ea quae fecisti te uidisse q̃
bonas. & cū ea numerare inueni quoties adhuc tu dicis m̄ qm̄ tu es
d̄s m̄s. & dicis uoce foris in aure interiore seruo tuo per r̄p̄ens m̄a
surditate & clamans. O homo nēpe qd̄ scriptura mea dicit. ego dico
& tam illa tēporalit̄ dicit. Verbo aut̄ meo & nō tēpus n̄ accidit
q̃ equali meū & n̄tate cōsistit. Sic ea quae uos p̄ sp̄m̄ meū uidetis
ego uideo sic ea quae uos p̄ sp̄m̄ meū dicatis ego dico. Atq; na cū uos tē
poralit̄ ea uidetis n̄ ego tēporalit̄ uideo quē admodū cū uos tēpo
ralit̄ ea dicatis n̄ ego tēporalit̄ ea dico. Et audiui dñe d̄s m̄s & elinxi
illā dulcedinis & tua ueritate & intellexi. Qm̄ s̄ quidā quib; dis
plices. Opa tua bona & multa cor̄ dicis. Te fecisse necessitate cōpulsū.
Sic fabricas celoz & cōpositiones siderū & hoc n̄ de tuo sed iā fuisse
alibi creata & aliunde quae uētraheris & cōpaginaret atq; cōtexeres.
Cū de hostib; uictis mundana menia molireris. ut ea cōstructione
deuincti aduersus te iterū rebellare n̄ possēt. Alia v̄ nec fecisse te
nec omnino cōpegisse sic om̄s carnes & minutissima quaeq; a uimantia
& quaeq; radiceb; trā tence sed hostile mētē naturāq; aliā nec ab
ste cōtā ubiq; cōtrariā in inferiorib; mundi locis ista gignere atq;
formare. In sani dicis. Hec qm̄ n̄ p̄ sp̄m̄ tuū uident opa tua nec te
cognoscunt in eis. Quāt̄ p̄ sp̄m̄ tuū uident ea tu uides in eis. Ergo

cū uident quia bona sunt uiues quia bona s̄. & quicūq; ppter te places
 tu meis places. Et quę p spm tuū placent nob t̄ places in nob. Qs enī scit
 hominū quę s̄ hominis nisi sps hominis qui in ipso ē sic & quę dī nemo
 scit nisi sps dī. Nos autē inquit n̄ spm hui mundi accepim⁹ s̄ spm q̄ ex dō
 ē ut sciam⁹ quę adō donata s̄ nob. Et admoneor iudicā certe nemo scit
 quę dī nisi sps dī. Quom⁹ ḡ scim⁹ & nos quę adō donata s̄ nob. Respon
 det m̄ qm̄ quę p eius spm scim⁹ & n̄ sic nemo scit nisi sps dī. Sic enī recte
 dictū ē. N̄ enī uos estis qui loquimini eis qui in dī spū loqueret̄. sic
 recte dicit̄ n̄ uos estis qui scitis eis q̄ in dī spū sciunt̄. Nihilomin⁹ igit̄
 recte dicit̄. n̄ uos estis qui uidet̄ eis q̄ in spū dī uident̄. Ita q̄cqd in spū
 dī uident quia bonū ē n̄ ipsi. sed d̄s uidet quia bonū ē aliud ḡ ē ut pu
 tāt quisq; malū ēē qd̄ bonū ē. Quales sup̄dicti s̄ aliud utq̄d bonū ē
 uideat homo q̄ bonū ē. Sic multis tua creatura placeat quia bona ē q̄b;
 tam̄ n̄ tu places in ea unde frui magis ipsa quā te uoluit̄. aliud autē
 ut cu aliquā uidet̄ homo quia bonū ē d̄s in illo uideat quia bonū ē. ut
 scilicet ille amet̄ in eo qd̄ fecit qui n̄ amat̄ nisi p spm quē dedit qm̄
 caritas dī diffusa ē in cordib; nr̄is p spm scm̄ qui datus ē nob p quē
 uidem⁹ q̄ bonū ē quicqd̄ aliq̄m ē. ab illo enī ē qui n̄ aliq̄m ē. sed
 qd̄ ē. ē gratias t̄ dñe uidem⁹ celū & t̄rā siue corporale partē superi
 orē atq; inferiore siue spirituale corporaleq; creaturā atq; inordi
 natū harū partiū quib; cōstat uel uniuersa mundi moles uel uni
 uersa omnino creatura. Videm⁹ lucē factā diuisāq; a tenebris. uidem⁹

firmamentū celi siue int̄ sp̄itales aquas sup̄iores & corporales inferiores
p̄ mariū corp̄ mundi sup̄ hoc spaciū eris. Quia & hoc uocat̄ celum
p̄ qd̄ uagant̄ uolatilia celi int̄ra quas quē uaporalit̄ ei sup̄ feruēt &
serenis & iā noctib; roras & has quē int̄ris graues fluitant. Videmus con-
gregatarū aquarū sp̄e & p̄ campos maris & aridā t̄rā ut nudatā ut forma-
tā ut esset uisibilis & cōposita herbarūq; atq; arborū materiē. uidem⁹ lum-
naria fulgere desup̄ solē sufficere diei. lunā & stellas consolari noctē
atq; his om̄ib; nōtari & significari tempora. Videm⁹ umidā usq; quaq;
naturā piscib; & beluis & alit̄ib; fecundatā qd̄ eris corpulentia quē
uolatus aut̄ portat aquarū exalatione cōrescit. Videm⁹ t̄renis ani-
malib; faciē t̄rē decorari hominēq; ad imaginē & similitudinē tuam
cunctis irrationalib; animantib; ipsa tua imagine ac similitudine
hoc ē rationis & intelligentiē uirtute p̄poni. & quē admodū in eius
anima aliud ē qd̄ consulendo dominat̄ aliud qd̄ subdit̄ ut obtemperet
sic uero factā ēē & iā corporalit̄ femina quē habere quidē in m̄te ratio-
nalis intelligentiē parē naturā. Sexu tam̄ corporis ita masculino sequi
subicere quē admodū subicit̄ appetit⁹ ac uionis ad concipiendā de
ratione m̄tis recte agendi sollertiā. Videm⁹ hęc singula bona & om̄ia
bona ualde. Laudem te opa tua ut amem⁹ te & amem⁹ te ut laudes te
opa tua quē habes int̄uū & finē. & tempore ortū & occasū p̄fectū
& defectū speciē & p̄uationē. habent ergo cōsequētia mane & uel
petā partē latentes. partē euidentē. Denihilo enī aīe n̄ dete factas.

Imago & similitudo

*p
agē ep̄i de con*

Nō dete aliqua nō detua uel que antea fuerit sed de concreta idē simul ac-
 creta materia. Quia eius informitate sine ulla tēporis intēpositionē for-
 masti. Nā cū aliud sit celi & tēp materies aliud celi & tēp species materiē
 quidē de omnino nihilo mundi autē species de informi materia. simultam
 utrūq; fecisti ut materiā forma nulla more inter capedine sequeretur. Insperi-
 mus etiā ppter quorū figuratiōē ista uel tali ordine fieri uel tali ordine scribi
 uoluisti. Quidim? quia bonas singula & omnia bona ualde in uerbo tuo
 in unico tuo celū & etiā caput & corpus ecclesie in p̄dīnatione ante omnia
 tēpora sine mane & uespere. Ubi autē cepisti p̄destinata tēporaliū ex-
 sequi ut occulta manifestares & in cōposita nrā cōponeres. Qm̄ sup
 nos eras peccata nrā & in p̄fundū tenebrosū abieram? abste & sp̄e
 tuus bon? sup ferebat? abs subueniendū nob̄ in tēpore oportuno. &
 iustificasti impios & distinxisti eos ab iniquis & solidasti auctori-
 tatē libri tui int̄ superiores q̄ tibi docibiles esset & inferiores qui
 eis subderent & congregasti societate infidelū in unā conspiratio-
 nē ut appareret? studia fidelū ut t̄ opa mīao pareretur. Distribuen-
 tes etiā pauperib; tēnas facultates ad adquirenda celestia & inde
 accendisti quedā luminaria in firmamēto uerbū uite habentes
 scōs tuos & spiritalib; donis p̄lata sublimi auctoritate fulgentes
 & inde ad imbuendas infideles gentes sacramēta & miracula uisibi-
 lia uocesq; uerborū secundū firmamētū libri tui quib; etiā fideles
 benedicerent ex materia corporali p̄duxisti & deinde fidelū animā

351
uua passcius ordinatos cunctisq; uigore formasti atq; inde tibi soli
mente subdita & nullius auctoritatis humane admittendum indigene
renouasti ad imaginē & similitudinē tuā. Istamq; intellectui ratio
nabilem actionē tamq; uiro seminā subdidisti. Omib; q; tuis ministe
riis ad p̄ficiendos fideles in hac uita necessarius ab eis dē fidelib; ad usus
temporales fructuosos infuturū opa p̄beri uoluisti. hec omnia uidem⁹
& bona s̄ ualde qm̄ tu ea uidēs in nob; q; p̄ s̄m̄ quo ea uiderem⁹ &
in eis te amarem⁹ dedisti uobis. dñe dī pacē da nobis. Omnia enī p̄sti
tisti nob; pacē quia p̄s pacē sabbati pacē sine uespera. Omis q̄ppe iste
ordo pulcherrim⁹ rerū ualde bona. ū modis suis pacis transiturus
ē. & mane quippe incis factū ē & uespera. Dies autē septim⁹ sine ues
pera ē nec habet occasū quia s̄cificasti eū ad p̄ mansionē septimā.
ut id qd̄ tu post opa tua bona ualde quā uis ea q̄ & uis feceris reque
uisti septimo die. Hoc p̄loq̄r nobis uox libri tui qd̄ & nos post
opā nrā. ideo bona ualde quia tu nob; ea donasti sabbato uite & nr̄e.
Requiescam⁹ in te & iā. Tuq; enī sic requiescis in nob; quē admodū nē
operaris in nobis. & ita erit illa requies tua p̄ nos quē admo. I s̄ ista
opa tua p̄ nos. Tu autē dñe semp operaris & semp requiescis nec uidēs
ad temp⁹ nec oparis ad tēpus. nec moueris ad tēpus nec quiescis ad
tēpus. & tam facis uisiones temporales & ipsa tēpora & quācūq; tē
pore. Nos itaq; istaque fecisti uidem⁹ quia s̄. tu autē quia uidēs eas
& nos foris uidemus q̄ s̄ & intus q̄ bona s̄. Tu autē ibi uidisti facta

ubi uidisti facienda & nos alio tempore comoti sumus ad benefacien-
dum post ea quam concepit de spiritu tuo cor nostrum. Priore autem tempore ad
malefaciendum mouebamur deferentes te. tu uero deus uere bone numquam
cessasti benefacere. Et fuisse quedam bona opera prae de munere quidem tuo.
sed non semper tua. Post illa nos requieturos in tua grandi sanctificatione spe-
ramus. Tu autem bone nullo indigens bono semper quietus es quoniam tua quies-
tu ipse es. & hoc intelligere quis hominum dabit homini. quis angelus
angelo. quis angelus homini. ante percat. in te querat. ad te pulsetur.
sic sic accipiet. sic inueniet. sic aperietur.

8 DALRICVS ERAT EFFECTOR CODICIS HUIVS.

QUANTVM NAMQUE VALET PATRIE SVA MUNERA DEBIT.

This image shows a blank, aged, light brown page, likely an endpaper or flyleaf of a book. The paper has a textured, slightly mottled appearance with visible creases and small dark spots, possibly foxing or dirt. Faint, illegible text from the reverse side of the page is visible through the paper, appearing as ghosting of the original text. The overall color is a warm, yellowish-brown.

figd. 1

The River of Cap'n Carter's fig.

